శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.
శ్రియై శ్రీ పద్మావత్యై నమః.
శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః.
శ్రీమతే రామానుజాయనమః

ఽథ శ్రీవేఙ్కటాచలేతిహాసమాలా ప్రారమ్భః

శ్రీ॥ హైమోర్ధ్వపుండ్రమజహన్మకుటంసునాసంమందస్మితంమక
డలచారుగండం। బింబాధరంబహుళదీర్ఘకృపాకటాక్షం శ్రీవేంక
ంఖమాత్మనిసన్నిధత్తాం ॥ ౧ ॥ శ్రీవేంకటాద్రికలికాలభవేతిహాస
ంపవిత్రసుచరిత్రసుగంధిపుష్పైః । సందర్భయామిరుచిరాంహృ
దత్తాం శ్రీమాన్ హరిఃపరమభాగవతావళీచ ॥ ౨॥ గద్యం ॥ శ్రియఃప
వైకుంఠనికేతనో నిత్యముక్తానుభావ్యో నిరతిశయానంద యుక్త
శ్వరః పరమకారుణికో భగవానానాఘ్రాతనిజనిత్యకైంకర్యరసాను
ధాన్ పునఃపునరస్మిన్నేవ ఘోరతరేఽనంతక్లేశభాజనేసంసార
మజ్జనోన్మజ్జనపరాయణాంశ్చసంసారిణో జీవాననంతేనాపి
ఽవిదితనిస్తారోపాయాన్నిజదివ్యచరణనళినయుగళశరణీకరణేన
దీర్ఘ శ్రీవైకుంఠలోకాత్సుదూరమిహసమాగత్య శ్రీమతివేం
లేకృతనిత్యసన్నిధానఃపరమకరుణయా దక్షిణేనపాణినాసర్వ
జచరణకమలసమాశ్రయణప్రదర్శనముద్రాంసవ్యేనపాణినా
ం కమలసమాశ్రితసర్వభూతసంసారసాగరజానుదఘ్నతావిశదీ
ంద్రాంచదధానస్సర్వభూతదృక్పథగోచరస్సమింధేఖిలు ॥ 3 ॥
ానస్యబ్రహ్మణోద్వితీయస్మిన్ పరార్ధేప్రథమేశ్వేతవరాహ
ష్టమేవైవస్వతమన్వంతరేఽష్టావింశేఽస్మిన్ మహాయుగేకలి
కౌ శ్రీమతినైమిశారణ్యేసంప్రవృత్తేదీర్ఘసత్రే సంఘశస్సమే
ంమహర్షీన్ గోష్ఠ్యాంసకలేతిహాసపురాణార్థకో విదోభ

గవద్బాదరాయణాంతేవాసీ రౌ మహర్షిణిసూతస్సకలేతిహా
రాణార్థ ప్రతిపాదనపర శ్రీవేఙ్కటాచలానుబంధీన్యపి పవిత్ర
చరిత్రాణి సంకథయం స్తదీయేషు భావిచరిత్రేష్వపి భూతచరితనిద
నముఖేన కానిచిద్విస్తరేణ కానిచిత్సంక్షేపేణచప్రతిపాదయామాస"
తదుత్తరాణ్యేతత్కలియుగ భవాన్యేవకానిచిద్విశేష చరిత్రాణిప్ర
తిపాద్యంతే ॥ ౫ ॥ తత్రప్రాగేవపురాణవచనప్రతిపన్న భావ్యవత
యవపతోండమాంశ్చక్రవర్తీతి విఖ్యాతోభగవత శ్రీనివాసస్యభ
గ్రేసరోభూపతిర్బభూవ - విక్రమార్కాదిశక పురుషేభ్యః పశ్చాది
శ్చకించిత్పురస్తాదస్మిన్నేవకలియుగే ॥ ౬ ॥ తస్మైకిలదుర్విషహా
త్యర్థిబలనిషూదనకాంక్షిణే పరమకారుణికోభగవాన్ శ్రీవేఙ్కట
థస్స్వసాధారణచిహ్నభూతౌ శ్రీమత్సుదర్శన పాంచజన్యౌ
తత ఆరభ్యతాదృశనిజమహౌదార్యగుణప్రఖ్యాపనేనలోకవశీకర
సుదర్శన పాంచజన్యవిహీనకరకమలపవకంచితాకలంవిరరాజ
తదాసీంచ సమంతతోవసుమతీ మండలేవిపులకలి మహిమ్నా
ణాశ్రమధర్మేషు సమంతతోవినష్టప్రాయేషు ఖండితేషు చ
యేషు మ్లేచ్ఛప్రాయేషుచ రాజసుపాషండ ప్రచురేచలోకే ధ
మంతతోవిశీర్ణే భగవానపారకారుణ్య మహోదధి శ్రీ
ధర్మవిప్లవమసహమానఃకదాచన నిజమంతరంగకింకరం తం
మనంతంధరణీతలేఽవతీర్య సర్వానపివర్ణాశ్రమధర్మాన్ స్థాప
పాషండిజనానుద్ధూయవిశుద్ధతమం పరమవైష్ణవధర్మం వర్ధ
యథాపూర్వం భగవన్మందిరాణిసంతతప్రవర్తమాన సర్వసప
ర్యవస్థాప్యసర్వమపిలోకంయథాహం సంరక్షేతిన్యయుఙ్క్త

సచానంతోభగవతాని యుక్తోధరణీతలేవర్ణాశ్రమధర్మ వ్యవ
జుషిద్రావిడదేశే తుండీరమండలేప యస్వినీప్రాంతే శ్రీభూతపు
ష్టాదశోత్తరశతాధికచతుస్సహస్రీసంఖ్యేషు(౪౧౧౮) కల్యబ్దేషు
నచత్వారింశదధికనవశతీసంఖ్యేషు(౯౩౯) శాలివాహనశకాబ్దేష
షుపింగళసంవత్సరేపూషణిచమేషంగతే-ఆర్ద్రానక్షత్రేవిదితకీ

కశిఖామణేర్విశుద్ధహారితకులతిలకస్య కేశవయజ్వనస్తనయతయా ప్రాదు
ర్బభూవ॥౯॥ప॥ కల్యబ్దేషుప్రయాతేష్వహహావసునిశానాథచంద్రాబ్ధిసం
ఖ్యేష్వాయాతేపింగళాబ్దేసవితరిచగతేమేషరాశింప్రగాంకే । ఆర్ద్రా
తారాధిరూఢేహారితకులమణేః కేశవాఖ్యద్విజాగ్ర్యాచ్ఛ్రీమత్యాంభూ
తపుర్యామధిధరణితలం శేషఆవిర్బభూవ ॥౧౦॥గ॥ సభగవాననంతఇత్థమ
వతీర్ణ ఆశ్రితరామానుజాభిఖ్యస్సకలతంత్రనిష్ణాత స్సంస్కృతద్రావిడ
ప్రకృతికాన్ ద్వివిధానపివేదాన్ సాంగోపాంగాన్ సుగాఢమవగా
హ్య సారతమానర్థాన్ సంగృహ్య విరచితైర్వేదార్థసంగ్రహ శ్రీభా
ష్యాదిగ్రంథైః స్వస్వరూపపర స్వరూపపురుషార్థస్వరూపోపాయ స్వ
రూప విరోధిస్వరూపాణి సమ్యగ్విశదీకుర్వన్ పాషండినోవినిర్ధూయ
వేదమార్గంయథావత్ప్రతిష్ఠాపయన్ తత్రతత్రసంప్రసక్త దేవస్థానసప
ర్యావిపర్యాసాన్ పరిహరన్ విశుద్ధతమవైష్ణవధర్మం సమ్యగభివర్ధయన్
సకలదివ్యదేశశిరోరత్నే ప్రత్నే శ్రీరంగదివ్యనగరే విశేషతోనివాసమాత
తాన ॥౧౧॥ అత్రాంతరేతమేతం భగవంతం శ్రీవేంకటనాథంసమా
రాధయంతశ్శ్రీవైఖానస శ్రీవైష్ణవాస్తదా తదాతస్యభగవతస్సముచి
తోపచారకరణాత్ప్రమత్తా స్తదానీంతనదేశాధిపతి నాయాదవరాజనా
మ్నా బహుశశ్శిక్షితాస్తత్ర స్థాతుమశక్నువంతో బహవోదేశాంతరం
భేజిరే ॥౧౨॥ ఏవంవృద్ధతరేష్వర్చకేషు దేశాంతరంగతేషు-అన్యేషు
చప్రబలేషు శ్రీవైష్ణవేషుతదానీంతత్రావిద్యమానేషు - ఛిద్రాన్వేషణై
కపరాయణాఃకతిచనశైవజనాః - వైఖానసకృతాపచారవశాద్వైష్ణవజ
నేషుకదుష్టహృదయస్య తస్యదేశాధిప తేర్యాదవరాజస్య నికటము
పగమ్య శనైశ్శనైస్సంచితతద్వాల్లభ్యా ఇత్థంసమర్థయామాసుః॥
భో మహారాజ శ్రీవేంకటాచలే స్వామిపుష్కరిణ్యా దక్షిణేతీరే వి
రాజమానోదేవః భగవాన్ స్కందఏవ -౧- తస్యచకుమారస్వామీ
త్యపి నామధేయస్య ప్రసిద్ధతయా తత్పరిసరవర్తినీసాపిపుష్కరిణీ -
తదీయతయైవ స్వామిపుష్కరిణీతిసర్వైరపిలోకైర్వ్యపదిశ్యతే - ౨ -
భీమసేనస్య భీమశబ్దేనసత్య భామాయా భామాశబ్దేన చనిర్దేశద
ర్శనేన సంజ్ఞైకదేశేనాపి సంజ్ఞినోనిర్దేశ సంభవాత్కుమారస్వామి

నోపి స్వామిపుష్కరిణీశబ్దఘటకస్వామి శబ్దేనాభిధానంయుజ్యతే-౩-
కించ - శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపరే వామనపురాణభాగే ద్వితీయాధ్యాయే ॥ప॥ స్కందశ్శ్రుత్వాపితుర్వాక్యంమంగళంపాపనాశనం।పునఃపప్రచ్ఛసంహృష్టః పితరంతత్త్వదర్శినం॥ మమాపితపసోయోగ్యంక్షేత్రంబ్రూహిశుభాన్వితం । నవిఘ్నాస్తపతోయత్రప్రభవంతి మమప్రభో॥ త్వయాజ్ఞప్తస్తపస్తప్స్యే భవదుఃఖవినాశనేత్యారభ్య - ఇతిదత్వావరం తస్మైదేవాన్సర్వాన్విసృజ్యచ ॥ జగామశిఖినాతస్మాత్కుమారోవృషభాచలం । తత్రరమ్యేశుచౌదేశేదదర్శసరఉత్తమం ॥ స్నానార్థందేవపూజార్థం పద్మోత్పలసుశోభితం । కృతస్నానస్సరస్తీరేకుమారస్సముపావిశత్ ॥ దృష్ట్వాతపంతంవాయుంచ తత్సమీపేషడాననః । త్రిసంధ్యందేవదేవేశం నారాయణమనుస్మరన్ ॥ అతిష్ఠత్తపఉగ్రంచసమాధిధ్యానసంయుతః । ధ్యాయన్నారాయణందేవం శంఖచక్రధరంపరం ॥ పాదద్వయాలంకృతభూమిభాగో భాసాజ్వలన్కాంచనతుల్యతేజాః । ధ్యాయన్పరంబ్రహ్మకుమారఆస్త పరాత్పరంయన్మహతోమహత్తదిత్యంతేనగ్రంథేన - సుబ్రహ్మణ్యాపరాభిధానః కుమారస్వామీశ్రీవేంకటాచలేకస్య చిత్సరోవరస్యతీరేతపశ్చర్యాంకుర్వన్నాస్తేతి ప్రతిపాదనాదయంస్వామి పుష్కరిణీతీరవర్తీదేవః కుమారస్వామ్యేవ-౪-అనేనచతపశ్చర్యా పరాయణేనస్వాసాధారణాయుధ భూతౌపాశాంకుశౌ తాత్కాలికతపోఽవస్థావిరోధితయాపరిత్యక్తౌ-౫-తతస్తౌనదృశ్యేతే-౬-తస్మాదేవమాదిభిర్హేతుభిరిదంపర్వతశిఖరంశైవక్షేత్రమేవ-౭-అర్వాచీనఏవకస్మింశ్చిత్కాలేకతిచనవైష్ణవాః పురాణార్థమన్యథావర్ణయంతః - అయందేవోవిష్ణురితి వ్యామోహ్యరాజానం చాభిముఖీకృత్య సమారాధనోపకరణ భూతాంశ్చకాంశ్చన వైష్ణవవిగ్రహాన్మందిరేప్రవేశ్య- ఉత్సవాదీన్ప్రావర్తయంత-౮- వస్తుతఇదంస్కందతపశ్చర్యాస్థానంశైవక్షేత్రమేవభవితుమర్హతి-౯- తస్మాదిదానీమిహసర్వంవిధానం శైవాగమరీత్యైవ నిర్వర్తయితవ్యంభవతేతి ॥ ౧౩ ॥ ఇత్థంశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరస్యదర్శిత వామనపురాణభాగస్యతాత్పర్యంస్వప్రకరణ పూర్వోత్తరప్రకరణ వారాహాదిబహుతర పురాణాంతరస్థస

మానప్రకరణ తాత్పర్యాణ్య ప్రకాశ్యతద్విరుద్ధతయాస్వచ్ఛం దానుగు ణంబ్రువాణైః - అవిచారితరమణీయా పాతప్రతీతిమాత్రేణ వ్యామో హనపరైరర్థ కామప్రతిష్ఠాలోలుపైః క్షేత్రాక్రమణమాత్రతత్పరైః కే వలాభినివేశిభిః కతిపయశైవజనైరవబోధితో యాదవరాజఇత్థంచింత యామాస.అద్యపర్యంతంశ్రీవేంకటాచలశ్శ్రీవిష్ణుక్షేత్రతయైవప్రసిద్ధః-౧-తత్రనిరంతరంవిరాజమానోదేవశ్శ్రీమహావిష్ణురిత్యేవప్రసిద్ధః -౨-ఇయం చస్వామిపుష్కరిణీ శ్రీవిష్ణుతీర్థమిత్యేవప్రసిద్ధావర్తతే-౩-శ్రీవైష్ణవాఏ వచాస్యదేవస్యాద్యపర్యంతంపూజా మహోత్సవాదీన్నిర్వర్తయంతో వర్తంతే-౪-కథమిదానీంశైవైరిత్థమభిధీయతే-౫- కిమత్రవస్తుతత్త్వం-౬-సమ్యగేతద్వివేచనీయం -౭- అవివేచ్యైవసహసానకించిదన్యథాకర్తుం యుక్తమితి ॥ ౧౪ ॥ తస్మిన్నవసరేతత్ర త్యైఃకతిపయశ్రీవైష్ణవైర్యథా వత్పురాణార్థా నుపన్యస్యరాజ్ఞస్సదసిస్వపక్ష స్థాపనంకర్తుమశక్నువ ద్భిశ్శ్రీమతిరంగనగరే శ్రీవిష్ణుమతప్రతిష్ఠాపనాచార్యతయావిలసంతంస మూఢబహుళవిద్వద్గోష్ఠీకం భగవంతంశ్రీరామానుజమునిం ప్రతిసకలవృ త్తాంతబోధినీ కాచనవిజ్ఞాపనపత్రికా సహసైవసంప్రేషితా ॥ ౧౫॥ప॥ శ్రీమాన్ రామానుజ మునిరథభగవాన్ సోపిపత్రికామేనాం। వీక్ష్యసమా కులహృదయః ప్రాతిష్ఠతరంగనగరతస్సద్యః ॥ ౧౬ ॥ సంప్రస్థితస్సది వసైరల్పైరతిలంఘ్య దూరమపివర్త్మన్ । శ్రీవేఙ్కటాద్రినికటే శ్రీపదన గరీమవాపసహసైవ ॥ ౧౭ ॥ తదనుసదేశాధిపతే ర్యాదవరాజస్యని కటముపగమ్య। తంచాశిషాఽభి నంద్యావేదయతిస్మాపి నిఖిలనిజకృత్యం॥ శైవజనకుమతికల్పిత సందేహాం భోనిధౌనిమజ్జంతం। దేశాధిపతింయా దవరాజంయోగీసఉద్ధగన్నాచే॥౧౮॥౫॥ భోరాజన్-శైవజనైశ్శ్రీవేం కటగిరౌశ్రీ స్వామిపుష్కరిణ్యాం శ్రీవేంకటేశేచవిషయే తవయస్సందే హఉదపాది ॥ ౨౦ ॥ తమేతంసంశయంస మూలముచ్ఛిద్య యథావ స్థితాంమతింతవసం జనయితుంసుదూర దేశాద్వయమిహాపాగ తాస్స్మః॥౨౧॥యేతవసంశయంమహాంతమీదృశముదపాదయన్ ॥౨౨॥ తేసర్వేసంప్రతి సమాగత్యతావకీనేసదసి ప్రకథయంతు స్వకీయం పక్షం ॥ ౨౩ ॥ తతోవయంతంపక్షంప్రతిక్షిప్యవాస్తవమర్థంచసంస్థాప్య

తవసంశయందూరీకుర్మహే ॥ ౨౪॥ ప ॥ ఇత్థంశ్రీ రామానుజముని నాస
ముదీరిత స్సభాయాంసః। యాదవరాజశ్శైవాన్ వాదిన ఆవాహయత్త
దాకుతుకాత్ ॥ ౨౫ ॥ తదనుసమూహీ భూతాస్సదసిసమావాహితా
శ్చరాజ్ఞా తే। భస్మోద్ధూళితగాత్రా ఆగూరుద్రాక్షకంకణాశ్శైవాః॥౨౬॥
శ్వేతోర్ధ్వపుండ్రభూషంశ్రీవైష్ణవబృందమేకతస్తస్థౌ।భస్మోద్ధూళనధూ
మ్రంసదసితతోఽన్యత్రశైవబృందంచ ॥ ౨౭॥ఉభాభ్యాంబృందాభ్యాంని
జనిజవచోయుక్తిరశనాచ్ఛటాభిస్సంకృష్టస్సదసిసబభౌయాదవనృపః।స
మాఘూర్ణన్ దేవాసుర గణసమాకర్షిత వపుస్సుధాసింధోర్మ
ధ్యే మథనసమయేమందరఇవ॥౨౮॥గ॥తత్రతావచ్ఛైవాఅవాదిషుః.శ్రీవే
ఙ్కటగిరౌ స్వామిపుష్కరిణ్యా దక్షిణతీరేవిరాజమానో దేవఃకుమార
స్వామిసుబ్రహ్మణ్యాద్యపరనామధేయో భగవాన్ స్కందఏవ-౧-తత్పరి
సరవర్తినీపుష్కరిణీచతదీయతయైవస్వామిపుష్కరిణీతినిర్దిశ్యతే-సంజ్ఞై
కదేశేనసంజ్ఞిగ్రహణన్యాయేనస్వామిపుష్కరిణీశబ్ద[illegible] స్వామి శబ్దే
నకుమారస్వామిన ఏవవివక్షితత్వాత్ -౨- శ్రీవేఙ్క[illegible] చలమాహాత్మ్య
పరేవామనపురాణభాగేచద్వితీయాధ్యాయే* ॥ప॥స్కాన్దశ్శ్రుత్వాపితు
ర్వాక్యంమంగళంపాపనాశనం । పునఃపప్రచ్ఛసంహృష్టః పితరంతత్త్వ
దర్శినమిత్యారభ్య - పాదద్వ[illegible]తభూమి భాగోభాసాజ్వలన్
కాంచనతుల్యతేజాః [illegible]ప్రవిష్టః కుమార ఆస్తపరాత్పరం
యన్మహతోమహత్త దిత్యం తేనగ్రంథేన - కుమారస్వామీనిజపితృవచ
నాచ్ఛ్రీవేంకటగిరిమాసాద్య కస్యచిత్పుణ్యసరసస్తీరే తిష్ఠన్నుగ్రంతప
శ్చచారేతికథావిస్తరేణ సంకథితాహిదృశ్యతే -౩- తతస్తచ్ఛాస్త్రాను
సారేణతదీయతపశ్చర్యాస్థానభూతేస్వామిపుష్కరిణీతీరేపాదాభ్యాం
భూమిమాక్రమ్య తిష్ఠన్నుగ్రతపశ్చర్యాపరాయణో జటిలస్తపశ్చర్యావి
రోధితయాసముజ్ఝిత పాశాంకుశ లక్షణస్వాసాధారణాయుధఃకుమా
రస్వామి సుబ్రహ్మణ్యాద్యపర నామధేయోభగవాన్ స్కందఏవతా
ద్రూప్యేణార్చా రూపేణప్రతిష్ఠా పితోమనుజైరుపాస్యమాన ఉపా
సకానామ పేక్షితసర్వాభీష్ట ప్రదోవిరాజతే-౪-ఇత్థంస్కందత పశ్చ

ర్యాస్థానతయాఽవగమ్యమానమిదం వేంకటగిరి శిఖరం శైవక్షేత్రమేవభ
వితుమర్హతి-౫-అస్యదేవస్యవిష్ణురూపత్వేతదసాధారణ శంఖచక్రాది
దివ్యాయుధరాహిత్యం దేవతాంతరాసాధారణం జటిలత్వంనాగాభ
రణధారిత్వంచదృశ్యమానంకథంచిదప్యుపపద్యతే-౬-తత్త్వస్థితావే
వంభూతాయామపిక్వచిత్కాలే రాజ్ఞఆనుకూల్యేన వైష్ణవైరాక్రాంత
మిదందేవస్థానం కతిపయవైష్ణవ విగ్రహైరాపూరితం వైష్ణవాగమాను
రోధేనానుష్ఠీయమాననిత్య నైమిత్తికసపర్యామహోత్సవాది క్రమం
చవర్తతే-౭-అతఏవచాస్యదేవస్యవైష్ణవై రారాధ్యమానతాదశాయా
మపిప్రాచీనసమ్ప్రదాయానుసారేణ దేవతాంతరాసాధారణైర్బిల్వ
పత్రైరర్చనం క్వచిన్మాసేక్రియమాణ మద్యాప్యనువర్తమానందృశ్యతే
౮-అతశ్శైవక్షేత్రభూతేఽస్మిన్ వేంకటగిరి శిఖరేవర్తమానందేవస్థానమ
స్మద్వశ ఏవస్థాపనీయం-౯-శైవాగమోక్తరీత్యైవాత్ర సర్వంవిధానం
నిర్వర్తయిత[illegible]తి ॥ ౨౯ ॥ తతశ్చభగవాన్ శ్రీరామానుజమునిరపిప్ర
త్యవాదీత్. భోరాజన్-ఇమేశైవా ఉదాహృత వామనపురాణవచనజా
తార్థంవామనపురాణ పూర్వోత్తరప్రకరణతాత్పర్యంవారాహాదిబహు
తరపురాణాంతరస్థ సమానప్రకరణ తాత్పర్యాణి చాజానంతఏవవాజ్ఞా
త్వాపిప్రచ్ఛాదయంతో వాతద్వి[illegible]బ్రువాణాః కేవలార్థకామప్రతిష్ఠా
లాభమాత్రపరాయణా [illegible] ణపరా [illegible] వ్యామోహయంతి-౧-
శ్రీవేఙ్కటగిరిశిఖరం శ్రీవిష్ణుక్షేత్ర[illegible]వలోకే శాస్త్రేచసుప్రసిద్ధత
రం-౨-తత్రవర్తమానోదేవోపి శ్రీమన్నారాయణఏవ-౩-శ్రీస్వామిపు
ష్కరిణ్యపిశ్రీవిష్ణుతీర్థమేవ-౪-నాత్రదేవతాంతరప్రాధాన్యశంకాలే
శావకాశః-౫-శ్రీవేఙ్కటగిరేః శ్రీవిష్ణుక్షేత్రత్వంచోదాహృతవామ
నపురాణ ఏవస్పష్టతరముపలభ్యతే-౬-తత్రహిప్రథమాధ్యాయే నారద
వాల్మీకిసంవాదేశ్రీవేఙ్కటాచల క్షేత్రమాహాత్మ్యవర్ణనోపోద్ఘాత
తయాప్రవృత్తే * త్రైలోక్యేవైష్ణవంక్షేత్రం కింశ్రేష్ఠంభువినారద । ఆ
బ్రహ్మలోకంసర్వంత్వం విశేషంద్రుష్టవానసి ॥ యత్తీర్థేసర్వతీర్థాని
నిసన్నిధానంవ్రజంతిచ । యత్క్షేత్రవాసినాం పుణ్యమనంత మితికీర్త్య
తే ॥ యత్రాస్తేభగవాన్విష్ణుస్స శ్రీభూఃపురుషోత్తమః । తద్బ్రూహి

మమ దేవర్షే క్షేత్రం త్రైలోక్యపావనమితి నారదం ప్రతి వాల్మీకికృత ప్రశ్నేన శ్రీవిష్ణుక్షేత్రత్వమేవాస్య వేఙ్కటాచలస్య స్పష్టమవగమ్యతే - ౭ - ఏవం వాల్మీకికృతప్రశ్నసమాధానార్థం నారదేన ప్రస్తుతే మహాదేవస్కందసంవాదే తారకాసురసంహరణసంజాతబ్రహ్మహత్యాపరిజిహీర్షాస్కన్దకృత పుణ్యతీర్థప్రశ్నమూలక తయా ప్రవృత్తే- మహాదేవేన స్వస్య దక్ష శిరోహరణేన పాణిలగ్నతచ్ఛిరః కపాలస్య తతస్సంజాత బ్రహ్మహత్యాదోషస్య చ ప్రయాగాఖ్య విష్ణుక్షేత్రప్రభావతః పరిహరణ వృత్తాంతే కథితే తతః స్కందేన తారకాసుర వధజనిత స్వదోష పరిహారార్థ కృతపుణ్యక్షేత్రప్రశ్నేపి వేంకటాచలప్రస్తావో ప్రోద్ఘాతభూతేతస్య విష్ణుక్షేత్రత్వ మేవావగమ్యతే -౮- యథోక్తం దర్శిత వామనపురాణ ద్వితీయాధ్యాయే * స్కందశ్శ్రుత్వా పితుర్వాక్యం మంగళం పాపనాశనం। పునః ప్రపచ్ఛ సంహృష్టః పితరం తత్త్వదర్శనం॥ మహాపితపసో యోగ్యం క్షేత్రం బ్రూహి శుభాన్వితం। నవిఘ్నాస్తపతో యత్ర ప్రభవంతి మమ ప్రభో॥ త్వయాజ్ఞప్తస్తపస్తప్స్యే భవదుఃఖవినాశన। యోగీంద్రవంద్యచరణ ద్వంద్వానందైకలక్షణ ॥ మమ శంకర తద్బ్రూహి వైష్ణవం క్షేత్రముత్తమమితి -౯- ఏవం స్కందప్రశ్నోత్తరభూతే మహాదేవోక్త ప్రతివచనగ్రంథే ప్యస్య విష్ణుక్షేత్రత్వమేవ స్పష్టమవగమ్యతే -౧౦- యథోక్తం తస్మిన్నేవ ద్వితీయాధ్యాయే * సిద్ధా మునిగణాస్తత్ర తపః కుర్వంతి నిత్యశః। చండాలయవనాద్యైస్తు వేదబాహ్యైశ్చ నాస్తికైః॥ నారోఢుమపియశ్శక్యః పావనః పర్వతోత్తమః। శుకాద్యా మునయః కేచిద్భృగ్వాద్యాశ్చ తపోధనాః॥ ప్రహ్లాదప్రముఖాః పుణ్యా అంబరీషాదయో నృపాః। విష్ణోరేవాపరం దేహం మన్వానాస్తం నగోత్తమమ్॥ పద్భ్యామాక్రమితుం భీతాః పర్యంతేష్వేవ వర్తనాః। తన్నిర్గతనదీష్వేవ కుర్వాణా స్నానతర్పణే॥ తపః కుర్వంతి వాంఛంత స్సాక్షాత్కర్తుం జనార్దనం। ఏవం విధస్స శైలేంద్రో నిత్యమత్యంతపావనః॥ శిఖరం యస్య దృష్ట్వైవ సద్యః పాపైః ప్రముచ్యతే। తత్రాస్తే కోలరూపీతు మహావిష్ణుస్సనాతనః॥ ఉద్ధృతాం ధరణీం దేవీ మాలింగ్యాంకే నిధాయ చ। ఆరాధితో మునిగణైస్త్రి

సంధ్యంశ్రద్ధయాన్వితైః ॥ తదాప్రభృతితత్పుణ్యం వారాహంక్షేత్రము
చ్యతే। తస్మిన్పుణ్యతమేక్షేత్రే వారాహే వేంకటాచలే॥ సన్నిధౌభూవ
రాహస్య యే కేచిన్నియతవ్రతాః। శాస్త్రోక్తేనవిధానేన వారాహంమ
న్త్రముత్తమం॥ జపంతివిజితాత్మానోమాసమేకంనిరంతరం। గృహక్షేత్రా
దికం తేషాం సద్యస్సిధ్యతివాంఛితమిత్యాది - ౧౧ - అత్ర * విష్ణోరేవాప
రం దేహం మన్వానాస్తంనగోత్తమ మితిప్రశ్నోదాం బరీషాదిభిర్భగవ
ద్భక్తాగ్రేసరైశ్శ్రీమహావిష్ణోర్దేహరూపతయైవాభి మన్యమానత
యాప్రతి పన్నస్యాస్య వేంకటాచలస్యాసు మందమతిభిర పిసుజ్ఞాతవిష్ణు
క్షేత్రభావస్య నహ్యనున్మత్తఃకశ్చిచ్చైవక్షేత్రత్వంబ్రూయాత్ - ౧౨ -

కించ - శ్రీవరాహభగవతః ప్రళయజలధి మగ్నాంధరణీముద్ధృత వతస్త
దాదిధరణీదేవీ మాలింగ్యాం కేనిధాయాఽస్మిన్ శ్రీవేంకటాచలే విరా
జమానత్వేన హేతునాఽస్యగిరేశ్శ్రీవరాహ క్షేత్రరూపతాయాః స్సు
ష్టమేవేహాభి ధీయమానతయానాత్రశై వక్షేత్రత్వాశంకాయాఅవకా
శః -౧౩ -కించస్వపిత్రామహాదేవేన దక్షశిరోహరణప్రయుక్తబ్రహ్మహ
త్యాదిదోషస్యప్రయాగాఖ్యవిష్ణుక్షేత్రం ప్రాప్యతత్పరిభావతో నిర్హ
రణకథాం తేనైవకథితాంశ్రుత్వా తద్వదేవస్వయమపి తారకవధప్రయు
క్తస్వీయబ్రహ్మహత్యాదిదోషం క్వచిద్విష్ణుక్షేత్రే కేనచిద్వైష్ణవమం
త్రేణవిష్ణుమారాధ్యతతః పరిజిహీర్షతాకుమారేణ స్వపితుర్మహాదేవా
త్కాంచనవైష్ణవమ్మంత్రం గృహీత్వా తేనైవోపదిష్ట పరమపావనవైష్ణవ
క్షేత్రభూతం శ్రీవేంకటాచలమాగత్య తపశ్చర్యాకరణాస్సైవపురాణప్ర
తి పన్నతయా శ్రీవేంకటాచల శ్శ్రీవిష్ణుక్షేత్రమితిస్పష్టతరమేవావగ
మ్యతే-౧౪- *మమశంకరతద్బ్రూహి వైష్ణవం క్షేత్రముత్తమమితి పూ
ర్వోదాహృతవచనేన విష్ణుక్షేత్రమేవస్వతపశ్చర్యార్థ తయాకుమారే
ణపృష్టమితిస్పష్టం - ౧౫ - దర్శితవామనపురాణ ద్వితీయాధ్యాయ ఏవ -
* మమాపివైష్ణవమ్మంత్రం వైష్ణవేష్వపిచోత్తమం। మంత్రేషువరదంశం
భో బ్రూహి తత్ప్రాప్తిసాధనం ॥ ఇతివిజ్ఞాపితశ్శంభుః పుత్రేణాక్లిష్టకారి
ణా। విధినాశుతతః ప్రాదాన్మంత్రం తస్మై స తారకం ॥ లబ్ధ్వామంత్రం

మహాదేవాత్స్కందః ప్రీతోఽభవత్పితురితివచనైర్విష్ణు మంత్రపవస్య తప
శ్చర్యాకరణతయాకుమారేణమహాదేవాద్గృహీతఇత్యపిస్పష్టం - ౧౬ -
అపిచకుమారస్యతపశ్చర్యా స్థానభూతత్వమాత్రేణాయం వేంకటాచల
స్తదీయక్షేత్రమేవయద్యభవిష్యత్ - ౧౭ - ఇతోఽపిపూర్వంచిరకాలా
దత్రసుఘోరతపశ్చర్యాం కుర్వతోవాయోరేవక్షేత్రమయంగిరిః కుతో
నాభవిష్యత్ - ౧౮ - కింబహునా - ౧౯ - శ్రీవేంకటనాథస్యభగవత
శ్శ్రీనివాసస్యప్రకటతరదివ్యావిర్భావతఃప్రాక్తముద్దిశ్యాస్మిన్గిరౌప్రా
యశో బ్రహ్మరుద్రేంద్రప్రముఖాస్సర్వఏవదేవాస్సర్వఏవమహర్షయో
బహవో యక్షరక్షోగంధర్వ కిన్నరాశ్శంఖదశరథ ప్రభృతయోరాజ
ర్షయశ్చతపశ్చర్యాం చక్రురితిస్ఫుటతరం పురాణప్రతిపన్నతయేత్థమ
నంతే ష్వత్రతపశ్చర్యా కారిష్వస్థితేషుతదంతః పాతినఃకస్యచిదేకస్యై
దంక్షేత్రమితినహ్యనుస్మర్తః కశ్చిద్బ్రూయాత్ - ౨౦ - ఏవంతస్మిన్నేవ
వామనపురాణేత్ర యస్త్రింశాంకచిహ్నితేచతుర్దశాధ్యాయేఽగస్త్యా
దిభిరుపరిచరవసు ప్రభృతిభిశ్చశ్రీవేంకటాచలే పరస్పరసంగతైస్స్వామి
పుష్కరిణీం గచ్ఛద్భిరుచ్యతేఽస్య సర్వోత్తమవిష్ణుక్షేత్రత్వం - ౨౧ -
యథోక్తంతత్ర * గచ్ఛంతస్తేఽథసంహృష్టాః ప్రోచురేవంపరస్పరం ।
నరేంద్రమునిశార్దూలా వీక్షమాణామహీధరం ॥ అయంకిలజగద్ధాతు
ర్వాసుదేవస్యశార్ఙ్గిణః । భూధరోబహువృక్షాఢ్య స్సదాప్రియతమో
భువి ॥ ఏనంసమాశ్రితాః పుణ్యాంమునయశ్చపురాతనాః । పురాతనం
సురాధ్యక్షందృష్టవంతఃకిలావ్యయం ॥ భక్తాశ్చాపిజగద్ధాతుస్తువంతః
పురుషోత్తమం । ఏనమారుహ్యశైలేంద్రం ద్రక్ష్యంతిపురుషాఃకిల ॥ స్థా
నేభ్యశ్చసమస్తేభ్యస్తస్యేశస్యమహాత్మనః । అయంగిరిర్మహార్హదివ్య
స్సమ్యక్ప్రియతరఃకిల ॥ నారాయణాద్రిరిత్యేతన్నామైవవదతిస్వయం।
నారాయణస్యస్థానేషునైతస్మాద్విద్యతేపరమితి - ౨౨ - ఏవమస్మిన్నే
వవామనపురాణే బహుభిర్లింగైః ప్రబలతమైరనన్యథాసిద్ధైశ్శ్రీవరా
హశ్రీనివాస రూపభగవత్ప్రాదుర్భావతన్నిత్య వాససకలవిష్ణుభక్తో
పజీవ్యత్వాదిభిస్తత్రతత్రప్రతిపన్నైరస్య వేంకటాచలస్య శ్రీవిష్ణుక్షేత్ర

త్వమేవమరపహ్నవంసిద్ధ్యతి - ౨౩ - ఏవంశ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్య
పరేషుసర్వేష్వేవపురాణభాగేషుశ్రీవేంకటగిరేశ్శ్రీవిష్ణుక్షేత్రత్వ
మేవసమ్యగవగమ్యతే - ౨౪ - యథోక్తంశ్రీవారాహపురాణాంతర్గ
తేశ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపరేప్రథమేభాగే - త్రయస్త్రింశాంకచి
హ్నితే ప్రథమేఽధ్యాయే - శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యవర్ణనోపో
ద్ఘాతేమునిప్రశ్నే * మునయః - భగవన్సూతధర్మజ్ఞవేదవ్యాసకృపాని
ధే । విష్ణుస్థానేషుసర్వేషు స్వయంవ్యక్తస్థలేషుచ ॥ యత్రవిష్ణోరతిప్రీ
తిర్యత్రసిద్ధ్యంతిసిద్ధయః । అత్యద్భుతంచచారిత్రంయత్రవిష్ణోఃప్రవర్తతే ॥
మనుష్యాణాంచవసతాంయత్రదృశ్యోభవేద్ధరిః । శ్రవణానందజనకోవృ
త్తాంతోయస్యవాభవేత్ ॥ తాదృశంవైష్ణవంక్షేత్రమద్భుతంప్రియద
ర్శనం।అస్మాకంబ్రూహియచ్ఛ్రుత్వాశ్రోతవ్యంశోనవిద్యతఇతి -౨౫-
వరాహపురాణాంతర్గతేధరణీ వరాహసంవాదాఖ్య ద్వితీయస్మిన్
భాగేపిప్రథమాధ్యాయే * శ్రీవేంకటాచలోనామ వాసుదేవాలయో
మహానితిప్రసిద్ధవన్నిర్దేశేనవిష్ణుక్షేత్రత్వముక్తం - ౨౬ - పాద్మపు
రాణభాగేపి - చతుర్వింశాంకచిహ్నితే ప్రథమాధ్యాయే * కథాప్ర
సంగాదత్రైవనారాయణగిరేర్మహాత్ । మాహాత్మ్యమావిర్భావంచ
శ్రీనివాసస్యశార్ఙ్గిణః ॥ శ్రుత్వాశుకఃపరమర్షిస్సభాయాంసముప
స్థితః । సదేశంతందిదృక్షుస్సన్కౌతూహలసమాకులః ॥ విజ్ఞాపయన్
బ్రహ్మాణేతంనమస్కృత్యచసర్వతః । జగామతస్మాద్దేశాద్వైదక్షిణాభి
ముఖస్సుధీః ॥ వాసుదేవేవహన్భక్తింపురాణపురుషోత్తమే । తత్క
థాలాపకుతుకస్మయమానముఖోమునిః ॥ దదర్శనారాయణాద్రింతత్ర
నారాయణాశ్రయమితి - భగవద్భక్తాగ్రేసరాధి గమ్యమానవిష్ణుక్షే
త్రరూపత్వమేవాస్యగిరేరుక్తం - ౨౭ - గారుడపురాణాంతర్గతేపి
వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవిషయేత్రిషష్టితమాఙ్క చిహ్నితేఽధ్యాయే -
అరుంధతీవసిష్ఠసంవాదే * విష్ణుక్షేత్రేక్వచిత్పుణ్యేతీర్థేసర్వాతిశాయి
ని । కంచిత్కాలంతపఃకృత్వావిష్ణుముద్దిశ్యయత్నతః ॥ విష్ణోర్ముఖేనస
ద్ధర్మంవాచయిత్వాజగత్కృతే । సర్వధర్మోత్తమంనౄణాందర్శయా
మీతిమేమతిః॥అనుజ్ఞయాస్త్రియోభర్తుర్ధర్మాచరణముత్తమం।విష్ణుక్షే

త్రం తాదృశమ్మే వద తీర్థోత్తమం తథేత్యరుంధతీప్రశ్నేనానంతరం వసి
ష్ఠోక్తప్రతివచనే * సువర్ణముఖరీతీరే కశ్చిదస్తి మహీధరః । వేంకటాచల
నామాసౌ సర్వభూభృత్కులోత్తమః ॥ అతిప్రీతిర్మహావిష్ణోస్తత్ర వేఙ్కట
భూధరే । శ్వేతద్వీపాచ్చ వైకుంఠాద్భానుమండలమధ్యత ఇతి కథనేన చ
సువ్యక్తమస్య విష్ణుక్షేత్రత్వం - ౨౮ - వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవిష
యే బ్రహ్మాండపురాణభాగేపి ప్రథమాధ్యాయే - భృగునారదసంవాదే -
* జగత్పర్యటితం సర్వం భగవన్నారద త్వయా । తేన జానాసి జగతాం వృ
త్తాంతమఖిలం మునే ॥ క్షేత్రాణామధికం క్షేత్రం తీర్థానాం తీర్థముత్త
మం । యద్యస్తి భువి విప్రేంద్ర తన్మే బ్రూహి తపోనిధే ॥ ఆస్తే విష్ణురచిం
త్యాత్మా విహరన్ రమయా సహ । యత్ర సాక్షాత్కృతో దేవో వరదస్సర్వ
దేహినామిత్యాదినా భృగుప్రశ్నేన * శృణుష్వైకమనా బ్రహ్మన్ క్షేత్రా
ణాం క్షేత్రముత్తమం । శ్రీవేఙ్కటగిరిర్నామ క్షేత్రం పుణ్యం మహీతలే ॥
సర్వపాపప్రశమనం సర్వపుణ్యవివర్ధనం । వక్తుం న తస్య మాహాత్మ్యం
బ్రహ్మణాపి సురైరపి ॥ శక్యతే వా తథా స్మర్తుం మనసాపి మహామునే ।
ఆరాధ్యస్సర్వదేవానాం మాధవో యత్ర వై గిరౌ ॥ విహాయ స్వం పరం
ధామ రమతే రమయా సహేత్యాదినా నారదప్రతివచనేన చాస్య విష్ణుక్షే
త్రత్వమవగమ్యతే - ౨౯ - ఏవమన్యేష్వపి వేంకటాచలమాహాత్మ్యపరే
షు పురాణభాగేషు సర్వత్ర వేంకటాచలస్య విష్ణుక్షేత్రత్వమేవ ప్రతిపాద్య
మానం ద్రష్టవ్యం - ౩౦ - ఏవమస్య వేంకటాచలస్య శ్రీవైకుణ్ఠాద్వైన
తేయానీత క్రీడాచలరూపతాయా ఆదిశేషావతారరూపతాయాశ్చ పు
రాణేషు ప్రతిపాదనదర్శనాత్ - వైకుంఠాద్రిశేషాద్రిగరుడాచలాది
సంజ్ఞాబలాచ్చ విష్ణుక్షేత్రత్వమవగమ్యతే స్పష్టం - ౩౧ - సర్వేఽపి చ
వైదికా విప్రాశ్శ్రౌతస్మార్తనిత్యకర్మానుష్ఠానేషు దేశకాలసంకీర్తనద
శాయామిదం క్షేత్రం శ్రీవరాహక్షేత్రత్వేనైవ వ్యపదిశంతో దృశ్యంతే
- ౩౨ - కిం బహునా - ౩౩ - అనాదినిధనాఽవిచ్ఛిన్నపాంథసంప్రదా
యాపౌరుషేయతయాఽనాఘ్రాతదోషగంధా శ్రుతిరపి శ్రీవేంకటాచ
లం శ్రీవిష్ణుక్షేత్రమేవ శ్రావయతి - ౩౪ - శ్రూయతే హి ఋగ్వేదేఽష్టమాష్ట
కేఽష్టమాధ్యాయే త్రయోదశవర్గే * అరాయి కాణే వికటే - గిరిం గచ్ఛ

సదాన్వే - శిరింబిఠస్యసత్త్వభిః - తేభిష్ట్వాచాతయామసీతిప్రథమ
ఋక్ - ౩౫ - ఏషాచఋక్ శ్రీవేంకటాచలవిషయతయోపబృంహితా -
భవిష్యోత్తరపురాణాంతర్గతే శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యభాగే చతు
ర్థాధ్యాయే * అరాయికాణేవికటేగిరింగచ్ఛేతితంవిదుః । ఏవంవేద
మయస్సాక్షాద్గిరీంద్రఃపన్నగాచల ఇతిశ్లోకేన - ౩౬ - అస్యాశ్చశ్రుతే
రేవంవివృతిర్బోద్ధవ్యా - వేదపురుషోహితమత్రోపదిశతిచేతనంపురుషా
ర్థకాంక్షిణంసంబోధ్య - త్వయీతిశేషఃపూరణీయోఽత్రసందర్భవ
శాత్ - త్వయి-అరాయి - ఐహికాముష్మికైశ్వర్యరహితే-రైశబ్దోహ్యై
శ్వర్యవాచీ - కాణే - బాహ్యేనాభ్యంతరేణవాచక్షుషావిరహితే - విక
టే - విశిష్టాధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవికతాపత్రయశాలిని - కటశబ్దోహి
దాహపరః- సదాన్వే- దానవైరైహికాముష్మికాపేక్షితపురుషార్థవి
రోధిభిస్సహితేవాసతి - దారవశబ్దస్యదార్వేతివద్దానవశబ్దస్యదాన్వేతి
వ్యత్యయశ్ఛాందసః - శిరింబిఠస్య - శ్రీంపీఠస్య-శ్రీనివాసస్యేతియావత్ -
త్ర్యంబకశబ్దస్యత్రియంబకేతివత్ - స్వరితిశబ్దస్యసువరితివచ్చ - శ్రీమి
తిలక్ష్మీబీజస్య లక్ష్మీవాచినః - శిరిమితివ్యత్యయః పీఠశబ్దస్యబిఠేతివ్య
త్యయశ్ఛాందసః - యద్వా - విశేషేణతిష్ఠం త్యస్మిన్నితివిఠోనివా
సః - బిభ్రాజమాన ఇత్యత్రేవ వబయోరభేదాద్బిఠః - గిరిం - వేంక
టాచలం - శిరింబిఠస్య - సత్త్వభిః - సత్త్వైః - ప్రాణిభిః - శ్రీనివా
సభక్తైస్సహేతియావత్ - శిరింబిఠస్యేత్యస్యాకాంక్షాసామర్థ్యా
దుభయత్రాన్వయః-గచ్ఛ-పూర్వోక్తసర్వానిష్టపరిహారార్థంప్రాప్ను
హి-తత్రగమనేకథంతత్పరిహారఇత్యత్రాహ- తేభిరిత్యాది- తేభిః-తైశ్శ్రీని
వాసభక్తైః - త్వా- త్వాం - సహస్రశీర్షందేవమిత్యాదిష్వివాత్రప్రథ
మార్థేద్వితీయాఛాందసీ - శిరింబిఠశబ్దోఽత్రాకాంక్షాసామర్థ్యా
ద్ద్వితీయాంతస్సన్ననుషజ్యతే - శిరింబిఠం - శ్రీనివాసం.. చాతయామ
సి- చాతయితుంప్రార్థయితుమర్హసి - చతేచదేయాచనేచేతిహి
ధాతుః - యద్వా - ధాతోరనేకార్థత్వాత్సమర్పయితుమర్హసీత్య
ర్థః - ఇదానీంతుత్వాశబ్దోయథాస్వవిభక్త్యైవార్థవాన్ - శిరింబి
ఠస్యేతిషష్ఠ్యంతస్యైవచానుషంగః- తథాచ - యథోక్తానిష్టప్రసంగేశ్రీని

వాసస్యగిరిం తద్భక్తైస్సహాగత్వా తద్భక్తముఖేనైవ తం స్వాభీష్టం యాచితుమర్హసీతి వా - తద్భక్తముఖేనైవ స్వాత్మానం తస్య సమర్పయితుమర్హసీతి వా వేదపురుషోపదేశః ఫలితో భవతీతి - ౩౭ - అత్ర శ్రీనివాసగిరేశ్శ్రీనివాసస్య చ శ్రీనివాసభక్తద్వారేణోపసదనీయతాయాస్సుష్ఠుతరం శ్రూయమాణతయా వైష్ణవక్షేత్రత్వమేవాస్య దురపహ్నవం సిద్ధ్యతీతి ॥ ౩౦ ॥ ఇత్థం శ్రీరామానుజమునివిరచితేన నిపుణేన నిరూపణేన స యాదవరాజశ్శ్రీవేంకటాచలే శైవక్షేత్రత్వసందేహం తత్యాజ ॥ ౩౧ ॥ ఇత్థం యతీశానసుయుక్తిజాలవిద్వన్మనోహారినిరూపణేన । సద్యోహి రాజ్ఞో ఉపససార మోహోఽరవిప్రకాశేన యథా తమోఽన్ధం ॥ ౩౨ ॥ *

* ఇత్యనంతార్యగుంభితాయాం శ్రీవేంకటాచలేతిహాసమాలా
యాం శ్రీవేంకటాచలస్య దేవతాంతరక్షేత్రత్వ
వాసనానిరసనం నామ ప్రథమస్తబకః. *

ప॥ అథ శ్రీభగవద్రామానుజయోగీశ్వరః పునః । ఉవాచ ప్రీణయన్ భూపం యుక్తియుక్తాభిరుక్తిభిః ॥ ౧ ॥ శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యాం తే వ్యామోహ ఉదపాది యః । తమప్యున్మూలయిష్యామి శృణు యాదవరాజ భో ॥ ౨ ॥ యదుక్తం వాదిభిః - స్వామిపుష్కరిణీసంజ్ఞాఘటకస్వామిశబ్దస్సంజ్ఞైకదేశేన సంజ్ఞిగ్రహణన్యాయేన కుమారస్వామిపర ఇతి - స్వామిపుష్కరిణీతీరే కుమారస్వామీ తపశ్చర్యాం కుర్వన్ వర్తత ఇత్యత ఏవ హేతోస్సా పుష్కరిణీ తదీయతయా స్వామిపుష్కరిణీతి వ్యపదిశ్యత ఇతి - అతస్సా దేవతాంతరతీర్థమేవ న విష్ణుతీర్థమితి చ ॥ ౩ ॥ తదయుక్తం - నిఖిలతీర్థస్వామిత్వాభిప్రాయేణ - స్వామినీ చ సా పుష్కరిణీ చ స్వామిపుష్కరిణీతి కర్మధారయవ్యుత్పత్త్యైవ స్వామిపుష్కరిణీసంజ్ఞాయాః పురాణవచనైర్నిరుక్తత్వాత్ స్వామిశబ్దస్య నిరుపపదస్య కుమారపరతయా క్వాపి ప్రయోగాదర్శనేన సంజ్ఞైకదేశన్యాయస్యైహానవతారాత్ - ప్రత్యుతాసంకోచేన నిఖిలజగచ్ఛేషిభూత శ్రీమన్నారాయణ వాచితాయా ఏవ సంభవేన షష్ఠీతత్పురుషస్వీకారేపి స్వామిపుష్కరిణీ సంజ్ఞయా త

స్యాః పుష్కరిణ్యా విష్ణుతీర్థత్వస్యైవసిద్ధేః - తత్తీరేబహూనామన్యే
షామివ స్కందస్యాపి కతిపయకాలతపశ్చర్యా కరణమాత్రేణ తదీయత్వా
సిద్ధేశ్చ ॥ ౪ ॥ యథోక్తంవాదిభిస్స్వపక్షసాధకతయాఽభిమానితే
వామనపురాణఏవచతుశ్చత్వారింశాంకచిహ్నితే పంచవింశాధ్యాయే-
*అస్తిశ్రీవేంకటోనామప్రథితఃపర్వతోత్తమః । ద్రమిడేషుమహాపుణ్య
స్సేవితస్త్రిదశైర్గిరిః ॥ తస్యశృంగేసుమహతీపుణ్యాపాపవినాశినీ। స్వా
మిపుష్కరిణీనామసరసీసర్వకామదా ॥ త్రైలోక్యవర్తినాంబ్రహ్మం
స్తీర్థానాంస్వామినీహిసేతి * స్వామిపుష్కరిణీత్యేతన్నామధేయంచ
తత్కృతం । మార్కండేయసమస్తానాంతీర్థానాంస్వామినీయత ఇతి
చ ॥ ౫ ॥ వారాహపురాణాంతర్గతప్రథమభాగే - అష్టత్రింశాంకచి
హ్నితే షష్ఠాధ్యాయే * స్వామిపుష్కరిణీశబ్దో రూఢస్తస్మిన్సరోవ
రే । వ్యుత్పత్తిఃకథితాతస్య తీర్థానాంస్వామినీయతః ॥ స్వామిపు
ష్కరిణీత్యేవతస్మాత్పూర్వంపురాతనైః । ప్రోక్తేదానీంభగవతావ్యు
త్పత్తిస్తస్యసమ్మతా ॥ స్వామిత్వస్యప్రదానాచ్చ స్వామిపుష్కరిణీ
త్వియమితి- తత్రైవపంచాశాంకచిహ్నితేఽష్టాదశాధ్యాయే * స్వామి
పుష్కరిణీచేయం బ్రహ్మన్లోకపితామహ । తీర్థానాంస్వామిభూ
తత్వాదుచ్యతేఽన్వర్థనామతః ॥ యానికానిచతీర్థానిగంగాదీనిమ
హీతలే । తానిసర్వాణిచోత్పన్నాన్యస్యాస్తీర్థాత్పితామహ॥ ఐరమ్మ
దతటాకశ్చవైకుంఠేయస్తుతిష్ఠతి। సఏవగీయతేచాత్రస్వామిపుష్కరిణీతి
చేతి- తత్రైవైకషష్టితమాంకచిహ్నితే- ఏకోనత్రింశాధ్యాయే- శ్రీవేంకటే
శాష్టోత్తరశతనామావళ్యాం*తీర్థస్వామిసరస్స్నాతజనాభీష్టప్రదాయిన
ఇతిచోక్తం॥ ౬ ॥వారాహపురాణాంతర్గతద్వితీయభాగేపి- ప్రథమాధ్యా
యే * త్రైలోక్యేయానితీర్థానిసరాంసిసరితస్తథా। తేషాంస్వామిత్వ
మాపన్నంధరేస్వామిసరోవరమిత్యుక్తం॥ ౭ ॥ ఏవంపాద్మపురాణభాగేపి
ద్వాత్రింశాంకచిహ్నితే స్వామిపుష్కరిణ్యామహర్షిభిః పాపినాంపా
పనోదనప్రబలప్రాయశ్చిత్తయోగ్యపరమపావనపుణ్యతీర్థతావ్యవ
స్థాపనపరేనవమాధ్యాయేప్యుక్తం * వామదేవః - సరాంసియానిదివ్యా
నిసంత్యత్రజగతీతలే । తేషామేషాస్వామినీహిస్వామిపుష్కరిణీత్యతఇ

తి ॥ ౮ ॥ మార్కణ్డేయపురాణభాగే పితృతీయాధ్యాయే * రాజతే సర్వతీర్థానాం స్వామిస్వామిసరోవరమిత్యుక్తం ॥ ౯ ॥ ఎవం బ్రహ్మపురాణే ద్వితీయాధ్యాయే - సరస్వత్యాస్సర్వతీర్థోత్కృష్టత్వలిప్సయా నదీరూపేణ బ్రహ్మావర్తే ప్రవృత్తాయాస్తద్దశాయాం పులస్త్యశాపేన తదలాభఖిన్నాయా భగవన్తం తపసా తోషయిత్వా తస్మాత్సరోవస్థాయాం తత్సిద్ధిలక్షణం వరం ప్రాప్తాయాశ్శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ స్వామిపుష్కరిణీరూపేణావిర్భావతత్త్వప్రతిపాదనాత్స్వామిపుష్కరిణీశబ్దఘటకస్వామిశబ్దేన తీర్థాధిపత్యలక్షణం స్వామిత్వమేవ పుష్కరిణ్యాః ప్రతిపాద్యత ఇత్యవగమ్యతే ॥ ౧౦ ॥ యథోక్తం తత్ర * పురా సరస్వతీ దేవీ తీర్థోత్కృష్టత్వకాఙ్క్షయా । సరస్వతీనదీ నామ బ్రహ్మావర్తే బభూవ హాత్యారభ్య * తిస్రః కోట్యోఽర్ధకోటీ చ తీర్థాని భువనత్రయే । స్వస్వపాపవిమోక్షార్థం యాచయిష్యన్తి మాం శుభే ॥ తేషాం పాపవిమోక్షార్థం త్వయి స్నానం దదామ్యహం । ధనుర్మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే ॥ స్నానార్థమాగతం తీర్థజాలం ప్రేష్యత్వమాప్నుయాత్ । తీర్థాధిరాజ్యే తత్తీర్థజాలం త్వామభిషేక్ష్యతీత్యన్తం ॥ ౧౧ ॥ ఏవం తీర్థస్వామిత్వతాత్పర్యేణ స్వామిపుష్కరిణీ వ్యపదేశనిర్వాహకం వచనజాతం తత్ర తత్రోపస్థితమన్యదప్యుదాహర్తవ్యం ॥ ౧౨ ॥ శ్రీవరాహశ్రీనివాసరూపిణో నిఖిల జగత్స్వామినో నికటవర్తిత్వహేతునాపి స్వామిపుష్కరిణీ నిర్దేశనిర్వచనాభిప్రాయాణ్యపి కానిచిద్వచనాని దృశ్యన్తే ॥ ౧౩ ॥ యథోక్తం స్కాన్ద పురాణాన్తర్గతే ప్రథమే భాగే - ప్రథమాధ్యాయే * సువర్ణముఖరీతీరే లక్ష్మీపతినివాసభూః । వేఙ్కటాద్రిరితి ఖ్యాతస్సర్వలోకేషు పూజితః ॥ తస్మిన్ శేషగిరౌ పుణ్యే సురాసురనమస్కృతే । బ్రహ్మహత్యాసురాపానస్వర్ణస్తేయాదినాశకే ॥ స్వామిపుష్కరిణీ చేతి సర్వపాపాపహారిణీ । ఉత్తరే శ్రీనివాసస్య వర్తతే సరసీవరా ॥ తం గత్వా వేఙ్కటం శైలం స్వామిపుష్కరిణీం శుభాం । స్నాత్వా సఙ్కల్పపూర్వం తు వరాహస్వామినం హరిం ॥ సేవిత్వా పశ్చిమే తీరే నిర్గత్య హరిమన్దిరం । గత్వా తత్ర విధానేన స్వర్ణాచలనివాసినం ॥ శ్రీనివాసం పరం దేవం భక్తానామభయప్రదం । శఙ్ఖచక్రధరం దేవం వనమాలా

విభూషితం ॥ దృష్ట్వానిర్ధూతపాపోఽసి సంశయంమాకృథాద్విజేతి॥౧౪॥ స్కాందపురాణాంతర్గత ద్వితీయభాగరూపే సప్తత్రింశాంకచిహ్నితేఽధ్యాయేప్యుక్తం * వైకుంఠలోకాదానీతోవిష్ణోఃక్రీడాచలోమహాన్ । గరుత్మతా వేగవతా స్వర్ణముఖ్యాస్తటేశుభే ॥ వర్తతేదేవసంఘైశ్చఋషిసంఘైశ్చపూజితః । తస్మిన్ వేంకటశైలేంద్రేసాక్షాన్నారాయణస్స్వయం ॥ లక్ష్మీదేవ్యాచభూదేవ్యానీళాదేవ్యాసమావృతః । వర్తతేవేంకటేశస్స సాక్షాన్మోక్షప్రదాయకఇతి * తంగత్వా వేంకటంశైలం స్వామిపుష్కరిణీజలే । సుతేనసాకంవిప్రేంద్రస్స్నానియమపూర్వకం ॥ వరాహస్వామినంనత్వా శ్రీనివాసాలయంగతః । ప్రదక్షిణంతతఃకృత్వావిమానంసంప్రణమ్యచేతిచ ॥ ౧౫ ॥ అత్రశ్రీవేంకటాచలస్య విష్ణుక్షేత్రత్వం స్వామిపుష్కరిణీతీరే వరాహశ్రీనివాసరూపిణో జగత్స్వామినోవిష్ణోర్నివాసంచాభిధాయ స్వామిపుష్కరిణీశబ్దఘటకస్వామిశబ్దస్య తత్పరతాసంభవస్యాపి సూచ్యమానతయాషష్ఠీతత్పురుషసమాసోఽపి సంభవతీత్యభిప్రేతమవగమ్యతే ॥౧౬॥ ఏవంచస్వామిపుష్కరిణీతీరే భగవతోనివాసప్రతిపాదకమన్యదపి కృత్స్నంవచనజాతమే తదర్థోపలక్షకంద్రష్టవ్యం ॥ ౧౭ ॥ ఏవంస్వామిపుష్కరిణ్యా వైకుంఠలోకానీతభగవత్క్రీడా వాపీత్వనిర్దేశాదపివిష్ణుతీర్థత్వమేవావగమ్యతే ॥ ౧౮ ॥ యథోక్తంవారాహపురాణాంతర్గత ప్రథమభాగేపంచత్రింశాంకచిహ్నితేతృతీయాధ్యాయే *స్వామిపుష్కరిణీపుణ్యాసర్వపాపప్రణాశినీ । వైకుంఠేభగవత్క్రీడా వాపీశ్రీభూమిలాలితా ॥ అప్రాకృతజలౌఘాచ సుగంధాసుమనోహరా । గంగాదిసర్వతీర్థానాం జన్మభూమిశ్శుభోదకా ॥ ఆనీతావైనతేయేనక్రీడార్థంతత్రతిష్ఠతీతి ॥ ౧౯ ॥ అత్రభగవత్క్రీడా వాపీతినిర్దేశేన స్వామిపుష్కరిణీశబ్దఘటకస్వామిశబ్దో భగవత్పరోవ్యాఖ్యాతోభవతి ॥ ౨౦ ॥ ఏవంస్వామిపుష్కరిణీ స్నానాదిభిర్విష్ణుసాయుజ్యాదిఫలప్రతిపాదనేనాపి తస్యాశ్శ్రీవిష్ణుతీర్థత్వమేవావగమ్యతే ॥ ౨౧ ॥ తస్మాత్ - భగవతోనిఖిలజగత్స్వామిత్వవదస్యాః పుష్కరిణ్యా నిఖిలపుణ్యతీర్థస్వామిత్వాన్నిఖిలజగత్స్వామిభూత భగవత్సంబంధిత్వాచ్చతదేతన్నిమిత్త ద్వయమాశ్రిత్యైవస్వా

మిపుష్కరిణీ వ్యపదేశప్రవృత్త్యవగమాత్ స్వామిపుష్కరిణీ శ్రీవిష్ణుతీర్థమిత్యేవసిద్ధంభవతి ॥ ౨౨ ॥ కుమారసంజ్ఞయోపలక్షితంతుతీర్థం కుమారధారికాతీర్థమేవ - తత్రైవతదీయాకల్పవాసస్య పురాణవచనేష్వవగమాత్ ॥ ౨౩ ॥ తదపితీర్థంవిష్ణుతీర్థమేవ - తీర్థాంతరాణాంబహూనామన్యేషాంతత్రతత్రవాసమాత్రేణ తత్తద్దృష్ట్యాదిసంజ్ఞయోపలక్షణవదస్యాపితీర్థస్య - స్కందస్యతత్రత్యవాసమాత్రేణ తత్సంజ్ఞయోపలక్షితత్వాత్కృత్స్నస్యైవశైలస్యభగవత్సంబంధిత్వావగమాచ్చ ॥౨౪॥ తస్మాన్నస్వామిపుష్కరిణ్యా దేవతాంతరసంబంధిత్వ గంధావకాశః ॥ ఇత్థంభగవతా రామానుజమునినా క్రియమాణంనిరూపణమాకర్ణ్యయాదవరాజస్సవిస్రంభం సశిరఃకంపంచ స్వామిపుష్కరిణ్యాఃపరమపావన శ్రీవిష్ణుసంబంధిపురాణతీర్థత్వమేవ సమ్యగనుమేనే॥౨౫॥ ప॥ శ్రీమద్రామానుజార్య ప్రకథితసువచశ్శ్రీణిపీయూషధారాఃపీత్వాపీత్వాజహర్ష శ్రవణపుటయుగాద్యాదవక్షోణిపాలః । విస్రంభంచప్రపేదేయతిపతిఫణితౌవిస్మయంచప్రభూతం శైవాన్ వైతండికాంస్తానమనుతసతదావ్యర్థకోలాహలాంశ్చ ॥ ౨౬ ॥ * * *

ఇత్యనంతార్యగుంభితాయా మితిహాసమాలాయాం
స్వామిపుష్కరిణ్యాదేవతాంతరసంబంధితీర్థత్వ
వాదనిరసనంనామద్వితీయస్తబకః.

ప॥ ఇత్థంప్రహర్షంపరమంప్రపన్నంసవిస్మయంయాదవభూమిపాలం । యతీంద్రవాణీశ్రవణాంతరంగం సాసూయమైక్షంతతదాహిశైవాః ॥ ౧ ॥ ఇత్థంరామానుజమునినిపుణ నిరూపణశ్రవణబద్ధాదరంతత్రైవ శనైశ్శనైరవతీర్ణప్రామాణికత్వధియం యాదవరాజమాలోకయంతస్సాభ్యసూయాశ్శైవాఅవాదిషుః ॥ ౨ ॥ భోరాజన్ శ్రీవేంకటాచలస్య వరాహదేవాధిష్ఠానతానిబంధనం విష్ణుక్షేత్రత్వమివస్కందాధిష్ఠానతానిబంధనంతదీయక్షేత్రత్వమపిదుర్వారం ॥౩ ॥ కించ - స్వామిపుష్కరిణ్యాస్స్కందసంబంధిత్వేపి తీర్థరాజత్వసంభవేబాధకాభావేన స్వామిపుష్కరిణీసంజ్ఞాయాః కర్మధారయసమాసస్వీకారమాత్రేణ నతస్యా

విష్ణుతీర్థత్వం నిర్వ్యాపృథంభవతి ॥ ౪ ॥ తస్మాద్యావదస్యాః పుష్కరిణ్యా దక్షిణేతీరే విరాజమానస్య దేవస్య దేవతాంతరరూపతానిరపవాదాఽవతిష్ఠతే - తావదస్యాచలస్యాస్యాఃపుష్కరిణ్యాశ్చ దేవతాంతరసంబంధితాపిమరపహ్నవైవస్యాదితికిమన్యైరేతదీయైస్సంకథనైః ॥ ౫॥ నచవయమత్యంతాయాస్మిన్నచలేవరాహదేవ సద్భావంవరాహక్షేత్రత్వంతతోవిష్ణుభక్తోపజీవ్యత్వం వాఽపలపామః॥౬॥ పరంతుస్వామిపుష్కరిణ్యా దక్షిణేతీరేవిరాజమానోదేవస్స్కంద ఇతి - తతశ్చానయోరచలపుష్కరిణ్యోస్తత్సంబంధిత్వమప్యస్తీతిచబ్రూమః ॥౭॥ తస్యదేవస్యదేవతాంతర రూపతాచా నన్యథాసిద్ధైర్లింగైః ప్రాగుపదర్శితైర్దురపహ్నవైవావతిష్ఠతే ॥ ౮ ॥ తస్మాద్రామానుజమున్యుక్తంసహసైవయుక్తంమాయమంస్థాః ॥౯॥౧॥ ఇత్థంసశైవైఃప్రత్యుక్తస్స్వయంయాదవభూమిపః।ప్రత్యుత్తరందదౌతేషాంశైవానామప్రతిక్రియం ॥ ౧౦ ॥ హేశైవాయుష్మాభిరభిధీయమానమంశంవయంయుక్తంనమన్యామహే ॥ ౧౧ ॥ తారకాసురవధజనితపాపప్రధ్వంసనాయ స్కందేనతపశ్చర్యాకరణాయాశ్రితమిదముత్తమంవిష్ణుక్షేత్రంశ్రీవేంకటాచలఇతిస్పష్టమేవ జోఘుష్యతేపురాణవచనైః ॥ ౧౨ ॥ కించ- వైకుంఠలోకాద్వైనతేయానీతోఽప్రాకృతోభగవత్క్రీడాచలో వేంకటాచలఇతి - తదాఽనీతాఽప్రాకృతజలౌఘాభగవత్క్రీడావాపీ స్వామిపుష్కరిణీతిచప్రతిపాద్యతే ॥ ౧౩ ॥ ప్రాగేవప్రథిత ప్రభావాయాస్స్వామి పుష్కరిణీ సంజ్ఞయావిఖ్యాతాయాఅస్యాఃపుష్కరిణ్యాస్తీరంతపశ్చర్యాకరణాయస్కందేనాశ్రితమితి ప్రతిపాదనాన్నతత్సంబంధేన స్వామిపుష్కరిణీసంజ్ఞాసంబంధోఽస్యాస్సువచః ॥ ౧౪ ॥ ఏవమాదిభిర్బహుభిః కారణైః శ్రీవేంకటాచలస్వామిపుష్కరిణ్యోర్దేవతాంతర సంబంధిత్వమపనుదంతంశ్రీమహావిష్ణుసంబంధిత్వమేవచ ప్రతిపాదయంతం శ్రీరామానుజమునింప్రతిత యోర్దేవతాంతరసంబంధిత్వసాధకంసముచితముత్తరంభవద్భిర్నావోచి॥ ౧౫॥ రామానుజమునికృతంచనిరూపణంతత్త్వతః సమర్థనేపర్యాప్తంప్రమాణంప్రతీమః ॥ ౧౬ ॥ అతఇదానీంస్వామిపుష్కరిణ్యాదక్షిణేతీరేవిరాజ

మానో దేవ శ్శ్రీమహావిష్ణుర్వా స్కన్దో వేత్యయమేవాంశో నిరూపణీ
యశ్శిష్టః ॥ ౧౭ ॥ తమేవచాంశమేషోఽహం రామానుజమునిం పృచ్ఛా
మి ॥ ౧౮ ॥ ప ॥ ఇతి సదసి శైవబృందం ప్రత్యాఖ్యాయైవ యాదవనృపా
లః । శ్రీరామానుజయతినం వాచం ప్రోవాచ మానయన్ భక్త్యా ॥ ౧౯ ॥
భో రామానుజమునే శ్రీవేంకటాచల శ్శ్రీవిష్ణోరేవ క్షేత్రమితి - స్వామిపు
ష్కరిణీ శ్రీవిష్ణోరేవ తీర్థమితి చ భవత్కృతం నిరూపణం భవత్పక్షసమర్థనే
పర్యాప్తం నిపుణతరమేవ ప్రమాణమితి వయమభ్యుపాగచ్ఛామ ॥ ౨౦ ॥
సంప్రతి - స్వామిపుష్కరిణ్యాదక్షిణే తీరే విరాజమానో దేవ శ్శ్రీమ
హావిష్ణురేవ న పునర్దేవతాంతరమిత్యయమంశ ఏవ భవతా నిరూపణీ
యః ॥ ౨౧ ॥ ప ॥ ఇతి సంపృష్టో యాదవభూపాలేనాయమథ యతీశానః ।
ప్రోవాచ భూమిపాలం యుక్తిభిరనురంజయన్ ప్రమాణైశ్చ ॥ ౨౨ ॥
భో భో రాజన్నవహితమనసా భవతాఽద్యమద్వచ శ్శ్రావ్యం । సుస్పష్టేఽ
స్మిన్నర్థే నైవాపేక్ష్యం నిరూపణం నిపుణం ॥ ౨౩ ॥ బహుభిః ప్రమాణ
గణైః ప్రకటతరేణాప్రతిమనిజవైభవేన చతురపహ్నవస్వరూపోఽసౌ భగ
వాన్ వేంకటాచలపతిర్మధుసూదనో దేవః - దేవసంజ్ఞాతుల్యతామా
త్రేణ న కథంచిదపి క్షుద్రశక్తి దేవతాంతరశంకాగంధమర్హతి ॥ ౨౪ ॥
న హి ఖలు ఖద్యోత సంజ్ఞాసామ్యమాత్రేణ భగవతి మయూఖమాలిని దు
రపహ్నవదుర్విషహతేజఃపుంజమయేఽత్యల్పదీప్తిజ్యోతి రింగణకీటభ్ర
మః కస్యచిదుదేతి ॥ ౨౫ ॥ సంప్రతీహ విద్వద్భిర్విశేషతః పరిపఠ్యమా
నైస్సర్వైరపి శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యవిషయైః పురాణభాగైరుద్బా
హుభిరయం స్వామిపుష్కరిణీ దక్షిణతీరవిరాజమానో దేవ శ్శ్రియఃప
తిర్భగవాన్నారాయణ ఏవేతి సమ్యగేవోచ్చైస్సమంతతోఽద్ఘుష్య
తే ॥ ౨౬ ॥ తేషు హి * మాయావీ పరమానన్దం త్యక్త్వా వైకుణ్ఠముత్తమమ్ ।
స్వామిపుష్కరిణీతీరే రమయా సహ మోదత ఇతి ప్రాయశస్సర్వత్ర ఘుష్య
తే ॥ ౨౭ ॥ ఏషా హి వార్తా - శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యాః పశ్చిమే దక్షిణే చ తీ
రే విరాజమానయో శ్శ్రీవరాహ శ్రీనివాసయోర్మధ్యే శ్రీనివాసవిషయా-
శ్రీనివాసప్రాదుర్భావ ఘట్టేష్వేవేదృశవార్తాయాః పురాణేషు ప్రతి

పాదనాత్ - భూదేవీసాహచర్యశాలిత్వేనైవ ప్రతిపన్నస్యశ్రీవరాహ
భగవతశ్శ్రీదేవీసాహచర్యస్యక్వాప్య ప్రతిపన్నతయా - కల్పాదౌప్రళ
యార్ణవమగ్నాంధరణీముద్ధృత్య యథాపూర్వంసంస్థాప్య తదభిమా
నిన్యాభూదేవ్యాసహతదా నీమేవసుమేరుశిఖరాదాగత్య సువర్ణముఖరీ
తీరే శ్రీవేంకటాచలాధిష్ఠానస్య ప్రతిపన్నతయాచమధ్యే వైకుంఠలో
కాదాగమనస్య శ్రీదేవీసాహచర్యస్యచదర్శితవచనప్రతిపన్నస్యత ద్విష
యత్వాసంభవాచ్చ ॥ ౨౭ ॥ శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యవిషయే శేషధ
ర్మపురాణాంతర్గతేఽష్టచత్వారింశాంకచిహ్నితేఽధ్యాయేహి * దేవవ్ర
తమహాభాగసురసింధుసుతప్రభో । శ్రీనివాసస్యమాహాత్మ్యంవదనోవ
దతాంవర॥ వైకుంఠవాసీదేవేశోవిష్ణుస్సర్వగతఃప్రభుః । కథంప్రాప్తోవృ
షగిరింతన్మేత్వంకృపయావదేతిశ్రీనివాసమాహాత్మ్యంయుధిష్ఠిరప్రశ్నము
ఖేనప్రస్తుత్య * వైకుంఠలోకేసంభూతావార్తాపరమపావనీ । అశ్రావి
యామయాసంతోషవక్త్యశృణ్వంతుతాంకథాం ॥ మాయావీపరమానం
దస్త్యక్త్వావైకుంఠముత్తమం। స్వామిపుష్కరిణీతీరేరమయాసహమో
దతే ॥ ఇత్యద్భుతతమంవాక్యంశ్రుత్వాసేంద్రామరుద్గణాః । తత్రసేవి
తుముద్యుక్తాస్తదాఽహంచజగద్గురుమితి నారదముఖేనవైకుంఠలోకవా
ర్తాశ్రవణపూర్వకం తేనైవసహసేంద్రమరుద్గణమహర్షిగణాదీనాం శ్రీవే
ఙ్కటాచలేశ్రీనివాసదర్శనే ప్రవృత్తిమభిధాయ *కోటిసూర్యప్రతీకాశ
శ్చంద్రకోటిసుశీతలః।స్వర్లోకాద్భూమిపర్యంతం ప్రాదురాసీచ్ఛ్రియఃప
తిః॥స్వామిపుష్కరిణీతీరే రవిమండలసన్నిభే।విమానేసేవితోదేవైశ్శ్రీని
వాసోఽవసత్ప్రభురిత్యం తేన స్వామిపుష్కరిణీతీరే శ్రీనివాసావిర్భా
వోఽభిహితః ॥౨౮॥ వరాహపురాణాంతర్గతప్రథమభాగేత్రిచత్వారిం
శాంకచిహ్నితే దశమాధ్యాయే * వేంకటాద్రావిదానీంతు సర్వప్ర
త్యక్షగోచరః । ఆస్తేహ్యంజనశైలాభస్సర్వాభీష్టఫలప్రదః ॥ కస్యవా
పుణ్యశీలస్యరూపమేతత్ప్రదర్శితమితిశ్రీనివాసావిర్భావవృత్తాంతంప్ర
స్తుత్య- దైత్యపీడితానాందేవమహర్షీణాంభగవంతంప్రపత్తుంక్షీరాబ్ధిం
గతానాంభగవంతంస్తువతాం * ఏతస్మిన్నంతరేకశ్చిచ్ఛంఖచక్రగదాధ
రః । పార్షదఃపరమేశస్యవ్యోమ్నిచాగత్యవైమునీన్ ॥ పురువస్సోఽబ్రవీదే

వంశ్రూయతామితి తాన్ మునీన్ । ఆస్తే భూమాగిరౌ క్వాపి మాయావీ క
మలాపతిః ॥ కిమర్థమాగతస్సద్భిర్యుష్మాభిస్సనకాదిభిః । తత్రైవ యా
యం గచ్ఛధ్వమితి చోక్త్వా యయౌ పునరితి వార్తాయాః పార్షదముఖేన
ప్రవృత్తేః - ఏవం నారదస్యాపి వైకుంఠలోకం గతస్య - తత్రకించిత్పురు
షముఖేన * భూమాక్వాపి గిరౌ విష్ణుర్లక్ష్మ్యా సహ విమోదత ఇతి వార్తా
ప్రవృత్తేశ్చ ప్రతిపాదనదర్శనేన - ఏవమేవాన్యత్రాపి శ్రీనివాసావిర్భావ
ఘట్ట ఏవేదృశవార్తాయాః ప్రవృత్తి ప్రతిపాదనదర్శనేన చ యథోక్తవార్తా
ప్రవృత్తిశ్శ్రీనివాసవిషయైవేతి సుగమం ॥౩౦॥ * ఆస్తే చాంజనశైలాభ
ఇత్యుపక్రమపర్యాలోచనేనాపి శ్రీనివాసవిషయైవేయం వార్తాప్రవృత్తి
ర్న శ్వేతవరాహవిషయేతి విజ్ఞాయతే ॥ ౩౧ ॥ ఏవం వారాహపురాణ
ప్రథమభాగే చతుస్త్రింశాంకచిహ్నితే ద్వితీయేఽధ్యాయే * తతశ్శ్వే
తవరాహశ్చ స్థాపయిత్వా ధరాం తదా । విభజ్య సాగరాన్ సప్తలోకా
న్సప్త చ పూర్వవ దిత్యారభ్య - కల్పాదౌ వరాహభగవతా కృతం ససాగ
రపృథివ్యాదిలోకస్థాపనం ప్రతిపాద్య * తతో గిరిం సమారుహ్య శ్వేతపో
త్రీ హరిస్థితః । స్వామిపుష్కరిణీతీరే పశ్చిమే పుణ్యకానన ఇత్యాదినా -
తదానీమేవ వైనతేయేన వైకుంఠలోకాదావాహ్య స్థాపితే వేంకటాభి
ధానే క్రీడాచలే స్వామిపుష్కరిణీపశ్చిమతీరే శ్రీశ్వేతవరాహభగవాన్
దివ్యవిమానే స్థిత ఇతి ప్రతిపాద్య - తదనంతరం * తతో జాతు తటే స్వామి
పుష్కరిణ్యాస్తు దక్షిణే । మధ్యే విమానం పద్మాక్షశ్శ్రీనివాసః పరాత్ప
రః ॥ అతిష్ఠద్దేవదేవోఽపి శంఖచక్రగదాధర ఇత్యనేన పశ్చాత్కించిత్కా
లానంతరం శ్రీనివాసభగవానాగత్య స్వామిపుష్కరిణీదక్షిణభాగే దివ్య
విమానే స్థిత ఇతి ప్రతిపాదనేన శ్రీవరాహశ్రీనివాసదేవౌ పృథక్పృథగ్భగ
వద్దివ్యావతారభూతౌ పృథక్స్థానస్థితౌ పృథక్పృథగ్విలక్షణదివ్యచరిత్ర
చేష్టితౌ చ విరాజేతే ఇతి స్పష్టమేవావగమ్యతే ॥౩౨॥ అతోఽత్ర శ్రీవరాహ
దేవలక్షణమేకరూపమేవ విష్ణుం స్వీకృత్య - శ్రీనివాసమూర్తి లక్షణం
స్వామిపుష్కరిణీ దక్షిణతీరే విరాజమాన తయా పురాణ ప్రతిపన్నం
భగవంతం విష్ణుమపలప్య తత్స్థానే - తపశ్చర్యార్థమాగతస్స్కంద ఏవ
తత్ర తథా స్థిత ఇతి కల్పనం న కథంచిదపి సంజాఘటీతి ॥ ౩౩ ॥ ఏవం

వారాహపురాణ ద్వితీయభాగే ప్రథమాధ్యాయే కల్పాదౌధరణీం
ప్రళయార్ణవమగ్నాముద్ధృత్య స్థాపయిత్వా మేరుశిఖరే స్థితస్యశ్రీవరా
హభగవతస్సన్నిధింప్రతిధరణ్యభిమానిన్యా భూదేవ్యాఆగమనంప్రతిపా
ద్యత యోస్తత్రసంజాతేసంవాదే - శ్రీవేంకటాచలప్రస్తావే శ్రీస్వా
మిపుష్కరిణీప్రశంసాయాం * ఏతేషుప్రవరాదేవీ స్వామిపుష్కరిణీశు
భా । అస్యాస్తుపశ్చిమేతీరేని వసామిత్వయాసహ ॥ ఆస్తేఽస్యాదక్షిణే
తీరేశ్రీనివాసోజగత్పతిరితి స్వామిపుష్కరిణీపశ్చిమ దక్షిణతీరయోర్భూ
దేవీసహిత శ్రీవరాహదేవ శ్రీభూమిసహిత శ్రీనివాసదేవలక్షణభగవద్ది
వ్యావతారయోః ప్రతికల్పనియతభావిస్థితిం వరాహభగవతై వాభిహి
తాంప్రతిపాద్యసంవాదాంతే*ఉద్ధృత్య ధరణీందేవీమాలిలింగేఽథబా
హుభిః । ఆఘ్రాయధరణీవక్త్రం వామాంకేసన్నివేశ్యచ ॥ ఆరుహ్యగ
రుడేశానంజగామవృషభాచలం । మునీంద్రైర్నారదాద్యైశ్చ స్తూయ
మానోమహీపతిః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేపశ్చిమేలోకపూజితే । తదా
ద్యాస్తేశ్రీవరాహోమునీంద్రైస్తత్రపూజితఇతిధరణీదేవ్యాసహతదా
నీమేవగరుడమారుహ్యాగతస్య శ్రీవరాహభగవతశ్శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యాః
పశ్చిమంతీరమధిష్ఠాయవర్తమానత్వం ప్రతిపాద్యతతో ద్వితీయాధ్యా
యాంతే*వేంకటాఖ్యేమహాశైలేశ్రీనివాసోజగత్పతిః ।కదాహ్యాయాతి
దేవేశశ్శ్రీభూమిసహితోఽమలః॥ కథంకల్పాంతసంస్థాయీభవిష్యతిజ
నార్దనః । ఏతద్బ్రూహివరాహాత్మన్మహత్కౌతూహలమ్మమేతి శ్రీనివా
సభగవదాగమనవిషయంధరణీదేవీ ప్రశ్నముపక్షిప్య - తతస్తృతీయా
ధ్యాయే * వైవస్వతేఽన్తరేదేవి పూర్వేకృతయుగేఽన్తరే । వాయో
స్తపోమహద్దృష్ట్వా శ్రీభూమిసహితోఽనఘః ॥ ఆగచ్ఛచ్ఛ్రీనివాసశ్చ
స్వామిపుష్కరిణీతటే । దక్షిణేఽస్మిన్పుణ్యతమేవిమానేనందసంజ్ఞితే॥
వసిష్యతిచ శ్రీకాంతోవాయోః ప్రియకరోహరిః । తదారభ్యహృషీకేశ
స్సేనాన్యారాధితోఽనిశం ॥ ఆకల్పాంతమదృశ్యేస్మిన్విమానేఽసావ
సిష్యతీత్యనేన - పూర్వకల్పదృష్టాంతేనభావికాలేపి కించిత్కాలానం
తరం - వాయుతపశ్చర్యాఫలతయా శ్రీభూమిసహితశ్శ్రీనివాసస్సమా
గత్యస్వామిపుష్కరిణీదక్షిణతీరేస్కందేనారాధ్యమానస్సన్నాకల్పాం

తంనివత్స్యతీతిభగవతావరాహేణైవ సమాధానస్య ప్రతిపాదనాచ్చ శ్రీనివాసదేవాపహ్నవేన స్కన్దకల్పనస్య నాత్రకించిదప్యవకాశోదృశ్యతే ॥ ౩౪ ॥ ప్రత్యుతస్కన్దస్యతారకాసురహత్యాదోషనిర్హరణార్థతపశ్చర్యార్థమాగతస్య శ్రీనివాసారాధకత్వమేవపురాణ ప్రతిపన్నస్య భగవదారాధకత్వై వావస్థానస్యన్యాయ్యత్వేనారాధ్య దేవతారూపేణావస్థానంస్వీయపాపహరలక్షణ స్వాగమనోద్దేశ్య విరుద్ధంనకథంచిదప్యుపపద్యతే ॥ ౩౫ ॥ ఏవంప్రాయశో వేంకటాచలమాహాత్మ్యపరేషుపురాణభాగేషు స్వామిపుష్కరిణీ పశ్చిమదక్షిణతీరయోః శ్రీవరాహదేవశ్రీనివాసదేవయోః పృథగవస్థానంప్రతీయతే ॥ ౩౬ ॥ శ్రీపాద్మపురాణేపిసప్తవింశాఙ్కచిహ్నితేచతుర్థాధ్యాయే * కదాచిద్భగవాన్ విష్ణుః కారుణ్యాగణ్యపుణ్యధీః । దర్శయన్త్సకలాన్లోకాన్ తాన్ప్రత్యాదక్షిపథంగతఇత్యారభ్య * భక్తానుకంపాసహితశ్శ్రీనివాసఃపరఃపుమాన్। ఆవిర్బభూవభగవాన్ స్వామిపుష్కరిణీతట ఇత్యం తేనశ్రీనివాసదేవావిర్భావం ప్రతిపాద్య - తతోఽష్టావింశాకచిహ్నితే పంచమాధ్యాయే * సింహాసానుమతఃకుత్రౌస్వామిపుష్కరిణీతటే । శ్వేతస్యపోత్రిపోతస్యప్రామర్భావఃకథంవిభో- ఇత్యారభ్య శ్రీవరాహదేవావిర్భావం తతః పృథక్ప్రస్తుత్యనిరూప్య * తదాప్రభృతిదేవేశోవరాహవపురూర్జితః । పాతాళలోకాల్లోకేస్మిన్ కౌతూహలసమాకులః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే పశ్చిమేఽస్మిన్ధరాతలఇత్యాదినా * అవ్యాజమిత్రోఽత్రపోత్రీవర్తతేదివ్యగాత్రభృత్ । హ్లాదయన్నాత్మనస్సర్వాన్ జ్ఞానానందమయాన్ సురాన్నిత్యం తేనశ్రీవరాహదేవస్యస్వామిపుష్కరిణీతీరేవసతేః - ఏకోనత్రింశాంకచిహ్నితేషష్ఠాధ్యాయే * - తదాప్రభృతిదేవేశో వరాహావపురాత్మభూః । అనంతాచలశృంగేఽస్తర్నిక్షిప్తాంఘ్రిసరోరుహః ॥ దేవ్యావసుధయాసార్ధంస్వామిపుష్కరిణీతటే । సుఖమాస్తేసురేశానస్సుఖిరహాసిసుందరఇతి శ్రీవరాహభగవతస్స్థితిముక్త్వా తదుత్తరమేవ * - శ్రీనివాసోఽపి శేషాద్రౌతతస్స్వామిసరస్తటే। నివసన్నాత్మనఃకుర్వన్సర్వాచీనాన్సుఖాత్మనఇత్యారభ్య - పురాణపురుషోధాతాపురుషస్తమసఃపరః । వైకుంఠపూర్వవసతింత్యక్త్వేదానీంహితిష్ఠతీత్యం తేన - స్వామి

పుష్కరిణీతీరే వరాహభగవదాగమనాత్పశ్చాత్కించిత్కాలానంతరం
శ్రీవైకుంఠాదాగత్యతత్రైవస్వామిపుష్కరిణీతీరే శ్రీవరాహదేవాత్స్వా
ర్థక్యేన శ్రీనివాసభగవతోఽవస్థితేశ్చప్రతిపాదనేన శ్రీమహావిష్ణుశ్శ్రీ
వరాహశ్రీనివాస లక్షణాభ్యాంద్వాభ్యాం రూపాభ్యాం స్వామిపుష్క-
రిణీతీరేసదాసన్నిహితోవర్తతఇతిస్పష్టమవగమ్యతే ॥ ౩౮ ॥ యద్యపి
పాద్మపురాణే త్రయస్త్రింశాంకచిహ్నితే దశమాధ్యాయే * పశ్చిమే
స్వామిసరస్తీరేప్రత్యగ్రవిగ్రహం । విమానమావిర్బభూవవిమలానంద
కారకమితిశ్రీనివాసవిమానావిర్భావః - తతఉపరిష్టాత్ * స్వామిపుష్క-
రిణీతీరే పశ్చిమేభూత్వపశ్చిమే । బృందారకాణాంబృందైస్తు ప్రార్థితో
లోకరక్షకః ॥ ఆవిర్బభూవభగవాఞ్ఛ్రీనివాసఃపరః పుమానితిశ్రీనివా
సావిర్భావశ్చస్వామిపుష్కరిణీపశ్చిమతీరేజాతఇతిప్రతిపాద్యతే - అన్య
పురాణేషుచదక్షిణతీరేజాతఇతిప్రతిపాద్యతఇతికించిద్భేదోఽవగమ్యతే॥
తథాపి - శ్రీనివాసతద్విమానయోరావిర్భావస్య స్వామిపుష్కరిణీద
క్షిణపశ్చిమభాగ ఏవజాతత్వేన తాదృశస్థానస్య దక్షిణత్వేనపశ్చిమత్వే
నచనిర్దేశయోగ్యత్వాన్నవిరోధఇతిబోధ్యం ॥౩౯॥ ఏవమ్మార్కండేయ
పురాణేపి ప్రథమాధ్యాయే * తస్యానుభావంప్రవదామిభూయ స్సమస్త
తీర్థానిభవంతితత్ర।ఏవంసమస్తేషుచముఖ్యతీర్థంశ్రీస్వామినామాస్తిసరో
వరంతత్ ॥మాహాత్మ్యమేతస్యమయోచ్యతేకథంయత్పశ్చిమేరోధసిభూ
వరాహః । ఆలింగ్యకాంతామతిసౌమ్యమూర్తిర్వి రాజతేవిశ్వజనోప
కారీ॥ తద్దక్షిణతటేరమ్యే వైకుంఠపురవల్లభః । ఆలింగితవపుర్లక్ష్మ్యావ
రదోవర్తతే చిరమితి-భవిష్యోత్తరపురాణ తృతీయాధ్యాయే * ఏవంతీర్థ
వరాతత్ర స్వామిపుష్కరిణీశుభా । తస్యాఃపశ్చిమదిగ్భాగే వరాహవద
నోహరిః ॥ ధరామాలింగ్యవల్మీకఆస్తేపిప్పలరాజితఇతి * ఇత్థంవిచార్య
మాణేతు స్వామిపుష్కరిణీతటే । దక్షిణేవిమలందివ్యం వల్మీకందృష్టవా
న్మదా ॥ తింత్రిణీవృక్షమూలస్థం భగవాఞ్జగదీశ్వరః । మత్వేదంపర
మంస్థానం తత్రలీనోఽభవద్ధరిరితిచ ద్విరూపస్య భగవతస్స్థలద్వయేఽ
వస్థానంస్పష్టముక్తం ॥ ౪౦ ॥ స్కందపురాణాంతర్గతేప్రథమేభాగే
సప్త మాధ్యాయేపిదర్శిత మార్కండేయపురాణ సమానానుపూ

ర్భి కాణ్యేవ వచనానిదృశ్యంతే ॥ ౪౧ ॥ తత్రై వప్రథమాధ్యాయస్థి తైః - ప్రాగ్ద్వితీయస్తబకచతుర్దశ వాక్యోదాహృతైర్వచనైః - స్కాందపురాణద్వితీయభాగాత్మ కసప్తత్రింశాంక చిహ్నితాధ్యాయస్థితైః* తంగత్వా వేంకటంశైలం స్వామిపుష్కరిణీజలే । సుతేనసాకంవిప్రేంద్ర స్సస్నౌనియమపూర్వకం॥వరాహస్వామినంనత్వా శ్రీనివాసాలయం గతః । ప్రదక్షిణంతతఃకృత్వా విమానంసంప్రణమ్యచ ॥ పద్మనాభోఽథ పుత్రేణ కేశవేనదురాత్మనా । పపాకటాహతీర్థంత ద్బ్రహ్మహత్యాది నాశకమితివచనైశ్చ శ్రీవేంకటాద్రౌ శ్రీస్వామిపుష్కరిణీ తీరేద్విరూప స్యభగవతః పృథగవస్థానంస్ఫుటతరమవగమ్యతే॥౪౨॥ ఏవంబ్రహ్మో త్తరఖండాం తర్గతపంచాశాధ్యాయస్థేన * స్వామితీర్థమితిఖ్యాతంసర్వ తీర్థోత్తమోత్తమం । తత్తీరేదక్షిణేవిష్ణుర్లక్ష్మ్యాసహావినోదతఇతివచ నేనస్వామిపుష్కరిణీ తీరేలక్ష్మ్యాసహభగవతశ్శ్రీనివాసస్యసద్భావః - సప్తత్రింశాంకచిహ్నితే వామనపురాణాష్టాదశాధ్యాయే * మునయ స్తేథభూపాలతద్వాక్య సమనంతరం । దదృశుర్విమలందివ్యం విమానం భాస్కరోపమం ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే దక్షిణేలోకవిశ్రుతే । నారా యణాశ్రితందివ్యం నిత్యంచమహదద్భుత మితితత్రసవిమాన శ్రీనివాసా విర్భావశ్చస్ఫుటమవగమ్యతే ॥ ౪౩ ॥ ఏవంస్కాందపురాణభాగద్వయే వామనపురాణేపురాణాంతరేషు చశ్వేతవరాహ శ్రీనివాసావిర్భావా పార్థక్యేనప్రతిపాదితౌద్రష్టవ్యౌ ॥ ౪౪ ॥ ఏవంభవిష్యోత్తరపురాణాది షు శ్రీవరాహభగవతశ్శ్రీనివాసదేవస్యచ పరస్పరసంవాదః - శ్రీనివా సదేవస్యాకాశరాజకన్యాపరిణయః - తదర్థంశ్రీనివాసేన భూమిసహి తవరాహ భగవతఆహ్వానం చేత్యేవమాదీని బహూనివిచిత్రాణి విపు లానిచరిత్రాణిప్రతిపాద్యమానానిద్విరూపస్యభగవతశ్శ్రీవేంకటాద్రిశ్రీ స్వామిపుష్కరిణీతీరవాసిత్వంప్రస్ఫుటమేవావగమయంతీతిన శ్రీనివాస దేవస్యాపహ్నవః కేనచిత్కర్తుంశక్యః ॥ ౪౫ ॥ ఏవంప్రథమస్తబకోదా హృతాయాం-అరాయికాణఇత్యాదిశ్రుతౌశిరింబిఠస్యేతిశ్రీనివాసవాచ కశబ్ద ప్రయోగోపి - వరాహదేవాత్పార్థక్యేనాస్మిన్ గిరౌశ్రీనివాసదే వ సద్భావేపర్యాప్తం ప్రమాణంభవితుమర్హతి ॥ ౪౬ ॥ ఏవమస్యదేవ

స్య పరిదృశ్యమానైర్లింగైరప్యయం దేవో న స్కందోఽపి తు భగవానేవ వి
ష్ణురితి నిరూప్యతే ॥ ౪౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీదక్షిణతీరే సంప్రతి విరాజ
మానస్య హి దేవస్య చత్వారో బాహవో దృశ్యంతే-చతుర్బాహుత్వం చ భ
గవత ఏవ ప్రసిద్ధం న క్వచిత్స్కందస్యేతి నాసౌ స్కందః ॥౪౭॥ యథోక్తం
వామనపురాణే - ఏకవింశాంకచిహ్నితే ద్వితీయాధ్యాయే బృహస్పతి
కృతస్కందస్తుతౌ *ఏకవక్త్రో ద్విబాహుశ్చ కుమారః పురుషోత్తమః ।
మాతృప్రీత్యా చ షడ్వక్త్రః పార్వతీప్రీతివర్ధన ఇతి ॥౪౮॥ అత్ర హి స్వభా
వత ఏకవక్త్రత్వం ద్విబాహుత్వం చాభిధాయ స్తన్యదాయినీషణ్మాతృప్రీతిబ
లాత్షణ్ముఖత్వం జాతమితి వక్త్రసంఖ్యాధిక్యమౌపాధికమభిధాయ తదా
నుగుణ్యేన *ద్వాదశహస్తవిరాజితహేత ఇత్యౌపాధికమపి వా ద్వాదశత్వ
లక్షణబాహుసంఖ్యాధిక్యమేవాభిహితం న చతుష్ట్వలక్షణబాహుసంఖ్యా
ధిక్యమపి ॥౫౦॥ యదప్యస్య దేవస్య స్కందత్వమభ్యుపగమ్య తపోఽవస్థా
యామాయుధప్రహాణేన నిరాయుధపాణిత్వముపపద్యత ఇతి సమర్థనం ॥
తదప్యసాధు - అధికారివిశేషస్య తపోఽనుష్ఠానార్థం వనం గచ్ఛతోఽపి దుష్ట
జంతుదూరీకరణాద్యర్థం స్వాధికారప్రాప్తాయుధసద్భావస్యాదుష్టత్వా
దావశ్యకత్వాచ్చ దేవసేనాధిపత్యలక్షణాధికారవిశేషభాజోఽస్యాస్వా
యుధప్రహాణాయోగాత్ ॥౫౧॥ ప్రతిపద్యతే హి శ్రీరామాయణభారతాది
షు రామలక్ష్మణభరతార్జునాదీనామరణ్యాదిషు జటిలత్వాదిలక్షణతపోఽ
వస్థాజుషామపి స్వాధికారప్రాప్తధనుస్తూణీరాద్యాయుధధారితా ॥ ౫౩ ॥
ద్వావింశాంకచిహ్నితే దర్శితవామనపురాణ తృతీయాధ్యాయే - తప
శ్చర్యార్థం వేంకటాచలం ప్రతిప్రస్థితస్యాస్య స్కందస్యాయుధ ధరత్వ
మేవ ప్రతిపాద్యతే - న తు తత్ప్రహాణం క్వచిత్ ॥ ౫౪ ॥ యథోక్తం
తత్ర *తపసోర్థే ప్రయాతే తు స్కందే కాంచనతేజసి। దేవసేనాసమాయు
క్తే ధనుశ్శక్తిధరే ద్విజా ఇతి ॥ ౫౫ ॥ ఉత్తరత్రాపి న క్వచిదస్యాయుధప్ర
హాణం పురాణప్రతిపన్నం ॥౫౬॥ అయం చ దేవ ఆయుధధారణావిహీనాభ్యా
మూర్ధ్వాభ్యాం భుజాభ్యాం వరప్రదానోద్యతేనాధరేణ దక్షిణేన పా
ణినా స్వచరణారవిందయుగళం ప్రాప్యప్రాపకతయా ప్రదర్శయతా -
అపరేణ కటిన్యస్తేన వామేన పాణినా స్వాశ్రితానాం భవజలధేః కటిద

ఘ్నత్వంసూచయతా చ విరాజతే ॥ ౫౭ ॥ ఈదృశశ్చావయవసన్నివే శవిశేషశ్శంఖచక్రధరస్య భవజలధినిస్తితీర్షుణాముముక్షుజనోపాస్య దివ్య చరణనలినయుగళస్య నిఖిలలోకారాధ్య వేషస్య భగవతో నా రాయణస్యైవయుజ్యతే ॥ ౫౮ ॥ నపునస్స్వపాతకహరణార్థంతప శ్చర్యాపరాయణస్యారాధకతావేషైకయోగ్యస్యాస్యస్కందస్యాయం సన్నివేశఃకథంచిదపియుజ్యతే ॥ ౫౯ ॥ కింబహునా దక్షిణవక్షస్థలదృశ్యా భ్యాం శ్రీదేవీశ్రీవత్సాంకాభ్యామనితరసాధారణలాంఛనాభ్యామయందే వశ్శ్రీమహావిష్ణురితిమందమతిభిరపిసునిర్ణయోహ్యాయమంశః ॥ ౬౦ ॥ పురాణస్థేషు శ్రీనివాసదేవస్వరూపప్రతిపాదనపరఘట్టేషుచ శ్రీనివా సభగవత ఉపదర్శిత పరిదృశ్యమానా వయవసన్నివేశవిశేషాదికంస్ఫు టతరంప్రతీయతే ॥ ౬౧ ॥ యథోక్తం శ్రీవరాహపురాణ ప్రథమభాగే సప్తచత్వారింశాంకచిహ్నితేపంచదశాధ్యాయే * కేయూరాంగదస ద్భూషంవృత్తాయతచతుర్భుజం । జ్వాలాయుతసహస్రారసుదర్శనధ రంపరం ॥ శరచ్చంద్రప్రతీకాశపాంచజన్యధరంశుభం । అశ్రాంతవరదా నోద్యద్దక్షపాణిసరోరుహం ॥ కటీతటసువిన్యస్తవామపాణిజలేరుహ మితి ॥ ౬౨ ॥ అత్రచతుర్భుజమిత్యుక్తభుజచతుష్టయస్యవిన్యాసవిశే షప్రదర్శనపరంజ్వాలాయుతేత్యాద్యుపరితనపాదచతుష్టయం ॥ ౬౩ ॥ పాద్మపురాణేత్రయస్త్రింశాంకచిహ్నితేదశమాధ్యాయే * చతుర్భుజ శ్శంఖచక్రవరావనతిహస్తకః । శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కోవైజయంత్యావి రాజితఇత్యుక్తం ॥ ౬౪ ॥ అత్రవరశబ్దేనవరదానముద్రా - అవనతిశబ్దే నకటితటవిన్యాసలక్షణావనతిముద్రాచవివక్షితా - సమానప్రకరణవచ నాంతరైకకంఠ్యాత్ ॥ ౬౫ ॥ త్రిషష్టితమాంకచిహ్నితేగారుడపురా ణాధ్యాయే * అరుంధతీమహాభాగాలక్ష్మ్యాలింగితవక్షసం। దృష్ట్వాహ రింవేంకటేశంప్రణనామముదాన్వితేత్యనేన - తమపరితనేనారుంధతీస్తో త్రగతేన * యస్యోరస్యనిశంవిభాతి జగతీసౌభాగ్యధాత్రీరమాధత్తేయ స్యపదావనేజనజలంమూర్ధ్నాపురారిస్సదా । శ్రీమద్వేంకటశైలని త్యనిలయందేవోత్తమంత్వాంవినాదృష్టాదృష్ట ఫలప్రదంకిమపరందృష్టం క్షితౌదైవతమితివచనేనచ - శ్రీవేంకటేశంసాక్షాత్కుర్వంత్యాఽరుం

ధత్వాచ్ఛ్రీనివాసోలక్ష్మ్యాలింగిత వక్షస్కత్వ వేషేణదృష్టఇతిస్పష్టమవగమ్యతే ॥ ౬౬ ॥ బ్రహ్మాండపురాణేనవమాధ్యాయేచక్రవర్తినశ్శ్రీనివాససాక్షాత్కారఘట్టే * తన్మధ్యేసౌనీలజీమూతకల్పంపద్మావాసంసంశ్రితత్రాణహేతుం। శ్రీవత్సాంకంపుండరీకాయతాక్షంశంఖంచక్రంధారయంతంకరాభ్యాం ॥ దాతారంతంపాణినావైవరాణామన్యేనాంకంబిభ్రతంభ్రాజమానం । పీతంవస్త్రంబిభ్రతంరాజమానంకోటీరాంతప్రోతరత్నోపశోభం ॥ శాంతాకారంశాశ్వతంశ్రీనివాసంసేవ్యందేవైర్వాసుదేవందదర్శేత్యనేనలక్ష్మీశ్రీవత్సౌవక్షోలక్షణేశంఖచక్రవరదానముద్రాకటితటవిన్యాసముద్రారూపాణిభుజచతుష్టయలక్షణానిచ భగవతిచక్రవర్తీదదర్శేతి - తదంతర్గతవసిష్ఠనారదసంవాదాత్మకేపృథగ్ఖ్యాతే శ్రీవేంకటేశసహస్రనామాధ్యాయేపి - శ్రీనివాసధ్యేయాకారవర్ణనే*ఊర్ధ్వౌహస్తౌయదీయాసురరిపుదళనేబిభ్రతౌశంఖచక్రేసేవ్యావంఘ్రీస్వకీయావభిదధదధరోదక్షిణోయస్యపాణిః । తావన్మాత్రంభవాబ్ధింగమయతి భజతామూరుగోవామపాణిశ్శ్రీవత్సాంకశ్చలక్ష్మీర్యదురసిలసత్తంభజేవేంకటేశమిత్యనేనయథోక్తభగవదసాధారణసర్వలక్షణవిశిష్టవేషేణైవశ్రీనివాసోధ్యేయఇతిచస్పష్టముక్తం ॥ ౬౭ ॥ యాదృశరూపేణశ్రీనివాసభగవాంశ్చక్రవర్తినాదృష్టః - తేనైవరూపేణతత్రభగవతస్సర్వదృశ్యతయాఽవస్థానమపిచక్రవర్తినాప్రార్థితం - తథైవాంగీకృతంచభగవతేతి తత్రైవనవమాధ్యాయఏవోక్తం ॥ ౬౮ ॥ యథోక్తంతత్ర * రాజపుత్రః - యత్తద్రూపందుర్లభంయోగివర్యైర్వ్యాంభూయాదీదృశంసర్వదృశ్యం। అత్రైవత్వంసర్వదావాసమీయాస్సర్వేషాంవైమానవానాంహితాయ ॥ ఓమిత్యుక్త్వాఽథాపరంప్రాహవాక్యంమద్భక్తస్త్వంనాస్తితుల్యస్త్వయాన్యఇతి ॥ ౬౯ ॥ మార్కండేయపురాణేద్వితీయాధ్యాయే-సవిమానశ్రీనివాసావిర్భావప్రతిపాదనఘట్టే*తన్మధ్యస్థందివ్యమూర్తింవరేణ్యంశంఖంచక్రంధారయంతంకరాభ్యాం। సేవ్యత్వేనస్వంపదాంభోజయుగ్మంసర్వేషాంసందర్శయంతంకరేణ॥ స్వాంఘ్రిద్వంద్వంసంశ్రితానాంజనానాంసంసారాబ్ధిర్జానుదఘ్నఃకిలేతి । న్యస్తేనోరౌవామతోదర్శయంతంసవ్యేనాన్యేనాపిహస్తే

నసమ్యక్ ॥ సర్వాభీష్టం దాతుముద్యుక్తహేతిం భక్తానాం శ్రీవాసవక్షస్స్థ
లంచ । మందస్మేరశ్రీముఖంభూషణాఢ్యంసర్వే శ్రీమద్వేంకటేశం
హ్యపశ్యన్నిత్యనేన యథోక్తావయవసన్నివేశ విశేషాది విశిష్టం శ్రీ
నివాసం బ్రహ్మాదయస్సర్వేదదృశురిత్యభిహితం॥౨౦॥తత్రైవచతుర్థా
ధ్యాయేపికుమారం ప్రతిభగవదావిర్భావఘట్టే * శంఖంచక్రంధార
యంతంకరాభ్యాంఫలప్రదశ్చోరుగవామహస్తం । ప్రాప్యావిమావి
త్యపరేణపాదౌసందర్శయంతంకరపంకజేనేతి తథావిధావయవసన్ని
వేశవిశేషోభగవతాస్కందాయదర్శితఇతి-భవిష్యోత్తరపురాణత్రయో
దశాధ్యాయాంతే * వరపద్మాసనేసుస్థాంవిధాయకమలాలయాం ।
పద్మావతీంవిశాలాక్షీంభగవానాత్మవక్షసి ॥ అరిశంఖవిహీనోఽసౌకటి
న్యస్తకరోత్తమః । దర్శయన్పాణినైకేనదక్షిణేనవృషాకపిః ॥ పదపద్మం
సదారాధ్యంగతించపరమాంనృణాం । కటిన్యస్తకరేణాపినిజపాదాబ్జగా
మినాం ॥ నృణాంభవపయోరాశింకటిదఘ్నంప్రదర్శయన్ । విరాజ
తే వేంకటేశస్సంప్రత్యపిరమాపతిరిత్యనేనసంప్రతివిద్యమానంరూపమిత్థం
భూతమితిచస్పష్టముక్తం ॥౨౧॥ చత్వారింశాంకచిహ్నితేవామనపురా
ణైకవింశాధ్యాయె - యత్రస్వామిపుష్కరిణీదక్షిణతీరేయోఽసౌసవిమా
నశ్శ్రీనివాస ఆవిర్భూతోబ్రహ్మాదిప్రత్యక్షగోచరఆసీత్-తత్రైవసభగ
వాన్ -అదృశ్యస్స్వయాప్రాకృతవిమానస్స్వయంచదృశ్యమానస్సన్ ము
నుజకారితవిమానేస్థాస్యతీత్యగస్త్యేనమునీంద్రాన్ప్రత్యుక్తత్వాదగస్త్యా
దిభిరత్రైవ భగవతోదృశ్యమానతయాఽవస్థానప్రార్థనయా భగవతా
తత్రైవాత్రానవరతవాసాంగీకారస్య తత్రతత్రపురాణేషు ప్రతిపాదనద
ర్శనాచ్చ శ్రీనివాసపవాయమితిస్పష్టమవగమనేన నాత్రస్కందస్యావా
సాదికల్పనేనశ్రీనివాసాపహ్నవఃకర్తుంశక్యః॥ ౨౨ ॥ ఉక్తంహియథోక్త
వామనపురాణాధ్యాయే * అగస్త్యోభగవాన్భూపమునీంద్రానిదమబ్రవీ
త్ । యదేతద్దర్శితందివ్యంవిమానంలోకపావనం ॥ పూర్వంభగవతా
తేనవిష్ణునాప్రభవిష్ణునా । తదత్రైవమహాశైలేసదాతిష్ఠతిపూజితం ॥
అంతర్హితంనకేనాపిశక్యతేద్రష్టుమంజసా । యుగేయుగేతుయఃకశ్చిత్త
పసాభావమేద్ధరిం ॥ సతస్యకృపయాదివ్యంవిమానంపశ్యతిధ్రువం । ఆ

గామినికలౌచాపిసంప్రాప్తేపుణ్యముత్తమం ॥ విమానంసర్వపాపఘ్నం విష్ణునాధిష్ఠితంసదా । పశ్యతాంసర్వభూతానామాహ్లాదజనకంశుభం॥ దేవర్షిదైత్యగంధర్వదేవసిద్ధనిషేవితం । మనుజైరేవతద్భక్తైఃకారితంల క్షణాన్వితం ॥ భవిష్యతిమహాశ్చర్యమ్మునీంద్రానాత్రసంశయః । తత్రై వభగవాన్విష్ణుస్థాస్యత్యక్షయశక్తిధృత్ ॥ విమానేతుజగన్నాథఃపూ ర్వందృష్టోహరిస్స్వయం । శంఖచక్రధరశ్శ్రీమాంశ్చతుర్బాహుస్వరూ పవాన్ ॥ అస్మిన్జగతివిప్రేంద్రావిశ్రుతంచభవిష్యతి । విమానంతదఘౌ ఘఘ్నంత్రైలోక్యతిలకోపమమితి ॥ ౨౩ ॥ అయమంశోఽనేకపురాణే షుతత్రతత్రవిద్యమానోద్రష్టవ్యః ॥ ౨౪॥ స్కందస్తుకుమారధారాతీర్థ ఏ వనియతవాసస్తత్రవసన్నేవా గత్యాగత్యయథాకాలం స్వామిపుష్క రిణీతీరేవిరాజమానంభగవంతం శ్రీనివాసమారాధయన్నద్రావస్తీతిదర్శి తవామనపురాణ ఏవచతుర్వింశాంకచిహ్నితే పంచమాధ్యాయే పార్వ తీంప్రతిమహాదేవేనాభిధానప్రతిపాదనాన్నాసౌ స్వామిపుష్కరిణీదక్షి ణతీరే విరాజమానోదేవస్స్కందః - అపితుతదారాధ్యభూతోభగవాన్ శ్రీనివాసదేవఏవేతిప్రస్ఫుటమేవావగమ్యతే ॥౨౫ ॥ యథోక్తంతస్మిన్న ధ్యాయే * ఆస్తేవృషాచలేదేవశ్శ్రీభూమిసహితోఽనఘః । అప్రత్యక్షా లయోఽదృశ్యోవిహరన్గిరిమూర్ధని ॥ నానాద్రుమలతాకీర్ణేసర్వర్తుగ ణసంయుతే । స్వామివాపీసమీపేతుకోటికందర్పరూపవాన్ ॥ ఆస్తే లక్ష్మ్యాచధరయారమన్షోడశవార్షికః । దృష్ట్వాగుహేనాపితందే వంచైత్రమాసిశుభేతిథౌ ॥ ఆరాధయంస్త్రిసంధ్యంవైదేవగంధర్వకిన్న రైః । నృత్తైరప్సరసాంచైవగీతవాదిత్రనిస్స్వనైః ॥ రమయంశ్చరమా నాథముత్తరేగహ్వరేగిరేః। కుమారధారికానామతత్రనిర్ఝరిణీశుభా॥ మయూరవాహకోదేవి తస్యాస్తీరేవసత్యహో । బ్రహ్మహత్యాతు యాతస్యదుస్సహాఘోరరూపిణీ ॥ సావృషాచలశృంగాగ్రేదృష్టమాత్రే బహిస్స్థితా । కామయమానశ్చైషాద్రౌనిత్యాసేవాంహరేరసౌ ॥ పున రాగమనందేవి షణ్ముఖోనాభివాంఛతీతి ॥ ౨౬॥ ఇత్థమారాధకత్వేనవ స్తుమిచ్ఛతోఽస్యనారాధ్యత్వేనాత్రావస్థానంయుజ్యతె ॥ ౨౭ ॥ నచత స్యాత్రతథావస్థానంక్వచిదేషుపురాణేషుప్రతిపాద్యతె ॥ ౨౮ ॥ ప్రత్యు

తా ప్రాకృతేఽస్మిన్ భగవత్క్రీడాచలే ప్రాకృతానామారాధ్యతయాఽ
వస్థానం నిషిద్ధతయైవావగమ్యతే ॥౭౯॥ యతోఽతోఽప్యధికస్యైతత్ప్రి
తుర్మహాదేవస్యాస్మిన్ గిరావేవ భగవతా సహావస్తుం వాంఛతో భగవతై
వాస్మిన్ పర్వతే వాసమననుజ్ఞాప్య పత్యకాయాం వాసోఽభ్యనుజ్ఞా
తః ॥౮౦॥ యథోక్తం వరాహపురాణప్రథమభాగే పంచాశాంకచిహ్ని
తేఽష్టాదశాధ్యాయే * ఇత్యుక్త్వా కమలానాథః ప్రాహేశానం శుచిస్మి
తః । కిమాగమనకార్యం తే వద శంకర సత్వరం ॥ ఇతి పృష్టశ్శివః ప్రాహ
స్వామిన్నిత్యచ్యుతం వచః । స్వామింస్త్వయా సదా యత్ర స్థీయతే వేంక
టేశ్వర ॥ తత్రైవ దేవ స్థాతవ్యం మయా వృషగిరీశ్వర । ఇతి పృష్టః పునః
ప్రాహ నీలమేఘసమద్యుతిః ॥ ఆకల్పం చ వసామీహ వేంకటాహ్వయభూ
ధరే । త్వమప్యత్ర మృడానీశ మహాదేవ వస ప్రభో ॥ ఉపత్యకాయామ
స్యాద్రేశ్శోచిష్కేశదిశీశ్వరేతి ॥౮౧॥ ఇత్థం మహాదేవస్యాప్యస్మిన్ వేంక
టాచలే లోకానామారాధ్యతయాఽవస్థానస్య ప్రతిషేధసిద్ధౌ స్కందస్య
తథాఽవస్థానాసంభవః కింపునర్న్యాయసిద్ధ ఏవ ॥౮౨॥ తథా చ స్వామి
పుష్కరిణీదక్షిణతీరే శ్రీనివాసదేవో యథా దేవాదీనాం ప్రత్యక్షవిషయ
ఆవిర్భూతః - తథైవ తత్రాగస్త్యాదిప్రార్థితో నిత్యం వర్తతే - స ఏవ చార్చా
రూపేణాద్యాప్యత్ర సర్వదృశ్యో విరాజత ఇతి నాత్ర స్కందస్యావకాశః ॥
ఏవం బ్రహ్మపురాణతృతీయాధ్యాయే భగవతా శ్రీనివాసేన చోదిత శ్శం
ఖరాజో యథాదృష్టం శ్రీనివాసవిమానార్చావిగ్రహాదికం స్థాపయా
మాసేత్యపి ప్రతిపాద్యతే ॥౮౩॥ యథోక్తం తత్ర * యథాదృష్టం విమా
నం తే మద్రూపం పురుషర్షభ । తథా కురు మహాభాగ తేన తే భవితా గతిః ॥
ఇత్యుక్త్వాంతర్దధే దేవస్సర్వేషామేవ పశ్యతాం ॥ తేనోక్తమార్గేణ విధా
య పుణ్యం విమానవర్యం ప్రతిమాం చ పుణ్యాం । ప్రఖ్యాప్య శంఖో నరలోక
సంఘైజగామ విష్ణోః పదమవ్యయం శుభమితి ॥౮౪॥ అస్య శ్రీనివాసదేవస్య
శంఖచక్రవరముద్రాకటి విన్యాసరూపచతుర్విధ చిహ్నధారి చతుర్భు
జత్వం శ్రీదేవీశ్రీవత్సాంకిత వక్షస్కత్వం చ తత్ర తత్ర ప్రతిపాద్యమానం దు
రపహ్నవం దేవతాంతరవ్యావర్తకం చిహ్నం ॥౮౫॥ అత ఏవ హి పరమై
కాంత్యగ్రేసరైః శ్రీపరాంకుశపరకాలాది దివ్యసూరిభిరితస్సుబహుశః

కాలాత్ప్రాచీనై ద్రావిడవేద తదంగోపాంగరూపేషు దివ్యప్రబంధేషు - అయందేవోవిష్ణురితి - ఇదంక్షేత్రం వైష్ణవక్షేత్ర మితిచానుసంధాయైతస్య స్తవనాదిరూపముపాసనంక్రియమాణందృశ్యతె ॥ ౮౬ ॥ నచైతేవిరక్తాగ్రేసరా అస్యదేవస్యవస్తుతోదేవతాంతరత్వేపికథంచిత్తత్రవిష్ణుత్వమారోప్యాపివాక్యత్రిమానుపాసనభావనాంకుర్యుః ॥ ౮౭ ॥ నచాముష్మికపారమార్థిక ప్రవృత్తియుక్తానాం సకలబాహ్యవిషయవ్యాపారవిముఖానామమీషామీదృశార్థ ప్రతిష్ఠాదికామనామూలాప్రవృత్తిఃకథంచిదపిసంగచ్ఛతే ॥ ౮౮॥ నచతేషాం స్తవనోపాసనాదికం వరాహభగవన్మాత్రవిషయంవ్యవస్థాపయితుంశక్యం - దీర్ఘతరమహాకిరీటధారిత్వశంఖచక్రధరత్వశ్రీదేవ్యధిష్ఠితవక్షస్త్వావయవసన్నివేశవిశేషాదీనాంశ్రీనివాసాసాధారణచిహ్నవిశేషాణాంవరాహభగవద్వ్యావృత్తానా మనుసంధానదర్శనాత్ ॥౮౯॥ శ్రీపరాంకుశదివ్యసూరిణా ద్రావిడబ్రహ్మసంహితాయాంశ్రీ వేంకటాచలవిషయయో స్తృతీయశతకతృతీయదశకషష్ఠశతకదశమదశకయోర్మధ్యే చరమనిర్దిష్టేదశకేశ్రీనివాసభగవద సాధారణచిహ్నజాతమపి సమ్యగభిహితం ॥ ౯౦ ॥ తత్రహిద్వితీయ గాథాయాందక్షిణపాణౌ ప్రజ్వలత్సుదర్శనధరత్వంతదుపలక్షితమన్యదాయుధజాతంచ - దశమగాథాయాంపద్మాలయానిత్యాధిష్ఠితవక్షస్త్వం - నిగమగాథాయాం - ప్రాప్యప్రాపకత్వేననిజచరణకమలయుగళ ప్రదర్శయిత్రృదక్షిణపాణిముద్రాం నిజచరణకమలాశ్రితానాంసంసారాబ్ధే ర్జానుదఘ్నత్వ ప్రదర్శనముఖేన సముజ్జీవనసందర్శయిత్రృ వామోరుసంలగ్నవామహస్త ముద్రాంచ భగవతశ్శ్రీనివాసదేవస్యప్రాకాశయద్భగవాన్ శ్రీపరాంకుశదివ్యసూరిః ॥౯౧॥ యథోక్తంతత్రద్వితీయగాథాయాం - కుపితప్రజ్వలచ్ఛ్రీమన్నేమి దక్షిణపార్శ్వేతి - దశమగాథాయాం - వియోక్తుమసమర్థాస్మిక్షణమపీత్యనుసంధాయపద్మోర్ధ్వకుమారీ నిత్యాధిష్ఠితవక్షస్థలేతి - నిగమగాథాయాం - చరణాధస్తాదనురూపంనివిశ్య హేదాసావర్ధధ్వమి త్యేవంకృపాందిశంతమనుపమప్రకారంస్వామినమితిచ ॥౯౨॥ అత్రనిగమగాథాయాంచరణాధోనివేశస్యతతస్సముజ్జీవనస్యచ ప్రదర్శ

నాత్ - తతో భగవతస్సకలేతరవ్యావృత్తానుపమప్రకారత్వస్యచాభిధానాద్దక్షిణవామపాణిగతముద్రాద్వయమభిహితంద్రష్టవ్యం ॥ ౯౩ ॥ ఏవమన్యాన్యపిలక్షణానితత్తద్దివ్యసూరిభిరనుసంహితాని ద్రష్టవ్యాని ॥ అత్రభగవతోవామహస్తస్యకటితటోరుసంధిన్యస్తస్యముద్రాయాః క్వచిద్భువజలధేర్జానుదఘ్నతాప్రదర్శనపరత్వవర్ణనందూరతోఽపిదిక్ప్రదర్శనవిధయాతథాసూచనంసంభవతీత్యభిప్రాయకంబోద్ధవ్యం ॥౯౪॥ తస్మాచ్ఛ్రీనివాసవిషయంస్తవనోపాసనాదికందివ్యసూరికృతమప్యత్రప్రబలతరంప్రమాణమేవ ॥ ౯౫ ॥ అస్యశ్రీనివాసభగవతశ్శంఖచక్రాద్యాయుధవిహీనపాణికత్వంతుతోండమాంశ్చక్రవర్తినెదుర్విషహవైరినిషూదనకాంక్షిణేనిజాయుధదానసూచకంభగవతైవసంకల్పితమితి పురాణవచనేష్వేవస్పష్టం ॥ ౯౬ ॥ బ్రాహ్మపురాణేసప్తమాధ్యాయే - *దర్శయన్భక్తవాత్సల్యంయోదదౌహస్తగేశుభే । శంఖచక్రేనృపేంద్రాయచక్రవర్తినిత్యయంవిదుః ॥ అతఏవారిశంఖాభ్యాందృశ్యేతేరహితౌకరౌ । అర్చారూపశిలారూపవిగ్రహస్యమహాత్మనఇతి- శంఖచక్రరాహిత్యకారణకథనంప్రస్తుత్య - తతోఽధ్యాయాంతే - *స్థితేకదాచిత్త్రితిపేశ్రీనివాసస్యసన్నిధౌ । శత్రవశ్చబలోద్రిక్తారురుధుస్తస్యవైపురీం ॥ శ్రుత్వాబలార్ణవంఘోరమాయాంతంనాతిశంకితః । యోద్ధుకామోజగామాథపునస్తైశ్చపరాజితః ॥ తతఃఖిన్నమనాభూత్వాతమేవశరణంయయౌ । బిలద్వారేణదేవేశంగత్వాపాదౌప్రగృహ్యచ ॥ రురోదత్రాహిత్రాహీతితంప్రాహార్చాస్వరూపవాన్ । మాభైషీఃపుత్రభద్రంతేచక్రశంఖౌదదామితే ॥ తాభ్యాంగచ్ఛపురీంస్వీయాంతౌతేశత్రూన్హనిష్యతః । ఇత్యుక్త్వాతౌదదౌతస్మైతాభ్యాంసహజగామసః॥ తౌచశత్రూన్నిహత్యాశుకృత్వారాజ్యమకంటకం । ఆజగ్మతుఃక్షితిభృతాసాకందేవస్యసన్నిధౌ ॥ రాజాదేవంవవందేఽథస్తుత్వాస్తోత్రైరనేకశః । వరంవరయభద్రేతిదేవోరాజానమబ్రవీత్ ॥ రాజా ॥ మమాయుధప్రదానస్యఖ్యాత్యైదేవోత్తమప్రభో । అర్చాబింబేశిలాబింబే చక్రశంఖౌనధారయ ॥ ఇతిసంప్రార్థితోదేవో నదధారపునశ్చతౌ ।అదృశ్యౌతిష్ఠతశ్చోభౌపార్శ్వేతశ్శార్ఙ్గధన్వనఇత్యంతేన-శంఖచ

క్రరాహిత్యైకారణంసవిస్తరంనిరూపితం॥౯౮॥అత్రభక్తవిషయేప్రదర్శి
తనిజమహౌదార్యస్మారకతయాదివ్యాయుధధారణం సర్వలోకదృగ్గో
చరతయానకర్తవ్యమిత్యేతావన్మాత్రస్యైవ చక్రవర్తిప్రార్థితతయాత
ద్ధారణాభావేపి సర్వదాస్వాసాధారణనిత్యసిద్ధదివ్యాయుధసన్నిధా
నమస్త్యేవేతిదర్శితం ॥ ౯౯ ॥ ఎవంబ్రహ్మాండపురాణే-ఏకాదశాధ్యా
యేపి * శ్రీభగవాన్ - శంఖచక్రేప్రదాస్యామిభావిసాయుజ్యసూచకే।
తథా కౌమోదకీంశార్ఙ్గంనందకంచమహామతే ॥ పంచాయుధధరోభూ
త్వా దురాత్మానంసురద్రుహం । సబంధువర్గంసామాత్యంజహిసం
గ్రామమండలే ॥ ఇత్యుక్త్వాప్రదదౌతస్మైశుచయేచక్రవర్తినే । శంఖచ
క్రగదాశార్ఙ్గఖడ్గానిమధుసూదనఇతి-సింహాదాఖ్యాసురవధార్థంచక్ర
వర్తినే భగవతాపంచాయుధదానంప్రతిపాద్య - తతోఽధ్యాయాంతే -
*తతస్సింహాదసంహారీ చక్రవర్తీమహీపతిః । వ్యజిజ్ఞపత్స్వవృత్తాంతం
వేంకటేశాయసర్వతః ॥ శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గనందకాన్నృపనందనః ।
అర్పయామాసహరయే వేంకటాద్రినివాసినే ॥ రాజానంచతథాపంచా
యుధాన్యపిచమాధవః । ఉవాచమేఘనిర్ఘోషగంభీరిమభృతాగిరా ॥
రాజన్యదేచ్ఛసిజయమజయ్యేసాంపరాయకే । తదేమాన్యాయుధాన్య
స్మైచ్ఛస్సాహాయ్యంకుర్వతాంతవేత్యాదినా - సింహాదవధానంతరంచక్ర
వర్తినా ప్రత్యర్ప్యమాణానాందివ్యాయుధానాంతత్తత్కాలసాహా
య్యార్థంచక్రవర్తిసన్నిధానఏవావస్థాననియమ్యస్వస్యకించిత్కాల
పర్యంతంప్రత్యక్షవిగతాయుధత్వందివ్యాయుధానాంమాననమాత్రసన్ని
ధానంచాభ్యుపగమ్యతతఃకించిత్కాలానంతరంకలౌవిమానాదీనామివది
వ్యాయుధానామపిభక్తకల్పితానామంగీకారంలోకతుష్టయేకుర్వన్వర్తి
ష్యఇతిచక్రవర్తినంప్రతిభగవతైవాభిధానప్రతిపాదనాత్ - భగవతోఽస్య
శ్రీనివాసదేవస్య స్వాసాధారణదివ్యాయుధరాహిత్యమద్యోపపద్యతే ॥
నచేత్థంస్కందస్యస్వాసాధారణాయుధప్రహాణకారణం ఏవంభూతస్య
తస్యాచార్యరూపేణస్థాపనంవాపురాణేక్వచిత్ప్రతిపాదితం ॥౧౦౧॥ త
స్మాన్నాసౌస్కందశంకాగంధార్హోదేవః ॥ ౧౦౨ ॥ యదపివా
దినోమన్యంతే - అస్యదేవస్యశ్రీవైష్ణవైరారాధ్యమానతాదశాయామ

పి ప్రాచీన సంప్రదాయానుసారేణ దేవతాంతరాసాధారణైర్బిల్వప
త్రైరర్చనం క్వచిన్మాసే క్రియమాణమద్యాప్యనువర్తమానం దృశ్యతే-
తదిదంతస్య దేవతాంతరత్వసాధకం లింగమితి - అస్య దేవస్య విష్ణురూప
త్వేతదసాధారణదివ్యాయుధరాహిత్యం - దేవతాంతరాసాధారణంజ
టిలత్వం నాగాభరణధారిత్వంచ దృశ్యమానం న కథంచిదప్యుపపద్యత ఇతి
చ ॥ ౧౦౩ ॥ తదప్యేతేన నిరస్తం - ప్రత్యక్షదివ్యాయుధరాహిత్యకారణ
స్య యథోక్తరీత్యా పురాణపవసమ్యక్ప్రతిపాదితత్వాత్ - పరశ్చతేషు
స్థానేప్వస్య దేవస్య శ్రీవైకుంఠనాథశ్రీమహావిష్ణోరేవ శ్రీనివాసాఖ్యావతార
విశేషరూపతాయాం సాక్షాదభిధీయమానాయాం లింగేన శ్రుతిబాధనా
యోగాచ్చ ॥ ౧౦౪ ॥ అస్య దేవస్య ప్రాగుదాహృతప్రమాణగణగతా
విష్ణుత్వశ్రుతిరన్యథాసిద్ధిగంధానర్హా విద్యత ఇతి ప్రాక్తననిరూపణేనైవ
విశదం ॥ ౧౦౫ ॥ లింగం చేదమన్యథాసిద్ధం - బిల్వపత్రార్చనాదీనాం
దేవతాంతరాసాధారణత్వస్యాప్రామాణికత్వాత్ ॥ ౧౦౬ ॥ తులసీ
దేవ్యభిమతతమత్వేన తులసీదళానాం భగవదభిమతత్వవద్బిల్వవృక్షస్య
శ్రీదేవ్యభిమతతయా బిల్వపత్రాణ్యపి హి భగవదభిమతాన్యర్చనోపకర
ణాని శాస్త్రప్రసిద్ధాని ॥ ౧౦౭ ॥ బిల్వవృక్షస్య శ్రీదేవ్యభిమతవృక్షత్వంచ-
* ఆదిత్యవర్ణే తపసోఽధి జాతో వనస్పతిస్తవ వృక్షోఽథ బిల్వ ఇతి శ్రీసూ
క్తశ్రుతిసిద్ధం ॥ ౧౦౮ ॥ తతో బిల్వపత్రైరపి భగవదర్చనం తత్ర తత్ర శాస్త్రై
ర్విధీయతే ॥ ౧౦౯ ॥ యథోక్తం హారీతస్మృతౌ విశిష్టపరమధర్మశాస్త్రే
పంచమాధ్యాయే ధనుర్మాసార్చనఘట్టే * కోదండస్థే దినకరే తస్మిన్
మాసి నిరంతరం । అరుణోదయవేళాయాం ప్రాతస్స్నానం సమాచరే
త్ ॥ తర్పయిత్వా విధానేన కృతకృత్యస్సమాహితః । నారాయణం జగ
న్నాథమర్చయేద్విధివద్ద్విజః ॥ పౌరుషేణ విధానేన మూలమంత్రేణ వా
యజేత్ । శతపత్రైశ్చ జాతీభిస్తులసీబిల్వపుష్కరైః ॥ గంధైర్ధూపైశ్చ
దీపైశ్చ నైవేద్యైర్వివిధైరపి । పాయసాన్నం శర్కరాన్నం ముద్గాన్నం స
ఘృతం హవిః ॥ సువాసితం చ దధ్యన్నమపూపాన్మధుమిశ్రితాన్ । మో
దకాన్పృథుకాన్లాజాన్ శష్కులీచణకానపి ॥ వివిధాని చ భక్ష్యాణి ఫ
లాని చ నివేదయేదితి ॥ ౧౧౦ ॥ ఏవం తస్మిన్నేవాధ్యాయే తతః పూర్వత్ర-

*లక్ష్మీనారాయణం దేవం భార్గవే వాసరే నిశి । అఖండబిల్వపత్రైశ్చ కోమలైస్తులసీదళైః॥ అర్చయేన్మంత్రరత్నేన వామాంకస్థశ్రియా సహేతి- *అఖండబిల్వపత్రైర్వా పద్మపత్రైః శుభైస్తేన వా । శ్రీసూక్తపురుషసూక్తాభ్యాం ప్రత్యృచం జుహుయాత్తత ఇతి * గోపాలవపుషం కృష్ణమర్చయేచ్ఛ్రద్ధయాన్విత ఇత్యారభ్య *కరవీరైః కోవిదారైర్బిల్వైరాస్ఫోటకైరపి । దశాక్షరేణ మంత్రేణ పూజయేత్పురుషోత్తమమితి * నృసింహవపుషం దేవం పూజయేత్తద్విధానతః । మంత్రరాజేన గాయత్ర్యా మూలమంత్రేణ వా యజేత్ ॥ అఖండబిల్వపత్రైశ్చ జాతికుంద్రైశ్చ యూథికైరితి చోక్తం ॥ ౧౧౧ ॥ ఏవం శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్య పర శ్రీవారాహ పురాణ ప్రథమభాగేపి పంచచత్వారింశాంక చిహ్నితే త్రయోదశాధ్యాయే - దశరథస్య శ్రీనివాసావిర్భావ ముద్దిశ్య స్వామిపుష్కరిణీ తీరే తపః కుర్వతాం మహర్షీణాం చరిత్రదర్శన సమయే * అర్చయంతి జగన్నాథం తథా బిల్వదళైరపి । తులస్యాస్సుదళైశ్చాపి కృష్ణశ్వేతైశ్చ యోగిన ఇత్యుక్తం ॥ ౧౧౨ ॥ శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపర వారాహపురాణ ద్వితీయ భాగేపి నవమాధ్యాయే - దేవకృతలక్ష్మీస్తోత్రే * నమో బిల్వవనస్థాయై విష్ణుపత్న్యై నమోనమ ఇత్యనేన - స్తోత్రప్రీత శ్రీమహాలక్ష్మీ ప్రతివచనేపి * అఖండైర్బిల్వపత్రైర్మామర్చయంతి నరా భువి । స్తోత్రేణానేన యే దేవా నరా యుష్మత్కృతేన చ ॥ ధర్మార్థకామమోక్షాణామాకరాస్తే భవంతి వై - ఇత్యనేన చ వచనేన - శ్రీదేవ్యా బిల్వప్రియత్వస్య-తయైవ సాక్షాద్బిల్వపత్రైస్స్వార్చన విధానస్య చ ప్రతిపాదనాత్ - భగవతశ్శ్రీనివాసస్య శ్రీదేవ్యా నిత్యాధిష్ఠిత వక్షసో బిల్వపత్రైరర్చనం హి సుసంగతం ॥ ౧౧౩ ॥ ఏవమన్యదపి బిల్వపత్రైర్భగవదర్చన ప్రతిపాదనపరం బహుతరం తత్ర తత్ర స్థితం వచనజాతమత్రోపష్టంభకం ద్రష్టవ్యం ॥ ౧౧౪ ॥ ఇత్థం శ్రీదేవ్యా భగవతో విష్ణోశ్చ బిల్వప్రియత్వస్య బిల్వదళైరర్చనవిధానస్య చ ప్రమాణసిద్ధత్వేన తదనురోధే నైవేహ తథార్చనానుష్ఠాన సంప్రదాయాగమాత్ - అన్యత్రాపి విష్ణుస్థలేషు క్వచిత్క్వచిద్బిల్వపత్రార్చనస్యాధునాపి దృశ్యమానత్వాచ్చ నానేనాయం దేవో దేవతాంతరీకర్తుం శక్యః॥ అథ నాపి జటిలత్వం దేవతాంతరాసాధారణం - విష్ణోరప్యవతారేషు క్వచి

తక్వాచిత్తత్సద్భావస్య ప్రమాణప్రతిపన్నత్వాదిహాపి తత్సంభవే బాధకా
భావాత్ ॥ ౧౧౬ ॥ యథోక్తం శ్రీభాగవతైకాదశస్కంధే భగవద్ధర్మని
రూపణపరే నిమినవయోగీశ్వరసంవాదే పంచమాధ్యాయే కరభాజనయో
గీశ్వరవచనే * రాజా - కస్మిన్కాలే స భగవాన్ కింవర్ణః కీదృశో నృభిః ।
నామ్నా వా కేన విధినా పూజ్యతే తదిహోచ్యతాం ॥ కరభాజనః ॥ కృ
తం త్రేతా ద్వాపరం చ కలిరిత్యేషు కేశవః । నానావర్ణాభిధాకారో నా
నైవ విధినేజ్యతే ॥ కృతే శుక్లశ్చతుర్బాహుర్జటిలో వల్కలాంబరః ।
కృష్ణాజినోపవీతాక్షాన్ బిభ్రద్దండకమండలూ ॥ మనుష్యాస్తు తదా శాం
తా నిర్వైరాస్సుమదర్శినః । యజంతి తపసా దేవం శమేన చ దమేన చ ॥
హంసస్సుపర్ణో వైకుంఠో ధర్మో యోగీశ్వరోఽమలః । ఈశ్వరః పురు
షోఽవ్యక్తః పరమాత్మేతి గీయత ఇత్యాది ॥ ౧౧౭ ॥ అత్ర తత్తత్కాలే
ష్విచ్ఛానురోధేన భగవతో నానావిధవర్ణాయుధాకారనామవిశిష్టరూప
ధారిత్వం - తత్తదవతారేషు తత్తద్వర్ణాయుధాకారాదివిశిష్టవేషేణై
వ సమారాధ్యత్వం చాభిధాయ - కాలవిశేషే జటిలత్వాద్యాకారవిశిష్ట
రూపశాలినో భగవదవతారవిశేషస్య తాద్రూప్యేణ సమారాధ్యత్వాభి
ధానాదిహాపి శ్రీనివాసాఖ్యభగవదవతారవిశేషే దృశ్యమానజటిలత్వచ
తుర్బాహుత్వాద్యాకారవిశిష్టదివ్యరూపశాలినో భగవతస్తథైవ సమా
రాధనీయత్వం యుక్తం సంభవతి ॥ ౧౧౮ ॥ ఏవం పాంచరాత్రే సాత్త్వ
తసంహితాయాం ద్వాదశే విభవదేవతాధ్యానపరిచ్ఛేదే పాతాళప్రభృ
తిసర్వలోకస్థితసకలవిభవదేవతాధ్యేయాకారప్రతిపాదనపరే - ప్రథ
మం పాతాళనిలయస్య సంకర్షణమూర్తేర్భగవతోఽనంతస్య నానావిధా
కారశాలినో విద్యాధిదేవాకారవర్ణనే * విద్యాధిదేవం భగవంశ్చతుర్వ
క్త్రం చతుర్భుజం । లంబకూర్చజటాదండకమండల్వక్షసూత్రకం ॥ ఫుల్ల
రక్తాంబుజాభాసం శ్వేతపద్మకరాంకితం । శ్రుతీర్ఋగాద్యా వక్త్రేభ్యః ప్రో
ద్గిరంతమనుస్మరేదితి - తత్రైవ కించిద్దూరత ఉపరిష్టాన్నరనారాయణహ
రికృష్ణరూపచతుర్విధభగవదవతారేషు కృష్ణాఖ్యావతారస్వరూపవర్ణనే చ
*కృష్ణమిందీవరశ్యామమూర్ధ్వబాహుం జటాధరం । పాదేనైకేన తిష్ఠంత
మాహారం తం చ మారుతం ॥ ఏకత్రిషడ్ద్విషడ్రాత్రాద్యతికృచ్ఛ్రపరాయ

ణం।పక్షమాసోపవాసాంశ్చదిశంతమనుచింతయేదితి- తత్రైవపునర్ధరా
తలస్థితావతారాంతరధ్యేయాకారనిరూపణే * ధ్యాయేద్వరాశ్వగంతం
వైతనుత్రావృతవిగ్రహం। సితోష్ణీషలలాటంచనాతిదీర్ఘజటాధరం॥ద్రవ
త్కనకవర్ణాభమిషుధిద్వయమధ్యగం। శరచాపకరవ్యగ్రంఖడ్గకుంతకుఠా
రిణం॥ యజ్ఞాధ్యయనదానాదిపరిరక్షంతమేవహి। శాతయంతమవర్ణా
నామధర్మనిరతాత్మనాం॥ సర్వతత్త్వాశ్రయంతత్త్వం సర్వశక్తిమ
యంవిభుం। సర్వేంద్రియగుణాభాసంసర్వేంద్రియవివర్జితం॥ నిశ్శేష
భువనానాంచధ్యాతవ్యంచధరాస్థితం। అనంతశయనాభూషంకల్పాంత
హుతభుక్ప్రభం॥ జ్వలజ్జ్వాలావళీయుక్తంజ్వలనాంశుకవేష్టితం। చ
క్రాద్యాయుధబృందేనమూర్తేనపరివారితమితిచోక్తం॥ ౧౧౯॥ ఇత్థ
మనేకేషుభగవదవతారేషు జటాధరత్వసద్భావావగమేనాస్యాపి శ్రీని
వాసభగవతస్తత్సద్భావోనవిరుద్ధఇతి నైతేనాసౌదేవతాంతరీభవితుమ
ర్హతి ॥ ౧౨౦॥ కించాత్రోదాహృతసాత్త్వతసంహితావచనసిద్ధచర
మరూపస్వరూపస్వభావపర్యాలోచనేతద్రూపస్య శ్రీనివాసభగవద్రూ
పస్యచాత్యంతసాదృశ్యావగమేన - తదేవేదమితిప్రత్యభిజ్ఞాకరమస్తిభ
గవతశ్శ్రీనివాసస్యపురాణప్రతిపన్నందివ్యరూపం॥౧౨౧॥ అత్ర ధ్యా
యేద్వరాశ్వగమిత్యవ్యక్తమశ్వగామిత్వాదిలక్షణం శ్రీనివాసస్యాపి
దృశ్యతే॥ ౧౨౨॥ యథోక్తం - శ్రీవరాహపురాణద్వితీయభాగేచతు
ర్థాధ్యాయేపద్మావతీవివాహోపోద్ఘాతమృగయావిహారఘట్టే*ఏతస్మి
న్నంతరేచాశుదదృశుర్హయముత్తమం। అకళంకేందుధవళంజాంబూనద
పరిష్కృతం॥ స్ఫురద్విద్యుల్లతాయుక్తశరన్మేఘమివోన్నతం। తస్మింస్తు
పురుషంకృష్ణంమదనాకారవర్చసం॥ పుండరీకదళాకారకర్ణాంతాయత
లోచనం। సుసూక్ష్మక్షౌమసంవీత నీలచూళికయోజ్జ్వలం॥ పద్మరా
గమణిద్యోతిస్ఫురత్కుండలమండితం।సువర్ణరత్ననిచితశార్ఙ్గదివ్యధనుర్ధ
రం॥ అపరేణకరేణైవవహంతంకాంచనంశరమితి॥ ౧౨౩॥ అత్ర - దదృ
శుర్హయమిత్యాదినాశ్వగామిత్వం * ధ్యాయేద్వరాశ్వగమిత్యత్రోక్త
మభిహితం - ౧ - *సితోష్ణీషలలాటంచనాతిదీర్ఘజటాధరమిత్యుక్తముష్ణీ
షజటాధరత్వం - అత్ర - *సుసూక్ష్మక్షౌమసంవీతనీలచూళికయోజ్జ్వల

మిత్యనేనాభిహితం - ౨ - *శరచాపకరవ్యగ్రమిత్యుక్తంశరధనుర్ధరత్వం-
అత్ర - *సువర్ణరత్ననిచితశార్ఙ్గదివ్యధనుర్ధరం।అపరేణకరేణైవవహంతం
కాంచనంశరమిత్యనేనాభిహితం - ౩- అతోఽత్రరూపద్వయానురూప్య
మవగమ్యతఇతిబోధ్యం ॥ ౧౨౪ ॥ భవిష్యోత్తరపురాణేప్యుక్తంషష్ఠా
ధ్యాయే - యథోక్తమృగయావిహారఘట్టఏవ * సకదాచిద్రమేశస్తుచింత
యామాససవైహయం। మనసాచింత్యమానేతుహయఃప్రత్యక్షతాంగతః ॥
వాయురశ్వత్వమాపన్నోరజ్జుతత్త్వాభిమానినీ । ఉపాసర్పత్స్వయం
లక్ష్మీస్తతోఽశ్వంతంసపూజయత్ ॥ తస్యోపరిసమాతిష్ఠత్సర్వాభరణ
భూషితఇతి - ౧ - *కబరీకృతకేశేషురక్తవస్త్రంసువేష్ట్యచ।లంబితైః
పుష్పజాలైశ్చసుగంధగైఃపరిభూషితః॥ సువర్ణరత్నసంబద్ధపాదుకాగూ
హితాంఘ్రికః।ధనుర్బాణధరశ్శ్రీమాన్సాక్షాన్మన్మథమన్మథః ॥ ఏవమ్మ
నోహరంరూపంధృత్వాశ్రీవేంకటేశ్వరః।హయంరత్నసమాకీర్ణైరుపబ
ర్హైర్విభూషితం॥సువర్ణతిలకోల్లాసివక్త్రంవాయుమనోజవం। నీలవర్ణం
పాండుపాదంహస్తపంచదశోన్నతం॥ ఆరుహ్యదేవమణ్యాదిసర్వలక్షణ
సంయుతం।అవరుహ్యగిరిశ్రేష్ఠాన్మృగయార్థంజగామసఇతిచ-౨-॥౧౨౫॥
అత్రాపిశ్రీనివాసస్యహయగామిత్వం * సకదాచిద్రమేశస్తుచింతయా
మాససవైహయమిత్యాదినా - *హయంరత్నసమాకీర్ణైరిత్యాదినాచాభి
హితం - ౧ - *కబరీకృతకేశేషురక్తవస్త్రంసువేష్ట్యచేత్యనేనోష్ణీషజ
టాధరత్వం * ధనుర్బాణధరశ్శ్రీమానిత్యనేనశరచాపకరవ్యగ్రత్వంచా
భిహితం - ౨ - ప్రాగుదాహృతవరాహపురాణఘట్టేఽస్మిన్ఘట్టేచో
భయత్ర మృగయువేషానుగుణధనుశ్శరధరత్వాభిధానాత్తదపేక్షితంకవ
చతూణీరధరత్వమపివివక్షితమేవేతిప్రాగుదాహృతసాత్త్వతసంహితా
వచనేషుదృష్టంతనుత్రావృత విగ్రహత్వమిషుధిద్వయ మధ్యగత్వంచాభి
హితప్రాయమేవ - ౩ - అతోదర్శితరూపద్వయసామ్యంస్ఫుటతరమే
వేతిబోధ్యం ॥ ౧౨౬ ॥ యద్యపిదర్శితవరాహపురాణఘట్టే * అకళం
కేందుధవళమితిహయస్య శుద్ధధవళవర్ణకాయత్వం * సుసూక్ష్మక్షౌమ
సంవీతనీలచూళికయోజ్జ్వలమితిభగవతస్సితోష్ణీషసంవృతజటాధరత్వం
చాభిహితం - అత్రతు * నీలవర్ణంపాండుపాదమితిహయస్యపాండుపా

దనీలవర్ణకాయత్వం * కబరీకృతకేశేషు రక్తవస్త్రంసువేష్ట్య చేతిభగవ
తోఽరక్తోష్ణీష సంవృతజటాధరత్వం చాభిధీయతఇతి భేదోఽవగమ్యతే ॥
తథాపిప్రతికల్పానువర్తిచరిత్రవిశేషేషుకల్పభేదేనవిద్యమాన ఏవప్రధా
నాంశతౌల్యేఽవాంతర విషయగతమీదృశమీషద్వైచిత్ర్యంసంభవత్యేవే
తితన్నిబంధన ఏవాయమీషద్భేదవ్యపదేశ ఇతినైతావతా ప్రధానవిషయ
వైషమ్యమనుసంధాతుంయుక్తం ॥ ౧౨౯ ॥ కించపౌరుషేయేషుస్మృ
తీతిహాసపురాణాదిషు శాస్త్రేషుతత్తచ్ఛ్రోతృ ప్రవక్తృపరంపరా
సంవాదమూలేషు ప్రణేతౄణాంశ్రవణానవధానమూలవిషమప్రణయ
నాద్వా సావధానశ్రవణానామేవసతాం తేషామాప్తతమత్వేన యథా
శ్రవణమేవప్రణయనేపిపురాణగత తత్తత్సంవాదాకరప్రవక్తృ శ్రోతృప
రంపరాప్రవచనశ్రవణానవధానవిషమప్రవృత్తానాంతత్తత్సంవాదానాం
యథాశ్రుతమేవప్రణయనాద్వా- ఏకస్మిన్నేవకల్పేపిదర్శితావాంతరవిష
యవైచిత్ర్యసంభవోఽవర్జనీయః ॥ ౧౩౦ ॥ ఉక్తహేతుతఏవచస్మృ
తీతిహాసపురాణాదిపౌరుషేయశాస్త్రేషుసర్వత్ర - అత్రైవశ్రీవేంక
టాచలమాహాత్మ్యపరేషు పురాణభాగేషుచ తత్తచ్చరిత్రేష్వవాంతర
విషయవైచిత్ర్యాణిబహూనిదృశ్యంతే ॥ ౧౩౧ ॥ తత్రసర్వత్రానయైవ
దిశానిర్వాహోఽనుసంధేయః ॥ ౧౩౨ ॥ ఏవంస్కాందపురాణాం
తర్గతప్రథమభాగే దశమాధ్యాయస్థభగవదావిర్భావఘట్టే * దధ్యౌనా
రాయణందివ్యంపరమానందవిగ్రహం । వాఙ్మానసపథాతీతంవిశ్రుతైశ్వ
ర్యభాసురం ॥ సహస్రనేత్రంసాహస్రబాహుపాదైస్సమన్వితం । తప్త
కార్తస్వరనిభస్ఫురత్కాంతిమనోహరం ॥ దంష్ట్రాకరాళందుర్దర్శంవ
మంతందహనచ్ఛటాః। కౌస్తుభేనవిరాజంతందధానమురసిశ్రియం ॥ అవి
చింత్యమనాద్యంతమత్యంతభయదాయకం । ప్రకాశయంతంబ్రహ్మాండం
సర్వమాత్మనిసర్వగం ॥ అగస్త్యశంఖప్రముఖాస్తేసర్వేహృష్టచేతసః ।
తమాలోక్యజగన్నాథం భూయోభూయోవవందిరే ॥ భ్రమంతిలోకర
క్షార్థమాయుధానితదాహరేః। నిజతేజోబలోపేతాన్యాజగ్ముస్తంనిషేవి
తుం ॥ చక్రమర్కప్రభందివ్యాగదాఖడ్గశ్చనందకః । పుండరీకంచోగ్రర
వఃపాంచజన్యశ్శశిప్రభః ॥ తదాబ్రహ్మాండమఖిలంపూరయామాసనిర్ఘ

రః । పాంచజన్యస్యనినదస్సర్వాసురభయంకరఇత్యుక్తం ॥ ౧౩౩ ॥ అత్ర * ఏమంతందహనచ్ఛటాఇత్యనేన - ప్రాగుదాహృతసాత్త్వతసంహితావచనేషు * కల్పాంతహుతభుక్ప్రభం। జ్వలజ్జ్వాలావళీయుక్తంజ్వళనాంశుకవేష్టితమిత్యుక్తంజ్వాలామాలాకులత్వమభిహితం -౧- *తప్తకార్తస్వరనిభస్ఫురత్కాంతిమనోహరమిత్యనేన *ద్రవత్కనకవర్ణాభమితిసాత్త్వతవచనోక్తాంశోఽభిహితః - ౨ - * భ్రమంతిలోకరక్షార్థమిత్యాదినామూర్తిమద్దివ్యాయుధాగమనప్రతిపాదకేన * చక్రాద్యాయుధబృందేనమూర్తేనపరివారితమితిసాత్త్వతవచనోక్తోఽంశోఽభిహితః-౩- తస్మాదిహోపదర్శిత సాత్త్వతసంహితోక్త దివ్యరూపస్యశ్రీనివాసరూపస్యచసారూప్యమేవావగమ్యతఇతిధ్యేయం ॥ ౧౩౪ ॥ యద్యపివరాహపురాణద్వితీయభాగస్థ ప్రాగుదాహృతమృగయావిహారఘట్టే * తస్మింస్తు పురుషంకృష్ణం మదనాకారవర్చసమితినీలవర్ణత్వమభిధీయతే - ఇహతు రుక్మవర్ణత్వమభిధీయతఇతిభేదోఽవగమ్యతే ॥ ౧౩౫ ॥ తథాపి - భగవతోదివ్యరూపస్యకనకకాంతిప్రత్యుప్త విజాతీయనీలప్రభామనోహర మయూరగ్రీవయా విద్యుత్ప్రభా ప్రత్యుప్తనీలమేఘేనచ సమానాకార భాసురతయా కృష్ణపింగళాకారత్వేన శ్రుతిప్రతిపన్నతయాచ - కృష్ణాభత్వేనరుక్మాభత్వేనచనిర్దేష్టుం యోగ్యతయానవిరోధఇతిబోధ్యం ॥ అతఏవ - దర్శితస్కాందపురాణ భగవదావిర్భావఘట్టఏవ - భగవతోవిరించాదిప్రార్థనయాజ్వాలా మాలాకులభీషణాకారం పరిత్యజ్యసౌమ్యాకారప్రదర్శనసమయే * విమానేరత్నఖచితేబభూవసుఖదర్శనః । చంద్రబింబాననశ్శాంతో నీలోత్పలదళద్యుతిరితినీలవర్ణత్వమపిభగవతోఽభిహితం ॥ ౧౩౬ ॥ ఏవంవామనపురాణభాగేపిచతుస్త్రింశాంకచిహ్నితే పంచదశాధ్యాయే శ్రీనివాసభగవదావిర్భావఘట్టే * కీదృశంవైహరేస్తస్యరూపమవ్యక్తరూపిణః । కియంతోవాభుజాస్తస్యకియంతివదనానిచ ॥ కియంతోవాధృతాస్తేన తీక్ష్ణాఃప్రహరణాస్తథా । బ్రూహితద్రూపసంస్థానంవిశ్వమూర్తేర్హరేర్మునే ఇత్యాదినాతత్రావిర్భూతం హరేర్దివ్యరూపంకీదృశమితిప్రశ్నముపక్షిప్యతత్సమాధానప్రకరణే * మూర్ధజైఃకుంచితైశ్శోభినీలైర్మృదుతరైస్తథా । లంబమానైర్వినిష్క్రాంతైఃకిరీటాచ్ఛ

భదర్శనాత్ ॥ ప్రచ్ఛాద్యమానవదనం మేఘైరివనిశాకరమిత్యనేనభగవ
తోజటాధరత్వం * కరేషు తేషుసంయుక్తాస్తీక్ష్ణప్రహరణాస్తథా । జ్వ
లంతశ్చస్ఫురంతశ్చమిథలేశ చకాశిరఇత్యనేన * అనేకశతసాహస్రాః కా
లాగ్నిసదృశప్రభాః । నానాప్రహరణా ఘోరాస్సంయుక్తాస్తత్రబాహు
షు ॥ భయదాస్సురశత్రూణాం దైత్యేంద్రాణామ్మహౌజసాం । సర్వ
గాస్సర్వదేశేషుభక్తానామభయప్రదాః ॥ జాజ్వల్యమానాస్తేజోభిరూ
క్షకైస్సౌమ్యకైరపి । అకుర్వన్నిష్ప్రభౌసద్యశ్చంద్రసూర్యౌస్స్వరశ్మిభి
రిత్యనేనచ - రూక్షసౌమ్యద్వివిధాకారధారి భగవద్ద్వివిధాకారానుగు
ణైరూక్షసౌమ్యతేజశ్శాలిభిర్ద్వివిధాకారైర్నానావిధైరాయుధైర్భూ
షితకరబాహుత్వాభిధానాదస్య శ్రీనివాసభగవతః స్థితికర్తృత్వానుగు
ణసౌమ్యాకారయోగ్య దివ్యాయుధధారిత్వవత్సంహారకర్తృత్వానుగు
ణభీషణాకారయోగ్య శక్తికుఠారాదిఘోరాకారాయుధ ధారిత్వమ
ప్యభిహితంభవతీతి * శరచాపకరవ్యగ్రంఖడ్గకుంతకుఠారిణమితిసాత్త్వ
తవచనోక్తాంశః * చక్రాద్యాయుధబృందేనమూర్తేనపరివారితమితిసా
త్త్వతవచనోక్తాంశశ్చదర్శితౌభవతః - ౧ - ఏవంప్రాగుదాహృతస్కం
దపురాణఘట్టవచనైః - అస్మిన్నపిఘట్టే * తద్రూపమాశ్చర్యమనేకవ
ర్ణంకిరీటమాలాభిరశేషమూర్తేః । వ్యరాజతాదిత్యఇవాంతకాలేస్వర
శ్మిమాలాభిరనేకరశ్మిః ॥ తద్దీప్తవక్త్రంవిమలంవిశోకంజాజ్వల్యమానం
మహాత్మాస్వతేజసా । అశోభతాద్యంవపురద్భుతేక్షణంయుగాంతకా
లాగ్నిరివప్రదీప్తమిత్యనేన - అనుపదోదాహృతవచనాంతరైః * మృదు
చారుకపోలైశ్చకుండలైరుపశోభితమిత్యారభ్య* సౌమ్యంసముచ్ఛ్రితో
రస్కంసమాయతవిలోచనం । దివ్యపీతాంబరధరందివ్యగంధానులేప
నం ॥ దివ్యయావైజయంత్యాచసుగంధగతయాతథా । చకాశేతద్య
థామేఘోవిద్యున్మాలావిరాజిత ఇత్యంతైర్వచనైశ్చ రక్షకత్వానుగుణ
సౌమ్యాకారసంహర్తృత్వానుగుణరూక్షాకారయోర్భగవతోఽభిధా
నాత్ - ప్రాగుదాహృతసాత్త్వతవచనేషు *యజ్ఞాధ్యయనదానాదిపరిర
క్షంతమేవహి। శాతయంతమవజ్ఞానామధర్మనిరతాత్మనామిత్యుక్తరక్షక
త్వానుగుణాకారః * కల్పాంతహుతభుక్ప్రభం । జ్వలజ్జ్వాలావళీయు

క్తోంజ్వలనాంశుకవేష్టితమిత్యుక్తసంహర్తృత్వానుగుణాకారశ్చాభిహితోభగవతః - ౨ - ఏవమస్మిన్పురాణేపంచత్రింశాంకచిహ్నితేషోడశాధ్యాయే - సప్తర్షికృతశ్రీనివాసభగవత్స్తుతౌ * సహస్రాదిత్యసంకాశచక్రహస్తాయతేనమః । శంఖహస్తాయతేనిత్యంనమోవిష్ణోమహాత్మనే॥ నమఃకిరీటినేనిత్యంనమఃకౌస్తుభధారిణే । నీలమేఘప్రతీకాశవపుషేబ్రహ్మణేనమః ॥ అసిరత్నగదాచాపశక్తితోమరపాణయే । ప్రదీప్తాయుధజాలాయప్రదీప్తవపుషేనమః ॥ యజ్ఞేశాయనమస్తుభ్యంజ్వలత్కుండలధారిణే।నమోఽస్తుపద్మనాభాయనమస్తేవిశ్వయోనయే॥ పరావరాణాంపతయేకరాళవపుషేనమఃఇతివచనైర్భగవతశ్శ్రీనివాసస్యరక్షకత్వానుగుణసౌమ్యాకారసంహర్తృత్వానుగుణభీషణాకారతదుభయానుగుణసౌమ్యాసౌమ్యలక్షణద్వివిధాకారాయుధజాలశాలిత్వంసుస్పష్టమభిహితం - అతోఽస్మిన్వామనపురాణేపిశ్రీనివాసరూపస్యదర్శితసాత్త్వతవచనోక్తరూపైకరూప్యమేవప్రతిపాద్యతఇత్యవగంతవ్యం ॥ ౧౩౭ ॥

ఏవంపాద్మపురాణభాగేపిషడ్వింశాంకచిహ్నితేతృతీయాధ్యాయే - పద్మసరోవరతీరేశ్రీశుకమహర్షింప్రతి శ్రీనివాసభగవదావిర్భావఘట్టే* తపసాతస్యసర్వాత్మాసంతుష్టఃపద్మలోచనః । సంహర్తారక్షితాస్రష్టాభువనానిచతుర్దశ ॥ అనుగ్రహీతాఽంతర్యామీనిగ్రహీతానిరంతరః । శంఖచక్రగదాంభోజరాజత్కరచతుష్టయః ॥ ముక్తాతపత్రితానంతసహస్రఫణమండలః । నానైరభినవాకల్పైస్తపనీయమయాంశుకైః॥ సుమనోభిర్దివ్యగంధైర్దివ్యాలేపనచందనైః । అలంకృతాంగమహిమాస్మయమానముఖాంబుజఇతివచనేషు - ముక్తాతపత్రితానంతేత్యాద్యర్ధద్వయేన - అనంతశయనత్వనాగభూషణత్వాభిధానాత్ - దర్శితసాత్త్వతవచనేషు-అనంతశయనాభూషమిత్యుక్తోంశోఽభిహితః - ౧ - అనంతః - శయనంక్రీడోపకరణసుఖసుప్తిస్థానం - ఆభూషాభూషణంచ - యస్యసోఽనంతశయనాభూషఇతి విగ్రహేతేనానంతశయనాభూషశబ్దేనశేషశాయిత్వంశేషభూషణత్వంచాప్యభిధీయతే - ౨ - ఏవమస్మిన్నేవపురాణేశ్రీస్వామిపుష్కరిణీతీరే శ్రీశుకమహర్షింప్రతిశ్రీనివాసభగవదావిర్భావఘట్టేసప్తవింశాంకచిహ్నితేచతుర్థాధ్యాయే*కాల

కాదంబినీకాంతాకుంచితాలకబంధనఇత్యనేనజటాధరత్వం * భోగిభోగోల్లసద్భుజఇత్యనేననాగభూషణత్వంచాభిహితం-౩-ఏవంత్రయస్త్రింశాంకచిహ్నితేదశమాధ్యాయే- స్వామిపుష్కరిణీతీరేబ్రహ్మాదిస్తుత శ్రీనివాసావిర్భావఘట్టే* స్తుత్యానయాప్రసన్నోఽస్మిన్ విమానేపరమస్స్వరాట్ । సహస్రాదిత్యసంకాశస్సహస్రేందుసమప్రభః ॥ సహస్రహుతభుక్ప్రఖ్యోవిఖ్యాతవిభవోదయఇతిశ్రీనివాసభగవతస్సామ్యాసౌమ్యలక్షణద్వివిధాకారవత్త్వమేవాభిహిత మిత్యత్రాపిసాత్త్వతోక్త రూపానురూప్యమేవావగమ్యతే ॥ ౧౩౮ ॥ ఏవంభవిష్యోత్తరపురాణైకాదశాధ్యాయే శ్రీనివాసస్యపద్మావతీపరిణయఘట్టే - భగవతశ్శ్రీనివాసస్యభూషణదానసమయే* నాగభూషణయుగ్మంచబాహుపూరాదికాం స్తథేతిశేషాద్రివాసినశ్శేషశాయినశ్శేషభూషణస్యాస్యదేవస్య శేషప్రియతమత్వమనుసందధతావియద్రాజేన నాగభూషణ యుగ్మమపిదత్తమిత్యభిధీయతే ॥ ౧౩౯ ॥ భవిష్యోత్తరరహస్యాధ్యాయేఽశీతితమాంకచిహ్నితే - పార్వతీంప్రతిపరమరహస్యసవిమాన శ్రీనివాసభగవద్ధ్యేయాకారముపదిశతామహాదేవేన * ఇంద్రనీలమణిశ్యామరమణీయాహిభూషణైః । శంఖచక్రాభయానామభూషితైశ్చభుజోత్తమైరితి॥ యన్నామశ్రుతిసారసాంద్రజలధిస్థానేలసత్కౌస్తుభ స్స్వజ్ఞానాంధతమిస్రదుఃఖహరణం మత్పుత్రసంజీవనం । విశ్వాభీష్టవరప్రదానఫలదంభోగీంద్రసద్భూషణం సర్వైశ్వర్యనిదానమాత్మవరదం శ్రీవేంకటేశంభజ ఇతిచశ్రీనివాసభగవద్దివ్యరూపస్యనాగభూషణాలంకృతబాహుత్వమభిధీయతే॥ ఆనామోఽత్రావనతిలక్షణకటితటవిన్యస్తవామహస్తముద్రా ॥ ౧౪౧ ॥ ఏవంబ్రహ్మాండపురాణభాగే ద్వితీయాధ్యాయే * అథాహభగవాన్ఛేషమాహూయపురతస్థితం । మేఘగంభీరయావాచాహర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అనంతమత్ప్రియోలోకేనత్వదన్యోఽస్తికశ్చన । తస్మాన్మమప్రియంకించిత్కర్తవ్యంభవతానఘ ॥ శ్రుతంహిభవతాసర్వంనారదోదీరితంవచః । క్రీడాసముచితేదేశేవస్తవ్యమితిమేమతిః ॥ తత్రభూత్వాగిరివరోభవాన్వసతుభూతలే । త్వత్ఫణామండలభువిస్థాతవ్యంరమయాసహ ॥ శేషః ॥ అనంతోఽహంమహాదేవస్థా

స్వామిగిరిరూపధృత్ । భవాంస్తురమయా సార్ధం మమ సానుషు రంస్య
తామిత్యాదినా ధరాతలేఽనన్తస్యైవ భగవత్ప్రియతమస్య భగవచ్ఛ్వ
దనేన భగవతో భోగోపకరణసుఖసుప్తిస్థాన భూతక్రీడాద్రిరూపేణ పరి
ణామాభిధానాత్ - అనేనాపి పురాణేన * నిశ్శేషభువనానాం చ ధ్యాత
వ్యం చ ధరాస్థితం। అనన్తశయనాభూషమిత్యాద్యాహృతసాత్త్వతసంహి
తావచనోక్తాంశ ఏవాభిహితో భవతి- అత్రశయనశబ్దస్య భోగోపకరణసు
ఖసుప్తిస్థానత్వేన క్రీడాద్రేరపి సంగ్రాహకత్వాత్ - భగవత్క్రీడా
ర్థం ధరాతలే క్రీడాద్రిరూపేణ పరిణామస్య ధరాస్థితమిత్యేతత్ప్రత్యభిజ్ఞా
పకత్వాత్ - పాద్మపురాణభాగచతుస్త్రింశాంకచిహ్నితైకాదశాధ్యా
యే* ఇత్యుక్త్వాగరుడేశానమధిరుహ్య రమాసఖః । భోగిరాజగిరిం గత్వా
స్వామిపుష్కరిణీతటే॥ రమతే రమయైకాన్తే రమణీయే శ్రియఃపతిరితి గి
రిరూపేణ పరిణతస్యానన్తస్య తల్పవద్భోగోపకరణసుఖసుప్తి స్థానతా
యా ఏవాభిధానాచ్చ ॥౧౪౩॥ ఏవం బ్రహ్మాండపురాణాన్తర్గతే శ్రీవేం
కటేశసహస్రనామాధ్యాయేపి * కపర్దీ కామహారీ చేత్యనేన* శంఖవాన్
పంకజకరః కుంకుమాంకో జయాంకుశః । భోగీశకంకణశ్శంఖోనిశ్శంక
శ్శంకితాఖిల ఇత్యనేన - శక్తియుఙ్మౌక్తికస్రగ్వీత్యనేన చ జటాజూటశం
ఖాంకుశశక్త్యాయుధధారిత్వం నాగభూషణధారిత్వం చాభిహితం ॥ అనే
నాపి ద్వివిధాకారానుగుణ వేష భూషణాయుధధారిత్వప్రతిపాదనపరేణ
యథోదితాంశ ఏవాభిహితః॥౧౪౪॥ యద్యపి*కపర్దీ కామహారీ చేత్యత్ర-క
పర్దిశబ్దకామహారిశబ్దయోశ్శివపరతయా తచ్ఛరీరకపరమాత్మపరత్వం శరీ
రవాచకానాం శరీరివాచకత్వన్యాయేన సువచం-తథాప్యత్ర సహస్రనామ
పాఠే బహూనామేతద్దేవతావాచిశబ్దానాం పాఠాత్తత్రైవోక్తాంశస్య
ప్రాగ్వివక్షితత్వాద్వచనాన్తరైక కంఠ్యేనేహ జటాధరత్వపరతాయా
అపి కపర్దిశబ్దస్య సంభవాత్ - కామహారిపదస్య విషయసంగనివర్తకపర
త్వస్యాపి సంభవాచ్చ యథోక్తాభిప్రాయకత్వమపి సంభవదుక్తికమేవా
స్య వచనస్యేతి బోధ్యం ॥ ౧౪౫ ॥ ఇత్థం నాగభూషణత్వస్యాపి భగవతి వ
చనసిద్ధత్వాన్నానేనాప్యస్య దేవతాన్తరత్వసిద్ధిః ॥ ౧౪౬ ॥ తథా చ -
బిల్వపత్రార్చనశంఖచక్రాద్యాయుధరాహిత్య జటాధరత్వనాగాభరణ

ధారిత్వరూపాణిదేవతాంతరత్వ సాధకతయావాద్యభిమతానిలింగాన్య
న్యథాసిద్ధాన్యేవేతిసిద్ధం ॥ ౧౪౭ ॥ కించ - జటాజూటధరత్వనాగాభ
రణధారిత్వయోశ్శంకరఏవ సద్భావప్రసిద్ధిప్రాచుర్యేపినతయోర్వాద్య
భిమతస్కందత్వసాధకతాకథంచిదపిసువచా ॥ ౧౪౮ ॥ ఇత్థంవాద్యుక్త
లింగానామన్యథాసిద్ధత్వాదస్మదుక్తానాం లక్ష్మీవక్షస్కత్వశ్రీవత్సాంక
త్వవిన్యాసవిశేషప్రభృతీనామనంతానాం లింగానాం - సాక్షాన్నారా
యణత్వ శ్రుతేశ్చానన్యథాసిద్ధత్వాచ్చ పూర్వోదాహృతసాత్త్వతసం
హితావచనోక్తలక్షణ విజాతీయాపూర్వదివ్యాకారశాలీ శ్రీనివాసాభి
ధానోభగవాన్నారాయణఏవాసౌశ్రీవేంకటేశ్వరః- నపునస్స్కందఇ
తిసిద్ధంభవతి ॥ ౧౪౯ ॥ ఇదమత్రావధేయం * ఏకోహవైనారాయణఆ
సీన్నబ్రహ్మానేశానఇత్యాదయోహ్యనంతాఉపనిషదః శ్రీమన్నారాయణ
మేవనిఖిలజగదుత్పత్తిస్థితిలయకారణం - తస్మాదేవచబ్రహ్మాదీన్భిన్నభి
న్నకార్యాధికృతాన్ భిన్నభిన్నస్వరూపస్వభావానుత్పద్యమానాంశ్చ
ప్రతిపాదయంతి-౧-కారణేష్వ విద్యమానానాంగుణానాంకార్యేషుసం
క్రామోనక్వచిద్దృష్టచరః-౨-దృశ్యంతేచలోకేకారణగతాఏవగుణాఃకా
ర్యేషుసంక్రామంతః -౩- అతఃకార్యగతైర్గుణైశ్శక్తిరూపేణాపివాఽవ
శ్యమేవ కారణగతైర్భవితవ్యం-౪-ఇత్థంచనిఖిలజగద్బీజభూతస్యబహుభ
వనసంకల్పశాలినోభగవతోనారాయణస్యైవనిఖిలజగదుత్పత్తిస్థితిలయ
కర్తృత్వశక్తిలక్షణస్వభావసంపన్నతయాతస్మాదేవతదుత్పన్నేషుసృ
ష్టిసంహారాదితత్తత్కార్యాధికృతేషుబ్రహ్మరుద్రాదిషులేశతస్తత్తచ్ఛ
క్తిసంక్రమణస్యవాచ్యతయాతత్తద్గతసృష్టిసంహారాద్యనుగుణసౌమ్యా
సౌమ్యాకారతదనుగుణ నానావిధాయుధధారిత్వాదిలక్షణవేష మూల
భూతస్తథావిధోవేషోమూలకారణేభగవతి నారాయణేక్వచిద్రూపేఽవ
శ్యందురపహ్నవఏవోపగంతవ్యఇతిసృష్టిస్థిత్యనుగుణ సౌమ్యాకారతదను
గుణాయుధధారిత్వాదిలక్షణవేషవత్సంహర్తృత్వానుగుణఘోరాకార
తదనుగుణజటాభీషణత్వసర్పభూషణత్వ శక్తిపరశ్వధాద్యాయుధ ధర
త్వాదిలక్షణవేషోపిభగవతిసుసంగతఏవ-౫-ద్వివిధాకారవత్త్వంచ శ్రీని
వాసభగవతోఽస్తీతితుప్రాగుదాహృతవచనేష్వభివ్యక్తం -౬- నిఖిలజగ

ముత్పత్తిస్థితిలయకారణసర్వశక్తిమత్త్వం స్వస్యైవప్రాధాన్యేనాఽస్తి-
అన్యేషుతు స్వస్మాదేవ లేశతస్తత్సంక్రాంతమిత్యేతదావిష్కరణాయైవ
తాదృశరూపశాలినస్స్వాత్మనః ప్రదర్శనం భగవతా క్రియతే -౭- అతఏవో
క్తం దర్శితసాత్త్వతసంహితావచనేషు * సర్వతత్త్వాశ్రయం తత్త్వం స
ర్వశక్తిమయం విభుమితి-౮- అతఏవచ పాద్మపురాణషడ్వింశాంకచిహ్ని
తతృతీయాధ్యాయే * తపసా తస్య సర్వాత్మా సంతుష్టః పద్మలోచనః । సం
హర్తా రక్షితా స్రష్టా భువనాని చతుర్దశేత్యారభ్య * అహం ప్రథమపూర్వా
భిర్ద్వాత్రింశత్కోటిశక్తిభిః । వైష్ణవీభిస్సేవ్యమానో దేవః పద్మసరస్తటే ॥ శ్రీ
భూమినీళాసహితః ప్రాదురాసీత్పురః పుమానిత్యంతేన భగవతస్సృష్టిస్థితి
సంహారాదికర్తృత్వమభిధాయ తన్మూలభూతానంతవైష్ణవశక్తిసేవ్య
మానత్వమభిహితం-౯-లోకే తత్తత్కార్యానుగుణా తత్రతత్రస్థితా హి శ
క్తిరైష్ణవ్యేవ * యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా । తత్తదే
వావగచ్ఛ త్వం మమ తేజోఽంశసంభవమితి గీతాశాస్త్రోక్తన్యాయాత్ ॥
ఏవం పాద్మపురాణసప్తవింశాంకచిహ్నితచతుర్థాఽధ్యాయేపి * క
దాచిద్భగవాన్విష్ణుః కారుణ్యాగణ్యపుణ్యధీః । దర్శయన్సకలాన్
లోకాన్సాక్షాదక్షిపథంగతః ॥ దివ్యానందమయాకారైర్గరుత్మచ్ఛే
షసైనికైః । పంచాయుధైః పరికరైర్గణైస్తుకుముదాదిభిః ॥ పరిబ
హాన్భూషణాన్యజినవస్త్రాంశుకానిచ । ఆయుధాన్యప్రమేయాని దధానై
ర్బ్రహ్మశక్తిభిః ॥ శక్తిభిశ్శాంకరీభిశ్చ సేవ్యమానో ముదాన్వితః । శ్రీభూ
మినీళాపూర్వాభిరపూర్వాకల్పభూతిభిః ॥ మహిషీభిర్ముదానందమా
వహంతీభిరీశితుః । ముమోదసహసర్వాత్మా క్రీడాడంబరడాంభికః ఇతి-స
ర్వాత్మత్వేన హేతునా భగవతశ్శ్రీనివాసస్య సర్వవిధపరిజనాయుధపరిక
రశక్తిసంసేవ్యత్వమభిహితం-౧౧- ఏవమన్యదప్యేతత్పరం వచనజాతం త
త్రతత్రస్థితం ద్రష్టవ్యం-౧౨- ఇత్థంచ భగవతశ్శ్రీనివాసస్య సంహారకర్తృ
త్వాభివ్యంజకక్రూరాకారతదనుగుణజటాభీషణత్వనాగభూషణత్వశక్తి
పరశ్వధాద్యాయుధధారిత్వాదిలక్షణవేషస్య - తేనైవ హేతునాఽన్య
త్రాపి తాదృశాధికారలేశస్యాస్యాయత్తతయైవ సంక్రమణమభివ్యంజయ
తస్తాదృశవేషమాత్రేణ దేవతాంతరత్వవర్ణనం నకథంచిదపి సంభవ

దుక్తికం - ౧౩-దర్శితపాద్మపురాణభాగవచనేషు- బ్రహ్మాశక్తిభిః * శక్తిభిశ్శాంకరీభిశ్చ సేవ్యమానఇత్యనేన * ద్వాత్రింశత్కోటిశక్తిభిః। వైష్ణవీభిస్సేవ్యమానఇత్యనేన * సర్వాత్మాక్రీడాడంబరడాంభికఇత్యనేనచ - చతుర్ముఖశంకరాదితత్తదధికారప్రయోజకాస్తత్తదధికారాసాధారణాశ్చతుర్ముఖశంకరాదితత్తద్దేవతాగతాఅంశాఐశ్వర్య విశేషప్రయోజకవిశేషణరూపతయాశక్తిశబ్దవాచ్యాయేసంతి - తేసర్వేపిసర్వజగజ్జాలబీజభూతేభగవతినారాయణేవర్తమానా ఏవతత్రతత్రదేశతస్సంక్రామంతి- తేచసర్వేఽంశావైష్ణవ్యఏవశక్తయః - తాశ్చశక్తయోద్వాత్రింశత్కోటిసంఖ్యాసంఖ్యాతాః - తాసాంసర్వాసాంశక్తీనాం మూలకందభూతంభగవతోనారాయణస్యాదిమంపరమందివ్య రూపమేవేదంశ్రీనివాసరూపం- తాదృశంచరూపంలీలారసికేనస్వాశ్రితానాంస్వీయకృత్స్నమహిమప్రదర్శనకౌతుకినాభగవతైవకృపయాదర్శితమితిసమ్యగేవప్రతిపాద్యతే - ౧౪ - సర్వాత్మేత్యత్రాత్మశబ్దస్యస్వభావపరతయాతత్తత్కార్యగతసర్వస్వభావసంపన్నఇతివా - మృదాత్మకోఘటఇత్యాదిష్వివాత్మ శబ్దస్యకారణ పరతయాసర్వకారణమితివాఽర్థస్యవివక్షితతయాపక్షద్వయేపికార్యగతసర్వస్వభావమూలకందభూతాకరస్థానత్వమభిధీయతే - ౧౫ - వామనపురాణభాగస్థచతుస్త్రింశాంకచిహ్నితాధ్యాయాం తేచ *అశోభతాద్యంవపురద్భుతేక్షణంయుగాంతకాలాగ్నిరివప్రదీప్తమిత్యనేనశ్రీనివాసరూపంభగవతోనారాయణస్యాదిమంరూపమితిహిస్పష్టముక్తం - ౧౬ - తదిదంసర్వమనుసంధాయైవ సరోయోగిభూతయోగిమహాయోగి నామస్వాదిమదివ్యసూరిష్వంతిమేనపరమైకాంత్యగ్రేసరేణమహాయోగినామ్నాదివ్యసూరిణాస్వీయ ద్రావిడవేదసంహితాయాం॥ప॥ లంబజటాద్రాఘీయఃకోటీరెలోహపిండచక్రేచ। స్లాఘ్యవేష్టితఫణధరకాంచనసూత్రేఅహోవిరాజేతె॥పరితఃప్రస్రుతనిర్ఝరబృందేశ్రీవేంకటాచలేవసతః। అస్మన్నాథస్యోభావాకారావెకలక్షణీభూయ ॥ ఇతిమూలరూపపరయాత్రిషష్టితమగాథయాస్ఫుటంప్రోక్తం । సర్వేషాంచనిదానంశ్రీమాన్నారాయణస్సఏకఇతి -౧౭- అత్రలోహపిండశబ్దస్సంహర్తృత్వాకారానుగుణ శక్తికుఠారాదిసర్వా

యుధోపలక్షణం - చక్రశబ్దశ్చరక్షకత్వాకారానుగుణ శంఖనందకకౌ
మోదకీశార్ఙ్గాది భగవదసాధారణసర్వదివ్యాయుధో పలక్షణమితిబో
ధ్యం - ౧౮ - యద్యపిశక్తిసుతారాదిసంహర్తృత్వాకారానుగుణా
యుధజాతాదిలక్షణో౽సౌమ్యవేషో౽ద్యభగవతి నోపలభ్యతే - రక్షక
త్వానుగుణస్సౌమ్యవేషఏవచోపలభ్యతే - తథాపి - విరించాదిభిఃప్రా
ర్థితేనభగవతా ఘోరవేషముపసంహృత్య సౌమ్యవేషప్రదర్శనాత్తస్యైవ
లోకరక్షణౌపయికత్వాచ్చసౌమ్య వేషమాత్రేణ సంప్రతిసర్వదృక్పథ
గోచరస్సమింథే-దివ్యసూరిణాతుభగవన్నిర్హేతుకకృపాపరిలబ్ధదివ్యచ
క్షుషాభగవద్దివ్యరూపంయథావత్సాక్షాత్కృత్వతాతథా౽భిహితమితిన
విరోధః-౧౯-ఘోరవేషముపసంహరతాభగవతాతదంతఃపాతినోర్జటా
నాగభూషణయోఃపరంసౌమ్యాకారతామాపాదితయోస్సౌమ్య రూపే
పిధారణంకృతం-౨౦-నిజవక్షఃపీఠభృగుపాదతాడనసమయవినిష్క్రాంత
కరవీరపురగతనిజనిత్యానపాయిమహాలక్ష్మీపద్మసరోవరపునఃప్రాదుర్భా
వార్థనిజతపశ్చర్యాకరణాంగతాపసవేషానుకూలతయా - శ్రీవేంకటా
చలేశ్రీరామతారకమంత్రేణ స్వాత్మానముపాసీనయోర్వాయుస్కంద
యోరుపాసనప్రేప్సితప్రదర్శనీయ స్వీయశ్రీరామవేషానుకూలతయాకా
ర్తయుగస్వీయప్రాదుర్భావ విశేషస్వభావానుకూలతయాచ జటాధర
త్వం-సర్వదాతల్పచ్ఛత్రాదిరూపేణసంప్రతిధరణ్యాం క్రీడాద్రిరూపేణ
చనిజపరిచరణైకపరాయణస్యక్రీడాద్రిరూపపరిణతనిజాంగనిత్యసన్నిధా
నహేతుప్రబలతపశ్చర్యామపి కృతవతోనిజాంతరంగకింకరస్యఫణిరాజ
స్యభూషణరూపేణాపిధారణస్యతదీయపరమ ప్రీత్యనుకూలతయాఫణి
జరాభూషణత్వంచసౌమ్యాకారతామాపాద్యసౌమ్యరూపేపిస్థాపితం -
నతుపరిత్యక్తమిత్యవగమ్యతే -౨౧- భృగుపాదతాడనసమయాపయాత
లక్ష్మీపద్మసరోవరప్రాదుర్భావాదివృత్తాంతః - భవిష్యోత్తరపురాణ
భాగద్వితీయాధ్యాయే - పాద్మపురాణభాగాంతర్గతచతుస్త్రింశాం
కచిహ్నితే కాదశాధ్యాయేచద్రష్టవ్యః - ౨౨ - వామనపురాణభాగే-
ఏకవింశాంకచిహ్నితేద్వితీయాధ్యాయే * ఇదానీంచమహాభాగవాయు
రాస్తేతపశ్చరన్ । జపన్త్సతారకంమంత్రంగణయన్నక్షమాలయా ॥

పరాత్పరతరం రామమర్చయన్ విధిపూర్వకం। శ్రీభూమిసహితం దేవం
చతుర్బాహుం కిరీటినం ॥ శంఖచక్రధనుర్బాణపాణిం నీలోత్పలద్యుతిం ।
దేవదేవం జగన్నాథమపరోక్షం నిరీక్షితుం ॥ సర్వప్రాణాత్మకో వాయు
స్తపస్తీవ్రం చరత్యహో - ఇతివచనైః- వాయోః శ్రీరామతారకమం
త్రోపాసకత్వం * ఇతివిజ్ఞాపితశ్శంభుః పుత్రేణాక్లిష్టకారిణా । విధినా
శ్రుత తతః ప్రాదాన్మంత్రం తస్మై స తారకం ॥ లబ్ధ్వా మంత్రం మహాదేవా
త్స్కందః ప్రీతోఽభవత్పితురితి వచనేన స్కందస్య శ్రీరామతారకమంత్రో
పాసకత్వం చ ప్రసిద్ధమవగమ్యతే - ౨౩ - శేషస్య క్రీడాద్రిరూపేణ పరి
ణతత్వ భగవన్నిత్య సన్నిధానార్థతపశ్చర్యాకరత్వాదివృత్తాంతో బ్ర
హ్మాండపురాణభాగద్వితీయాధ్యాయే - బ్రాహ్మ్యపురాణభాగద్వితీయా
ధ్యాయే చ సువ్యక్తః - ౨౪ - భగవతః శ్రీనివాసస్యాదిమకృతయుగావతీ
ర్ణత్వం చ - వారాహపురాణాంతర్గతద్వితీయభాగే తృతీయాధ్యా
యే - పాద్మపురాణాంతర్గత త్రయస్త్రింశాంక చిహ్నిత దశమా
ధ్యాయే చ సువ్యక్తం - ౨౫ - తస్మాద్యథోక్తజటాధరత్వ భోగీశభూ
షణత్వ బిల్వపత్రార్చనాదిలక్షణః స్వామిపుష్కరిణీ దక్షిణతీరే విరాజ
మానో దేవో యథోక్తానన్యథాసిద్ధప్రమాణన్యాయగణైః శ్రీనివాసాభిధా
నః శ్రియఃపతిః శ్రీవైకుంఠనాథః శ్రీవైకుంఠాద్ధి శ్రీవేంకటాద్రిం లోకరక్షా
ర్థమాగతస్స్కందమహాదేవాదిసర్వదేవతాంతరవంద్యమానదివ్యచర
ణనళినయుగళ శ్రీమన్నారాయణ ఏవ న పునస్స్కందాది శంకాగంధా
ర్హ ఇతి సిద్ధం భవతీతి॥ ౧౫౦ ॥ప॥ ఇత్థం యతిరాజస్య ప్రగల్భవాణీప్రచార
జర్ఝరితే। శ్రీవేంకటేశవిషయస్కందవివాదే నృపోఽబ్రవీచ్ఛైవాన్ ॥
భోభోశ్శైవా యదిదం స్కందకథాతూలమంజనాద్రీశే । ఆరోపితం భ
వద్భిర్మిళితైర్మహతా శ్రమేణ సుచిరేణ ॥ ౧౫౨ ॥ సర్వం తదేతద
ధునా భవత్కథాతూలమంజసోచ్చాల్య । యతిపతివాణీఝంఝామా
రుతవేగేన యాపితం క్వాపి ॥ ౧౫౩ ॥ అద్య శ్వో వా కథయత యద్యస్తి య
చితం సముత్తరం శైవాః । అవిచారితరుచిరేణ త్వలమలమాభాసయుక్తి
జాలేన ॥ ౧౫౪ ॥ఇత్థం సదసి తదానీం యాదవరాజేన నిగదితాశ్శైవాః।
పర్యాలోచ్యాన్యోన్యం ప్రతివచనం దాతుమభ్యుపాగచ్ఛన్ ॥౧౫౫॥ తద

నుయతీశానమపిప్రత్యవదద్యాదవక్షితీశానః । తదుదితసునిపుణవాణీశ్రవ
ణేనాత్యంతవిస్మితస్వాంతః॥ ౧౫౭ ॥భోభోశ్శ్రీరామానుజయోగిన్నన్యే
ద్యురథపునర్భవితా।ఏతద్విచారశేష స్తదాసమాయాతుమర్హసిత్వమపి॥
ఇత్థంసదసితదానీంసమాపితేయాదవక్షితీశేన । వ్యాఘ్రభయాదివము
క్తాయతిరాజభయాద్వ్యయుస్స్వగేహంతే ॥ ౧౫౮ ॥ అథభగవాఞ్
శ్రీరామానుజయతిపురందరోపిరాజానమనుమాన్యసపరివారస్స్వస్థాన
మాగమత్ ॥ ౧౫౯ ॥ ఇత్థంసదస్యేషుసర్వేషుగతేషు యాదవరాజ
స్సచివైస్సహశ్రీరామానుజయోగివైభవంనిపుణతరంతదీయవాదవైద
గ్ధ్యంచసమ్యగనుసంధాయవిద్ధహృదయస్తదీయమేవవాదం న్యాయ్యత
రం-విపరీతమేవచేతరేషాంవాదమ్మన్యమానః - శ్వోవాకింనువదిష్యంతి
శైవాః - విచారయిష్యామఇతిచింతయన్నాసీత్ ॥ ౧౬౦ ॥ తతోఽప
రేద్యుస్సర్వేశైవామిళిత్వాస్వపక్షబలం సర్వమపిసమ్యగాలోచ్య -
రాజ్ఞస్సదసిస్వపక్షవిజయనిరాశకాతరహృదయాః - తథాపి - రుగ్ణ
స్యయావత్కంఠగతప్రాణంచికిత్సనీయతాన్యాయేన - యావచ్ఛక్తిప్ర
తివాదఃకర్తవ్యఏవేత్యనుసందధానాస్సభాంసమాజగ్ముః ॥ ౧౬౧ ॥
ప॥ తదనుశ్రీరామానుజమునిరపిపరివారసహితఉపయాతః । రాజ్ఞాఽ
భివందితాంఘ్రిస్తస్మైవిదధేచమంగళాశాస్తిం ॥ ౧౬౨ ॥ తదనుస
రాజసుసర్వేషుసభాస్తారేషుసదసిసముపవిష్టేషుసమాహితమనస్సుశ్శై
వారాజానమూచుః ॥ ౧౬౩ ॥ భోరాజన్స్వామిపుష్కరిణీదక్షిణతీరే
విరాజమానోఽయందేవస్స్కందోవామహాదేవఏవవా - అథవాఽ
న్తతోహరిహరావతారరూపోవాభవితుమర్హతి - నపునరయంకేవలవి
ష్ణురూపఇతితావద్వయంవదామః ॥ ౧౬౪ ॥ తత్రస్వామిపుష్కరిణీద
క్షిణతీరావిర్భూతస్యాస్యదేవస్యస్కందత్వపక్షేపినవిష్ణులక్షణదర్శన
ప్రతిపాదనవిరోధః - స్కందస్యవిష్ణుకళాంశమిశ్రరూపతాయా అపి
వామనపురాణభాగప్రతిపన్నతయాతదనురోధేనతదావిర్భావకాలే వి
ష్ణులక్షణభూతచక్రాద్యాయుధవ్యంజనేబాధకాభావాత్ ॥ ౧౬౫ ॥
వామనపురాణభాగేచ - ఏకవింశాంకచిహ్నితే ద్వితీయాధ్యాయే -
బృహస్పత్యుక్తస్కందోత్పత్తిక్రమఘట్టే * మావిషీదమహాబాహో

దేవసేనాపతేఽగ్రణీః । కింనస్మరసిచాత్మానంవైష్ణవంధామశాశ్వతమి
తివచనేన * సతీచసాపర్వతరాజకన్యకా ప్రవర్ధతే మేనకయోపలా
లితా । తయైవసంయోజ్యచశంకరంవిభుంసురేశ్వరంప్రార్థయతార
కాంతకం ॥ విష్ణోఃకళాంశోభవితాభగవాన్నస్సుఖావహఇతివచనేన -
బృహస్పతికృతస్కందస్తుతిఘట్టే * త్వాంప్రపద్యేసువర్ణాభశంకరాత్మ
జశంకర।త్వంవిష్ణుస్త్వంవిధాతాచత్వంరుద్రః కాలరూపధృగితివచనేన
చస్కందస్యవిష్ణ్వంశమిశ్రత్వంహ్యవగమ్యతే ॥ ౧౬౮ ॥ ఏవం * ఏ
కవక్త్రోద్విబాహుశ్చేత్యేకవక్త్రత్వదశాయాం ద్విబాహుత్వవత్ -
* ద్వాదశహస్తవిరాజితహేతేమఃఖపరామరవైరిహరే శేత్యనేనషడ్వ
క్త్రత్వదశానుగుణ్యేనద్వాదశబాహుత్వవచ్చతుర్బాహుత్వమపికామ
రూపస్యాస్యసంభవితుమర్హతీతినచతుర్బాహుత్వ దర్శనవిరోధః ॥
అథవామహాదేవఏవాయంభవితుమర్హతి - అస్యైవ జటాధరత్వనా
గభూషణత్వాదిప్రసిద్ధిప్రాచుర్యాత్ - వైష్ణవైర్నిఖిలజగన్మూలకారణ
త్వేనాభ్యుపగతేవిష్ణౌసర్వలక్షణోపపాదనస్యాయేనైవ- అస్మాభిస్తథా
త్వేనాభ్యుపగతే మహాదేవఏవసర్వలక్షణోప పాదనసంభవాచ్చ ॥
కించ-అస్యదేవస్యహరిహరలక్షణేషుప్రతిపన్నేషుహరిలక్షణైరేనంహరి
మేవశైవేరంబ్రువాణేషువైష్ణవేషుహరలక్షణైరేనంహరమేవబ్రువాణా
నస్మాన్వాకోనిరోద్ధుంశక్నుయాతి ॥౧౬౯॥ యద్వాహరిహరావతారరూ
పఏవాయందేవః - ఉభయవిధలక్షణదర్శనానురోధాత్పరితివాద్య
దాహృతతన్మతకూటస్థదివ్యసూరిప్రబంధగాథాప్రామాణ్యాచ్చ ॥౧౭౦॥
ఇత్థంచ - స్కందపురాణప్రథమభాగాంతర్గతాష్టమాధ్యాయే * యే
స్మరంతిమహాదేవంశ్రీనివాసంవిముక్తిదం । కీర్తయంత్యథవావిప్రాస్తే
ముక్తాఃపాపపంజరాదిత్యత్ర * శ్రీనివాసంమహాదేవంయేచర్చయంతిస
త్కృన్నరాః । కిందానైఃకింవ్రతైస్తేషాంకింతపోభిఃకిమధ్వరైరిత్యత్ర - ఏ
వమన్యేష్వపికతిపయశ్లోకేషుశ్రీనివాసమహాదేవశబ్దాభ్యాముభాభ్యా
మస్యదేవస్యనిర్దేశాస్సంగచ్ఛన్తే ॥ ౧౭౧ ॥ ఏవంపాద్మపురాణభాగ
స్థసప్తవింశాంకచిహ్నితచతుర్థాధ్యాయస్థైతద్దేవావిర్భావఘట్టే
*అష్టమీందుకళాధారలలాటస్థోర్ధ్వపుండ్రకఇత్యేతద్దేవవిశేషణమప్య

స్యహరిహరావతారరూపత్వసాధకం- తత్రమహాదేవలక్షణచంద్రశేఖర త్వవిష్ణులక్షణోర్ధ్వపుండ్రధరత్వయోర్ద్వయోరప్యభిధానాత్ -తస్మా దేతాం(స్త్రీ)నపిపక్షానతిక్రమ్య కేవలవిష్ణురూపఏవాయందేవఇతి ప్రతివా దిపక్షో నాంగీకర్తుంయుక్తః ॥౧౭౩ ॥ప॥ ఇత్థంశైవైరుక్తః ప్రదర్శయ ద్భిర్బలంనిజంసర్వం । అపజయకాతరహృదయాన్ప్రతివాచమువాచ యాదవనృపస్తాన్ ॥ ౧౭౪ ॥ భోభోశ్శైవాయూయం బహుళాయా సంకిమర్థమాచరథ । ప్రాచైస్తదుపన్యాసైరిమమపివాదం సమా హితంమన్యే ॥ ౧౭౫ ॥ అతిగంభీరంరామానుజమునివాదం పురోదితం శృణ్వన్ । కోవాభవతాంవాదేప్రతివచనందాతుమక్షమోభవితా ॥ భవతాంవాదస్సప్రపథాటీమాటీకతేతదీయస్తు । ఘనగంభీరోవాద స్సుమేరుగిరిణాసమోన్నతోజయతి ॥ ౧౭౬ ॥ అహమేవాద్యైవభవ ద్వాదేప్రతివచనదాననిపుణోఽస్మి-ఏవమపిహరిహరాకృతివాదేశ్రావ్యం మమాస్తికించిదిహ ॥ ౧౭౭ ॥ తతఏనమేవరామానుజమునిమహమేష చోదయామ్యద్య । తేనైవచోచ్యమానం శృణోమివచనం సుజాతధా టీకం ॥౧౭౮॥ ఇత్థంశైవాన్ప్రతిభాష్యసయాదవరాజః - భోరామా నుజమునేభవన్ముఖాదేవాస్యాపివాదస్యసమాధి మధిగంతుమిచ్ఛామి - తత్కథ్యతాంసముచితముత్తరమితిభగవంతం రామానుజమునిమేవచో దయామాస ॥ ౧౭౯ ॥ తతోభగవాన్రామానుజమునిరపిప్రతివచన మారచయామాస॥ ౧౮౦ ॥భోరాజన్భవదీయహృదయశంకాయాం తత్త్వపదవీదవీయస్యాందిష్ట్యావినివర్తమానాయాంసం ప్రతీమమనువర్త మానమీషదంశం - సుప్రభాతాయామపిరజన్యాంభాస్కరోదయాద ర్వాగీషదనువర్తమానమివతిమిరాంశమ్మన్యే ॥ ౧౮౧॥ భోరాజన్యదేతే వాదినోమన్యంతె - స్కందెపివిష్ణ్వంశసద్భావవచనాద్విష్ణులక్షణదర్శ నావిరోధఇతి - కామరూపతయాషడ్బాహుత్వవచ్చతుర్బాహుత్వ స్యాపిసంభవేనతన్నిర్దేశావిరోధఇతిచ॥౧౮౨॥ తదత్యంతమసాధు *య ద్యద్విభూతిమత్సత్త్వంశ్రీమదూర్జితమేవవా । తత్తదేవావగచ్ఛత్వమ్మమ తేజోఽంశసంభవమితిగీతాశాస్త్రదశమాధ్యాయవచనేనసర్వత్రైవశ్రీ మదూర్జితసత్త్వసామాన్యేవిష్ణ్వంశేనైవ తథాత్వసంభవోక్త్యాతన్మా

యేనాస్మిన్నపిప్రబలదేవసేనాధిపత్యాది శ్రీమత్త్వనిర్వాహాయతదంశస
ద్భావాభిధానమాత్రేణభగవదసాధారణలాంఛనదర్శనాయోగాత్ -
వచనస్యాన్యత్రసుప్రసిద్ధచతుర్బాహువిషయత్వంసంభవదుపేక్ష్య ప్రసి
ద్ధస్యోత్ప్రేక్షామూలకాల్పనికచతుర్బాహువిషయత్వకల్పనాయానీతి
విదామసమ్మతత్వాచ్చ ॥ ౧౮౪ ॥ యథాహి - గీతాశాస్త్రేదశమా
ధ్యాయే * సేనానీనామహంస్కందఇతివిష్ణ్వంశయుక్తత్వముక్తం -
తథైవాత్రాపిస్కందస్యవిష్ణు కళాంశమిశ్రత్వమభిహితమితినతతో౽
త్రకశ్చిదస్తివిశేషః ॥ ౧౮౫ ॥ తావన్మాత్రేణభగవదసాధారణచక్రాది
లాంఛనదర్శనావశ్యకత్వే * అశ్వత్థస్సర్వవృక్షాణామిత్యుక్త్యాశ్వత్థేపిత
ద్దర్శనమాపద్యతే॥౧౮౬॥ కింబహునా- నావిష్ణుఃపృథివీపతిరిత్యుక్త్యాపా
ర్థివమాత్రస్యాపివిష్ణ్వంశమిశ్రత్వావశ్యకత్వేనసర్వత్రభగవదసాధారణ
చక్రాది లాంఛనదర్శన ప్రసంగోదుర్వార ఏవభవేదితిసమ్యగవధార్య
తాం ॥ ౧౮౭ ॥ కించ - వామనపురాణభాగ ఏకవింశాంకచిహ్నిత
ద్వితీయాధ్యాయాంతే * కృతస్నానస్సరస్తీరేకుమారస్సముపావిశత్ ।
దృష్ట్వాతపంతంవాయుంచతత్సమీపేషడాననః ॥ త్రిసంధ్యందేవదేవేశం
నారాయణమనుస్మరన్ । అతిష్ఠత్తపఉగ్రంచసమాధిధ్యానసంయుతః ॥
ధ్యాయన్నారాయణందేవం శంఖచక్రధరంపరమితిశ్రీవేంకటాచలమా
గతస్యకుమారస్యతారకవధజనితస్వీయ హత్యాదోషపరిహారార్థంత
పస్యతః - శంకచక్రధరశ్రీమన్నారాయణ ముద్దిశ్యైవతపశ్చర్యాకరణ
స్యకథనాత్ - చతుర్వింశాంకచిహ్నితేపంచమాధ్యాయె - ఇతఃప్రా
క్కల్పప్రభృతితపశ్చర్యాపరాయణస్య వాయోస్తపఃఫలతయాశ్రీనివా
సాఖ్యస్యభగవతోనారాయణస్య ప్రాదుర్భావమభిధాయ తద్వదేవ
స్కందస్యాపిస్వతపఃఫలతయాతస్యైవనారాయణస్యప్రత్యక్షసాక్షాత్కా
రస్యతతోయావత్కల్పంతదారాధకత్వలక్షణవరలాభస్యచస్పష్ట మభి
ధానాచ్చ - ఆరాధకభూతస్స్కందః-తదారాధ్యదేవతాభూతశ్చస్వామి
పుష్కరిణీదక్షిణతీరఆవిర్భూత శ్రీనివాసాభిధానశ్రీమన్నారాయణఇతి
స్పష్టమేవప్రతీత్యాతయోరైక్యంనహ్యనున్మత్తఃకశ్చిద్బ్రూయాత్ ౧౮౮॥
స్కందస్యశ్రీనివాసారాధకత్వం శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపరపురాణ

భాగేషుప్రాయశస్సర్వత్రప్రసిద్ధం ॥ ౮౯ ॥ అతఏవచ - వారాహపురాణప్రథమభాగే-ఏకషష్టితమాంకచిహ్నితే - ఏకోనత్రింశాధ్యాయేశ్రీనివాసాష్టోత్తరశతనామావళ్యాం *కుమారాకల్పసేవ్యాయేతి *కుమారధారికావాసస్కందాభీష్టప్రదాయచేతిచనామద్వయంనిర్దిష్టం ॥౯౦॥ కించ - ఇదంతావదేతేవాదినఃప్రష్టవ్యాః - స్వామిపుష్కరిణీదక్షిణతీరేసంప్రతిసర్వదృక్పథగోచరార్చారూపేణకశ్చిద్దేవోవిరాజతే -౧- తారకాసురవధజనితహత్యాదోష పరిహారాయవిష్ణుముద్దిశ్యతపశ్చర్యాకరణార్థంశ్రీవేంకటాచలమాగతస్స్కందో నామకశ్చిద్దేవఃపురాణప్రతిపన్నః-౨-స్వామిపుష్కరిణీదక్షిణతీరేబ్రహ్మాదిసకలదేవదేవర్షిబ్రహ్మర్షిరాజర్షిప్రముఖవిరచితపరమతపశ్చర్యాఫలతయాసర్వేషామేవతేషాంప్రత్యక్షగోచరతాంగతోఽప్రాకృతదివ్యవిమానేనసహప్రాదుర్భూతశ్శ్రీనివాసాభిధానఃకశ్చిద్దైవఃపురాణప్రతిపన్నః- ౩ - త్రిష్వేతేషుదేవేషుప్రథమఃకింద్వితీయః - ఉతతృతీయఇతి ॥ ౯౧ ॥ నచాత్రప్రథమఃపక్షోయుక్తః - స్వపాపహరణార్థంవిష్ణుముద్దిశ్యతపశ్చర్యాకరణాయవేంకటాచలమాగతస్యాస్యస్కందస్య - అత్రశ్రీనివాసభగవదావిర్భావతత్సాక్షాత్కారార్థతపశ్చర్యాకరణాయాగతానాంబ్రహ్మరుద్రేంద్రాదిసర్వదేవసర్వమహర్ష్యాదీనామివభగవదారాధకతామాత్రేణావస్థానస్యైవన్యాయ్యత్వేనైతస్యపరమారాధ్యతయాఽవస్థానేకారణాభావాత్ - కుమారధారాతీర్థఏవాస్యనియతవాసప్రతిపాదనేనస్వామిపుష్కరిణీదక్షిణతీరేనియతవాసస్యైవాసిద్ధేః- తాదృశస్థలేఽర్చారూపేణాస్యప్రతిష్ఠాపనంకేనచిత్కృతమితికుత్రాపి వేంకటాచలమాహాత్మ్యపరపురాణభాగేషుప్రతిపాదనాదర్శనాత్ - ప్రత్యుతతృతీయస్యైవదేవమహర్ష్యాదిప్రార్థనయాతత్రనిత్యసన్నిధానస్య- శంఖరాజతోండమాంశ్చక్రవర్తిప్రభృతిభిరర్చారూపస్థాపనాలయనిర్మాణపూజాప్రవర్తనాదీనాంచపురాణప్రతిపన్నత్వాచ్చ ॥ ౯౨ ॥ అథాస్తుద్వితీయఏవపక్షఇతిచేత్తర్హినాసౌస్వామి పుష్కరిణీదక్షిణతీరేఽర్చారూపేణసంప్రతిసర్వదృగ్గోచరోవిరాజమానోదేవస్స్కందః- అపితుస్కందాదన్యఏవేతిసిద్ధంభవతి ॥ ౯౩ ॥ తృతీయస్తునస్కందః - స్కందస్యబ్రహ్మ

రుద్రేన్ద్రాది సర్వదేవసర్వమహర్ష్యాదీనాంచతపశ్చర్యాఫలతయాత
దారాధ్యతయా తేభ్యోఽర్థాంతరభూతస్యైవతత్రతథావిర్భావాత్
తదావిర్భావప్రకరణేషు - శ్రీమన్నారాయణఏవశ్రీవైకుంఠాత్క్రీడార్థం
లోకరక్షణార్థంచ శ్రీవేంకటాచలేతథాఽవిర్భూతఇతినారాయణపదా
దిశ్రుత్యైవనారాయణతయాస్ఫుటప్రతిపన్నస్యాస్యస్కంద శంకాగం
ధానవకాశాచ్చ॥౧౫౪॥ తస్మాత్స్కందవాదోఽయంకించిదపిపూర్వోత్త
రసందర్భమపర్యాలోచ్యైవమందమతిభిఃప్రవర్తితఇతినవిదుషాముపాదే
యః ॥ ౧౫౫ ॥ అథ - నాప్యసౌమహాదేవః - పూర్వోక్తరీత్యాతృతీయ
స్యమహాదేవత్వఏవతదర్చావిగ్రహరూపస్యప్రథమస్యతథాత్వాభిధాన
సంభవాత్ - తృతీయస్యనారాయణతాయాస్తదావిర్భావప్రకరణస్థ
నారాయణపదాదిశ్రుత్యైవాభివ్యక్తతయామహాదేవత్వకథాయా అపి
దూరతోనిరస్తత్వాచ్చ ॥ ౧౫౬ ॥ స్కందాగమనానంతరం శ్రీనివాస
భగవతఃప్రకటతరమహావిర్భావకాలాత్కించిత్పురస్తాద్బ్రహ్మేంద్రా
దిదేవమహర్ష్యాదిగణవదేవాయమపి శ్రీవేంకటాచలమాగత్య తదావి
ర్భావసాక్షాత్కారాదిసిద్ధ్యర్థముపత్యకాయాంతపశ్చర్యాపరాయ
ణస్థిత్వాతదావిర్భావకాలేజాయమానంకోలాహలం శ్రుత్వాతత్రస
న్నిధాయశ్రీనివాసభగవంతమప్రాకృతదివ్యవిమానేనసహప్రాదుర్భూ
తంప్రదర్శితనిఖిలజగదుదయరక్షాప్రళయహేతునిజాదిమదివ్యరూపమ
పరోక్షంనిరీక్ష్యాభివంద్యస్వమనోరథవిజ్ఞాపనాదిసల్లాపంచకృత్వా పున
స్సగణస్స్వస్థానంకైలాసలోకంగతఇతి- శ్రీనివాసభగవాంస్తుసవిమాన
శ్శ్రీవేంకటాచలఏవకృతనిత్యసన్నిధానస్స్థితఇతిచవామనపురాణభాగే
స్పష్టమేవోపదిష్టమితికథమసౌ శ్రీనివాసోమహాదేవోభవితుమర్హతి ॥
యథోక్తంవామనపురాణే - ద్వావింశాంకచిహ్నితేతృతీయాధ్యాయే-
*తపసోఽర్థేప్రయాతేతుస్కందేకాంచనతేజసి। దేవసేనాసమాయు
క్తేధనుశ్శక్తిధరేద్విజాః ॥ భర్తారంభక్తినమ్రాథపుత్రవాత్సల్యచోదితా।
పప్రచ్ఛపార్వతీశంభుంహరంచంద్రార్ధశేఖరం ॥ కింకరిష్యతిపుత్రో
మేతత్రబాలస్త్రిలోచన । కథంద్రక్ష్యతితందేవమచింత్యంబ్రహ్మణాపి
యః ॥ ఇతిపృష్టస్సతాంప్రాహసోత్ప్రాసంపరమేశ్వరః । శృణుదేవి

పరంగుహ్యంభవిష్యత్తేమయోచ్యతే ॥ సర్వేచమునయస్తస్మిన్నాగమి
ష్యంతిపర్వతే । ద్రష్టుకామాఃపరంబ్రహ్మతపస్తప్త్వమనుత్తమం ॥ దేవా
మనుష్యాఃపితరోగంధర్వాయక్షరాక్షసాః । సిద్ధాస్సాధ్యాశ్చగరుడాఃప
న్నగాఋషయస్తథా ॥ చరిష్యంతితపస్తస్మిన్గిరౌగిరివరాత్మజే । ప్ర
త్యక్షంపరమాత్మానంద్రష్టుకామాస్సనాతనం ॥ ఆవాంతత్రగమిష్యావః
కాలేనమహతాప్రియే । ద్రష్టుంతత్పరమంబ్రహ్మతత్త్వంనారాయణం
పరం ॥ శ్రీవేంకటాచలేపుణ్యేయత్తుప్రాదుర్భవిష్యతి । తత్ప్రాదు
ర్భావహేతోర్వైకర్తుంచాపిమహత్తపః ॥ అవాభ్యామపిగంతవ్యంత
థాన్యైర్దేవతర్షిభిరితి - ౧ - చతుర్వింశాంకచిహ్నితేపంచ
మాధ్యాయే - * తతఃపశ్చాత్తుశంఖస్యరాజ్ఞఃప్రియచికీర్షయా । విశ్వవి
ఖ్యాతసుమహాప్రాదుర్భావంకరిష్యతి ॥ సర్వలోకహితార్థాయైవశంఖ
వ్యాజేనవైహరిః । శ్రీవేంకటాచలేపుణ్యేప్రాదుర్భావంగమిష్యతి ॥ త
స్యహేతోస్తతఃపూర్వంకర్తుంచసుమహత్తపః । ఆవాంతత్రగమిష్యావ
శ్చిరకాలాదనంతరం ॥ గమిష్యంతిసురాస్సర్వేసహసర్వైర్మహర్షి
భిః । తదాకుమారంద్రక్ష్యావోవిష్ణుభక్తిపరాయణం ॥ ఇత్యుక్త్వాశంకరే
ణాథవిరరామతదాసతీ । తతఃకాలేనమహతాశంకరోగమనోన్ముఖః ॥
బభాషేపార్వతీదేవీంపుత్రదర్శనలాలసాం ॥ శంకరః ॥ అయంసకాల
స్సంప్రాప్తోయఃపురాతేమయోదితః ॥ శ్రీవేంకటాహ్వయంగంతుంమ
హాపుణ్యంనగోత్తమమితి - ౨ - తత్రైవాధ్యాయే - ఉత్తరత్ర -
* ఆవాంగచ్ఛావతంశైలంగిరిజేగణసంయుతౌ । నిత్యంవసావతత్రైవప
శ్యంతౌగుహామవ్యయం ॥ దేవసేనాపుళింద్యాఖ్యాంవిహరంతంవృషాచ
లే । ఇత్యుక్త్వావృషభారూఢఃపార్వత్యాసహశంకరః ॥ సగణశ్చయ
యౌస్కందంద్రష్టుంతంవృషభాచలమితి - ౩ - ॥౧౫౮॥ ఏవమష్టావిం
శాంకచిహ్నితేనవమాధ్యాయేసమహర్షిగణస్యాగస్త్యస్యశ్రీనివాసభగ
వదావిర్భావనిరీక్షణశ్శ్రీవేంకటాచలంప్రదక్షిణీకుర్వతోదక్షిణదిశ్యుప
త్యకాయాంకపిలతీర్థసన్నిధౌశ్రీనివాసభగవదావిర్భావార్థంసమాధింకు
ర్వతాస్థితేనసగణేనమహాదేవేనసమాగమసల్లాపాదికం జాతమిత్యభి
హితం ॥ ౧౫౯ ॥ పంచత్రింశాంకచిహ్నితేషోడశాధ్యాయే - *శ్రు

త్వాతంశబ్దమతులంబ్రహ్మాలోకపితామహః । జ్ఞాత్వాఽథవాసుదేవం
తంహరిం ప్రత్యక్షతాంగతం ॥ ఆజగామాథతత్పార్శ్వం కృష్ణస్యా
క్లిష్టకారిణః । మునీంద్రైర్దేవసంఘైశ్చగంధర్వైశ్చసమావృతః ॥
భగవాన్‌శంకరశ్చాపిత్ర్యంబకస్త్రిపురాంతకః । జ్వలద్భాస్కరసం
కాశజటామండలశోభితః ॥ తేనశబ్దేనవిజ్ఞాయసాన్నిధ్యంహరిమేధసః ।
అభ్యగాదాశుతత్పార్శ్వం ద్రష్టుంతంవసుధాధిపేత్యాదినా సకోలా
హలశ్రీనివాసభగవదావిర్భావానంతరంత త్కోలాహలశ్రవణేనబ్రహ్మ
రుద్రేంద్రాదిసర్వదేవసర్వ మహర్ష్యాదిసమాగమ తత్తత్కృతభగవ
ద్వందనస్తోత్రప్రార్థనాదికమభిహితం॥౨౦౦॥అష్టత్రింశాంకచిహ్నితే- ఏ
కోనవింశాధ్యాయె-కథంసభగవాఞ్ఛంభుశ్శంకరశ్చంద్రశేఖరః। ప్రయా
తఃపర్వతాద్దివ్యంకైలాసంస్వాలయంశివఇత్యాదినా కైలాసంప్రతిశివ
స్యగమనమేవాభిహితంనపునస్స్వామిపుష్కరిణీదక్షిణతీరఏవావస్థానం॥
శ్రీనివాసభగవతస్తుస్వామిపుష్కరిణీతీరఆకల్పాంతవాసఇతిచ - ఆక
ల్పాంతంవసామీహజగత్పాలనకారణాదితిచతుర్వింశాంకచిహ్నితవామ
నపురాణభాగపంచమాధ్యాయస్థ భగవదుక్త్యామహాదేవేనైవానూదిత
యావ్యక్తమవగమ్యతే ॥౨౦౧॥ ఏవమేకోనపంచాశాంకచిహ్నితవారా
హపురాణప్రథమభాగసప్తదశాధ్యాయెశ్రీనివాసభగవదావిర్భావఘట్టె
శ్రీవేంకటాచలె వాసంప్రార్థయతో ౽ పిమహాదేవస్యప్రాకృతాచలె
ప్రాకృతానామారాధ్యతయావస్థా నానౌచిత్యమాలోచయతాశ్రీనివాస
భగవతాతదుపత్యకాయామేవవాసోఽభ్యనుజ్ఞాతఇతిచప్రాగేవోక్తం ॥
తత్రాపి - *ఆకల్పంచవసామీహ వేంకటాహ్వయభూధరఇతిశ్రీనివాసభ
గవతైవమహాదేవంప్రతిస్వస్యశ్రీవేంకటాచలఆకల్పవాసః ప్రతిజ్ఞాతోవి
జ్ఞాయతె ॥౨౦౨ ॥ఇత్థంమహాదేవస్యశ్రీనివాసావిర్భావకాలెతత్సాక్షా
త్కారాభివందనాద్యర్థం బ్రహ్మాదివత్స్వామిపుష్కరిణీతీరఆగత్యాగమన
మాత్రస్యైవప్రతిపన్నత్వాత్తత్రావిర్భూతదేవస్యైవతత్రనిత్యావాసస్య
ప్రతిపన్నత్వాత్తస్యచబ్రహ్మారుద్రాది సకలదేవమహర్ష్యాదివంద్యస్థానీ
యతాయాః - తదావిర్భావప్రకరణస్థభగవదసాధారణనారాయణపదా
దిశ్రుత్యైవనారాయణరూపతాయాశ్చప్రతిపన్నత్వాచ్చతదర్చావతార

భూతోఽయం దేవో న మహాదేవో భవితుమర్హతి ॥ ౨౦౫ ॥ కించ - మహాదేవస్య లింగాకారేణైవారాధ్యతాయా లోకే శాస్త్రే చ ప్రసిద్ధతయా సకలావయవశాలిమూర్తిమదర్చావిగ్రహరూపేణారాధ్యతా క్వాప్యప్రసిద్ధా ప్రతిషిద్ధా చ శాస్త్రేణేతి నాసౌ మహాదేవః ॥౨౦౬॥ మహాదేవస్య సకలావయవశాలిమూర్తిమద్విగ్రహరూపేణారాధ్యతాప్రతిషేధః - లింగరూపేణైవారాధ్యతా చ - శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపరభవిష్యోత్తరపురాణభాగద్వితీయాధ్యాయే ప్రత్యపాదిషాతాం ॥ ౨౦౭ ॥ తస్యైతస్య శ్రీనివాసదేవస్య మహాదేవాదర్థాంతరభూతతదీయపరమోపాస్యభూతనారాయణరూపత్వాదేవ - ఏకషష్టితమాంకచిహ్నితవారాహపురాణప్రథమభాగైకోనత్రింశాధ్యాయే - అష్టోత్తరశతనామావళ్యాం - * ఉపత్యకాప్రదేశస్థశంకరధ్యాతమూర్తయ ఇతి నామ - బ్రహ్మాండపురాణఖిల శ్రీవేంకటేశసహస్రనామాధ్యాయే - శ్రీనివాససహస్రనామపాఠే - * కాలగమ్యః కాలకంఠవంద్యః కాలకలేశ్వర ఇత్యత్ర కాలకంఠవంద్య ఇతి నామ * సువర్ణముఖరీతీరశివధ్యాతపదాంబుజ ఇతి నామ చ తస్యాపత్యతే ॥ అత ఏవ చ భవిష్యోత్తరపురాణోత్తరఖండాంతర్గతాశీతితమాధ్యాయే పార్వతీం ప్రతి మహాదేవేనైవ శ్రీనివాసనామ్న శ్శ్రీవేంకటేశస్య స్వీయనిత్యారాధ్యపరమరహస్యధ్యానవిషయపరమోపాస్యభూతనారాయణరూపతా ప్రస్ఫుటమేవాభిహితా దృశ్యతే ॥౨౦౯॥ యదుక్తం - జటాధరత్వ నాగభూషణత్వయోర్మహాదేవ ఏవ ప్రసిద్ధిప్రాచుర్యాదసౌ మహాదేవ ఇతి ॥౨౧౦॥ తదయుక్తం - భగవదసాధారణనారాయణపదాదిశ్రుత్యాఽస్య దేవస్య నారాయణత్వే స్ఫుటతరం నిర్ణీయమానే లింగేన దేవతాంతరత్వనిర్ణయాయోగాద్భగవదవతారేష్వపి తాదృశలింగసద్భావస్య ప్రమాణప్రసిద్ధతాయాః ప్రాగేవావేదితత్వాచ్చ ॥ ౨౧౧ ॥ కించ - రుద్రస్య నానావతారకథాయా అభావేనైకవిధే తదీయరూపే సర్వదా జటాధరత్వ నాగభూషణత్వయోస్సద్భావేన తయోస్తత్ర ప్రసిద్ధిరితి - విష్ణోస్తు నానావతారశాలినః క్వచిత్తాదృశవిశేషణసద్భావాత్క్వచిద సద్భావాచ్చ తయోః ప్రసిద్ధిప్రాచుర్యం నాస్తీతి చ వాదిభిర్మన్యతే ॥ ౧౧౨ ॥ తదయుక్తం - ప్రతికల్పభావిషు విష్ణోర్నానావతారేషు - యస్మిన్నస్మిన్నవతారే యద్యల్లి

క్షణం ప్రతిపన్నం - తత్తదవతారేషు తత్తల్లక్షణదర్శనం తస్య ప్రతికల్పని
యతథావ్యేవోపలభ్యత ఇతి ప్రసిద్ధిప్రాచుర్యస్యానపాయాత్ - ప్రత్యుత
తాదృశలక్షణస్యైకకల్పే రుద్రస్యైకరూపపవసద్భావేన భగవతి నానా
వతారేషు సద్భావేన చ రుద్రగతతత్త్వసిద్ధ్యపేక్షయా భగవద్గతతత్త్వసిద్ధే
రేవాధికత్వాచ్చ ॥ ౨౧౩ ॥ జటాధరత్వం భగవతో బహుష్వవతారేషు
బహుభిః ప్రమాణైః ప్రసిద్ధం సుప్రసిద్ధం చ శ్రీరామావతారే శ్రీరామాయణా
దిష్వితి ప్రాగేవ జ్ఞాపితం ॥ ౨౧౪ ॥ శ్రీరామావతారే జటాధరత్వప్రసిద్ధి
శ్చ - శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపర బ్రహ్మాండపురాణఖిల శ్రీవేంకటేశస
హస్రనామాధ్యాయేపి - *జటావాన్ పర్ణశాలాస్థో మారీచబలమర్దక ఇత్య
నేన దర్శితా ॥ ౨౧౫ ॥ నాగభూషణత్వం భగవదవతారేషు శ్రీవేంకటేశావ
తారస్య సుప్రసిద్ధస్వరూపనిరూపకవ్యావర్తకధర్మ ఇతి చ దర్శితసహస్రనా
మాధ్యాయే *మృగయాఽక్షీణసన్నాహశ్శంఖరాజన్యతుష్టిదః । స్థాణు
స్థో వైనతేయాంగభావితో హ్యశరీరవాన్ ॥ భోగీంద్రభోగసంస్థానో బ్ర
హ్మాదిగణసేవితః । సహస్రార్కచ్ఛటాభాస్వద్విమానాంతస్థితో గుణీత్యా
ది శ్రీవేంకటేశావతారలక్షణప్రకరణే *భోగీంద్రభోగసంస్థాన ఇత్యనేన ద
ర్శితం - భోగీంద్రభోగః - సంస్థానం వస్తు సంస్థానశబ్దితోఽసాధారణస్వ
రూపనిరూపకధర్మో యస్య స ఇతి విగ్రహే తేన భోగీంద్రభోగసంస్థానశబ్దేన
నాగభూషణత్వస్యైవాభిధానాత్ - ఏతదవతారాసాధారణమృగ
యాఽక్షీణసన్నాహత్వశంఖరాజన్యతుష్టిదత్వాది ధర్మసాహచర్యే
ణాస్య ధర్మస్యాభిధానాదసాధారణస్వరూపనిరూపకధర్మత్వసిద్ధేశ్చ ॥
అత్ర స్థాణుస్థ ఇత్యభిధానం భవిష్యోత్తరపురాణోత్తరఖండగత శ్రీవేంకటే
శరహస్యానుభవాఖ్యాశీతితమాధ్యాయే శ్రీవేంకటేశావతారస్య సతతమ
హాదేవహృదయావస్థితపరమరహస్య ధ్యానానుభవగోచరత్వే యవస్తు
రూపతాభిధానసమానాభిప్రాయకమితి - అశరీరవానిత్యేతచ్చ - శ్రీవేంకటే
శస్య స విమానవిలక్షణదివ్యవిగ్రహస్య సర్వదృగ్గోచరత్వే తదభావప్రయో
జకాంతర్హితత్వానంతర్హితత్వదశయోస్సర్వత్ర పురాణేషు ప్రతిపన్నత్వా
త్తాదృశదశాద్వయాభిప్రాయేణ దర్శిత భవిష్యోత్తరపురాణోత్తరఖండా
శీతితమాధ్యాయే నిరాకారత్వసాకారత్వనిర్దేశాచ్చ తత్రాంతర్హితదశాప

న్నవిగ్రహాదికత్వపరతయాతత్స మానాభిప్రాయకంసత్సర్వదృశ్యతయా శరీరరహితత్వదశార్థకమితిచబోధ్యం॥౨౧౭॥ భగవదితరేష్వపినాగభూషణత్వంమహాదేవఏవప్రసిద్ధమిత్యప్యసాధు - వైనతేయేనాగభూషణత్వస్యసుప్రసిద్ధతరత్వాత్ ॥ ౨౧౮ ॥ పాద్మపురాణభాగషడ్వింశాంకచిహ్నితతృతీయాధ్యాయె - శుకమునింప్రతిపద్మసరోవరతీరశ్రీనివాసభగవదావిర్భావఘట్టె - *పంచాత్మనస్సుపర్ణస్యపంచోపనిషదాత్మనః। పంచవక్త్రప్రతికృతేఃపంచాధర్వాంగసంపదః ॥ ఋగ్యజుస్సామవపుషోనాగాభరణభూషిణః । అప్రమేయప్రభావస్యస్కంధపీఠమధిష్ఠిత ఇత్యత్ర శ్రీనివాసభగవదధిష్ఠానభూతవైనతేయస్యనాగభూషణత్వంసు ప్రసిద్ధందర్శితం ॥ ౨౧౯ ॥ భగవచ్ఛాస్త్రేచ- దివ్యాయుధవాహనాదిరూపాణాం నిత్యసూరీణాం భగవత్తేజశ్శక్త్యుప బృంహితరూపత్వేనైవవస్తుతాయాస్సిద్ధత్వాత్ దర్శితవైనతేయ శక్తి విశేషస్యాపివిష్ణుశక్తి విశేషరూపతైవసిద్ధా ॥ ౨౨౦ ॥ ఇత్థంజటాధరత్వాదిలక్షణానాంభగవదవతారవిశేషలక్షణతాయాఅపిశాస్త్రసిద్ధత్వేనతేషాం దేవతాంతరలక్షణతామాత్రమనుసంధధానైర్వాదిభిః - చక్రాదిభగవల్లక్షణైరస్యదేవస్యవైష్ణవెర్విష్ణుత్వాభిధానేజటాధరత్వాదిహరలక్షణైర్హరత్వంవదతామస్మాకంకోనిరోద్ధేతివాదఃపరాస్తః ॥ ౨౨౧ ॥ చక్రాదిలక్షణానితుభగవదసాధారణాన్యేవేతితుదర్శితవామనపురాణఏవమహాదేవేనైవస్వస్యభగవతశ్చసంవాదమనువదతాపార్వతీంప్రతికథితం ॥ ౨౨౨ ॥ ద్వావింశాంకచిహ్నితవామనపురాణతృతీయాధ్యాయె * ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽంబికాంప్రాహశంకరోలోకశంకరః । అనాదినిధనందివ్యమప్రమేయపరాక్రమం ॥ సహస్రారసమాయుక్తంకోటిసూర్యసమప్రభం।సుదర్శనాఖ్యంతచ్చక్రం విష్ణోరేవతుపార్వతి ॥ ధర్తుమన్యైర్నశక్యంతత్తంవినాపురుషోత్తమం । తేనచక్రేణదివ్యేనదగ్ధావారాణసీపురీ ॥ సారాజధానీమేదివ్యాకృత్యాహేతోర్వినాశితా। కస్మింశ్చిదథకాలేతుమయిప్రీతోజనార్దనః॥ కిమిచ్ఛసీతిమాంప్రాహవరదానసముద్యతః । ఏవముక్తెమయాతస్మాద్యాచితంవరముత్తమం ॥ యేనచక్రేణమేదగ్ధాపురీవారాణసీహరే । తద్యథామద్వశంయాయాన్మమప్రేష్యంచమాధవ ॥ తథాకురుమయిప్రీతోనాన్యంవర

మహాంవృణే । ఏవంవిజ్ఞాపితోదేవః ప్రహస్యమధుసూదనః ॥ హస్తేనమమ హస్తాగ్రంగృహీత్వేదమువాచహ । కథంసూర్యంపరిత్యజ్యప్రభాఽన్యస్య భవిష్యతి॥ ఏవంశ్రీఃకౌస్తుభంచక్రంగరుడశ్శార్ఙ్గమేవచ। ఏవమాదీనివస్తూనినిత్యసిద్ధానిశంకర ॥ నైతేషాంజన్మవిలయౌ నాన్యస్తేషాంవ్యపాశ్రయః॥ అశక్యమిదమత్యర్థంయాచితంప్రమథాధిపే త్యాదినాసాక్షాత్సుదర్శనాదిలక్షణానాంభగవదసాధారణత్వమేవదర్శితం ॥ ౨౨౩ ॥ చక్రాదిలక్షణానాం భగవదసాధారణత్వాజ్జటాధరత్వాదిలక్షణానాంభగవదవతారవిశేషసాధారణత్వాచ్చమహాదేవకథాయాంఅసంభవముక్తికత్వమేవ॥యదప్యుక్తంసర్వకారణత్వే నాభ్యుపగతేవిష్ణౌవైష్ణవై స్సర్వలక్షణోపపాదనన్యాయే నైవాస్మాభిస్తథాత్వేనాభ్యుపగతేమహాదేవ ఏవసర్వలక్షణోపపాదనసంభవఇతి ॥ ౨౨౪ ॥ తదప్యయుక్తం - నారాయణేతరస్యసర్వకారణత్వాసంభవస్య శ్రుతిషుసుప్రసిద్ధత్వాత్ భగవదసాధారణనారాయణాదిపద శ్రుత్యాదేవతావిశేషనిర్ణయస్యాత్రస్పష్టతరంసంభవేనరుద్రేసర్వకారణత్వసంభవాసంభవవివాదపరిహారస్యాపిసంప్రత్యత్యంతమావశ్యకత్వాభావాచ్చ॥౨౨౬॥తస్మాన్నాసౌమహాదేవఇతిసిద్ధంభవతి॥౨౨౭॥అథ-నాప్యసౌహరిహరావతారరూపోదేవః- శంఖచక్రాదిభగవదసాధారణచిహ్నానామన్యథాసిద్ధేర్లింగాంతరాణాంభగవత్సాధారణ్యోపపాదనేనాన్యథాసిద్ధత్వాత్ - ఆవిర్భావఘట్టేషుశ్రీవైకుంఠాదితస్సాక్షాన్నారాయణఏవాత్రాగత్యావిర్భూతఇతిభగవదసాధారణనారాయణవిష్ణ్వాదిపదశ్రుత్యైవనారాయణతాయానిర్ణీయమానత్వాచ్చ॥దివ్యసూరిగాథావిశేషేపిస్వస్వామిన శ్శ్రీమన్నారాయణస్యైవద్వివిధాకారౌలక్షణతయాభాతఇత్యేవోక్తంనతుదేవతాద్వయాత్మకోఽయందేవఇత్యతోనతత్త్వాన్మాణ్యాదస్యహరిహరావతారరూపత్వసాధనంసంభవదుక్తికమిత్యవధేయం ॥౨౨౮॥ ఏవమస్యదేవస్యప్రాదుర్భావసమయేబ్రహ్మరుద్రాదిభిస్సర్వైస్స్వస్వస్థానేభ్యస్సమాగతైస్సంసేవితత్వాభిధానస్య స్పష్టతయారుద్రరూపత్వేతత్పితృభూతబ్రహ్మసేవితత్వవర్ణనమసంగతం - పుత్రస్యపితృవంద్యత్వాయోగాత్ - రుద్రసేవితత్వవర్ణనమప్యసంగతం - స్వస్యస్వసేవ్యత్వాయోగాత్ - రుద్రరూప

ప్యాస్యాత్తై శివసన్నిధానేప్సితే కైలాసాఖ్యస్థానాంతరా త్పార్థక్యేనైత ద్దేవసేవనార్థమాగమన పునర్గమనయో ర్వర్ణనా యోగాచ్చేత్యపిబోధ్యం ॥ ౨౩౦ ॥ కించ - హరిహరావతారరూపత్వంవదతాం వాదినామర్ధనారీశ్వరన్యాయేనైకశరీరాధిష్ఠానందేవతాద్వయమితిహ్యభిమతంవక్తవ్యం ॥ ౨౩౧ ॥ తచ్చనయుజ్యతే - అప్రాకృతేఽస్మిన్ భగవతోవేంకటాచలపవారాధ్యతయాదేవతాంతరావస్థానాసంభవస్య ప్రాగుదాహృతవచనసిద్ధతయా - భగవచ్ఛరీరేతదవస్థానాసంభవస్యకింపునన్యాయసిద్ధత్వాత్ - శరీరస్యైకదేశేఏకదేవతాలక్షణానామపరభాగే దేవతాంతరలక్షణానాంచపార్థక్యేనాదర్శనేనార్ధనారీశ్వర న్యాయానవకాశాద్వామనపురాణభాగేభగవతోఽప్రాకృతేదివ్యవపుషిసాక్షాత్సంస్పర్శయోగ్యతాయాస్స్వస్మిన్నసంభవస్యతతఏవసద్వారక సంబంధసంపాదనప్రవృత్తేశ్చమహాదేవేనస్వయమేవస్పష్టమభిహి తత్వాచ్చ ॥ యథోక్తంవామనపురాణభాగేచతుర్వింశాంకచిహ్నితే పంచమాధ్యాయే - సుదర్శనాంశభూతకాలచక్రాభిమానిపురుషంస్వాత్మాన ముద్దిశ్యతపఃకృతవంతంప్రతిమహాదేవేన - * శుద్ధసత్త్వస్యతద్విష్ణోస్సర్వయజ్ఞమయంవపుః । సాక్షాత్స్ప్రష్టుమహంభీత స్తమోగుణసమాశ్రయః ॥ వక్తవ్యంచమయావిష్ణోర్దివ్యమంగళవిగ్రహే । త్వామేవతదహంనిత్యంవిష్ణోర్నిత్యానపాయినం ॥ అనుప్రవిశ్యతద్దేహేవసిష్యామిసుదర్శనేతి ॥ అప్రాకృతదివ్యవిమానేన-అప్రాకృతదివ్యవపుషాదివ్యైరప్రాకృతైర్భూషణాయుధైశ్చభగవాన్ శ్రియఃపతిఃస్వామిపుష్కరిణీతీరే ప్రాదుర్భూతఇతిచప్రకటతరంనిరూపితంపురాణభాగేషు ॥ ౨౩౪ ॥ తస్మాన్నాత్రహరిహరావతారకథాకంథాకించిదప్యవకాశంలబ్ధుమర్హతి ॥ ౨౩౫ ॥ యదప్యుక్తంస్కాందపురాణప్రథమభాగాంతర్గతాష్టమాధ్యాయే కతిపయశ్లోకేషుశ్రీనివాసమహాదేవశబ్దాభ్యామస్యదేవస్యనిర్దేశోఽస్యహరిహరావతారరూపత్వోత్తంభకఇతి ॥ ౨౩౬ ॥ తదప్యసాధు - తత్రత్యమహాదేవశబ్దస్యయోగేనసర్వాధికదేవతామాత్రపరతయాదేవతాంతరరూఢశబ్దరూపత్వాభావాత్ - అతఏవతత్ప్రకరణేతత్స్థానఏవకతిపయశ్లోకేషుదర్శితరీత్యాసర్వాధికదేవతాపరశబ్దాంతర ప్రయోగ దర్శనాచ్చ ॥

యథోక్తంతస్మిన్నధ్యాయేతస్మిన్నేవప్రకరణే- *యేస్మరంతి మహాదేవం శ్రీనివాసంవిముక్తిదం । కీర్తయంత్యథవావిప్రాస్తేముక్తాః పాపపంజరాత్ ॥ నారాయణంపరందేవంవేంకటేశంప్రయాంతివాఇతి -౧- *వేంకటేశంపరందేవంయోనచింతయతిక్షణం। అజ్ఞానీసచపాపీస్యాత్సమూకోబధిరస్తథేతి -౨- * వేంకటేశంపరందేవంయేపశ్యంత్యర్చయంతివా। జన్మతేషాంహిసఫలంతేకృతార్థాశ్చనేతరే ॥ వేంకటేశేపరేదేవే దృష్టేవాపూజితేపివా । శంభునాబ్రహ్మణాకింవాశక్రేణాప్యఖిలామరైరితి -౩- *వేంకటాఖ్యేమహాపుణ్యేసర్వపాతకనాశనే । శ్రీనివాసంపరందేవంయఃపశ్యతిసభక్తికం ॥ నతేనతుల్యతామేతిచతుర్వేద్యపిభూతలఇతిచ-౪-॥ ౨౩౮ ॥ అత్రమహాదేవశబ్దస్థానేపరదేవశబ్ద ప్రయోగాత్తత్సమానార్థకఏవమహాదేవశబ్దఇతిస్పష్టం ॥ ౨౩౯ ॥ కించ ॥ తత్ప్రకరణే*బ్రహ్మహత్యాసహస్రాణిసురాపానాయుతానిచ । దృష్టేనారాయణేదేవేవిలయంయాంతికృత్స్నశఇతి -౧- *వేంకటాచలదేవేశంకీర్తయన్నర్చయన్నపి । అవశ్యంవిష్ణుసాయుజ్యంలభతేనాత్రసంశయఇతి -౨- *వేంకటేశ్వరదేవేశంయఃపూజయతిభక్తితః । సకోటికులసంయుక్తః ప్రయాతిహరిమందిరమితిచ - ౩ - వేంకటేశదేవస్యనారాయణతాయాః - తత్పూజకస్యవిష్ణుసాయుజ్యైకఫలతాయాశ్చ స్పష్టమేవాభిధానాన్నాసౌహరిహరావతారరూపోదేవః - తథాసత్యేకాంతతోవిష్ణుసాయుజ్యస్యైవఫలతయాఽభిధానాసాంగత్యాత్ అస్యదేవస్యశంభుత్వే - *శంభునాబ్రహ్మణాకింవేత్యాద్యభిధానాసాంగత్యాచ్చ ॥౨౪౦॥ యదపిచోక్తం * అష్టమీంచకళాధారలలాటస్థోర్ధ్వపుండ్రక ఇతిపాద్మపురాణభాగస్థసప్తవింశాంకచిహ్నితచతుర్థాధ్యాయవచనేన హరిహరావతారరూపత్వమస్యదేవస్యోత్తభ్యతఇతి ॥ ౨౪౧ ॥ తదప్యయుక్తం - అష్టమీంచకళేవాధారంమూలంయస్యతదష్టమీంచ కళాధారం - తథావిధంలలాటస్థమూర్ధ్వపుండ్రంయస్యసఇతివిగ్రహేతేనాష్టమీంచకలాధారలలాటస్థోర్ధ్వపుండ్రకశబ్దేన - అర్ధీకృతపూర్ణేందుమండలాకారమూలభాగతఉపర్యూర్ధ్వంసృతసుధారేఖాద్వయాకారసాంతరాళరేఖాద్వయాత్మకోర్ధ్వ పుండ్రవిన్యాసవిశేషస్యైవాభిధీ

యమానతయాఽస్యవచనస్య చంద్రశేఖరత్వోర్ధ్వపుండ్రధరత్వ రూపహరిహరలాంఛనప్రతిపాదనపరత్వాభావాత్ - ఏకోనత్రింశాంకచిహ్నితతత్పురాణషష్ఠాధ్యాయే * లలాటపట్టఘటితవేణుపత్త్రోర్ధ్వపుండ్రక ఇతివచనే శ్రీశ్వేతవరాహభగవత ఊర్ధ్వపుండ్రవిన్యాసవిశేషాభిధానపరస్యాపి వచనస్య శ్రీనివాసభగవదూర్ధ్వపుండ్రవిన్యాసవిశేషప్రదర్శనపరతాయా ఏవ స్వారసికత్వాచ్చ ॥ ౨౮౨ ॥ సమూలసాంతరాళరేఖాద్వితయాత్మకత్వంచోర్ధ్వపుండ్రస్య శాస్త్రసిద్ధం ॥ ౨౮౩ ॥ యథోక్తం కాత్యాయనీయశ్వేతమృదూర్ధ్వపుండ్రోపనిషది * ఏకాంగుళం ఫాలతల ఊర్ధ్వస్య మూలం - తదుత్పన్నే ద్వే శాఖే - తత్రైవ మధ్యేఽవకాశోఽంగుళాదన్యూనః - స శ్రీప్రతిష్ఠాయై - శ్రీర్హారిద్రా - యత్శ్రీర్మార్భవతీతి ॥ ౨౮౪ ॥ ఉక్తంచ పాద్మోత్తరఖండైకత్రింశాంకచిహ్నితే తృతీయాధ్యాయే * ఆరభ్య నాసికామూలం లలాటాంతం లిఖేన్మృదా । సమారభ్య భ్రువోర్మధ్యమంతరాళం ప్రకల్పయేత్ ॥ అంతరాళం ద్వ్యంగుళం స్యాత్పార్శ్వేఽప్యంగుళిమాత్రకావితి ॥ ౨౮౫ ॥ భారద్వాజసంహితాయాంచోక్తం * ఆచమ్య ధారయేత్పుండ్రాణి పూర్వవచ్ఛుభ్రయా మృదా । ఆరభ్య నాసికామూలమాకేశాంతం ప్రకల్పయేత్ ॥ నాసికాయాస్త్రిభాగస్తు నాసికామూలమిష్యతే । హారిద్రేణ తు చూర్ణేన కుంకుమేన సుగంధినా ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు లక్ష్మీస్థానం ప్రకల్పయేదితి ॥ ౨౮౬ ॥ వైఖానసాగమేప్యుక్తం * నాసికామూలమారభ్య రేఖాద్వితయసంయుతం । ధారయేదూర్ధ్వపుండ్రం తు హరేః ఫాలతలే శుభ ఇతి ॥ ౨౮౭ ॥ ఏవమన్యదప్యూర్ధ్వపుండ్రవిన్యాసవిశేషప్రదర్శనపరం ప్రమాణజాతం ద్రష్టవ్యం ॥ ౨౮౮ ॥ అత్ర రేఖాద్వితయాత్మకోర్ధ్వపుండ్రమూలస్య నాసికామూలగతస్యార్ధీకృతపూర్ణేందుమండలసమానాకారతయా భగవతో లలాటస్థమూర్ధ్వపుండ్రమష్టమీందుకళాతుల్యమూలమిత్యభిప్రాయేణైవాష్టమీందుకళాధారలలాటస్థోర్ధ్వపుండ్రక ఇత్యుక్తం ॥ ౨౮౯ ॥ యద్వా * అష్టమీందుకళాకారలలాటస్థోర్ధ్వపుండ్రక ఇత్యేవాత్ర పాఠః - అష్టమీందుకళాకారే ఇత్యేతచ్చ లలాటవిశేషణమితి బోధ్యం * అష్టమీందుకళాకారే లలాటే దర్పణస్ఫుటే ।

ఊర్ధ్వపుండ్రందధారాథశ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ సమూలరేఖాద్విత
యం శ్వేతమృత్తికయాస్వయమితిభవిష్యోత్తరపురాణైకాదశాధ్యాయ
వచనైకకంఠ్యాత్ ॥ ౨౫౦ ॥ పూర్వపాఠస్యైవప్రామాణికత్వేచయ
థోక్తరీత్యైవాఽర్థస్సుసంగతోబోద్ధవ్యః ॥ ౨౫౧ ॥ ఏవంశంకరస్య
శిరసిచంద్రకళాయాస్సద్భావేపిలలాటేతదభావాత్ * అష్టమీచంద్రక
ళాధారలలాటస్థోర్ధ్వపుండ్రకఇత్యత్రలలాటేచంద్రకళాయా ఆధార
త్వప్రతిపాదనపరత్వవర్ణనంవాదినామసంగతమేవ ॥ ౨౫౨ ॥ తస్మా
న్నకథంచిదప్యత్రహరిహరావతారరూపత్వకథాసమ్యగ్లగ్నాభవతి ॥
ఇదంపునరత్రావధేయం - భగవతోహినారాయణస్యమత్స్యకూర్మ వ
రాహాదిరూపానానావిధవర్ణాకారాఅవతారాస్సహస్రశస్సంతి -౧-
తేషుచ - విష్ణురేవాయమిత్థమవతీర్ణ ఇతితత్రతత్రప్రయుక్తభగవదసాధా
రణనారాయణవిష్ణ్వాదిపదశ్రుత్యైవవిష్ణురూపతానిర్ణేయా - నతులిం
గైః -౨- లింగపర్యాలోచనేచమత్స్యత్వ కూర్మత్వ వరాహత్వాదిరూ
పజాత్యప్రాకృతమత్స్యాదిమాత్రరూపతైవసిద్ధ్యేత్ -౩-తత్రయథాలిం
గాచ్ఛ్రీతిపాఠిబల్యేనపాఠికృతమత్స్యాదిమాత్రరూపత్వమపనుద్యవిష్ణు
త్వమవధారయంతి న్యాయవిదః -౪- తథాశ్రీవైకుంఠాచ్ఛ్రీమన్నా
రాయణఏవహీత్థంభూతవేషశాలిశ్రీనివాససంజ్ఞశ్రీవేంకటేశరూపేణా
వతీర్ణఇతిశ్రూయమాణభగవదసాధారణనారాయణ పదాదిశ్రుత్యా
ప్రబలయా జటాధరత్వనాగభూషణత్వాది దుర్బలలింగాధీనదేవతాంత
రత్వధియమపనుద్యనారాయణత్వమేవనిర్ణేతుంశక్యం -౫- నహిఖ
ల్వస్మాదయమీదృశవేషశాల్యత్రాగతఇతిస్ఫుటమభిధీయమానే- వేషమా
త్రేణతస్మాదన్యత్వంతస్యనిశ్చేతుంశక్యం -౬- లోకేపిహిరామకృష్ణసీ
తాసత్యభామాదిభూమికాభేదధారిణిరంగావతీర్ణేశైలూషే - అము
కోఽత్రేదృశవేషశాలీసమాగతఇతిస్ఫుటమవగతే - వేషమాత్రేణనరా
మకృష్ణాదిత్వమనుష్మతః కశ్చిత్ప్రత్యేతి -౭- నాగభూషణత్వాదికం
విష్ణోరవతారాంతరేషునక్వచిద్దృష్టమితిచేత్ - మత్స్యత్వకూర్మత్వవ
రాహత్వాదికమపినతత్తదవతారభిన్నావతారేషుక్వచిత్ప్రసిద్ధమితితు
ల్యం -౮- కించ - శ్రీకృష్ణావతారేఽవతారాంతరవ్యావృత్తమయూ

రపింఛభూషణత్వదర్శనమాత్రేణ - మయూరవాహనపవాయమితినైతె
వాదినోపివివదంతే - ౯ - అపిచ - నాగభూషణత్వమిహాదృశ్యమా
నంనభగవదవతారాంతరవ్యావృత్తం - వివాదకథాకంథాగంధవిధురె
హస్తిగిరినాథే శ్రీవరదరాజభగవత్యపితస్యదృశ్యమానత్వాత్ - ౧౦ -
తస్యదేవస్యానంతారాధితత్వమేవతదాకారభూషణధారిత్వనిమిత్తమితి
చేత్తతోప్యధికతరంనిమిత్తమిహాప్యస్తీత్యభిహితమేవప్రాక్ ॥ ౧౧ ॥ త
స్మాదసౌవేంకటేశోనదేవతాంతరం ॥ ౧౨ ॥ శ్రుతిలింగవాక్యప్రకరణ
స్థానసమాఖ్యానాంసమవాయే పరదౌర్బల్యమర్థవిప్రకర్షాదితిహిపూర్వ
కాండేతత్త్వనిర్ధారణప్రవృత్తేషుషట్సు ప్రమాణేషుశ్రుతేస్సకలేతర
ప్రాబల్యమభిహితం - ౧౩ - అత్రనిర్దిష్టానిషడ్విధాన్యపిచప్రమాణా
నిశ్రీవేంకటేశంశ్రీమన్నారాయణమేవేహప్రతిపాదయంతి - ౧౪ - శ్రు
తిస్తావదవతారఘట్టేషుభగవదసాధారణనారాయణవిష్ణ్వాదిపదరూపా
సుప్రసిద్ధా - ౧౫ అవతారఘట్టేషుభగవద్వాచకతయాభగవదసాధార
ణనారాయణవిష్ణ్వాదిశబ్దాబహుశఃప్రయుజ్యమానాస్తత్రతత్రద్రష్టవ్యాః॥
శంఖచక్రాదిదివ్యాయుధ ధరత్వలక్ష్మీసమాలింగితవక్షస్త్వగరుడాధి
ష్ఠితవిమానారూఢత్వ బ్రహ్మరుద్రాదిసకలే తరవంద్యమానచరణనళిన
త్వాదీనిచదేవతాంతరవ్యావృత్తానిభగవదసాధారణానిలింగానితత్రతత్ర
ప్రతిపాద్యంతే - ౧౬ - లక్ష్మీపతిత్వాదిభగవదసాధారణధర్మప్రతిపాద
కాని - శ్రియఃపతిరిత్యేవమాదీన్యనంతాని వాక్యానిచతత్రతత్రద్రష్టవ్యా
ని - ౧౭ - భవిష్యోత్తరపురాణే - శ్రీవరాహపురాణద్వితీయభాగేచయ
శోదాయాశ్శ్రీకృష్ణభగవతఃపరిణయమంగళదర్శనసుఖకాంక్షిణ్యాస్తద
వతారే తదలాభేనావతారాంతరేతత్సుఖందాస్యామీతి భగవతాదత్తవ
రాయాఃపునఃకలౌవకుళమాలికారూపేణశ్రీవేంకటాద్రావవతీర్ణాయాః
పూర్వప్రతిజ్ఞాతసుఖదానార్థమవశ్యకర్తవ్యావతారస్య శ్రీకృష్ణభగవత
స్సావే శ్రీనివాసనామా శ్రీవేంకటేశోఽవతీర్యతన్ముఖేనైవాకాశరాజపు
త్రీపరిణయంకృత్వా తస్యైతాదృశంసుఖంప్రాదిశదితిప్రతిపాదనాత్ -
పూర్వంశ్రీరామావతారే - స్వప్రతినిధితయాలంకాయాంఘోరతరరా
వణభవనవాసక్లేశమనుభూతవత్యా వేదవతీనామ్న్యాస్స్వసఖ్యాఃపరిణ

యంకర్తృత్వతయా రావణవధానంతరాగ్నిప్రవేశకాలే ప్రార్థితవత్యాస్సీ
తాదేవ్యామనోరథానుగుణ్యేన కలౌతస్యాఃపరిణయంకరిష్యామీతి భగవ
తాశ్రీరామేణప్రతిజ్ఞాకరణాత్ - కలావాకాశరాజపుత్రీరూపేణజాతా
యాఃపద్మావతీనామ్న్యావేదవత్యాఃపరిణయార్థమవశ్యకర్తవ్యావతార
స్యశ్రీరామభగవతస్సాధనే శ్రీనివాససంజ్ఞశ్శ్రీవేంకటేశోఽవతీర్యపద్మావ
తీంపరిజగ్రాహేతిప్రతిపాదనాచ్చ - శ్రీవేంకటేశశ్శ్రీమహావిష్ణురేవేత్య
త్రస్థానప్రమాణమపిసిద్ధంభవతితత్తత్కార్యకరణప్రతిజ్ఞాకర్తుస్తదనుగుణ
కార్యకర్తుశ్చైకతాయాఆవశ్యకత్వాత్ - ౧౯ - శ్రీరామకృష్ణయోర్భ
గవదవతారత్వంహినిర్వివాదం - ౨౦ - తత్తత్పురాణాద్యంతభాగేషు
విష్ణుక్షేత్రప్రస్తావోపసంహారయోరేవదర్శనాత్ప్రకరణప్రమాణమపిసి
ద్ధంభవతి - ౨౧ - శ్రీనివాససమాఖ్యాబలాచ్చాస్యవిష్ణుత్వంసిద్ధ్యతీతి
సమాఖ్యారూపప్రమాణమపిదర్శితంభవతి - ౨౨ - శ్రీనివాససమాఖ్యా
చాస్యదేవస్య - బ్రాహ్మపురాణేసప్తమాధ్యాయే * కేననామ్నాప్రసిద్ధో
ఽసౌభగవాన్హరిరీశ్వరః। కింలక్షణశ్చతత్రాస్తేతన్మేబ్రూహితపోధన॥
దూర్వాసాః ॥ శ్రీనివాసాఖ్యయాదేవశ్శంఖచక్రధరోవిభురిత్యాదినాస
మాఖ్యాలక్షణప్రతిపాదకేనగ్రంథేన ప్రశ్నోత్తరపూర్వకంప్రతిపాదితా
ద్రష్టవ్యా - ౨౨ - తస్మాదిత్థంషడ్భిఃప్రమాణైఃప్రతిపన్నదురపహ్నవనా
రాయణభావేమరారోపదేవతాంతరభావే శ్రీనివాససంజ్ఞే శ్రీవేంకటగిరి
నాథేకతిపయలింగాభాసైర్దేవతాంతరభావంబలాదారోపయతాం
వాదినాంమనోరథోనకథంచిదపిసేత్స్యతీతిసమ్యగవధారణీయం - ౨౩ -
నాగభూషణత్వాది దేవతాంతరచిహ్నదర్శనేన దేవతాంతరశంకా
యోగ్యతాసద్భావమాత్రేణప్రాయశశ్శంకన్తేముగ్ధాః - ౨౪ - విద
గ్ధానాంతునకించిదత్రదేవతాంతరశంకాపదమస్తి - ౨౫ - తదిదంస
ర్వం * భోగీశకంకణశ్శంక్యోనిశ్శంకశ్శంకితాఖిలఇతి శ్రీవేంకటేశసహ
స్రనామపాఠగతనామచతుష్టయపర్యాలోచనేనైవ సుగమమితినాత్ర వి
శేషతోనిరూపణీయమస్తీతి ॥ ౨౫౪ ॥ తస్మాద్వాదివాదానురోధేన
మాఽత్రదేవతాంతరసంబంధగంధశంకాంకృథాః॥౨౫౫॥ప॥ ఇత్థంయతీ
శేనవిబోధ్యమానోవినిస్స్మయేయాదవభూమిపాలః । నిరూపణంతస్య

బుధావళీనాంశిరఃప్రకంపంజనయన్నిశమ్య ॥౨౫౬॥ కల్పాంతవాతూల
రయోత్థితేన మే నే సతూలేనసమానలీలం। ఉత్క్షిప్య విక్షిప్తమతీవదూరా
ద్యతీంద్రవాణ్యాలఘుశైవవాదం॥౨౫౭॥ఇత్థంయతీశానసయుక్తివాణ్యా
నిరస్తసంజాతసమస్తశంకః । శైవాన్ బభాషే సతదానరేంద్రఉత్ఖాత
దంష్ట్రోనివపన్నగేంద్రాన్ ॥౨౫౮॥ భోశ్శైవాభవతాంవాదఃకృతోఽ
పిరామానుజమునినాసహస్రధాశకలీకృతఏవాసీత్ ॥౨౫౯॥ అహో
అహోరామానుజమునేర్వాగ్మిత్వంవాచస్పతిమప్యతిశేతే ॥ ౨౬౦ ॥
ఇతఃపరంకింబ్రువంతిభవంతః ॥౨౬౧॥ ప॥ఇతికర్తవ్యతాముగ్ధాశ్శైవాఇ
త్థముదీరితాః।యాదవక్షోణిపాలంతమూచుఃకాలోచితంవచః ॥౨౬౨॥
భోభోయాదవమహారాజ నూనమేషరామానుజమునిస్సదసివాది వా
గ్బంధనమంత్రవిద్యావిశారదః కమపిమంత్రంప్రయోజయన్మూకీకరోత్య
స్మాన్ ॥ ౨౬౩ ॥ కించ సంప్రతితదీయవాదస్యాసముచితముత్తరందా
తుమక్షమాణామపి ప్రాచీనవృద్ధపరంపరాప్రవాదదృఢతర విస్రబ్ధహృద
యానామస్మాకమంతరాత్మా రామానుజమునివాదేన కించిదపివిశ్వసి
త్యంతరేణదేవతాభిమతిప్రదర్శనం ॥ ౨౬౪ ॥ యదిపునరేషరామానుజ
మునిస్స్వకీయవాదేదేవతాభిమతింప్రదర్శయతి ॥ ౨౬౫ ॥ తర్హైవవయ
మేతదీయంవాదంప్రామాణికమంగీకరిష్యామోనాన్యథా ॥ ౨౬౬ ॥ భ
వాంస్తుదేశాధిపతిర్బలవాన్ రాజాకింవాకర్తుంశక్ష్యతి ॥ ౨౬౭ ॥ భ
వతిబలాత్కారేణరామానుజమున్యభిమతంనిర్వర్తయతి - మందభాగ్యా
అశక్తావయం * రాజాహరతిసర్వస్వంకాతత్రపరిదేవనేతిన్యాయమను
సందధానాస్తూష్ణీముపరతాభవిష్యామః ॥ ౨౬౮ ॥ ప ॥ ఇత్థంశైవైరు
క్తోయాదవరాజస్తదాబ్రవీచ్ఛైవాన్ । కేవలమూర్ఖాన్మత్వానిజకపిము
ష్టింహ్యానిచ్ఛతోహాతుం ॥ ౨౬౯ ॥ భోశ్శైవాఇయంతంకాలంయథా
శక్తిప్రతివచనదానం కుర్వాణాభవంతోఽద్యానన్యగతయో నూనంమం
త్రవాదకథామహోచూర్ణేనమామ్మోహయితుముద్యచ్ఛంతి ॥౨౭౦॥ ప్రా
క్ప్రామాణికథాసంస్పర్శలేశవిధురేణశ్రీవేంకటేశదేవతాంతరత్వవాదే
న కేవలలింగాభాసమూలేనా పూర్వపరికల్పితేన మాంమోహితవంత
స్సంప్రతితదీనవకాశేనప్రస్థానాంతరేణవంచయితు ముద్యచ్ఛంతోభవం

తస్సముచితందండంధ్రువమనుభవిష్యంతి ॥ ౨౬౧ ॥ తదద్యసావధానం
స్థీయతాం ॥ ౨౬౨ ॥ ఇత్థంశైవాన్నిర్భర్త్స్యసయాదవరాజః । మ
హాపురుషోఽయమతిమానుషచేష్టితోయోగీశ్వరో రామానుజమునిశ్శై
వోక్తరీత్యాస్వవాదే దేవతాభిమతిమపిదర్శయితుంశక్నుయాదేవ - త
దేనంచోదయామి - యథాచాగోపాలాంగననూచపండితాత్సర్వేపిజ
నాస్సంప్రత్యయంలభేరన్ - తథాకర్తుమిత్యనుసందధానస్తమేవరామా
నుజమునింసవినయమువాదీత్ ॥ ౨౬౩ ॥ భోరామానుజమునేభవతా
ప్రతిపక్షనిరసనపూర్వకంస్వకీయపక్షస్సమ్యగేవసమర్థితః ॥ ౨౬౪ ॥సు
దూరోచ్చాటితాచశైవావేశితామామకీన దేవతాంతరశంకాపిశాచికా
మదంతరంగాదపునరావృత్తి ॥ ౨౬౫ ॥ శ్రీవేంకటేశ్వరేదేవతాంతర
త్వవాదఃప్రమాణవైదేశికఇతి - మహావిష్ణుత్వవాదఏవ ప్రామాణికఇ
తిచశాస్త్రైర్వాక్యైర్యుక్తైశ్చభవతాదృఢతరంలంభితవిస్రంభోఽహమస్మి ॥
భవదభిమతానురోధేనచసర్వంకార్యంనిర్వర్తయామి ॥ ౨౬౬ ॥ పరం
తుమహాపురుషోఽతిమానుషచేష్టితోభవాన్ పండితపామరసాధారణ్యే
నాపిదేవతాభిమతి ప్రదర్శనసూచకంసుతృప్తికరం సమాధానోపాయం
కర్తుంశక్ష్యతిచేత్తథాపికర్తుంప్రార్థయామి - నైతావతాభవదభిమతం
ననిర్వర్తయామీతిచింతనీయం - తథాసతివాదినస్స్వాంగీకారేణైవసు
దూరంనిరస్తాస్స్యురితితుప్రార్థయామీతివిజ్ఞాపయామాస శ్రీరామానుజ
మునింయాదవరాజః ॥ ౨౬౭ ॥ ఇత్థమభ్యర్థితస్సరామానుజమునిః -
అహోబాబహుళోపన్యాసేనాప్యతృప్తఇవభాతిరాజా - తతఇదానీమి
దంకర్తవ్యం - బ్రహ్మాండపురాణైకాదశాధ్యాయేకలౌవిమానాదీనామి
వశంఖచక్రాదిదివ్యాయుధానామపిభక్తకల్పితానాంస్వీకరణస్యప్రాగే
వప్రతిజ్ఞాతత్వాత్ - అస్మత్పరికల్పితసమర్పితదివ్యాయుధానామస్వీ
కారనిర్బంధాభావాచ్చ ప్రసహ్యవాసంప్రార్థ్యసంప్రతి ప్రసక్తదేవ
తాంతరతాపత్తిలక్షణమహానర్థప్రసంగపరిహారాయశంఖచక్రే భగ
వంతంధారయిష్యామి - ఆశ్రితవాత్సల్యజలధిర్భక్తపరాధీనో భగవాన
స్మత్ప్రార్థనయాఽవశ్యమస్మత్సమర్పితే శంఖచక్రేస్వయమేవస్వీకు
ర్యాదేవ - తదిహశంఖచక్రేనిర్మాయసమర్పయామి - తద్ధారణమేవ

దేవతాభిమతిసూచకం సర్వసంప్రత్యయకరం ప్రదర్శయామేత్యనుసం
దధానః- భో రాజన్ నితాంతప్రత్యయకరమిదం వచనం సావధానమా
కర్ణ్యతాం- అహం పునరేనం దేవం శ్రీమహావిష్ణుం బ్రవీమి- ఏతే చ శైవా దేవ
తాంతరం బ్రువంతి ఖలు- అహం భగవదసాధారణచిహ్నభూత శ్రీసుదర్శన
పాంచజన్యాదిదివ్యాయుధాని నిర్మాయ భగవత్సన్నిధౌ స్థాపయామి- తే చ దే
వతాంతరచిహ్నభూతపాశాంకుశాద్యాయుధాని నిర్మాయ స్థాపయంతు -
యాని పునరాయుధాని స దేవో గృహీత్వా ధారయతి- తత్తదాయుధలాం
ఛనో దేవ ఏవాయమితి నిశ్చేతవ్యమితి యాదవరాజమాబభాషే॥ ౨౯ ॥
తతస్స యాదవరాజోఽపి తద్వచనమాకర్ణ్య సంతుష్టస్సన్ - యద్యేవం భ
విష్యతి - తర్హి న కస్యచిత్కశ్చిదాక్షేపః - తస్మాత్తథైవ కుర్వంతు ద్రుత
ముభయేఽపి వాదిన ఇతి సంబభాషే ॥ ౩౦ ॥ తతశ్చోభయేఽపి వాదినః స్వ
స్వదేవాసాధారణచిహ్నభూతాన్యాయుధాని నిర్మాయ కస్మింశ్చిద్దివసే
రాజ్ఞా సహ శ్రీవేంకటాచలమారుహ్య రాత్రౌ దివ్యాలయగర్భగృహే భగ
వతస్సన్నిధౌ తాని నిక్షిప్య కవాటబంధనం కృత్వా రాజకీయముద్రాంచ
కారయిత్వా ప్రభాతపర్యంతం దివ్యాలయం పరితస్సావధానం జాగరూ
కా ఏవ సంచరంతో విజయాయ స్వం స్వం దేవం సంతతమనుచింతయంత
ఏవావతస్థిరే ॥ ౩౧ ॥ భగవాన్రామానుజమునిరపి స్వయోగమహి
మ్నా భగవంతం శ్రీనివాసముపసృత్య సమ్యక్సాక్షాత్కృత్య - భగవన్ భ
వత్కృతప్రాక్తన ప్రతిజ్ఞానురోధేన భవదసాధారణ శంఖచక్రాదిదివ్యా
యుధాని ధృత్వాఽస్మాన్ సంరక్షేతి సంప్రార్థయన్ శంఖచక్రాదిదివ్యా
యుధధారణమంగీకారయామాస ॥ ౩౨ ॥ తతః ప్రభాతే యాదవ
రాజో నిర్వర్తితాహ్నికస్తాదృశైరుభయైశ్శైవాదిభిస్సహ భగవన్మందిరం గ
త్వా కవాటమవఘాట్యాంతః ప్రవిశ్య భగవంతం శ్రీవేంకటనాథం భగవద్రా
మానుజమునిభక్తిపాశవశంవదం శ్రీసుదర్శనపాంచజన్యాదిదివ్యాయు
ధాన్యేవ బిభ్రాణం పాశాంకుశాద్యాయుధాని దూరతో నిరస్తవంతం చ నిరీ
క్ష్య విస్మయమహార్ణవనిర్మగ్నమానసః శ్రీరామానుజమునౌ మహతీం ప్రతిప
త్తిమాశ్రిత్య - తదీయనియమనేన స్వత ఏవ భగ్నదర్పాన్ శైవజనానస
త్యార్థవాదినోఽపరాధానుగుణం నిగృహ్య నిజరాష్ట్రాన్నిష్కాస్య స్వయం

శ్రీరామానుజమునిసన్నిధౌభగవత్సమాశ్రయణేనలబ్ధసత్తాకస్సన్ తదీయ దివ్యచరణనలినయుగళైకశరణఃకృతార్థోబభూవ ॥ ౨౮౩ ॥ తదను శ్రీవిష్ణుతత్త్వప్రతిష్ఠాపనాచార్యస్సకలదేశ విఖ్యాతకీర్తిస్సభగవాన్ రామానుజమునిః - శ్రీవేంకటాచలేశ్రీస్వామిపుష్కరిణీ దక్షిణతీరేవిరాజమానోదేవఃశ్రియఃపతిశ్శ్రీవైకుంఠనాథశ్శ్రీమహావిష్ణురేవ - నతుదేవతాంతరం - మధ్యేకంచిత్కాలంశైవజనైరర్థకామప్రతిష్ఠాలోలుపైర్నిజప్రతారణచాతుర్యేణ రాజానంవ్యామోహ్యాయం దేవోదేవతాంతరశంకాకళంకమాసాదిత ఇతీమమర్థంసకలదేశ విదితంప్రఖ్యాప్య - శ్రీవైఖానసాగమోక్తప్రకారేణైవభగవతశ్శ్రీనివాసస్యమహాసంప్రోక్షణం కారయిత్వాయథాపూర్వమేవనిత్యారాధనంనిర్వర్తయామాస॥ ౨౮౪॥ కించ - పూర్వసిద్ధమేవభగవతశ్శ్రీనివాసస్యశ్రీమదానందనిలయదివ్యవిమానంప్రశిథిలాయమానంపునర్నవీకృత్యతస్మిన్ శ్రీవైఖానసశాస్త్రోక్తరీత్యాచతసృషుదిక్షువరాహనారసింహ వైకుంఠనాథవిమానాధిదైవతానిప్రతిష్ఠాప్యవిష్ణుపరివారాన్ శేష శేషాశనగరుడద్వారపాలకాదీంశ్చతేషుతేషుస్థానేషుసంస్థాప్య - భగవతశ్శ్రీనివాసస్యనిరవధికనిత్యైశ్వర్యసమృద్ధిసిద్ధయేశ్రీమతివక్షసిశ్రీమతీంపద్మావతీందేవీం * ద్విభుజావ్యూహలక్ష్మీస్స్యాదూర్ధ్వపద్మాసనప్రియా । శ్రీనివాసాంగమధ్యస్థాసుతరాంకేశవప్రియేతి వరాహపురాణప్రథమభాగాంతర్గతైకోనచత్వారింశాంకచిహ్నితసప్తమాధ్యాయోక్తద్విభుజవ్యూహలక్ష్మీరూపిణీం*వరపద్మాసనేసుస్థాంవిధాయకమలాలయాం। పద్మావతీంవిశాలాక్షీంభగవానాత్మవక్షసీతిభవిష్యోత్తరపురాణత్రయోదశాధ్యాయాంతవచనేనప్రాగపీత్థంధృతతయాఽవగమ్యమానాం-శుక్రవారోత్తరఫల్గునీనక్షత్రయుక్తాయాంశుక్లపక్షద్వాదశ్యాంరత్నమాలికాయోగ్యకనకమయకంఠికాయాంప్రతిష్ఠాపయామాస ॥ ౨౮౫ ॥ ఇత్థంశ్రీవేంకటాచలక్షేత్రంసకలపృథివీతలవర్తిశ్రీవిష్ణుక్షేత్రమాలానాయకరత్నభూతంమధ్యేరాజప్రతారణపరాయణైశ్శైవజనైఃకుహనయా సమాక్రమ్యవ్యాకులీకృతంకథంచిత్తదీయవైయాకులీమహాపద్విముక్తంకృత్వావైష్ణవవశంవదీకృత్యనిజచరణనలినయుగళైకశరణం దేశాధిపతింతంచయాదవరాజంసమ్యక్కృత్వార్థభో

ధనైరనుశిక్షయంస్తేనచ శ్రీనివాసభగవత స్తత్తత్కాలసముచితానుపచా
రాన్ యథార్హం కారయన్ సభగవాన్ రామానుజమునిశ్శ్రీవేంకటాచ
లోపత్యకాయాంశ్రీపదనగర్యాంకంచిత్కాలమువాస ॥ ౨౮౬ ॥ *

ఇత్యనంతార్యగుంభితాయాంశ్రీ వేంకటాచలేతిహాస
మాలాయాం శ్రీవేంకటనాథభగవతోదేవతాంత
రత్వవాదనిరసనం నామతృతీయస్తబకః.

తదానీంతత్రనివసన్ సభగవాన్రామానుజమునిః - శ్రీవేంకటనా
థస్యానుదినమభిషేకం క్రియమాణమాలక్ష్య - ఇత్థంనిత్యాభిషేకే భగ
వద్దివ్యమంగళవిగ్రహస్యసముచితాస్సర్వోపచారాస్సంపూర్ణాయథా
వన్ననిర్వర్తంతే - తస్మాత్తదాతదాసకృత్సకృదేవదేవస్యవిశేషాభిషే
కోనిర్వర్తయితుముచితః - తత్రచ * సహలక్ష్మ్యాఽభిషేకస్తువాసరే
భార్గవేహరేః । సాన్నిధ్యకారీసతతంసర్వసంపత్ప్రదాయకఇతి శ్రీ
వైఖానసశాస్త్రానందసంహితావచనేనప్రతిభార్గవవాసర మభిషేక
స్యవిశేషాభ్యుదయహేతుత్వావగమాత్ - భవిష్యోత్తరపురాణచతుర్ద
శాధ్యాయేకూర్మద్విజవృత్తాంతే * పూర్వదేవగురోర్వార స్సంప్రాప్త
స్తుగతేదినే । తద్దినే వేంకటేశస్యప్రసక్తమభిషేచనం ॥ తద్దర్శనార్థం
మేకన్యాస్సర్వాజగ్ముర్మహీసుర । తాభిస్సమేతాతేభార్యాపుత్రీపుత్ర
సమన్వితా ॥ జగామవేంకటంశైలందేవదర్శనకారణాదితి తోండమా
న్నృపేణకూర్మద్విజంప్రత్యభిధానదర్శనేనపూర్వమపిశ్రీనివాసస్యభార్గ
వవాసరాభిషేకనైయత్యస్థితేరవగమాచ్చేతఃప్రభృతిప్రతిభార్గవవాసర
మేవశ్రీనివాసస్యలక్ష్మ్యాసహవిశేషాభిషేకోనియమతోనిర్వర్తనీయఇ
తివ్యవస్థాపయామాస ॥ ౧ ॥ సభగవాన్రామానుజమునిఃపున రిత్థమపివ్య
వస్థాపయామాస॥ * అష్టమీందుకళాధారలలాటస్థోర్ధ్వ పుండ్రకఇతి
పాద్మపురాణభాగస్థసప్తవింశాంకచిహ్నితచతుర్థాధ్యాయవచనేన -
భవిష్యోత్తరపురాణేసప్తమాధ్యాయే - * ఆదర్శాలోకితేవక్త్రే శ్రీధృ
త్వాశుభ్రాంచమృత్తికాం । తన్మధ్యేకుంకుమేనాపితిలకంసుమనోహ
రమితిభగవతశ్చైతమృత్తికోర్ధ్వపుండ్రధారణప్రతిపాదనపరవచనేన -

*ఆదర్శనమ్మృత్తికాంశుభ్రాంతథాకుంకుమభాజనం । స్వర్ణనిర్మితపాత్రేణబద్ధ్వాశుకటిమధ్యత ఇతిగంతవ్యప్రదేశే పూర్వోర్ధ్వపుండ్రధారణార్థద్రవ్యనయనపరేణచవచనేన - ఏవంతత్రైవపురాణే - ఏకాదశాధ్యాయే * అష్టమీందుకళాకారేలలాటేదర్పణస్ఫుటే । ఊర్ధ్వపుండ్రందధారాథశ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ సమూలరేఖాద్వితయం శ్వేతమృత్తికయాస్వయం । తదాహకమలాంరాజన్వకుళాలోకమాతరం ॥ రేఖాంరచయకల్యాణిలలాటేకుంకుమేనతు । ఏవముక్త్వాదేవమాత్రారమాకుంకుమరేఖికాం ॥ సమూలయోరూర్ధ్వపుండ్రరేఖయోరంతరేఽలిఖదితివచనైశ్చశ్రీశ్రీనివాసభగవత ఊర్ధ్వపుండ్రధారితాయాఅవగమేన తద్ధారణశ్శైవజనానాంస్వాభిమతదేవతాదృష్టినిరాససంభవేనచ-ఇయంతంకాలందేవతాంతరశంకాకళంకితస్య శ్రీశ్రీనివాసభగవతోదర్శనదశాయామేవశ్రీవిష్ణుతాప్రత్యభిజ్ఞాపకమూర్ధ్వపుండ్రంధారయితవ్యం -౧- తచ్చోర్ధ్వపుండ్రంనాసికామూలాభివ్యాప్తార్ధేందుమండలాకార మూలంతదుపర్యాకేశాంతోర్ధ్వనిస్సృతసుధాధారాద్వయాకార సాంతరాళవిపులతరధవళరేఖాద్వితయయుతంవిశుద్ధతరఘనతరసుగంధి ఘనసారచూర్ణమయంధారయితవ్యం - ౨ - * అష్టమీందు కళాధారలలాటస్థోర్ధ్వపుండ్రక ఇతిప్రాగుదాహృతపాద్మపురాణవచనే - ఆధారశబ్దార్థస్యోర్ధ్వపుండ్రమూలస్యాష్టమీందు కళాతుల్యత్వాభిధానాత్ - అష్టమీందుకళాయాఅర్ధీకృతసంపూర్ణపూర్ణిమా చంద్రసమానాకారత్వాచ్ఛుభ్రూమధ్యాదధస్తాన్నాసికామూలేఽర్ధేందుమండలాకారం నిరంతరాళమూర్ధ్వపుండ్రస్యమూలంకల్పనీయం - ౩ - తదుపర్యాకేశాంతధారోర్ధ్వపుండ్రభాగస్యసాంతరాళరేఖాద్వితయాత్మకత్వాభిధానాద్భ్రూమధ్యప్రభృతిసాంతరాళం నాసికామూలధృత మూలభాగాదూర్ధ్వనిస్సృతంరేఖాద్వయంచకల్పనీయం - ౪ - ప్రాగుదాహృతాయాం * ఏకాంగుళంఫాలతలఊర్ధ్వస్యమూలం - తదుత్పన్నేద్వేశాఖే- తత్రైవమధ్యేఽవకాశోఽంగుళాదన్యూనఇత్యాదిరూపాయాంకాత్యాయనీయశ్వేతమృదూర్ధ్వపుండ్రోపనిషద్యపి - మూలస్యద్విరేఖాత్మకత్వానభిధానాత్ - మూలాదుపరితనోర్ధ్వపుండ్రభాగస్యైవశా

ఖాద్వయాత్మకతాయా అంగుళాన్న్యూనశాఖాద్వయమధ్యాంతరాళతా
యాశ్చవిధానాచ్చమూలంనిరంతరాళం - తదుపరితనభాగఏవసాంత
రాళఇతియథోక్తాంశఏవప్రతిపన్నోభవతి - ౫ - ఏవం * ఆరభ్యనాసికా
మూలంలలాటాంతంలిఖేన్మృదం । సమారభ్యభ్రువోర్మధ్యమంతరా
ళంప్రకల్పయేత్ ॥ అంతరాళంద్వ్యంగుళంస్యాత్పార్శ్వేఽవంగుళిమాత్ర
కావితిపూర్వోదాహృతపాద్మోత్తరఖండైకత్రింశాంకచిహ్నితతృతీయా
ధ్యాయగతవచనేపి- నాసికామూలమారభ్యలలాటాంతపర్యంతమూర్ధ్వ
పుండ్రస్యధార్యతాయాః - తత్రభ్రూమధ్యప్రభృత్యేవాంతరాళస్యకల్ప
నీయతాయాశ్చాభిధానాత్ - నాసికామూలమారభ్యభ్రూమధ్యపర్యం
తంధృతమూర్ధ్వపుండ్రస్యమూలంనిరంతరాళం - తదుపరితనోర్ధ్వపు
ండ్రభాగఏవసాంతరాళఇతియథోక్తాంశఏవసుస్పష్టోఽవగమ్యతే - ౬
ప్రాగుదాహృతకాత్యాయనీయశ్వేతమృదూర్ధ్వపుండ్రోపనిషది *ఏకాం
గుళంఫాలతలఊర్ధ్వస్యమూలమిత్యత్రఫాలతలశబ్దఃఫాలాధఃప్రదేశభూత
నాసికామూలపరః-తలశబ్దస్యాధఃప్రదేశపరత్వాద్వచనాంతరైకకంఠ్యా
చ్చ - ౭ - నాసికామూలమారభ్యధార్యత్వంసాంతరాళద్విరేఖాత్మక
త్వంచోర్ధ్వపుండ్రస్యసర్వతఃప్రసిద్ధం - ౮ - అతఏవోక్తంభారద్వాజ
సంహితాయాం * ఆచమ్యధారయేత్పుండ్రాణ్పూర్వవచ్ఛుభ్రయా
మృదా । ఆరభ్యనాసికామూలమాకేశాంతంప్రకల్పయేత్ ॥ నాసికా
యాస్త్రిభాగస్తునాసికామూలమిష్యతే । హరిద్రిణతుచూర్ణేనకుంకు
మేనసుగంధినా ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు లక్ష్మీస్థానంప్రకల్పయేది
తి - ౯ - వైఖానసాగమేప్యుక్తం * నాసికామూలమారభ్యరేఖాద్వి
తయసంయుతం । ధారయేదూర్ధ్వపుండ్రంతు హరేఃఫాలతలేశుభఇ
తి - ౧౦ - పరాశరసంహితాయామప్యూర్ధ్వపుండ్రవిధానప్రకరణఉ
క్తం * నాసాదౌద్వ్యంగుళంపాదంమధ్యంసార్ధాంగుళంభవేత్ । పా
ర్శ్వేవంగుళమాత్రౌతు సుస్పష్టంధారయేద్ద్విజఇతి - ౧౧ - ఏవంజా
తీయమన్యదపిప్రమాణజాతంతత్రతత్రస్థితముదాహార్యం - ౧౨ - అత్ర
సర్వత్రోర్ధ్వపుండ్రస్య నాసికామూలమారభ్యధార్యత్వంసాంతరాళరే
ఖాద్వయాత్మకత్వంచైకరూపముక్తం - ౧౩ - తత్రనాసికామూలధృ

తమూర్ధ్వపుండ్రస్యమూలమచ్ఛిద్రం - తదుపరితనభాగపవసాంతరా
ళరేఖాద్వితయాత్మక ఇత్యేవసర్వత్రాభిప్రేతంబోధ్యం - దర్శితకా
త్యాయనీయశ్రుతిపాద్మోత్తరఖండ పరాశరసంహితాదివచనైకకంఠ్యా
త్ - ౧౪ - ఊర్ధ్వపుండ్రమూలదైర్ఘ్యంతు - ఏకాంగుళాదన్యూనమం
గుళద్వయాదనధికం నాసికామూలమభివ్యాప్తంబోధ్యం - దర్శితకాత్యా
యనీయశ్రుతిపరాశరసంహితావచన పాద్మోత్తరఖండవచనా నామై
కార్థ్యాత్ - ౧౫ - సర్వేషాంవస్తూనామ్మూలమధ్యపర్యంతాత్మనావి
భాగమభిసంధాయదర్శిత భారద్వాజసంహితాయాం * నాసికాయా
స్త్రిభాగస్తునాసికామూలమిష్యతఇతి నాసికాతృతీయాంశరూపత్వంనా
సికామూలస్యాభి దధతాభరద్వాజేననాసికాయాం త్రిధావిభక్తాయా
మధోభాగద్వయ ముత్సృజ్యతదుపరిప్రభృత్యూర్ధ్వపుండ్రస్య ధార్యత్వ
మభిహితం - ౧౬ - త్రిభాగశబ్దశ్చ - త్రిషుభాగస్త్రిభాగ ఇతివిగృహీ
తస్త్రిష్వన్యతమంభాగమాచష్టే - ౧౭ - తథాచ - ఊర్ధ్వపుండ్రస్య
దైర్ఘ్యవైశాల్యవన్మూలదైర్ఘ్యమపితత్తదవయవసన్నివేశానుగుణ్యేన చా
రుతాతిశయానుగుణ్యేనచ తత్తత్స్థలానుగుణం లలాటేతునాసికామూ
లానతిలంఘిచకల్ప్యమిత్యభిప్రేతం - ఏకాంగుళద్వ్యంగుళాదిపరిమా
ణభేదనాసికామూలాభివ్యాప్తత్వయోః - ప్రతిపాదనానురోధాత్ - ఊ
ర్ధ్వపుండ్రశాస్త్రేషు * ఊర్ధ్వపుండ్రమృజుంసౌమ్యం సుపార్శ్వంసు
మనోహరమిత్యాదినోర్ధ్వపుండ్రస్యఋజుత్వసౌమ్యత్వసుపార్శ్వత్వసు
మనోహరత్వాదిమాత్రస్యాత్యంతావశ్యకతాప్రతిపాదనానురోధాచ్చ -
యథోక్తరూపమూర్ధ్వపుండ్రస్య మూలంతరుస్కంధాకారవత్ప్రఫుల్ల
పద్మాకారవచ్చార్ధేందుమండలాకారమపి సంభవతీత్యభిప్రాయేణైవ -
* అష్టమీందుకళాధారలలాటస్థోర్ధ్వపుండ్రక ఇత్యభిహితం - ౧౮ - అష్ట
మీందుకళాకారేతిపాఠేతులలాటస్యతద్విశేషణం నోర్ధ్వపుండ్రస్య -
సచ్ఛిద్రస్యోర్ధ్వపుండ్రస్య పూర్ణిమాచంద్రమండలార్ధసమానాకారేణా
ష్టమీందుబింబేనాచ్ఛిద్రేణసమాకారత్వాసంభవాత్ - లలాటస్యైవా
ష్టమీందుబింబాకార తావర్ణనస్యప్రసిద్ధత్వాత్ - సమానప్రకరణస్థేన
* అష్టమీందుకళాకారే లలాటేదర్పణస్ఫుటే । ఊర్ధ్వపుండ్రందధా

రాథ శ్రీనివాసస్సతాంగతిరిత్యాదిప్రాగుదాహృత భవిష్యోత్తరపురాణై
కాదశాధ్యాయవచనేనైకకంఠ్యాచ్చ - ౨౦ - ఉక్తంచవరాహపురా
ణద్వితీయభాగేచతుర్థాధ్యాయే పద్మావత్యవయవసులక్షణాన్యభిదధతా
నారదేన * అకళంకాష్టమీచంద్ర సదృశోతిమనోహరః । దృశ్యతే
యంలలాటస్తే నీలాలకసుశోభితఇతి లలాటస్యాష్టమీచంద్రతుల్యాకార
త్వమ్ - ౨౧ - ఈదృశపాఠపక్షేపియథోక్త సమూలసాంతరాళరేఖా
ద్వయాత్మకమే వోర్ధ్వపుండ్రంశ్రీనివాసస్యధారయితవ్యం - ఉదాహృ
తశ్రుత్యాదిప్రామాణ్యాదుదాహృత భవిష్యోత్తరపురాణైకాదశాధ్యా
యవచనప్రామాణ్యాచ్చ - ౨౨ - యద్యపి - హారిద్రాచూర్ణరేఖయా
మధ్యస్థయా సహత్రిరేఖంసమూలమూర్ధ్వపుండ్రమేవ దర్శితప్రమాణ
సిద్ధం - శ్రీనివాసేనాపితాదృశమేవ పుండ్రంధృతమితిచదర్శిత భవిష్యో
త్తరపురాణవచనసిద్ధంతథాపి ద్విరేఖోర్ధ్వపుండ్రస్యాపి బహుప్రమా
ణ సిద్ధత్వాదీదృశపుండ్రస్య శైవాక్రమణపూర్వకాల పర్యంతంధా
ర్యమాణతాయావృద్ధైరభిధీయమానత్వాచ్చ తాదృశపుండ్రధారణమపిన
దోషాయేతిబోధ్యం - ౨౩ - ఏవమూర్ధ్వపుండ్రాణాంకర్మాంగాలంకా
రాదిరూపాణాం నానావిధాకారాణాంకస్తూరీకర్పూరశ్వేతమృత్తికా
గోపీచందనముక్తా హేమరజతాదిరూపాణా మూర్ధ్వపుండ్రద్రవ్యా
ణాంచశాస్త్రసిద్ధత్వాత్తత్తద్దేశకాలానుగుణంచారుతానుగుణంచ త
దాతదాతత్తద్ద్రవ్యైరూర్ధ్వపుండ్రధారణంభగవతస్తత్తద్దేశకాలసం
భవానురోధేనకర్తుముచితమిత్యపిబోధ్యం -౨౪- తస్మాత్సంప్రతిశ్రీనివాస
భగవతోదేవతాంతరశంకాకళంకితస్య ద్రష్టౄణాంతాదృశకళంకపరి
హారాయశైవజనాక్రమణపూర్వకాలపర్యంతస్థితరీత్యానుగుణ్యేనసమూ
లసాంతరాళరేఖాద్వితయాత్మకం యథోక్తరూపమూర్ధ్వపుండ్రంఘన
తరఘనసారచూర్ణమయంప్రస్ఫుటంసదాధారయితవ్యమితి॥౨॥ తతశ్చ
సభగవాన్రామానుజమునిః-అనుపదమేవసమాగతేభార్గవవాసరేఽ
భిషేకసమయేప్రథమమ్మూర్ధ్ని సమర్ప్యమాణేనగగనగంగాతీర్థేనశ్రీ
శ్రీనివాసభగవద్దివ్యలలాటే సమర్పితయోర్ద్వయోరప్యూర్ధ్వపుండ్ర
రేఖయోఃప్రముషితయోరపి తన్మూలభూతేఽర్ధచంద్రాకార శాలినినాసి

కామూలధృతోర్ధ్వపుండ్రభాగేపరమనవస్పృష్టే- తదవలోకయన్-పూర్వంపరిగృహీతజగన్మోహినీవేషస్యాస్య * అర్ధచంద్రాకృతిత్రీణాంధార్యంపుండ్రంభువోరథఇతివసిష్ఠసంహితావచనేనతదానీంతనదశానుగుణమీదృశమూర్ధ్వపుండ్రంయథాతత్రత్యసకలదేవాసురవ్యామోహజనకమాసీత్ - తథానిఖిలజగన్మోహన దివ్యమంగళవిగ్రహశాలినోఽస్యశ్రీనివాసస్యాపినాసికామూలేవిరాజమానం ప్రముషితోపరితనరేఖాద్వితయమర్ధేందుమండలాకారమిదమూర్ధ్వపుండ్రమూలమతిశయితశోభావహమాశ్రితజనదృష్టిచిత్తాపహారిచవిలోక్యతే - తదస్యభగవతప తావన్మాత్రరూపమప్యూర్ధ్వపుండ్రం కంచిత్కాలంధారయితవ్యమితిపరిచింతయన్ - తత్రైవభగవతాస్యకస్మాదేవార్చకముఖేననియమితస్సన్ - తతోఽభిషేకేనిర్వృత్తే- యథోక్తరీత్యాకర్పూరరేణుభిస్సమూలరేఖాద్వయాత్మకమూర్ధ్వపుండ్రనాసికామూలప్రభృత్యాకేశాంతంలలాటేధారయిత్వా- తదను- ఇతఃప్రభృతిశుక్రవారమారభ్యదినత్రయమీదృశరీత్యైవోర్ధ్వపుండ్రంధారయితవ్యం - తదనంతరం * ఆదౌకృతయుగేజంబూద్వీపేభారతవర్షకే। గంగాయాదక్షిణేభాగేయోజనానాంశతద్వయే ॥ పంచయోజనమాత్రేతుపూర్వాంభోధేస్తుపశ్చిమే । మాసేభాద్రపదే విష్ణుతిథౌవిష్ణుసమన్వితే ॥ సిద్ధయోగేసోమవారేగిరౌనారాయణాహ్వయే । స్వామిపుష్కరిణీతీరేపశ్చిమేభూత్యపశ్చిమే ॥ బృందారకాణాం బృందైస్తు ప్రార్థితోలోకరక్షకః । ఆవిర్బభూవభగవాఞ్ఛ్రీనివాసఃపరఃపుమానితిత్రయస్త్రింశాంకచిహ్నితపాద్మపురాణదశమాధ్యాయస్థశ్రీనివాసావిర్భావకాలప్రతిపాదనపరఘట్టవచనేషుశ్రీవేంకటనాథదివ్యావతారవారతయాఽవగతసోమవాసరప్రభృతి దినత్రయముపరితనరేఖాద్వయవిధురమర్ధేందు మండలాకారంనాసికామూలధృత మూర్ధ్వపుండ్రమూలంపరమవస్థాప్యతదూర్ధ్వంలలాటేహరిద్రశ్రీకుంకుమచూర్ణరేఖామృజ్వీంలలాటకోటిధృతనవరత్నఖచితతిరశ్చీనలాలాటికపట్టబంధాఖ్యదివ్యభూషణస్పృశం దీర్ఘాంతాదృశభూషణా న్నాసికామూలపర్యంతంవ్యాలంబమానాభ్యాంవిశుద్ధస్థూలముక్తాఫలసరమయీభ్యాముభాభ్యాంరేఖాభ్యామలంకృతపార్శ్వద్వయామాపాతతోఽవలోకనేసమూలత్రి

రేఖోర్ధ్వపుండ్ర సద్భావదశాశోభామేవావహంతీం ధారయిత్వా తా
దృశస్త్రీదశానుగుణం శీతలతమద్రవ్యమయమంజన మపిభగవద్దివ్యలోచన
యోస్సమర్పణీయం - తదనుగురువారే పరదినాభిషేకకరణోపయికత
యా సకలదివ్యాభరణాది ప్రత్యవరోపణంకృత్వా భగవతో లలాటే సువ
ర్ణప్రత్యుప్తవిశుద్ధహీరకమణి జాలమయసమూలరేఖాద్వయం శ్రీచూర్ణ
రేఖాస్థానీయమధ్యస్థితకనకస్థగితదీర్ఘతరకురువిందరేఖం దివ్యాభరణరూ
పమేవసమూలత్రిరేఖోర్ధ్వపుండ్రం ధారయిత్వా సకలదివ్యావయవస
ర్వదివ్యాభరణస్థానేపుష్పకవచమేకంలలాటేతరసకలదివ్యావయవచ్ఛా
దకంసమర్పణీయం-తదనుశుక్రవారేప్రాతఃలలాటస్థందివ్యాభరణరూప
మూర్ధ్వపుండ్రంతదితరసర్వావయవచ్ఛాదకంపుష్పకవచంచావతార్య
లలాటే శ్వేతమృత్తికామయసమూలరేఖా ద్వయంశ్రీచూర్ణమయమ
ధ్యరేఖమూర్ధ్వపుండ్రమధరోర్ధ్వకాయయోఃపరిధానోత్తరీయరూపం
సూక్ష్మవస్త్రయుగళం ధారయిత్వాప్రథమారాధనం నిర్వర్త్యతతోమ
ధ్యాహ్నేఽభిషేకంకారయిత్వాపునర్యథోక్తరీత్యాఘనతరఘనసారచూ
ర్ణమయం సమూలద్విరేఖాత్మకమేవోర్ధ్వపుండ్రం ధారయితవ్యం-ది
వ్యాభరణమయంయథోక్తరూపమూర్ధ్వ పుండ్రంతులలాటదివ్యశోభాక
రంతదాతదావైశేషికమహోత్సవకాలేష్వపిభగవతోధారయితవ్యం-
దీపశిఖాద్యాకారంకస్తూరికోర్ధ్వపుండ్రాదికంతూత్సవబేరాదీనాంధార
యితవ్యమితివ్యవస్థామారచయామాస ॥౩॥ ఏవంపునరపిసభగవాన్రా
మానుజమునిః - శూరాణాంనిజశౌర్యోపకరణభూతానినిజాయుధానిచం
దనకుసుమాది భిరలంకృత్యానంతరమేవతైస్స్వాలంకారాంగీకారన్యా
యేనభగవతశ్శ్రీనివాసస్యాపితిసృష్వపిసంధ్యాసుచందనకుసుమమాలా
దిభిరభ్యర్చనసమయేప్రథమంతదీయవిజయపరంపరా ప్రధానసాధనభూ
తానాంశ్రీమత్సుదర్శనపాంచజన్యదివ్య చరణారవిందాదీనా మలంకా
రంకృత్వాపశ్చాద్వక్షోనిలయకనకకంఠి కాలయపద్మావతీదేవ్యాస్తతః
కిరీటస్యతతోదివ్యావయవానాంచచందనకుసుమమాలాది భిరభ్యర్చనం
కార్యమితిచవ్యవస్థాంచకార ॥ ౪ ॥ ఏవంప్రతిశుక్రవారం భగవదభిషే
కానంతరంభగవద్వక్షోనిలయాయాఃకనకమయకంఠికాలయాయాశ్శ్రీ

పద్మావతీదేవ్యాఅభిషేకార్థం వత్సస్థలాదవతరణ సమయే నిత్యానపాయి
న్యాస్తస్యాః క్షణకాలమపి భగవద్వక్షోవిశ్లేషాసహిష్ణుతాశీల మనుసం
ధాయ స భగవాన్ రామానుజమునిః - తదపరావతారభూతభూదేవ్యం
శావతీర్ణ శ్రీగోదాదేవీప్రణీతస్య భగవద్విశ్లేషకాలవినోదనోపాయ వైఖరీ
ప్రతిపాదనపరస్య త్రిచత్వారింశదుత్తరశతగాథస్య గోదా శ్రీసూక్తనా
మ్నో దివ్యప్రబన్ధస్యానుసంధానం తదానీంతనవిశ్లేషఖేదాపనోదనోపా
యతయా నియతం కర్తవ్యమిత్యపి వ్యవస్థామకార్షీత్ ॥ ౫ ॥ అనన్తరం స
భగవాన్ రామానుజమునిః - తత్రత్యవృద్ధైః కథితాం - అస్య శ్రీ వేంకటా
ద్రిదివ్యసంస్థానస్య మర్ఛేదకాననపాషాణమయస్య విస్తీర్ణదివ్యనగరనిర్మా
ణాయోగ్యతయా కించిత్కాలాత్పూర్వం ద్రమకుతారనామ్నా కేన చిద్భ
క్తేన భగవద్దివ్యాలయప్రాకారం పరితశ్శిలాద్రుమదంతురాన్ ప్రదేశాన్ క
థంచిత్సమీకృత్య లఘ్వీం కాంచిద్వీథిం నిర్మాయ భగవత్కైంకర్యపరాణాం
నివాసస్థానం పరం పరికల్పితం - భగవతో మహోత్సవేషు దివ్యయా
త్రాయోగ్యా నగరీ వా తద్గతా మహతీ పరితో వీథిర్వా నేహ నిష్పాదితా - త
తో భగవతో మహోత్సవాదికరణస్య తు నాత్రావకాశః - అతో హేతో
రత్రత్యాః ప్రాంచో రాజానః - *దేవాస్థానే తు పరితో విశిఖాకరణాక్షమే।
సమీపే తు పురీం కృత్వా తత్ర దేవోత్సవం చరేదిత్యాది వైష్ణవాగమోక్తరీ
త్యా శ్రీ వేంకటనాథస్య బ్రహ్మోత్సవారంభేఽంకురార్పణపూర్వకధ్వ
జారోహణసమనంతరం శ్రీ వేంకటగిరేరుపత్యకాస్థాయాం శ్రీశుకపురీనా
మధేయాయాం రాజధాన్యామవరోహితస్య తత్రాష్టసు దినేషు సాయం
ప్రాతర్వీథీషు సవాహనయాత్రాగర్భమవికలసకలోపచారగర్భం చ మ
హోత్సవం నిర్వర్త్య నవమదివసే ప్రాతర్మాంగళికావభృథస్నానాంత
ముత్సవశేషం చ యథావిధి నిర్వర్త్య తతస్సాయం సపరివారం శ్రీ వేంకటగి
ర్యారోహణం కారయిత్వా ధ్వజావరోహణపుష్పయాగాదికం తు తత్రై
వ నిరవర్తయన్ - తతః ప్రభృతి భగవత ఉత్సవో గిరేరధస్తాదేవ నిర్వర్త్యత
ఇతి కథామాకర్ణ్య సమాకులమనాః - ప్రాక్చతుర్ముఖతొండమాంశ్చక్రవ
ర్తిప్రభృతిభిరివాద్యతనైరప్యస్మిన్ గిరావేవ సావభృథం భగవత ఉత్సవాది
కం నిర్వర్తనీయమితి పరిచింత్య భగవద్దివ్యాలయం పరితస్సర్వత్రవిషమస్థ

లానిసమానికారయిత్వా దివ్య నగరీంనిర్మాప్యతత్ర ప్రాసాదమాలాపరిష్కృతో భయశ్రేణీర్మహోత్సవదివసేషు సవాహనభగవద్దివ్యయాత్రాయోగ్యాఃపరితశ్చతస్రో మహతీర్వీథీః కల్పయిత్వా స్వామిపుష్కరిణ్యాఃపూర్వస్మిన్ తీరే దక్షిణోత్తరాం క్రోశపరిమాణాం మహతీం కాంచిద్వీథింతత్పూర్వ భాగే చతురశ్రామపరాం వీథించమృగయోత్సవ యాత్రాయోగ్యాం నిర్మాప్యగిరావేవసర్వముత్సవాదికం నిర్వర్తయామాస ॥ ౬ ॥ ఏవంతదానీముత్సవబేరతయాఽఽరాధ్యమానస్య వేంకటవాసినామ్నోభగవద్దివ్యమంగళవిగ్రహస్యావతార దినవైభవం దివ్యనగరాభివృద్ధేః - కనకలతాయోగావతీర్ణ శ్రీశ్రీనివాసోత్తరోత్తరదివ్యైశ్వర్యాభివృద్ధేశ్చప్రతిరోధకమితి ప్రసిద్ధమైతిహ్యం వృద్ధజనముఖాదాకర్ణ్య - తదానీం కౌతుకబేరతయాఽఽరాధ్యమానస్య శైలేశనామ్నో భగవద్దివ్యమంగళవిగ్రహస్య - ఉత్సవబేరస్థానాభిషేకం - ప్రాగుక్తస్య వేంకటవాసినామ్నోభగవద్దివ్యమంగళవిగ్రహస్య కౌతుకబేరస్థానాభిషేకంచ కారయిత్వా ప్రాణధారణాదిపూర్వకంయథావిధిప్రతిష్ఠాంచ కారయిత్వా యథాశాస్త్రంతయో రారాధనమపి శ్రీరామానుజముని ర్నిర్వర్తయామాస ॥ ౭ ॥ ఏవంనిజసన్నిధౌ పంచసంస్కారస్వీకరణ పూర్వకభగవత్సమాశ్రయణలబ్ధపారమైకాంత్యస్య శ్రీవైఖానసతంత్రసారపారదృశ్వ నోంబింబాధరనామ్నో భాగవతోత్తమస్యార్చకవర్యస్యవంశస్థైరేవ భగవతశ్శ్రీవేంకటనాథస్యనిత్యారాధనం నిర్వర్తనీయమిత్యపియోగీశ్వరో వ్యవస్థాపయామాస ॥ ౮ ॥ ఇత్థంయథాశాసనంనిర్వర్తన బద్ధశ్రద్ధేననిజాంతరంగకింకరేణ యాదవరాజేనయథామనోరథం శ్రీవేంకటనాథసర్వవిధకైంకర్యనిర్వాహధురంధరః - తతస్సంజాతనిరవధికసంతోషైస్సర్వైరపిభాగవతవృద్ధైః * శేషోవాసైన్యనాథోవాశ్రీపతిర్వేతిసాత్త్వికైః । సర్వైరపివితర్క్యాయయతిరాజాయమంగళం - ౧ - శుద్ధైర్భాగవతైశ్శిష్యైరంతరంగైశ్చకింకరైః । సమభ్యర్చితతత్త్వాయయతిరాజాయమంగళం - ౨ - శ్రీవేంకటాచలక్షేత్రశైవాపన్మోక్షకారిణే । విష్ణుపారిషదేశాయయతిరాజాయమంగళం - ౩ - శ్రీవేంకటాచలేశస్యశంఖ

చక్రప్రదాయినే । సదాచార్యాయతస్మైస్తుయతిరాజాయమంగళం -౪- శ్రీమద్వైష్ణవసిద్ధాంతరక్షణేసర్వతఃక్షితౌ । బద్ధదీక్షాయగురవేయతిరాజాయమంగళం -౫- కుదృష్టికుహనాక్రాన్తవేదాంతాపద్వినోక్షిణే।

శ్రీరామానుజసంజ్ఞాయయతిరాజాయమంగళం - ౬ - విశుద్ధబ్రహ్మమీమాంసాకుదృష్టికలితాపదాం । నివర్తకాయనిర్మూలంయతిరాజాయమంగళం - ౭ - మూర్తాయదివ్యసూరీణాంప్రవృత్తాయకలేర్గ్లతౌ । మహాకృపాప్రవాహాయయతిరాజాయమంగళం -౮- అనేకేష్వవతారేష్వప్యనిర్వృత్తంహరేర్మతం।క్షణేనసిర్వర్తయతేయతిరాజాయమంగళం-౯- అశేషలోకవంద్యాయగురవే శేషమూర్తయే - శ్రీమద్రామానుజాయాస్తుయతిరాజాయమంగళం - ౧౦ - ఇత్యేవంసాదరంసతతవిరచితమంగళాశాసనః *పాషండద్రుమషండదావదహనశ్చార్వాకశైలాశనిర్బౌద్ధధ్వాంతనిరాసవాసరపతిర్జైనేభకంఠీరవః । మాయావాదిభుజంగభంగగరుడస్త్రైవిద్యచూడామణిశ్శ్రీరంగేశజయధ్వజోవిజయతేరామానుజోఽయమ్మునిః - ౧ - పాషండషండగిరిఖండనవజ్రదండాఃప్రచ్ఛన్నబౌద్ధమకరాలయమంథదండాః । వేదార్థసారసుఖదర్శనదీపదండారామానుజస్యవిలసంతిమునేస్త్రిదండాః -౨- చారిత్రోద్ధారదండంచతురనయపథాలంక్రియాకేతుదండం సద్విద్యాదీపదండంసకలకలికథాసంహృతేఃకాలదండం । త్రయ్యంతాలంబదండంత్రిభువనవిజయచ్ఛత్రసౌవర్ణదండంధత్తేరామానుజార్యః ప్రతికథకశిరోవజ్రదండంత్రిదండం -౩- త్రయ్యామాంగళ్యసూత్రం త్రియుగయుగపథారోహణాలంబసూత్రంసద్విద్యాయంత్రసూత్రంసగుణనయవిదాంసంపదాంహారసూత్రం । ప్రజ్ఞాసూత్రంబుధానాం ప్రశమధనమనఃపద్మినీనాళసూత్రం రక్షాసూత్రంయతీనాంజయతియతిపతేర్వక్షసిబ్రహ్మసూత్రం - ౪ - పాషండసాగరమహాబడబాముఖాగ్నిశ్శ్రీరంగరాజచరణాంబుజమూలదాసః । శ్రీవిష్ణులోకమణిమండపమార్గదాయీ రామానుజోవిజయతే యతిరాజరాజః - ౫ - ఇత్యేవంసమంతతస్సంఘోష్యమాణబిరుదావళిర్వైదికసార్వభౌమోభగవాన్ రామానుజమునిః * శుకాద్యామునయఃకేచిద్భృ

గ్వాద్యాశ్చతపోధనాః । ప్రిహ్లాదప్రముఖాఃపుణ్యాఅంబరీషాదయోనృపాః॥ విష్ణోరేవాపరందేహంమన్వానాస్తంనగోత్తమం । పద్మాఖ్యమాక్రమితుంభీతాఃపర్యంతేష్వేవవర్తనాః॥ తన్నిర్గతనదీష్వేవకుర్వాణాస్స్నానతర్పణే। తపఃకుర్వంతివాంఛంతస్సాక్షాత్కర్తుంజనార్దనమిత్యేకవింశాంకచిహ్నితవామనపురాణభాగ ద్వితీయాధ్యాయవచనేషు - పరావరతత్త్వవిదగ్రేసరాశ్శుకాదయః పరమయోగినః - ప్రహ్లాదాదయఃపరమభాగవతాః - అంబరీషాదయోమహాభాగవతరాజర్షయశ్చ - శ్రీవేంకటగిరౌతత్ర విరాజమానేభగవతి చసమానప్రతిపత్తిం కుర్వాణాః ప్రాకృతేననిజశరీరేణతత్రాపి పద్మాఖ్యంచతాదృశ గిరిసంస్పర్శమసహమానాఃపర్యంతేష్వేతపఃకుర్వంతోఽవర్తంతేతిప్రతిపాదనాత్ - భగవన్నిర్హేతుకకృపాసాగరపరీవాహలబ్ధదివ్యజ్ఞానేననివృత్తావిద్యేషుశ్రీపరాంకుశపరకాలాదిదివ్యసూరిష్వపి - శ్రీపరాంకుశదివ్యసూరిణా శ్రీముఖసూక్తనామ్న్యాంద్రావిడ బ్రహ్మసంహితాయాంతృతీయకాండతృతీయశ్రీముఖసూక్తే - సప్తమగాథాయాం * శ్రీవేంకటోనస్స్వామ్యలక్షణంమోక్షందద్యాన్మహాద్రిరితి - అష్టమగాథాయాం * శ్రీవేంకటమహాచలఏకస్మిన్నేవోపాస్యమానేఽస్మదఘంవినశ్యేదితి - నవమకాండతృతీయశ్రీముఖసూక్తాష్టమగాథాయాం * ఉత్తారకేణాధిష్ఠితంవేంకటంశ్లాఘ్యాయాం పృథివ్యామవస్థితముపగమ్యదేవాభజమానాఇతి చాభిధానాత్ - శ్రీభక్తిసారదివ్యసూరిణా - చతుర్ముఖశ్రీమదంతాదిసంజ్ఞితనిజద్రావిడసంహితాయాం - ద్విచత్వారింశగాథాయాం * గత్వాప్రణమతనితరాముత్తుంగం వేంకటంస్థిరీభూయ-పాపహరంశీలేనేతి - పంచచత్వారింశగాథాయాం * శిశిరనిర్ఝరోవేంకటఏవ పరమపదవాసినాంభూవాసినాంచపరమప్రాప్యఇతి - అష్టచత్వారింశగాథాయాం * వేంకటఏవపరమపదవాసిభిఃపరమప్రీత్యతయోపాస్యమానః - వేంకటఏవచసత్యపాపవ్యాధినివర్తనకారీతి చాభిధానాత్ - శ్రీకలివైరిదివ్యసూరిణా - శ్రీసూక్తాఖ్యనిజద్రావిడసంహితాయాం - ప్రథమకాండేఽష్టమశ్రీసూక్తేనవసుగాథాసు * శ్రీవేంకటంభజమనఇత్యభిధానాత్ - ఏవమేవానేకస్థలేషుప్రాయశస్సర్వైస్సూరిభిర్వేంకటాచలస్యైవ ప్రా

వృత్త్వప్రతిపాదనేనచ - దివ్యసూరయోపిశ్రీవేంకటగిరింతత్రివసంతంభ
గవంతంచతుల్యతయాప్రాప్యంప్రాపకంచమన్వానాః - ప్రాకృతశరీరే
ణశ్రీవేంకటగిరిఃపద్భ్యాంనస్ప్రష్టుమర్హ ఇత్యేవంమత్వైవతం గిరిమనా
రోహంతఏవమంగళాశాసనమకార్షురిత్యవగమనాచ్చ-శ్రీవేంకటగిరేరధి
త్యకాయాంశ్రీపరాంకుశాదిదివ్యసూరీణాంప్రతిష్ఠాపనేతేషామేవాభిసం
ధ్యభావంనిశ్చిత్యతదుపత్యకాయామేవశ్రీపదపుర్యాంప్రత్యేకశో దివ్యాల
యేషుశ్రీవేంకటనాథాభిముఖాం స్తదీయమంగళాశాసనైకపరాయణాం
స్తాన్ దివ్యసూరీనపియథావిధ్యర్చారూపేణప్రతిష్ఠాపయామాస ॥ ౯ ॥ ఏ
వం- తతఃకించిత్కాలాత్పూర్వమనేకజన్మార్జితపాపపరంపరావశేన
నిజశైవమతదురభిమానసామ్రాజ్యతస్స్వరాష్ట్రభూతేచోళదేశేసమం
తతోఽనేకవిష్ణుక్షేత్రప్రద్రోహంకృతవతాతతపవకర్మపరిపాకాత్సంజాత
స్వాసక్రిమేర్మహతఃకంఠేగడోర్వ్యేగతోవిపన్నేనతతఏవక్రిమికంఠనామ్నా
విఖ్యాతేనావ్యపదేశ్యేన చోళరాజేనస్వకృత విష్ణుక్షేత్రప్రద్రోహమహా
ప్రళయసమయే శ్రీకావేరీతీరవర్తినఃకణ్వమహామునితపశ్చర్యాఫలీభూత
ప్రత్యక్షప్రాదుర్భావశ్రీగోవిందరాజభగవత్క్షేత్రస్యచిత్రకూటాభిధాన
స్యాపిప్రద్రోహేప్రసక్తేకాందిశీకైఃకతిపయశ్రీవైష్ణవైశ్శ్రీగోవిందరాజ
భగవదుత్సవమూర్తిభూతందేవాధిదేవంపరంపరిపాల్యానీయతదాప్రభృ
తిశ్రీవేంకటగిరేరుపత్యకాయాంశ్రీపదపుర్యామారాధ్యమానం- తన్మూల
మూర్తిభూతంశ్రీగోవిందరాజాభిధానంభగవంతం శ్రీచిత్రకూటాధి నా
థంక్షీరార్ణవశాయినంనీలమహార్ణవతీర్థశాయినంచకృతంసమాకర్ణయన్
సభగవాన్ రామానుజమునిః - పురాణప్రసిద్ధంశ్రీకులశేఖరకలివైరిదివ్య
సూరిభ్యాంకృతమంగళాశాసనంశ్రీచిత్రకూటాఖ్యం దివ్యక్షేత్రమిత్థంని
ర్మూలహతంనభవితుమర్హతీతిఖిన్నమానసః - భవిష్యతిచమానంతస్మి
న్నేవక్షేత్రేపునరపిభగవతఃప్రాదుర్భావః - నహిఖలుమహర్షిదివ్యసూ
రితపశ్చర్యామంగళాశాసనే- ఆత్యంతికీందివ్యక్షేత్ర హానింసహేయా
తాం - సంప్రతితుతమేతంభగవంతంశ్రీచిత్రకూటనాథంశ్రీగోవిందరాజ
మిహైవసంప్రతిష్ఠాపయామఇత్యభిదధానః - నిజాంతరంగకింకరంయాద
వరాజమాహూయస్వాభిప్రాయంకృత్స్నమావేద్యతంచ నీలమహార్ణ

వతీర్థశాయినం శ్రీగోవిందరాజాభిధానం దేవాధిదేవనామ్నా ఉత్సవబేర
స్యమూలబేరభూతం శ్రీచిత్రకూటాధినాథం భగవంతం క్షీరాబ్ధిశాయినమ
పి నిగూఢమావాహ్య శ్రీగోవిందరాజదేవాధిదేవావుభావపి శ్రీవేంకటనా
థాదవిశేషం శ్రీవైఖానసాగమోక్తవిధినైవ శ్రీపదపుర్యాం దక్షిణభాగవర్తి
మహాతటాకపార్శ్వే ప్రతిష్ఠాపయామాస ॥ ౧౦ ॥ స చ భగవాన్ గోవిం
దరాజాభిధానః క్షీరాబ్ధినాథః శ్రీదేవీభూదేవీసంవాహ్యమానదివ్యచర
ణనలినయుగళః-నాభీకమలాధిష్ఠితచతురాననః-మధుకైటభాధిష్ఠితపాద
పార్శ్వః - మధుకైటభనిరసనార్థవిషజ్వాలాజాలోద్వమనకరవికసద్వి
నిశ్వసద్వక్త్రకుహరమాలప్రోద్యత్ఫణామండలశేషాహితల్పే శయా
నః - పృథులతరదీర్ఘతరకోటీరప్రముఖదివ్యభూషణభూషితః - చతుర్భు
జః - శంఖచక్రాదిదివ్యాయుధధరః - దక్షిణభాగవిన్యస్తమస్తకః-ఉత్త
రభాగవిన్యస్తప్రసారితపాదారవిందయుగళశ్చ ప్రతిష్ఠాపితః ॥ ౧౧ ॥ ఇత్థం
శ్రీరామానుజమునినియమితో నారాయణపురవాసీ దేశాధిపతిర్యాదవరా
జస్స్వాచార్యశాసనానురోధేన శ్రీపదపుర్యాం దక్షిణభాగే మహాతటాక
పార్శ్వే మహతి దివ్యాలయే యథోక్తరూపం శ్రీగోవిందరాజం ప్రతిష్ఠాప్య
తద్దివ్యాలయం పరితస్స్వాచార్యనామ్నా రామానుజపురం నామావాంత
రపురం చ నిర్మాప్య ప్రాగేవ శ్రీశ్రీనివాసభోగతల్పభూతక్రీడాద్రిరూపశేష
పరిసరవర్తిన్యాం తత్ప్రకోపప్రదూయమానాయాం శ్రీపదపుర్యాం మధు
కైటభనిరసనార్థం విషానలజ్వాలాః ప్రోద్వమతశ్శ్రీగోవిందరాజతల్పభూ
తస్యానంతస్యాపి ప్రకోపేన భూయోఽపి మహానర్థప్రసంగభయేన శ్రీరామా
నుజమునిశాసనేనైవ తదీయాన్ ప్రాచీనాన్ కాంశ్చిత్సన్నివేశాన్ పరివ
ర్త్య తత్తద్దివ్యసూరిదివ్యాలయాంశ్చ శ్రీవేంకటాచలోపత్యకాయాం
యథాపూర్వసన్నివేశమేవ సంస్థితాన్ తత్తత్ప్రకల్పితావాంతరపు
రమధ్యస్థితాంశ్చ కృత్వా - తాం పురీం - శేషకోపప్రశాంతికరగరుడ
వ్యూహసంస్థానసంస్థితాం శ్రీశేషాచలాసూర విప్రకృష్టాం చ నిర్మాప
యామాస ॥ ౧౨ ॥ ఇత్థం యథోక్తకారిణశ్శ్రీవేంకటాద్రిదివ్యసంస్థా
నసంబంధి దేశాధిపతేర్నారాయణపురవాసిన స్స్వాంతరంగాంతేవా
సినో యాదవరాజస్యానుకూలవృత్తితయా స భగవాన్రామానుజముని

స్వప్రార్థనానుగుణ్యేన శైవజననిరసనార్థం శంఖచక్రాదిస్వాసాధారణ
దివ్యాయుధధరే శ్రీమతి వేంకటనాథే - స్వప్రతిష్ఠాపితే శ్రీగోవిందరాజభ
గవతి చాభిమానాతిశయేన చ - స్వయమపి శేషతశ్శ్రీరంగవాసరసికోపి శ్రీ
రంగక్షేత్రం ప్రతిగత్వాగత్వా పునఃపునరాగచ్ఛన్ కృతాసు త్రిచతురాసు
శ్రీవేంకటాద్రియాత్రాసు శ్రీవేంకటాద్రిసంబంధి దివ్యదేశే తదాతదా త
త్తద్దేశకాలచరిత్రవిశేషానుగుణాన్ బహూన్ విశేషాన్ రచయామాస॥
స చ యాదవరాజో భగవద్భాష్యకారాంతేవాసీ స్వాచార్యశాసనాను
వర్తనైకపరాయణస్స్వాచార్యప్రతిష్ఠాపితే శ్రీగోవిందరాజే స్వాచార్య
సంజ్ఞాచిహ్నితే తదీయే శ్రీరామానుజపురే చ విశేషాభిమానవశేన మండ
పగోపురప్రాకారాదీన్ దివ్యాలయాంగభూతాన్ నగరాంగభూతత
త్తద్వీథీకల్పనాదివిశేషాన్ భగవతస్తత్తదుత్సవ విశేషాంశ్చ నిర్వర్తయ
న్నాసీత్ ॥ ౧౪ ॥ శ్రీహరివంశే పౌష్కరప్రాదుర్భావఘట్టే భవిష్యప
ర్వాంతర్గతత్ర్యధికద్విశతతమాధ్యాయే మహార్ణవశాయినో భగవతో
నారాయణస్య * విష్ణుస్తమసి సంభూతో మధుర్నామ మహాసురః। త
స్యైవ తు సహాయోఽన్యో జాతో రజసి కైటభ ఇత్యాదినా మధుకైటభ
దానవసమాగమస్య * తతశ్శయానం శ్రీమంతం బహుయోజనవిస్తృతం।
పద్మనాభం హృషీకేశం ప్రణమ్యావోచతాముభౌ ఇతి మధుకైటభాభివం
ద్యతాయాః * తతస్తావూచతుస్తత్ర బ్రహ్మాణమసురోత్తమౌ। దృష్ట్వాయు
యుత్సయా క్రూరౌ క్రోధసంరక్తలోచనౌ॥ కస్త్వం పుష్కరమధ్యస్థస్సి
తోష్ణీషశ్చతుర్ముఖ ఇతి మధుకైటభయోశ్చతుర్ముఖం ప్రతిప్రశ్నదర్శనేన
నాభీపద్మస్థితచతురాననతాయాశ్చావగమేన - క్షీరాబ్ధినాథభూదేవీసం
వాదరూపాయాం శ్రీవిష్ణుస్మృతౌ ప్రథమాధ్యాయే * శేషపర్యంకగంత
స్మిన్ దదర్శ మధుసూదనం। శేషాహిఫణరత్నాంశుమర్ద్విభావ్యముఖాం
బుజం॥ శశాంకశతసంకాశం సూర్యాయుతసమప్రభం। పీతవాసస
మక్షోభ్యం సర్వరత్నవిభూషితం॥ మకుటేనార్కవర్ణేన కుండలాభ్యాం
విరాజితం। సంవాహ్యమానాంఘ్రియుగం లక్ష్మ్యైకరతలైశ్శుభైః॥ శరీ
రధారిభిశ్శస్త్రైస్సేవ్యమానం సమంతతః। తం దృష్ట్వా పుండరీకాక్షం వ
వందే మధుసూదనమితి క్షీరాబ్ధినాథాకారవర్ణనేన - తత్రైవాష్టనవతిత

మాధ్యాయే * ఇత్యేవముక్త్వావసుమతీజానుభ్యాంశిరసాచనమస్కారం
కృత్వోవాచ - భగవంస్త్వత్సమీపేసతతమేవచత్వారిమహాభూతాల
యాన్యాకాశశ్శంఖరూపీవాయుశ్చక్రరూపీతేజశ్చ గదారూప్యంభోఽం
భోరుహరూపి - అహమప్యనేనైవరూపేణ భగవత్పాదమధ్యపరివర్తినీభ
వితుమిచ్ఛామి - ఇత్యేవముక్తోభగవాంస్తథేత్యువాచ - వసుధాపిలబ్ధ
కామాతథాచక్రఇత్యుక్త్వా శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపరబ్రహ్మాండపు
రాణప్రథమాధ్యాయస్థితక్షీరాబ్ధినాథవర్ణనఘట్టే * సంవాహ్యమానచర
ణంశ్రియాభూమ్యాచసాదరమిత్యుక్త్వాచ శ్రీదేవీభూదేవీసంవాహ్యమా
నచరణారవిందత్వాదివిశేషణావగమాచ్చయథోక్తరూపోగోవిందరాజః
ప్రతిష్ఠాపితః ॥ ౧౫ ॥ ఏవం * దహ్యమానావనంతస్యవిషజ్వాలాభి
రేవచేతివచనేనమధుకైటభయోః క్షీరాబ్ధినాథతల్పభూతానంతవిషజ్వా
లాదహ్యమానతాప్రతిపత్త్యానగరస్యాపితదధీనదాహప్రసంగభియాగరు
డవ్యూహసంస్థానేనతన్నిర్మాణంకారితం ॥ ౧౬ ॥ ఇత్థంకారయిత్వాస
భగవాన్ రామానుజమునిః - భోయాదవరాజ - శ్రీగోవిందరాజశ్శ్రీ
వేంకటనాథశ్చక్షీరాబ్ధి నాథావతారరూపతయైక వస్తుభూతావిత్యవగ
చ్ఛ - శ్రీవేంకనాథస్యక్షీరాబ్ధినాథావతారరూపతాచబ్రహ్మాండపురా
ణప్రథమద్వితీయాధ్యాయయోస్స్పష్టా - శ్రీవేంకటనాథస్యశ్రీవైకుంఠ
నాథావతారభూతస్యాపిక్షీరాబ్ధినాథాంశమిశ్రతయాతదవతారరూప
త్వమపిశేషావతారభూతస్యాద్రేర్భగవద్దేహరూపత్వమివసంభవత్యేవ -
యథోక్తంబ్రహ్మాండపురాణ ద్వితీయాధ్యాయే * విష్ణోరపరదేహత్వా
దాక్రామన్నపదైర్గిరిం । నారాయణాంశసంభూతశ్శేషోహిగ్గిరిరూప
ధృదితి - అతస్తుల్యతయోర్భయోరుత్పాదికంపరస్పరావిరోధేననిర్వర్త
య - ఏవంవిప్రకృష్టసన్నికృష్టౌశ్రీవైకుంఠనాథక్షీరాబ్ధినాథావతారభూ
తౌశ్రీవేంకటనాథ శ్రీగోవిందరాజౌతయోరేవలీలాందర్శయంతౌపరస్ప
రైక్యమేవావగమయతః- యథాహిసుదూరవిప్రకృష్టశ్శ్రీవైకుంఠనాథః-
ఆర్తానాం బ్రహ్మాదీనాంనిజార్తివిజ్ఞాపనాయోగ్యత్వేనాతిదుర్లభతయా
౭౭ర్తధ్వనింశ్రుత్వాతద్రక్షణాయదేవాదీనాంసుఖేనసమాశ్రయణీయ
త్వాయచస్వయమేవ క్షీరాబ్ధిముపాగతస్సన్నికృష్టస్సులభస్సమిందే -

తత్రైవ శ్రీవేంకటనాథోఽపి సముత్తుంగగిరిశృంగవర్తీ విప్రకృష్టో మందశక్తీనామార్తానాం సమాశ్రయణాయోగ్యతయా దుర్లభస్సన్ స్వయమేవ సుఖేన తత్సమాశ్రయణీయత్వాయ శ్రీపదపుర్యాం రూపాంతరేణ సన్నికృష్టస్సర్వసులభస్సమింధే - కింబహునా - శ్రీవైకుంఠనాథక్షీరాబ్ధినాథయోరైక్యే తదవతారభూతయోశ్శ్రీవేంకటనాథ శ్రీగోవిందరాజయోరపి తద్వదేవైక్యం సుగమం - కించ - ఇత్థం కలౌ కించిత్కాలానంతరం కేనచిత్కారణేన క్షీరాబ్ధినాథావతారభూతశ్చిత్రకూట దివ్యక్షేత్రాధినాథశ్శ్రీగోవిందరాజశ్శ్రీవేంకటాద్రేరుపత్యకాయాం శ్రీపదపుర్యాం సమాగమిష్యతి - తదానీం చ శ్రీవైకుంఠనాథ శ్రీక్షీరాబ్ధినాథావతారభూతౌ శ్రీవేంకటనాథశ్రీగోవిందరాజౌ శ్రీవేంకటగిరేరధిత్యకోపత్యకావర్తినా మందశక్తీనామార్తానాం దుర్లభసులభౌ చ సంతౌ - బ్రహ్మాదిదేవానాం విప్రకర్షసన్నికర్షాభ్యాం దుర్లభసులభయోరూర్ధ్వాధరస్థానావస్థితయోస్స్వమూలభూతయోః శ్రీవైకుంఠనాథక్షీరాబ్ధినాథయోరేవ లీలాం ప్రకాశయంతౌ - తావివైకవస్తుభావాపన్నౌ చ వర్తిష్యేతే ఇతి భావివృత్తాంతం విజ్ఞాయైవ శ్రీవేదవ్యాసభగవదంతేవాసీ త్రైకాలికసర్వధర్మవృత్తాంతవిజ్ఞాతా శ్రీసూతమహామునిః- శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపర శ్రీవారాహపురాణాంతర్గతప్రథమభాగస్థైకషష్టితమాంకచిహ్నైత్రైకోనత్రింశాధ్యాయే శ్రీవేంకటేశాష్టోత్తరశతనామావళ్యాం * గోవిందాయ నమో నిత్యం శ్రీనివాసాయ తే నమః ఇతి పఠన్ - శ్రీ శ్రీనివాసగోవిందరాజయోరేకవస్తుభావాపన్నతామేవ జ్ఞాపయామాస - తస్మాత్ క్షీరాబ్ధిరేవ శ్రియ ఆకరస్థానతయా శ్రీపదసంజ్ఞాచిహ్నితపురీరూపమాపన్నో వర్తతే- శ్రీవైకుంఠపవచ కించిద్వర్ణవ్యత్యాసేన శ్రీ వేంకటసంజ్ఞా చిహ్నితాచలరూపమాపన్నో వర్తతే - తత్రవర్తమానౌ శ్రీగోవిందరాజ శ్రీనివాసౌ - క్షీరాబ్ధినాథ శ్రీవైకుంఠనాథావేవ - తౌ చైకవస్తు భావాపన్నావేవేతి సుదృఢమధ్యవస్యన్ పరిపూర్ణప్రతిపత్తియుక్తస్త్వం తయోస్సమానమేవోత్సవాదికం పరస్పరావిరోధేన సమ్యఙ్నిర్వర్తయేతి యాదవ రాజం న్యయుఙ్క్త ॥ ౧౭ ॥ తతో యాదవరాజేన యథా యతీంద్రాజ్ఞం శ్రీగోవిందరా
జ

జస్యారాధనమహోత్సవాదిషునిర్వర్త్యమానేషు శ్రీగోవిందరాజేపిత త్తదర్థినామపేక్షితదృష్టాదృష్టసకలఫలప్రదాయినిప్రసిద్ధే విరాజమానే సతిసంతానార్థినికాశీరాజే శ్రీవేంకటనాథం సేవితుం సకుటుంబే స మాయాతే - భగవాన్ శ్రీవేంకటనాథః * దేహి మేదదామిత ఇతి శ్రు తిప్రసిద్ధాంప్రాయశో దేవతాంతరముఖేనైవనిర్వర్త్యమానాంలీలాంస్వ కీయామేవస్వసంకల్పేనైవదేవతాంతరగతాం లోకానాంజ్ఞాపయితు కామః స్వయమపి పరిగృహీత తాదృశలీలః - కాశీరాజమహిషీం స్వప్నేతుభ్యమహంసంతానందాస్యామి - తవనాసామణిం మేదేహీ త్యభ్యర్థయన్ - తయాచరాజమహిష్యా - భోస్స్వామిన్ భర్తృప రతంత్రాఽహమస్మి - యదిభర్తాఽనుమన్యతే - తర్హిదాస్యామీతి ప్రత్యుక్తః - ఏవంతర్హి - అహమప్యస్మదగ్రజస్య శ్రీగోవిందరాజభగ వతఃపరతంత్రోఽస్మి - సయదితుభ్యంసంతానదానాయానుమన్యతే - త దైవతుభ్యమహంసంతానందాతుంశక్నుయాం - నాన్యథేతిప్రతివదన్- ప్రాగ్రామానుజమునినిర్ణీతాం శ్రీగోవిందరాజస్యస్వస్య చైకవస్తుమూ లతానిబంధనామేకవస్త్వంతర్భూతత్వలక్షణామేకవస్తుతామేవప్రక టీచకార ॥ ౧౮ ॥ ఏతంవృత్తాంతమాకర్ణ్యస భగవాన్రామానుజము నిః - యత్రైకస్మిన్ దివ్యాలయేపంచానాంబేరాణామేకమూలతయైక్యం తత్రైవశ్రీగోవిందరాజభగవతాసహాస్యాపైక్యమస్మదభిమత మంగీకృ తంభగవతాశ్రీనివాసేన- అతఇతఃప్రభృతిశ్రీవేంకటనాథ శ్రీగోవిందరాజ యోరారాధనసమయేశ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణాద్యనుసంధానేశ్రీవేం కటాచలమాహాత్మ్యభాగ శ్రీచిత్రకూటమాహాత్మ్యభాగావుభావప్యుభ యత్రానుసంధేయా- నిత్యానుసంధేయదివ్యప్రబంధానుసంధానేశ్రీవేం కటనాథవిషయశ్రీచిత్రకూటాధినాథభూతశ్రీగోవిందరాజవిషయ దివ్యప్ర బంధభాగావుభావుభయత్రానుసంధేయా - శ్రీవేంకటాద్రి శ్రీపదపురీ రూపోభయస్థలవాసిభి శ్శ్రీవైష్ణవైరిదంస్థలద్వయమేకదివ్యదేశం సం భావ్యనిజగృహేషువివాహోత్సవాదికాలేషు స్వస్వ మహిషీ సహి తయోశ్శ్రీవేంకటనాథశ్రీగోవిందరాజయోరుభయోరపి సంభావనా కార్యా - గద్యబిరుదాద్యనుసంధానకాలేష్వపి - శ్రీవేంకటాచలనివా

సచిత్రకూటవిహారేత్యుభయపదఘటితమేవోభయోర్గద్య బిరుదాద్య
నుసంధానంచ కార్యమితివ్యవస్థామప్యారచయామాస ॥ ౧౯ ॥ ఏవం
శ్రీరామానుజమునిః- శ్రీనివాసభగవతోఽనవధికావిచ్ఛిన్నైశ్వర్యాభివృ
ద్ధయేతదీయవక్షోనిలయకంఠికాయాంయథావ్యూహ లక్ష్మీః ప్రతిష్ఠాపి
తా - తథాశ్రీగోవిందరాజస్యాప్యవిచ్ఛిన్నైశ్వర్యాభి వృద్ధయేకాచనదే
వీప్రతిష్ఠాపనీయేతిపరిచింతయన్ - శ్రీభట్టనాథదివ్యసూరికన్యకాభావ
మాపన్నామయోనిజాంశ్రీతులసీకాననసంభవాంభూదేవ్యంశావతీర్ణాం
శ్రీగోదాదేవీమవికలసకలసల్లక్షణాంశ్రీగోవిందరాజాభిముఖప్రచరచ్ఛా
యసుభగసౌగంధికాలంకృతవామహస్తాంతదీయదివ్యైశ్వర్యాభివృద్ధికా
రివ్యూహలక్ష్మీసంబంధియంత్రమంత్రోద్ధారాదిభిర్యథావిధిలిఖితైర లం
కృతేదివ్యసింహాసనేస్థితాంభగవతోగోవిందరాజస్యదక్షిణేపార్శ్వేఽప్య
థక్సన్నిధిరేపృథక్స్థాయిప్రధానమహిషీన్యాయేనప్రతిష్ఠాపయామాస ॥౨౦॥
తతశ్చతన్నియమనేనయాదవరాజశ్శ్రీగోవిందరాజస్యపురాణసిద్ధంమి
థునమాసమహోత్సవంశ్రీగోదాదేవ్యాఃకర్కటకమాసమహోత్స
వంధనుర్మాసమహోత్సవంయథావిధిచససంభ్రమంనిర్వర్తయామా
స ॥ ౨౧ ॥ తదానీంసయాదవరాజ శ్శ్రీరామానుజమునినియమనేన
శ్రీగోదాదేవీసమేతశ్రీగోవిందరాజస్యసతతమహాభాగవతమంగళాశా
సనేననిర్విఘ్నైశ్వర్యసమృద్ధింసంపాదయితుకామః శ్రీగోవిందరాజాధి
ష్ఠానభూతేశ్రీరామానుజపురేసమంతతోబలిహరణవీధిషుబహూనిగృహా
ణినిర్మాయశ్రీశైలపూర్ణశ్రీమదనంతార్య ప్రభృతీనాంమహాభాగవతానా
మన్యేషాంచబహూనాంశ్రీవైష్ణవానాందత్వాతాంస్తత్ర నివాసయా
మాస ॥ ౨౨ ॥ ఏవం * నగరస్యతువాయవ్యేదిక్ప్రదేశేసమస్థలే । ప
ణ్యవీధింప్రకుర్వీతప్రజానామభివృద్ధయ ఇతిశాస్త్రానురోధేనశ్రీరామాను
జపురవాయవ్యదిగ్భాగేతన్నగరస్థజనానుకూలతయాపణ్యవీధిం * ధా
న్యాగారంతుపూర్వస్యాందిశిదేవస్యకారయేదితిశాస్త్రానురోధేనభగవ
న్మందిరస్యపురస్తాద్దేవస్యధాన్యాగారంచనిర్మాపయామాస ॥ ౨౩ ॥ *

ఇత్యనంతార్యగుంభితాయామితిహాసమాలా
యాం చతుర్థస్తబకః.

అథ శ్రీవేంకటాచలే భగవద్దివ్యాలయే వర్తమాన పుష్పవాపికా స్వర్ణకూపాదివృత్తాంత ఉచ్యతే ॥ ౧ ॥ పురా * నిత్యంబి లేన చాగత్య దేవం నత్వా నృపోత్తమః । రాజ్యంచ కారధర్మేణ భుంజానో భోగముత్తమమితి భూగోళోపాఖ్యానశబ్దిత వరాహపురాణ ద్వితీయభాగాంతర్గత దశమాధ్యాయోక్తరీత్యా తోండమాంశ్చక్రవర్తీ కలియుగాదౌ శ్రీ వేంకటనాథదివ్యచరణారవిందయుగళపరిపూర్ణభక్తిసంపన్నస్తదనుగ్రహేణ రాజ్యం ధర్మేణ పరిపాలయన్ సమస్తభోగాంశ్చ భుంజానో భగవదుపదర్శిత శ్రీనృసింహబిలద్వారేణ గత్వా శ్రీనివాసమనుదినమభి వందమాన ఆసీత్ - ౧ - తదానీం తస్మిన్ రాజని భగవత్సన్నిధౌ స్థితే * స్థితే కదాచిత్త్రితిపే శ్రీనివాసస్య సన్నిధౌ । శత్రవశ్చ బలోద్రిక్తా రురుధుస్తస్య వై పురీమితి బ్రాహ్మపురాణ సప్తమాధ్యాయోక్తరీత్యా సామంతరాజ సంఘస్తోండమాన్నృపం జేతుం తదీయం నగరం వేష్టయత్సు స చ రాజా తానభిద్రుత్య స్వదేశం ధావతస్తాననుధావ్య ప్రబలం యుద్ధం చకృత్వా క్షీణబలో మిళితైస్సర్వైరపి తై రాజసంఘైః పరాజయం ప్రాపితః కాందిశీకస్స్వదేశమాగత్య శ్రీనృసింహబిలం ప్రాప్య శ్రీనృసింహమభివంద్య తద్బిలమార్గేణ శ్రీనివాసం సహమహిషీకం విహారరసికం సంతమసమయ ఉపససర్ప -౨- తతశ్చాకాలే ఽంతఃపురమాగతం పరపురుషమభివీక్ష్య లజ్జితయో ర్భగవతా సహవిహరంత్యో శ్శ్రీభూదేవ్యోస్సహసా పలాయన పరాయణయో రేకా శ్రీదేవీ శ్రీనివాసోరస్సమారూఢా శ్రీవైజయంతీమాలాయామంతర్దధే - ౩ - అపరాతుభూదేవీ సమీపస్థాయాం పూర్వకాలే రంగదాసేన నందనవనార్థం ఖాతాయాం వాపికాయాం నిపత్యాంతర్హితాబభూవేతి కథాం వృద్ధజనైః కథితామాపండితపామరం సర్వతః ప్రసిద్ధామాకర్ణ్య శ్రీరామానుజమునిః - పూర్వకల్పే ప్యకాలాయాత తోండమాన్నృప సమాగమ లజ్జిత శ్రీనివాస మహిష్యపసరణమిదం పురాణే ప్రతిపద్యతే - ౧ - పరం తు తత్ర గంగా ప్రస్థాయి దాక్షిణాత్య వీరశర్మవిప్రవృత్తాంత ప్రకరణ ఈదృశమపసరణమవగమ్యతే - ౨ - అద్య తు తోండమాన్నృప శత్రుపరిభవ వృత్తాంత ప్రకరణే తదభిధీయతే - ౩ - యథోక్తం వరాహపురాణ ద్వితీయభాగే దశమాధ్యాయే వీరశర్మవిప్రవృ

త్త్వాంతే * అనుక్త్వా బ్రహ్మణే తస్మై ప్రవిశ్య బిలముత్తమం । శ్రీనృసింహం
నమస్కృత్య పునః ప్రాప్య బిలోత్తమం ॥ శ్రీనివాసం యయౌ ద్రష్టుం శ్రీ
భూమిసహితం పరం । తం దృష్ట్వా సహసా యాంతం జుగూహే తేథ రార
మే॥ ప్రణమంతమవోచత్తం కిము కాలే నృపాగతః । నృపోఽవదత్ప్రణమ్యై
శం భీతోఽథ బ్రాహ్మణీమ్స్మృతామితి - ౩ - తథా చేదమీషత్కథా వైష
మ్యం కల్పభేదాదినిబంధనం భవితుమర్హతి - ౪ - కించ - భూతీర్థత్వేన
పురాణప్రతిపన్నాయామస్యాం వాపికాయాం భూదేవ్యాః ప్రవేశోఽపి
సంగతః - ౫ - అతః క్రీడావిఘ్నభయాత్పలాయితాయా అస్యా పతాం
వాపికాం ప్రవిష్టాయా అత్రైవ నిర్విఘ్నక్రీడాసిద్ధయే భగవతా సహాస్యా
అత్ర ప్రతిష్ఠాపనం న్యాయ్యం భవతీత్యనుసంధాయ తదితిహాసపరిపాలనా
య తస్యాం రంగదాసవాపికాయాం భూదేవీం తాదృశతీర్థాధిపతిభావా
పన్నం భగవంతం చార్చారూపేణావిర్భావ్య ప్రతిష్ఠాప్యాంతర్నివేశ్య ప్ర
తిదినం తాదృశవాప్యాం తయోరారాధనం కార్యం - ౧ - శ్రీనివాసభ
గవతస్తులసీకుసుమమాల్యాదికమపి భూదేవ్యర్థం తత్ర నిక్షేప్తవ్యమితి చ వ్య
వస్థాం కృత్వా తత్రైవ నిర్వర్తయామాస ॥ ౨ ॥ సా చ వాపీ శ్రీనివాసపు
ష్పమాల్యనిక్షేపణేన పుష్పవాపికాసంజ్ఞయాఽద్య విఖ్యాతాఽభవత్ ॥ ౩ ॥
ఏవం భగవద్యామునమునిః కదాచిచ్ఛ్రీవేంకటగిరియాత్రాయాం శ్రీవేం
కటగిరినాథమంగళాశాసనం కుర్వాణః కస్మింశ్చిద్దివసే ప్రాతః శ్రీమతో
భోగశ్రీనివాసభగవతః స్నపనార్థం శ్రీపాపవినాశనదివ్యతీర్థాత్పవిత్రతమ
మత్యారోగ్యనిదానం హీరకమణిప్రభాపటలసుస్వచ్ఛం తీర్థం శ్రీశైలపూ
ర్ణైర్వర్షోపద్రవవశేనానేతుమశక్నువతి తీర్థాంతరాణి భగవద్దివ్యమంగళవిగ్ర
హారోగ్యావహాని న భవంతీతి పర్యాలోచ్య భగవతీం శ్రియం దేవీం శరణం
ప్రపద్య - భగవతి శ్రీదేవి భవత్తీర్థమిదం భగవద్దివ్యమంగళవిగ్రహారోగ్యక
రం భవతు - ౧ - ఇతః పరం శ్రీపాపవినాశనతీర్థమివేదమపి భగవదభిషే
కయోగ్యం భవత్వితి ప్రార్థయత్ - శ్రీతీర్థతయా పురాణప్రతిపన్నే పూర్వం
రంగదాసఖాతే పాకశాలాసమీపస్థే స్వర్ణకూపసంశబ్దితే దివ్యకూపే
స్వయం తీర్థముద్ధృత్య భగవదభిషేకం నిర్వర్తయత్ - ఇతః ప్రభృతి -
సుందరస్యాస్మత్స్వామినోఽస్య భగవతః శ్రీనివాసస్యాయమసాధా

రణఃకూపస్సర్వసుందరస్వామికూపఇతితత్సంజ్ఞయావ్యవహర్తవ్యః - ౧ - అనేనైవచభగవతస్సర్వంకార్యంనిర్వర్తనీయం - ౨- శ్రీపాపవినాశనాది తీర్థానాగమనేపిచనారాధనాభిషేకాదివిళంబః కార్య ఇతివ్యవస్థాపయామాసేతికథాంవృద్ధైరభివర్ణితామాకర్ణ్యనిజపరమాచార్యశాసనంపరమాదరేణశిరసాప్రతిగృహ్ణన్ శ్రీరామానుజమునిస్స్వీయానపిసర్వాన్ - శ్రీయామునమునిశాసనంయథావన్నిర్వర్తనీయమితినియమ్య శ్రీపాపవినాశనతీర్థస్యతత్ప్రతినిధితయాభగవత్తైవనియమితస్యగగనగంగాతీర్థస్య పరమాచార్యనియమితస్య శ్రీమత్సుందరస్వామికూపస్యచత్రయాణామన్యతమస్మైవతీర్థేనభగవతశ్శ్రీనివాసస్య సర్వంకార్యంనిర్వర్తయామాస ॥ ౪ ॥ భగవన్మందిరేఽన్నపాకశాలాపార్శ్వస్థఃపురాశ్రీదేవ్యాపాకార్థంనిర్మితఃకూపస్సంప్రతిసుందరస్వామిసంజ్ఞయావ్యవహ్రియమాణస్సువర్ణకూపాపరాభిధానఏకః- చంపకప్రదక్షిణేఈశానదిగ్భాగేపుష్పమండపసమీపే భక్ష్యపాకశాలాపార్శ్వవర్తీపురాపాకార్థంభూదేవ్యానిర్మితస్సంప్రతిపుష్పవాపీ కాఖ్యోఽపరఃకూపశ్చేత్యేతావుభౌకూపౌ శ్రీతీర్థభూతీర్థరూపౌ ప్రాక్కదాచిదనభివ్యక్తౌ పశ్చాద్రంగదాసేనపుష్పవనపాలనార్థకూపఖననముఖేనోద్భావితౌ పశ్చాత్తోండమాన్నృపరూపేణావిర్భూతేన తేనైవసమ్యఙ్నిబద్ధాంగౌవిరాజేతే ॥ ౫ ॥ ఉక్తంహి - వరాహపురాణద్వితీయభాగేనవమాధ్యాయే * ఏవందృష్ట్వాశ్రీనివాసంవిస్మితోరంగదాసకః । అస్యదేవస్యచారామంకరిష్యామీత్యచింతయదిత్యారభ్య *మల్లికాకరవీరాబ్జకుందమందారమాలతీః । తులసీచంపకానాంతువనాన్యేవచకారహ ॥ ఖనిత్వాతత్రకూపౌద్వౌవర్ధయంస్తజ్జలైర్వనం । ఆరామపుష్పాణ్యాదాయస్వయందామాన్యథాకరోదిత్యం తేన స్వామిపుష్కరిణీతీరేఽద్యవిద్యమాన భగవద్దివ్యాలయస్థానేపుష్పారామకరణపూర్వకంరంగదాసేనకూపద్వయంకృతమితి ॥ ౬ ॥ భవిష్యోత్తరపురాణేపిత్రయోదశాధ్యాయే * తామ్రపత్రైస్సుసంబద్ధంస్వర్ణాలంకారమండితం।శ్రీతీర్థమన్నశాలాగ్రేభూతీర్థంభూమిపాలక॥ త్వయావినిర్మితం పూర్వంతోండమానమహీపతే । తదద్యకురుశోభాఢ్యంశిలాబంధనపూర్వకమితి * తదాత్వయాకృతావేతౌకూపావారామకారణాత్ । ఇతి

తేకథితంపూర్వంజన్మకర్మసముద్భవం ॥ గోవిందవచనంశ్రుత్వాతోండ
మాన్రాజసత్తమః । కూపాసంశోధయామాసస్వకృతౌపూర్వజన్మనీతి
చోక్తం ॥ ౭ ॥ బ్రహ్మపురాణేచసప్తమాధ్యాయె * వల్మీకస్యాంతరేవి
ష్ణోఃప్రతిమావర్తతేశుభా । జానుమాత్రేనిమగ్నాహితింత్రిణీవృక్షమూల
తః ॥ ధనుర్ద్వయాంతరేపుణ్యంభూతీర్థంవర్తతేశుభం । పాకార్థందేవ
దేవస్యభూమ్యావైనిర్మితంపురా ॥ తత్రాస్తేగౌతమీధేనుస్సించంతీపయ
సావిభుం । చించావృక్షస్యవాయవ్యేభూతీర్థేవాసమీయుషీతి*భూస్వా
మిపుష్కరిణ్యోశ్చమధ్యేక్రీడాస్పదంహరేః । పుష్పోద్యానంచకారాసౌ
శూద్రోభాగవతోత్తమఇతిచోక్తం ॥ ౮ ॥ అథాస్వప్నచించాచంపకతరు
వృత్తాంతఉచ్యతే ॥ ౯ ॥ వారాహపురాణద్వితీయభాగేనవమాధ్యాయే-
* వనమధ్యేతరోర్మూలేస్వామిపుష్కరిణీతటే । తిష్ఠంతంపుండరీకాక్షం
శ్రీభూమిసహితంహరిం ॥ ఆకాశస్థంసందదర్శపీతనీలాకృతింశుభమితివ
చనేన * స్నాత్వాతత్రవిధానేనరాజ్ఞాసహనిషాదపః । దర్శయామా
సదేవేశంరాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే తింత్రిణీవృక్ష
మూలగమితివచనేన - బ్రాహ్మపురాణసప్తమాధ్యాయే * పుష్పోద్యా
నకరశ్శూద్రఃపూజకశ్చద్విజోత్తమః । ప్రవిష్టౌవేంకటంశైలముభావ
న్యోన్యసంగతౌ ॥ స్వామిపుష్కరిణీంపుణ్యాంజగ్మతుశ్చశనైశ్శనైః ।
తత్రస్నాత్వావిధానేనహరింవ్యచినుతాంతదా ॥ విచిన్వతోస్తయోస్త
త్రస్వామిపుష్కరిణీతటే । చించావృక్షస్యమూలేతు ప్రాదురాసీజ్జనా
ర్దనః ॥ తింత్రిణీవృక్షమూలస్థవల్మీకస్థంహరింపరం । ఉద్ధృత్యపశ్చిమే
భాగేస్థాపయామాసతుశ్చతావితివచనేన - భవిష్యోత్తరపురాణే * ఇ
త్థంవిచార్యమాణేతుస్వామిపుష్కరిణీతటే । దక్షిణేవిమలందివ్యంవల్మీకం
దృష్టవాన్ముదా ॥ తింత్రిణీవృక్షమూలస్థంభగవాన్జగదీశ్వరః । మత్వే
దంపరమంస్థానంతత్రలీనోఽభవద్ధరిరితివచనేన చోక్తరీత్యాతింత్రిణీవృ
క్షమూలేశ్రీనివాసభగవతిప్రాదుర్భూయవిరాజమానే - రంగదాసో
నామకశ్చిద్భగవద్భక్తోదక్షిణదేశాత్పూజకేన గోపీనాథనామ్నామార్గ
సంగతేనవైఖానసద్విజోత్తమేనశ్రావితస్వీయస్వప్నవృత్తాంతస్తేనస్వా
మిపుష్కరిణీదక్షిణతీరేసహశ్రీవేంకటాద్రిమాగమ్య తింత్రిణీవృక్షమూల

స్థంభగవంతందృష్ట్వా - అస్యభగవతోమందిరంకించననిబద్ధవ్య ముద్యా
నంచకర్తవ్యమితిచింతయన్ - తత్రభగవత్పార్శ్వవర్తినం పరితోవ్యా
ప్తదూరదీర్ఘవిపులమహాశాఖంచించావృక్షంపల్లవితకతి పయశాఖంకు
సుమితకతిపయశాఖంశలాటుమయకతిపయశాఖం పరిపక్వఫలబహుళక
తిపయశాఖం కదాచిదపిక్వచిదపిశాఖాయాం లోకోపయోగికార్యారం
భవిశ్రాన్తింతిలక్షణనిద్రావిధురంమహోచ్ఛ్రితవద్భగవంతంసమంతత ఆవృ
ణ్వంతంచవిలోక్య విస్మితహృదయఃనూనమయమ స్వప్నశ్చించాతరుఃక
స్యచిదస్వప్నస్యాంశభూతఏవభవితుమర్హతి - తత్రాపిసతతవితతనిజఫ
ణామండలమయవిపులధవళాతపత్రమండలేనభగవతస్సతత శీతాతపాది
నివారణశీలస్తదంతరంగపరివారభూతశ్శ్రీమాననంత ఏవాయమస్వప్న
చించాతరుర్భవితుమర్హతీత్యనుసంధాయతత శ్చించావృక్షసమీపేనై
రృత్యాందిశితథావిధలక్షణమేవ చంపకతరుంచకంచిద్విలోకయన్ తమ
పిదేవాంశసంభూతమేవానుసంధాయా త్రసమంతతస్తరుకర్తనమంత
రేణచకథమ్మందిరముద్యానంవానిర్మాతుంశక్యమితిచింతయన్ - త
తోభగవతా - మదాస్థానభూతస్తింత్రిణీవృక్షః - లక్ష్మ్యాఆస్థానభూత
శ్చాయంచంపకవృక్షః - అతస్తావుభౌవిహాయాన్యాన్వృక్షాదీన్ఛిత్త్వా
మందిరముద్యానంచకర్తవ్యమితినియమితస్తథైవచకార ॥౧౦॥ యథో
క్తంవరాహపురాణద్వితీయభాగేనవమాధ్యాయేరంగదాసప్రకరణే * ఆ
స్థానచించాందేవస్యరమాయాశ్చంపకంతరుం । దేవాజ్ఞప్తోవర్జయిత్వా
తావుభౌదేవసేవితౌ ॥ దేవస్యపరితోభూమావశిలాకుడ్యంతదా౽కరో
త్ । వాసస్థానంచకారాశుదారుభిస్సుమనోహరైః ॥ తతుర్డ్యస్యై
వపరితఃపుష్పారామాంశ్చకారహేతి ॥ ౧౧ ॥ తత్రైవదశమాధ్యాయే
తోండమాంశ్చక్రవర్తిప్రకరణేప్యుక్తం * యథోక్తందేవదేవేనక్షీరప్ర
క్షాళనాదికం । కృత్వాప్రాకారనిర్మాణంకర్తుముద్యోగమాయయౌ ॥
తదానీందేవదేవేనస్వయమాజ్ఞాపితోనృపః । తింత్రిణీంచంపకంచోభౌ
పాలయైతౌనగోత్తమౌ ॥ మమచాస్థానికీచించాలక్ష్మ్యాస్థానంచచంప
కః । నమస్కార్యౌనృపైస్తౌహిఋషిదేవనరైస్సదా ॥ సంస్థాప్యైతౌ
నృపశ్రేష్ఠ ఛేదయాన్యాన్నగోత్తమానితి ॥ ౧౨ ॥ అత్రతింత్రిణీచంపక

—— శ్రీసువర్చలాయాంశ్రీవిష్వక్సేనోత్పత్తిక్రమః. ——

నారదః ॥ శ్రుత్వాచిత్రాంకథాందేవీపునఃప్రీతాఽహశఙ్కరమ్।
విష్వక్సేనశ్చకోవాసౌకిమర్థంచతపోఽచరత్ ॥ ౧ ॥ కింలేభేకుత్రచాస్తే
సౌబ్రూహిమేతత్త్వదర్శన । శ్రుత్వాథపార్వతీవాక్యంప్రీతఃప్రాహమ
హేశ్వరః ॥ ౨ ॥ పురాకృతయుగేదేవీకున్తళానామచాప్సరాః ।
దూర్వాసఆశ్రమంప్రాప్యరమ్యమిన్ద్రప్రచోదితా ॥ ౩ ॥ సాలాస్యమ
కరోద్బాలామహర్షేర్భావితాత్మనః । అగ్రతోరుచిరాందృష్ట్వాసోఽశప
తోఽపనోమునిః ॥ ౪ ॥ కిరాతేభవదుర్బుద్ధేకున్తళేసలకున్తళే । సాశ
ప్తాకున్తళాభీతాప్రాఞ్జలిఃప్రణతాఽవదత్ ॥ ౫ ॥ స్వాధీనానాస్మిభగ
వన్ క్షమస్వమమదుర్నయమ్ । ప్రాఞ్జలింప్రణతాందృష్ట్వాదూర్వాసా
వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౬ ॥ నాన్యతావాక్చమేబాలేశాపమోక్షంవదామి
తే । భీరుపుత్రముఖందృష్ట్వాపునస్స్వర్గంగమిష్యసి ॥ ౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా
సాపునఃప్రాహపుత్రంవిష్ణుపరాక్రమమ్ । దీర్ఘాయుషంతపోనిష్ఠంసోఽతా
స్మితవైభవాత్ ॥ ౮ ॥ ఇతినమ్రాంపునస్తాంతుతథాస్త్విత్యబ్రవీన్ము
నిః । వీరబాహోఃకిరాతస్యపత్న్యాంజజ్ఞేసువర్చలా ॥ ౯ ॥ పుత్రీ
హ్యపుత్రిణస్తస్యవవృధేప్రీతివర్ధనీ । వరాసారూపలావణ్యగుణైర్నారీగ
ణేష్వభూత్ ॥ ౧౦ ॥ ధర్మపుత్రాయభద్రాయతాంపితాప్రదదౌతదా।
పీనోన్నతస్తనీశ్యామాసాబాలాతనుమధ్యమా ॥ ౧౧ ॥ కదాచిత్ఫాల్గు
నేమాసిశుక్లపక్షేశుభేదినే । ఋతుస్నాతానర్మదాయాంస్థితాఋక్షవ
తస్తటే ॥ ౧౨ ॥ అపశ్యత్తాంతువరుణస్సఙ్గృహ్యావదచ్చతామ్ । ప్రీ
తోఽహంసుభగేసుభ్రువృణీష్వవరమీప్సితమ్ ॥ ౧౩ ॥ సువర్చలా ॥ ప్రీ
తోయదిభవాన్దద్యాద్దేవమేపుత్రముత్తమమ్ । వరుణస్త్వాహకల్యాణిసు
పుత్రాత్వంభవిష్యసి ॥ ౧౪ ॥ శఙ్కరః ॥ ఇతిదత్త్వావరంతస్యైయయౌ
జలపతిస్తతః । తచ్ఛ్రుత్వావచనంతస్యప్రీతాసాఽభూత్సువర్చలా ॥
సాఽసూతపుత్రంతపనీయగాత్రంపూర్ణేన్దువక్త్రంజలజాభనేత్రమ్ । శ
ఙ్ఖాసిబాణాసనకమ్బురేఖాసముజ్జ్వలారక్తకరాఙ్ఘ్రియుగ్మమ్ ॥ ౧౫ ॥
దేవదున్దుభయోనేదుఃపుష్పవృష్టిశ్చఖాచ్చ్యుతా । వవౌవాయుస్సుఖ
స్పర్శస్తజ్జన్మదివసేతదా ॥ ౧౬ ॥ పుష్యర్క్షేకర్కటేజాతస్సువర్చలాసు

తోబలీ । వవృధేవీర్యవాం స్తత్రశుక్లపక్షఇవోడురాట్ ॥ ౧౮ ॥ పుత్ర
స్యదశమేవర్షేకాలధర్మంయయౌచసా । తతస్త్యక్తశ్చపిత్రాసౌకా
శ్యపస్యాశ్రమంయయౌ ॥ ౧౯ ॥ ఆయాన్తంతంమునిర్దృష్ట్వాజ్ఞాత్వా
తంవరుణాత్మజమ్। రాజపుత్రంమహాత్మానంరూపలావణ్యసంయుతమ్ ॥
ప్రీతోజగ్రాహతంశిష్యంమన్త్రంప్రాదాన్మహామునిః । లబ్ధ్వామన్త్రం
మునివరాద్వేదాన్ సాఙ్గానధీత్యచ ॥ ౨౦ ॥ అనుజ్ఞాతోయయౌ తేనతప
సేవృషభాచలమ్ । తపస్తప్త్వాచిరంకాలం తైస్తైశ్చనియమైస్సహ ॥
సమ్ప్రాప్తేద్వాదశేవర్షేమాసిచాశ్వయుజేశుభే। పూర్వాషాఢేచపుణ్యా
ర్క్షేవరంలబ్ధ్వాజనార్దనాత్ ॥ ౨౩ ॥ సారూప్యంశ్రీపతేస్తస్యసైనాపత్య
మవాప్యచ । శఙ్ఖచక్రగదాపాణిర్విష్ణ్వాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౨౪ ॥ పఞ్చా
యుధాశ్రమాత్థస్థాస్యయౌస్వాశ్రమతస్తటమ్ । నారాయణాద్రేర్గిరిజే
గన్ధర్వైః పరివారితః ॥ ౨౫ ॥ చతుర్దశానాంజగతామధీశ్వరైర్మహాబ
లైర్భూతగణైర్మహాస్వనైః । జ్వలచ్ఛిఖైరుజ్జ్వలచిత్రహేతిభిర్వృతో
నైరృత్యామవసద్గిరేస్తటే ॥౨౬॥ విష్వక్సేనస్యయదిదంజన్మప్రోక్తంమ
యాతవ । ఆశ్రమాణాంప్రసఙ్గేనతత్కర్మనిబన్ధనమ్ ॥ ౨౭ ॥ అవతీర్ణ
స్తుదేవోసౌదేవైరభ్యర్థితఃపురా । విష్ణోరాజ్ఞాంపురస్కృత్యవిష్ణుతుల్యప

శ్రీచక్రాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

రాక్రమః ॥౨౮ ॥ విష్వక్సేనాశ్రమాదూర్ధ్వంసరస్యఃపఞ్చచోజ్జ్వలాః।
పఞ్చాయుధైర్భగవతోదేవనిత్యముపాశ్రితాః॥ ౨౯ ॥ తత్తదాకారయు
క్తాస్తాదృశ్యన్తేఽద్యాపిపర్వతే। తాసామూర్ధ్వంజాతవేదాస్తపస్తేస్వ
రోవరే ॥౩౦॥ తత్పరస్తుమరాగోహామగాధంపాపనాశనమ్ । ఆగ్నేయమే
మితివిఖ్యాతంతీర్థానాముత్తమోత్తమమ్॥ ౩౧ ॥ బ్రాహ్మంసరస్తతశ్చో
ర్ధ్వంపావనంపరికీర్తితమ్। సప్తర్షీణాంతతశ్చోర్ధ్వమాశ్రమాశ్చసరాం
సిచ॥౩౨ ॥ఏషాంసప్తదశానాంచహ్యేకైకంపాపనాశనమ్।దర్శనాత్కీ
ర్తనాచ్చాపిస్నానాత్పానాచ్చపార్వతి ॥౩౩॥ నారదః॥ శ్రుత్వైతత్పా
ర్వతీప్రాహభర్తారంభక్తవత్సలమ్। ఆదితస్సరసామేషాంమాహాత్మ్యం
వదశఙ్కర ॥౩౪ ॥ సర్వలోకహితార్థాయపావనంపుణ్యవర్ధనమ్ । శ
ఙ్కరఃప్రాహపద్మాక్షిశృణుమార్వాససేపురా ॥ ౩౫ ॥ బ్రహ్మణాప్య

చ్ఛతేప్రోక్తంకాపిలంలిఙ్గముత్తమమ్। ఋషిణాకపిలాఖ్యేనపాతాళేపూ
జితంసదా ॥ ౩౬ ॥ క్షీరాభిషిక్తంసురభేరుద్భిద్యభువముద్గతమ్ । కుపి
తాసురభిస్తస్యమూర్ధ్న్యాధాయాన్వశాత్ఖురమ్ ॥ ౩౭ ॥ మావర్ధస్వే
తిలిఙ్గన్తునావర్ధతఖురాఙ్కితమ్ । ఆదౌరజతవర్ణంచమధ్యేస్వర్ణప్రభంమ
హత్ ॥ ౩౮ ॥ అగ్రేఽరుణాభంసమ్భూతంపఞ్చవక్త్రంత్రియమ్బకమ్ ।
పఞ్చవర్ణంమహాభీమంపాతాళాధిష్ఠితంసదా ॥ ౩౯ ॥ కపిలేనమహర్షి
ణాకృతేపూర్వంప్రపూజితమ్ । కపిలేశ్వరఇత్యేతత్కృతేఖ్యాతంయు
గేపురా ॥ ౪౦ ॥ త్రేతాయామగ్నినాపశ్చాదాగ్నేయమితికీర్తితమ్ ।
అనాద్యన్తంమహాలిఙ్గంద్వాపరేచక్రపూజితమ్ ॥ ౪౧ ॥ కలౌయుగేభవి
ష్యత్తత్కపిలాపూజితంశివమ్ । అగ్రేకాపిలలిఙ్గస్యసరోవరమనుత్తమ
మ్ ॥ ౪౨ ॥ పాతాళామద్గతస్యాస్యకపిలస్యమహాత్మనః । మార్గోహిత
ద్బిలంగుహ్యంకాపిలంపరికీర్తితమ్ ॥ ౪౩ ॥ జలాభిపూరితంతత్తుసరోవ
రమనుత్తమమ్ । దర్శనాదేవతత్తీర్థంసర్వాఘౌఘవినాశనమ్ ॥ ౪౪ ॥
దర్శనాత్స్వర్గదంపుంసాంస్త్రీణామపిచపార్వతి । స్నానపానేకృతేత
స్మిఞ్జరామరణనాశనమ్ ॥ ౪౫ ॥ సకృత్స్నాతస్యతుఫలంజనస్యశృ
ణుపార్వతి । వాజపేయాశ్వమేధానాంపుష్కలంఫలమశ్నుతే॥ ౪౬॥
వాజపేయాత్పునర్జన్మసకృత్స్నాతస్యనచ్యుతిః । తదూర్ధ్వసరసిస్నా
తోవజ్రతీర్థమితిస్మృతే ॥ ౪౭ ॥ దశాధికఫలంలబ్ధ్వాశక్రలోకంసగచ్ఛ
తి । వజ్రతీర్థోర్ధ్వతఃకుణ్డేవిష్వక్సేనసరోవరే ॥ ౪౮ ॥ స్నాతస్తుయస్తస్య
ఫలంశతాధికమితీరితమ్ । ఏవంసప్తదశానాంతుతీర్థానామధికంఫలమ్ ॥

॥ కాపిలాఖ్యచక్రతీర్థస్నానకాలనిర్ణయాదిః ॥

త్రైలోక్యేసర్వతీర్థానికార్తికేమాసిపర్వణి । మధ్యాహ్నేకాపిలేతీర్థే
సాన్నిధ్యంయాన్తిపార్వతి ॥ ౫౦ ॥ తిష్ఠన్తిప్రాణిరక్షార్థంమధ్యాహ్నేద
శనాడికాః । తత్రస్నాతాస్తుయేపాపాఃపురుషాయోషితోఽమలే॥౫౧॥
సర్వపాపవినిర్ముక్తాబ్రహ్మలోకంప్రయాన్తివై । తత్రదానానికుర్వన్తి
యేనరాస్తీర్థసన్నిధౌ ॥ ౫౨ ॥ తిలమాత్రహిరణ్యంతుదత్తంమేరుసమంభ
వేత్ । భిక్షామాత్రంతథాన్నస్యదానంకాపిలసన్నిధౌ ॥ ౫౩ ॥ కుర్వ
న్తియేనరాదేవిసోమలోకంవ్రజన్తితే । కన్యాగోభూప్రదాతారోవిద్యా

మన్త్రోపదేశకాః ॥ ౫౪ ॥ స్వర్గకైలాసవైకుణ్ఠబ్రహ్మలోకాన్వ్రజన్తి
తే । వర్షేవర్షేతుకార్తిక్యాంపౌర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ ॥ ౫౫ ॥ ఆయా
న్తిసర్వతీర్థానిమధ్యాహ్నేకాపిలంసరః । ఇమంమన్త్రంసముచ్చార్య
స్నాతస్తత్ఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౫౬ ॥ స్నానన్తుదుర్లభంతత్రతద్విష్ణోః
పరమంపదమ్ । ఇతితేకథితంసర్వతీర్థమాహాత్మ్యముత్తమమ్ ॥ ౫౭ ॥
అతఃపరంప్రవక్ష్యామిపవనస్యతపోమహత్ ॥ ౫౮ ॥ ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేచక్రాదిసప్తద
శతీర్థమాహాత్మ్యకథనన్నామత్రయోవింశోఽధ్యాయః.

శ్రీభగవన్తముద్దిశ్యవాయ్వాదికృతతపఃప్రకారః శ్రీ

శఙ్కరః ॥ వాయోస్తపఃప్రభావంతుశృణుదేవితతఃప్రియే । గ్రీ
ష్మేపఞ్చతపావాయుర్వర్షాసుభువితిష్ఠతి ॥ ౧ ॥ హేమన్తేశిశిరేచాపి శే
తేస్వామిసరోజలే । ఏవంవర్షసహస్రాన్తేదేవదేవోజనార్దనః ॥ ౨ ॥
ప్రాదుర్భవిష్యతిహరిర్వాయోఃప్రియచికీర్షయా । తతఃపశ్చాత్తుశఙ్ఖస్య
రాజ్ఞఃప్రియచికీర్షయా ॥ ౩ ॥ విశ్వవిఖ్యాతసుమహాప్రాదుర్భావంక
రిష్యతి । సర్వలోకహితాయైవశఙ్ఖవ్యాజేనవైహరిః ॥ ౪ ॥ శ్రీవేఙ్క
టాచలేపుణ్యేప్రాదుర్భావంగమిష్యతి। తస్యహేతోస్తతఃపూర్వంకర్తుం
చసుమహత్తపః ॥ ౫ ॥ ఆవాంతత్రగమిష్యావశ్చిరకాలాదనన్తరమ్ । గ
మిష్యన్తిసురాస్సర్వేసహస్రైర్బ్రహ్మర్షిభిః ॥ ౬ ॥ తదాకుమారంద్ర
క్ష్యావోవిష్ణుభక్తిపరాయణమ్ । ఇత్యుక్త్వాశఙ్కరేణాథవిరరామతదా
సతీ ॥ ౭ ॥ తతఃకాలేనమహతాశఙ్కరోగమనోన్ముఖః । బభాషే
పార్వతీదేవీంపుత్రదర్శనలాలసామ్ ॥ ౮ ॥ శఙ్కరః ॥ అయంసకా
లస్సమ్ప్రాప్తోయఃపురాతేమయోదితః । శ్రీవేఙ్కటాహ్వయంగన్తుం
మహాపుణ్యంనగోత్తమమ్ ॥౯॥ ఇతిసంస్మారితాదేవీతదాపప్రచ్ఛశఙ్క
రమ్ ॥ పార్వతీ॥కిన్నువాయోస్తపఃపూర్ణంప్రాదుర్భూతఃకిమీశ్వరః ॥
కథంప్రత్యక్షతాంయాతోవాయోర్నారాయణోహరిః । కింనుతస్మైవ
రంప్రాదాత్తత్సర్వంశంసమేవిభో ॥ ౧౧॥ ఇతిపృష్టోమహాదేవఃపార్వ
తీమబ్రవీత్తదా ॥ శఙ్కరః ॥ చచారఖలువైవాయుర్దారుణంసుమహ

ప్రాదుర్భూతం భగవన్తముద్దిశ్య వాయుకృతవిశ్వరూపస్తుతిః.

త్తపః ॥ ౧౨॥ తతో వర్షసహస్రాన్తే దేవదేవో జనార్దనః। ప్రాదుర్బభూ
వ భగవాన్పరమాత్మా సనాతనః ॥ ౧౩ ॥ శ్రీభూమిసహితో దేవో గరు
డోపరి సంస్థితః। స శేషశ్శఙ్ఖచక్రాభ్యామన్వితశ్శార్ఙ్గబాణధృత్ ॥౧౪॥
తం దృష్ట్వా విస్మితో భూత్వా వాయుస్సర్వాత్మగోచరః। ఆసనాదుదతిష్ఠ
త్పమత్తోన్మత్త ఇవ భ్రమన్ ॥ ౧౫ ॥ సమ్ప్రతస్నుత్పతన్హర్షాదుద్భ్రమ
న్విభ్రమన్నపి। అద్భుతం కిమిదం దృష్టం వృషభాద్రౌ మయాద్య వై॥ ౧౬॥
ఇత్యున్మాదాద్విసంజ్ఞోఽభూన్ముహూర్తం పరమేశ్వరి।ఉదతిష్ఠత్ససంజ్ఞో
థ దదర్శ హరిమఞ్జసా ॥ ౧౭ ॥ యో వేదైశ్చ తపోభిశ్చ యోగిభిర్మునిభి
స్తథా। ద్రష్టుం శక్యో న దేవస్తు తమపశ్యత్సనాతనమ్ ॥ ౧౮ ॥ ప్రణనా
మ పునశ్చాపి సాష్టాఙ్గం పురుషోత్తమమ్। వాయుస్తుష్టావ గిరిజే భగవన్తం
జనార్దనమ్ ॥ ౧౯ ॥ తత్త్వార్థయుక్తయా వాచా వేదవేద్యం సనాతనమ్।
నమస్తే దేవదేవేశ పురాణపురుషోత్తమ ॥ ౨౦ ॥ శ్రీధరానన్తగోవిన్దజిష్ణ
వే విష్ణవే నమః। ఏకస్త్వం పురుషస్సాక్షాదాదౌ మాయాసమన్వితః॥౨౧॥
జగదేకార్ణవీకృత్య శేషే సాగరసప్లవే। త్వన్నాభిపఙ్కజోద్భూతో బ్ర
హ్మా బ్రహ్మవిదాం వరః ॥౨౨॥ యేనేదం జగదుత్సృష్టం చరాచరసమన్వి
తమ్। రజోగుణం సమాశ్రిత్య జగత్సృష్టం త్వయా విభో॥౨౩॥ సత్త్వం గు
ణం సమాశ్రిత్య రక్ష్యతే హ్యఖిలం జగత్। తమోగుణం సమాశ్రిత్య హ్రియ
తే చ పునస్త్వయా॥౨౪॥ జాతా స్త్వయి బ్రహ్మరూపే తే ప్రజాపతయో న
వ।యేభ్యస్సమ్భూతమేతత్తు దైవమానుషరాక్షసమ్ ॥౨౫॥ మధుకైటభ
హన్తా త్వం సమ్ప్రాప్తే బ్రహ్మసఙ్కటే।తతోఽసురం సోమకాఖ్యం హత్వా
వేదఙ్చ తత్కరాత్ ॥౨౬॥ గృహీత్వా బ్రహ్మణే ప్రాదా మీనరూపీ మహేశ్వ
ర। నిరాధారే జగత్యస్మిన్నిరాలమ్బే చరాచరే ॥ ౨౭ ॥ ఆధారకూర్మ
రూపీ త్వం పురుషోత్తమ తిష్ఠసి। గతాముద్ధృత్య పాతాళం భువం సగిరికా
ననామ్ ॥ ౨౮ ॥ వోఢాసి పోత్రిరూపేణ త్వం మహాత్మా సనాతనః।
పునః కృతయుగాదౌ తు హిరణ్యాక్షేఽసురే సతి॥౨౯॥ సైంహం ప్రస్థోదర
త్వార్ధం నరార్ధతనుముద్వహన్। స్తమ్భాత్కలాయ సాజ్జాతో విదార్యా
థ మహాసురమ్ ॥౩౦॥ లక్ష్మీమాలిఙ్గ్య భగవన్రక్షితా త్వం జగత్త్రయమ్।

అథకాలాన్తరేవిష్ణోయాగేవైరోచనేర్విభో ॥౩౧॥ త్వమిన్ద్రచోదితోదే
వవామనోవాగ్మినాంవరః । పదానిత్రీణియాచిత్వాప్రతిగృహ్యమహాబ
లేః ॥ ౩౨ ॥ ఆక్రమ్యభూర్భువోలోకాన్దత్వేన్ద్రాయజగత్త్రయమ్ ।
చన్ద్రమణ్డలమాసాద్యపద్మాసనగతోవిభో ॥ ౩౩ ॥ అమృతాన్నాధిపో
విష్ణోజగత్పాసిచరాచరమ్ । జామదగ్న్యోమహాబాహోరాక్షసా
న్రాజరూపిణః ॥౩౪॥ హత్వాతద్రక్తకుణ్డేషుకృత్వాపితృజలక్రియామ్ ।
మహీంనిఃక్షత్రియాంకృత్వాయజ్ఞంకృత్వాశ్వమేధికమ్ ॥౩౫॥ దక్షిణా
ర్థంమహీందత్వాకాశ్యపాయజగత్ప్రభో ।గత్వామహేన్ద్రాదధింతత్రస
ముద్రేణకృతాలయః ॥౩౬॥ సహ్యాద్రౌరమణీయేత్వంతపశ్చరసిభార్గవః ।
రావణేరాక్షసేదేవసమ్భూతేదేవకణ్టకే ॥౩౭॥ తతస్త్రేతాయుగేజిష్ణో
రామోదాశరథిస్స్వయమ్ ।లక్ష్మణానుచరోభూత్వాభార్యాహర్తారమా
హవే ॥౩౮॥ సపుత్రపౌత్రంసగణంసామాత్యంసంహరిష్యసి । బలభ
ద్రోథకృష్ణస్త్వంవాసుదేవస్సనాతనః ॥౩౯॥ కల్యన్తేకల్కిరూపీచభవి
తాసిత్రిలోకధృత్ । ఆదిత్యానాంచవిష్ణుస్త్వంజ్యోతిషాంత్వంప్రభా
కరః ॥ ౪౦ ॥ వసూనాంపావకశ్చత్వంరుద్రాణాంశమ్భురుత్తమః ।
గ్రహాణాఞ్చబుధోసిత్వందేవానాంవలభిద్భవాన్ ॥౪౧॥సిద్ధానాంకపి
లోసిత్వందేవర్షీణాఞ్చనారదః । యజ్ఞానాంజపయజ్ఞోసితపశ్చాసితప
స్వినామ్ ॥ ౪౨ ॥ యక్షాణాఞ్చధనేశస్త్వంయమస్సంయమతాంభ
వాన్ । మత్స్యానాంమకరోసిత్వంవరుణోయాదసాంపతిః ॥ ౪౩ ॥
ఆపగానాఞ్చగఙ్గాత్వంసరసాంసాగరోభవాన్ । వాయూనాంప్రాణ
వాయుస్త్వంవిధాతౄణాంచతుర్ముఖః ॥౪౪॥వర్ణానాంబ్రాహ్మణశ్చత్వ
మాశ్రమాణాంగృహీభవాన్ । తారకాణాఞ్చచన్ద్రస్త్వమిన్ద్రియా
ణాంమనోభవాన్ ॥౪౫॥ సింహోసిత్వంమృగాణాఞ్చగజేన్ద్రోసిచ
తుష్పదామ్।ద్విపదాంబ్రాహ్మణశ్చాసిపక్షిణాంగరుడోభవాన్ ॥ ౪౬ ॥
వాసుకిస్త్వంతుసర్పాణాంవిషాణాంకాలకూటధృత్ । నాగానాంత్వ
మనన్తోసిమేరుస్త్వంకులభూభృతామ్ ॥ ౪౭ ॥ గిరీణాంహిమవాంశ్చ
త్వంవేదానాంసామరూపధృత్ । ఛన్దసామపిగాయత్రీమన్త్రాణాంప్ర
ణవోభవాన్ ॥౪౮॥ పశూనాంసురభిశ్చత్వంహుతభుగ్యజ్ఞభోజినామ్।

అచరాణాంగిరిశ్చత్వంవృక్షాణాంపిప్పలోభవాన్ ॥౪౯॥ సేనానీనాంభవాన్స్కన్దఃక్షమాశౌర్యవతాంచభవాన్ । బీజానామఙ్కురశ్చాసిప్రాణినాంప్రాణధృక్భవాన్॥౫౦॥ బ్రహ్మర్షీణాంవసిష్ఠస్త్వంచరతాంపవనోభవాన్ । మహర్షీణాంభృగుశ్చత్వంవ్యాసోవేదవిదాంభవాన్ ॥ ౫౧॥ వాల్మీకిశ్చకవీనాంత్వంజనానాంత్వంజనేశ్వరః । యత్సత్త్వంసర్వలోకేషుతేజోబలసమన్వితమ్ ॥ ౫౨ ॥ తద్భవానితివిజ్ఞేయమితిబ్రహ్మవిదోవిదుః । సహస్రశిరసేతుభ్యంపురుషాయనమోనమః ॥ ౫౩ ॥ భుజాసహస్రయుక్తాయతేసహస్రపదేనమః। నానావిధానిదేవత్వదాయుధానిసహస్రశః ॥ ౫౪ ॥ దీప్యమానానిసర్వాణిద్యోతయన్తిదిశోదశ।వక్త్రాణిశతవతీవ్రాణిదంష్ట్రాప్రతిభయానిచ ॥ ౫౫ ॥ బాలార్కమణ్డలాకారకుణ్డలాభ్యాంవిభాన్తివై । త్వత్పాదామ్భోరుహైరేతైస్సహస్రైర్భాతితేపదమ్ ॥ ౫౬ ॥ బాలార్కద్యుతిసమ్భిన్నరక్తామ్భోజైరివాచితమ్ । పృథివీపూరితాపద్భిరాకాశంమూర్ధభిస్తవ ॥ ౫౭ ॥ బాహుభిశ్చదిశోవ్యాప్తామహావిష్ణోనమోఽస్తుతే। వేదాస్తవైవనిశ్వాసాశ్చన్ద్రసూర్యౌతవాక్షిణీ ॥౫౮॥ జ్యోతిషాఙ్గణాశ్చతారాణిజగద్రూపనమోఽస్తుతే।కలాకాష్ఠాముహూర్తాదిదినరాత్రిశరీరిణే ॥ ౫౯ ॥ చతుర్యుగాయకాలాయనమోఽనన్తాయతేవిభో। కాలధృక్కాలరూపీచకాలాత్మాకాలకారణః॥ కాలవిద్భిరవేద్యస్త్వంవిశ్వమూర్తేనమోఽస్తుతే । అనాదీనిచభూతానిమహాన్తిమధుసూదన ॥ ౬౧ ॥ తవమూర్తానిరూపాణిభూతభావనతేనమః। ప్రాణాత్మాప్రాణధృక్ప్రాణీసాక్షీత్వంసర్వకర్మణామ్ ॥ ౬౨ ॥ నిత్యస్సర్వగతస్స్థాణురచలస్తేనమోనమః । శరీరభృచ్ఛరీరీత్వంశరీరాత్మాశరీరగః ॥ ౬౩ ॥ శారీరకర్మణాఽస్పృష్టశ్శుద్ధమూర్తేనమోఽస్తుతే।అణీయసామణీయాంస్త్వంమహీయాంశ్చమహీయసామ్ ॥౬౪॥ బృహతాంచబృహచ్చత్వంవిశ్వమూర్తేనమోఽస్తుతే । ఖస్థస్త్వంఖగుణశ్చాపిఖగుణాతీతఏవచ ॥ ౬౫ ॥ ఖమూర్తిఃఖగతిశ్చాసిఖగేశారూఢతేనమః । జ్ఞానాత్మాజ్ఞానదృగ్జ్ఞానీజ్ఞానంజ్ఞానవతాంభవాన్ ॥౬౬॥ జ్ఞానవిద్భిరవిజ్ఞేయస్తుభ్యంజ్ఞేయాత్మనేనమః । వేదాత్మావేదవిద్వేద్యోవైద్యోవేదవిదాంవరః॥ ౬౭ ॥ వేదాన్తవేద్యరూపాయబ్రహ్మరూపాయతేనమః। అక్షరా

యాక్షరాద్యాయహ్యక్షరాకారధారిణే ॥౧౮॥ క్షరాక్షరవిభక్తాద్వా
వతీతాయచ తేనమః । నమోనిరన్తరానన్దమూలకన్దాయజిష్ణవే॥ ౧౯ ॥
ఉష్ణత్వమగ్నౌశైత్యంచజలేపృథ్వ్యాంచగన్ధితా । స్పర్శిత్వఞ్చభవా
న్వాయౌనైర్మల్యంఖేనమోస్తుతే॥ ౨౦ ॥ ఘనాఃకేశేషునద్యస్తేభగవన్
సర్వసన్ధిషు । కుక్షౌచసిన్ధవస్సప్తనమస్తేజలమూర్తయే ॥ ౨౧ ॥స్తోత్రై
స్స్తుతాయస్తోత్రాయస్తోత్రకృత్ప్రియకారిణే । స్తోత్రజ్ఞేయాయస్తుత్యా
యస్తోత్రరూపాయతేనమః ॥ ౨౨ ॥ అద్భుతాకారరూపాయనమస్తే
శార్ఙ్గపాణయే । భక్తప్రియాయశాన్తాయభక్తచిత్తానువర్తినే॥ ౨౩ ॥ భ
క్తపాపవినాశాయనమస్తేశార్ఙ్గపాణయే। రత్నాకరాయజగతాంరక్షో
ఘ్నరాక్షసారయే ॥ ౨౪ ॥ శ్రీవత్సవక్షసేతుభ్యంశార్ఙ్గపాణేనమోన
మః । శ్రియాసరోజకరయాసరోజాన్తరవర్ణయా ॥ ౨౫ ॥ దివ్యాభర
ణవిద్యోతిదేహయాదివ్యవేషయా । పలాశశ్యామయాదేవ్యాధరణ్యో
త్పలహస్తయా॥ ౨౬ ॥ సంశ్రితోభయపార్శ్వాయనమస్తేశార్ఙ్గపాణ
యే । చరాచరాణిభూతానిభీతానిచలితానివై ॥ ౨౭ ॥ లభన్తేనస్థితిం
దేవభీమరూపనమోస్తుతే ॥ ౨౭½ ॥ యుగాన్తకాలానలకోటితుల్యప్ర
భాభిరాపూరితలోకజాల । రత్నాఙ్గదాలఙ్కృతబాహుదణ్డనమోన
మస్తేస్తుసహస్రబాహో॥ ౨౮½॥ నమోస్తుదేవాఅపిలోకపాలాభూ
తావిశేషేణవిరూపనేత్ర । విమానగాస్తేప్రణమన్తిచైతేప్రసీదదేవేశజ
గన్నివాస ॥ ౨౯½ ॥ పశ్యామిదేవేశతవైవదేహేచరాచరాణీహగతా
గతాని । భూతానిచైతానిచభూతవాసతపఃప్రభావాచ్చభవత్ప్రసా
దాత్ ॥ ౩౦½ ॥ అనేకరత్నాన్వితభూషణానాంప్రభాభిరాదీపితలోక
జాల । తటిద్గుణాలఙ్కృతమేఘకాన్తేప్రసీదదేవేశజగన్నివాస ॥౩౧½॥
త్వదీయవక్త్రాణిమహాద్యుతీనికల్పాన్తసూర్యానలసన్నిభాని । దంష్ట్రా
కరాళానిమహాస్వనానిబిభేమిపశ్యన్భగవన్ప్రసీద॥ ౩౨½ ॥ బ్రహ్మత్రి
నేత్రప్రముఖాంశ్చదేవాన్త్సయక్షగన్ధర్వమహోరగాంశ్చ। పశ్యామి
సర్వాంస్తవదేవదేహేప్రసీదదేవేశజగన్నివాస ॥౩౩½॥ దిశోనజానేన
లభేచశర్మసీదామ్యహోదేవవరప్రసీద । భక్తానుకమ్పిన్పరమార్థరూ

ద్మావతీదేవీమపీక్షమాణేష్వర్చకాన్నిర్బధ్నత్సు భగవదావిష్టేన కేనచిత్పురుషేణ యథావజ్జ్ఞాపిత వృత్తాంతేషు భగవదాజ్ఞయా దేవీమనంతార్యం చానేతుముద్యానమాగతేషు విదితవృత్తాంతో ఽనంతార్యో దేవీం చంపకతరుబంధనాద్విమోచ్య క్షామయిత్వా కృతనిత్యకృత్యః ప్రాగుక్తనిజవాచం సత్యాం చికీర్షుం పరిగృహీత పుత్రికాభావాం పరిణయయోగ్యకన్యకాదశాపన్నాం భగవతీం పద్మావతీం పుష్పపిటకయా సహ కక్షే బిభ్రాణో భగవదుపకంఠమాగమ్య భగవంతం క్షామయన్ దేవీమర్పయామాస ॥ స చ భగవాన్నిజాం కాంచనమాలామనంతార్యకంఠే ప్రీత్యా ఽర్పయన్ దేవీం ప్రతిజగ్రాహ ॥ ౪౨॥ తదను పశ్యత్సు సర్వేషు సా దేవీ భగవతో వక్షసి కంఠికాయామేవ యథాపురం పరిగృహీతరూపా తస్థౌ ॥ ౪౩॥ తామిమాం కథాం శృణ్వన్ శ్రీరామానుజమునిర్విదితపూర్వకథా వృత్తాంతశ్శ్రీనివాసస్యానంతార్యే ఽభిమానాతిశయం విదిత్వా ప్రాగ్భగవత్కృతతదీయచరిత్రవిశేషప్రత్యభిజ్ఞాపకవ్యవస్థావిశేష వత్స్వయమప్యేతత్కథాప్రత్యభిజ్ఞానాయ వ్యవస్థామిత్థమారచయామాస - ఇతః ప్రభృతి ప్రతివర్షం శ్రీకన్యామాసబ్రహ్మోత్సవే సప్తమదినే సాయంతనోద్యానవిహారోత్సవే ప్రాక్తనాప్రదక్షిణకాందిశీకయాత్రాప్రత్యభిజ్ఞానాయాప్రదక్షిణమేవ భగవతో యాత్రా కర్తవ్యా - అనంతార్యాయ ప్రాగ్రిత్యా తదీయనందనవనయాత్రాసు భగవతో మాలాప్యర్పణీయా - అష్టమదినే రథోత్సవ యాత్రాయామనంతార్యేణ జామాతృభావనయా భగవతే శ్రీనివాసాయ నవీనవస్త్రసమర్పణముపకర్తవ్యమితి ॥ ౪౪ ॥ తదాప్రభృతి యథోక్తరూపా ప్రక్రియా ప్రతివర్షమనుష్ఠీయతే ॥ ౪౫ ॥ అథ ధనుర్మాసే శ్రీకృష్ణభగవతో దివ్యపర్యంకశయనభోగనిర్వర్తనవృత్తాంత ఉచ్యతే ॥ ౪౬ ॥ శ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయే ప్రతిదినం స్నపనబేరభూతస్య శ్రీమత్సుందరస్వామ్యపరనామధేయస్య భోగశ్రీనివాసభగవత ఏవ శయ్యాబేరతయా నిత్యం దివ్యపర్యంకతల్పభోగలీలారసే శ్రీవైఖానసాగమోక్తవిధానేన నిర్వర్త్యమానే భగవాన్ శ్రీరామానుజమునిశ్శ్రీవైఖానసశాస్త్రే క్వచిత్సంహితాయాం విద్యమానం ధనుర్మాసే శ్రీకృష్ణభగవతో దివ్యపర్యంకశయ్యాభోగలీలానిర్వర్తనవిధిం బేరత్రయపక్షే సర్వదైవ శ్రీకృష్ణభగవత ఏవ శ

య్యాం చేరతయా తల్పభోగలీలానిర్వర్తనవిధించదృష్ట్వా శ్రీగోదాదేవ్యా
ధనుర్మాసే శ్రీకృష్ణభగవతా సహైవ దివ్యపర్యంకశయ్యాభోగలీలారసాను
భవకాంక్షిణ్యాదినేదిన ఏకైకశోఽనుసంధేయత్రింశద్గాథాత్మక శ్రీవ్ర
తాఖ్య శ్రీకృష్ణవిషయప్రాబోధికదివ్యప్రబంధ ప్రణయనం - అర్చావతా
రేష్వితరాపేక్షయా శ్రీవేంకటనాథే తస్యా దేవ్యాః ప్రథమమాదరాతిశ
యకరణస్య గోదా శ్రీసూక్తాఖ్యతదీయ ద్వితీయప్రబంధ ప్రథమగాథా
యామేవాభివ్యక్తతాంచపర్యాలోచ్య తదీయమనోరథానుగుణ్యేన వి
ధానబలేనచ శ్రీవేంకటనాథ ఏవ శ్రీకృష్ణరూపీసన్ - తస్యైదివ్యపర్యంకశ
యనభోగలీలారసం ప్రదిశతీతి భావనయా ధనుర్మాసే కృత్స్నేఽపి శ్రీకృష్ణభ
గవత ఏవ దివ్యపర్యంకశయనభోగలీలారసో నిర్వర్తనీయః - తదితరమా
సేషుతుభోగ శ్రీనివాసభగవతః శ్రీసుందరస్వామ్యపరనామధేయస్య
తాదృశభోగలీలారసో నిర్వర్తనీయ ఇతి వ్యవస్థామారచయామాస ॥ ౨౭ ॥
తదాప్రభృతి ధనుర్మాసే శ్రీకృష్ణభగవత ఏవ దివ్యపర్యంకశయన భోగలీలా
రసో నిర్వర్త్యతే ॥ ౨౮ ॥ అథ శ్రీవేంకటాద్రిసమారోహణసోపానసర
ణీసమారంభస్థలస్థిత తింత్రిణీవృక్షమూలస్థిత శ్రీవేంకటనాథదివ్యచర
ణారవిందయుగళసంబంధివృత్తాంత ఉచ్యతే ॥ ౨౯ ॥ శ్రీయామునముని
చోదితే శ్రీశైలపూర్ణార్యే శ్రీవేంకటాద్రౌ వాసంకృత్వాతిస్పృహ్యపిసం
ధ్యాసు శ్రీవేంకటనాథమభివంద్య ప్రతిదినం భగవదభిషేకార్థమాకాశ
గంగాతీర్థమానీయ సమర్ప్య సతతం తదీయనిరవధికైశ్వర్య సమృద్ధ్యర్థం
మంగళాశాసనైకపరాయణే వర్తమానే సతి శ్రీయామునమునినా పరమ
పదంగచ్ఛతా - మహాపూర్ణ శ్రీశైలపూర్ణ శ్రీగోష్ఠీపూర్ణ శ్రీమాలాధర
గురుప్రభృతిషు రామానుజార్థం మయా - నిధివద్గోపనీయా ఏకైకవిశేషా
ర్థాంశాన్నిక్షిప్తాః - తే చ యథావసరం రామానుజేనాధిగంతవ్యాః - స
యది మజ్జీవితసమయ ఏవేహాగమిష్యత్ - సర్వాని మానంశాన్మత్త ఏ
వాధిగతవానభవిష్యత్ - స చాస్మదీయదైవదుర్విపాకేన మజ్జీవితసమ
యే మదుపకంఠం నాయాతః - స చావశ్యమితోఽవిళంబేనైవ కాలేన శ్రీవి
ష్ణుమతమధిగమిష్యతి స్థాపయిష్యతి చ తత్సకలేతరవాదిదుర్ధర్షం - తదా సమ
యమధిగమ్యమయా భవత్సు నిక్షిప్తా అర్థా అవశ్యమేవ తం లంభనీయా ఇతి

శిష్యాన్ ప్రత్యాదిష్టేషు విశేషార్థేషు శ్రీశైలపూర్ణార్యనికటే వర్తమానాన్ శ్రీరామాయణవిశేషార్థానధిగన్తుమాగతాయ శ్రీరామానుజమునయే స్వాచార్యనియమనమనుసన్దధానః శ్రీశైలపూర్ణార్యో మహాప్రీతిపురస్సరం శ్రీరామాయణవిశేషార్థానుపాదిశత్ ॥ ౫౦ ॥ తదానీం శ్రీరామానుజమునా శ్రీవేఙ్కటాద్రేరుపరిష్టాద్వాసమపచారభయాదసహమానే శ్రీశైలపూర్ణార్యశ్చ స్వయం స్వాచార్యనియమితం శ్రీవేఙ్కటనాథనిత్యాభిషేకతీర్థానయనకైఙ్కర్యం - నిత్యశ్రీనివాసమఙ్గళాశాసనఞ్చ విసృజ్య వర్తితుమశక్నువన్ - భో రామానుజమునే ప్రతిదినం శ్రీరామాయణపాఠార్థం తవ మమ చ సమాగమస్థలం శ్రీవేఙ్కటాద్రిసమారోహణసోపానసరణిసమారమ్భస్థలస్థితతిన్త్రిణీమూలగతగణ్డశైలాధః ప్రదేశో భవితుమర్హతి- అహం శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ ప్రాతరారాధనపరిసమాప్త్యనన్తరం భగవత్ప్రసాదమపి గృహీత్వా తత్రాగమిష్యామి- తవాపి దాస్యామి- త్వమపి శ్రీపదపురీతః కృతప్రాతరాహ్ణికస్తత్రాగచ్ఛ- తతస్తత్ర శ్రీరామాయణపాఠో భవితా - యాగానుయాగావపి తత్రైవ చాహం కరిష్యామి - తవాపి మాధ్యన్దిననియమజాతే కృత్స్నే నిర్వృత్తే పునః పాఠో భవితా- తతస్సాయన్తనభగవదారాధనాయ శ్రీవేఙ్కటాద్రిమేవాహం గమిష్యామి- త్వం చ శ్రీపదపురీం గచ్ఛేతి వ్యవస్థాం కృత్వా తత్రైవ నిర్వర్తయన్ ఏకం సంవత్సరం శ్రీరామానుజమునిం శ్రీరామాయణవిశేషార్థాన్ స్వాచార్యోపదిష్టాన్ యథావదధ్యాపయామాస ॥ ౫౧ ॥ ఇత్థం వర్తమానః శ్రీశైలపూర్ణార్యః కదాచిచ్ఛ్రీవేఙ్కటనాథం సాయన్తనారాధనకాలే నిషేవ్య గృహమాగత్య రాత్రౌ శయనకాలే - భగవన్తం ధ్యాత్వా భగవన్ శ్రీవేఙ్కటనాథ శ్రీనివాస భగవద్యామునమునికటాక్షవశాదద్య పర్యన్తం త్వం త్రిసన్ధ్యమేవ సేవాం ప్రసాదయన్నవాత్సీః - ఇదానీం తు శ్రీరామాయణపాఠనిమిత్తేన మాధ్యాహ్నికారాధనసమయసేవామలభా సమవద్యతేత్యనుసన్దధానస్సుష్వాప ॥ ౫౨ ॥ తదను లబ్ధనిద్రః శ్రీశైలపూర్ణార్యః - రాత్రౌ సఞ్జాతే స్వప్నే - భోః శ్రీశైలపూర్ణ - తవ మాధ్యాహ్నికసమారాధనసేవామపి ప్రాదిశం - త్వం శోకం మా కృథా ఇతి సమ్ముఖస్థితేన శ్రీవేఙ్కటనాథేనాభిహితస్సన్ ప్రాతః ప్రబుద్ధో

యథాపురమేవ గగనగంగాతీర్థాదభిషేకతీర్థ మానీయ సమర్ప్య భగవతః ప్రథమారాధనసమయ సేవామపి లబ్ధ్వా తత శ్శ్రీరామాయణపాఠప్రదానాయ పర్వతోపత్యకాతింత్రిణీ మూలగండశైలమాగత స్తత్రాగత్య నిరీక్షమాణాయ రామానుజమునయే శ్రీరామాయణం పాఠయన్నవాత్సీత్ ॥ ౫౩ ॥ తతో మధ్యాహ్నసమయే సమంతతో మృగమదకస్తూరీఘనసారకుంకుమకుసుమ బహుళపరిమళఘుమఘుమిత దశదిశౌ చందనకుసుమతులసీదళపటల సతత్కృతౌ శ్రీవేంకటనాథదివ్యాంఘ్రీ తత్రత్యగండశైలోపరి ప్రాదురభూతాం ॥ ౫౪ ॥ తతశ్చ శ్రీశైలపూర్ణ శ్రీరామానుజమునీ సమంతతః ప్రసర్పంతం దివ్యపరిమళం జిఘ్రంతౌ - కిమేతదితి విచారయంతౌ సద్య స్సముత్థితౌ సమంతతః పశ్యంతౌ తత్రత్యగండశైలోపరి యథోక్తవేషౌ శ్రీవేంకటనాథదివ్యాంఘ్రీ సవిస్మయం దదృశతుః॥ ౫౪॥ ఇత్థం ప్రాదుర్భూతౌ భగవద్దివ్యాంఘ్రీ సంపశ్యన్ శ్రీశైలపూర్ణార్యో నిజస్వప్నవృత్తాంతమపి రామానుజమునయే నివేద్య తేన సహ ప్రహృష్టాంతరంగో బభూవ ॥ ॥౫౫ ॥ తతస్తావుభావపి సంజాతవిస్మయౌ స్వయం వ్యక్తం తద్దివ్యాంఘ్రియుగళం నిషేవ్య తదధస్తాత్తస్మిన్నేవ గండశైలే తేనాంఘ్రియుగళేనైకశరీరతయా దివ్యసూరీన వతార్య తత్ర దివ్యాలయమపి కంచిన్నిర్మాప్య ప్రతిష్ఠార్చనాదికమపి శ్రీవైఖానసాగమోక్తవిధినైవ నిర్వర్త్య తీర్థప్రసాదాన్వయమపి కృత్వా తమపి తింత్రిణీవృక్షమస్వప్నచించాతరు సమానవేషం భగవద్దివ్యాంఘ్రి ప్రాదుర్భావతః ప్రాగేవ తదర్థం కృతసన్నిధానం భగవంతమనంతమేవమన్వానౌ తతః కతిపయకాలేన తద్దివ్యాంఘ్రియుగళ సన్నిధావేవ శ్రీరామాయణగ్రంథప్రవచన సమాపన శాంతిమపి నిరవర్తయతాం ॥ ౫౬ ॥ తతః పరమకారుణికో భగవాన్ రామానుజమునిః *కలౌ వేంకటనాయక ఇతి ప్రసిద్ధవైభవం * విశేషతః క్రూరకలౌ నరాణాం పాపాత్మకానాం పరపీడకానాం । భూగోళమధ్యే ద్రమిడే చ పుణ్యే శ్రీవేంకటాద్రిర్గతిరేవ నాన్య ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాంతర్గతాశీతితమాంక చిహ్నిత శ్రీ వేంకటేశ రహస్యాధ్యాయవచనోక్తసుప్రసిద్ధవైభవ శ్రీవేంకటాచల శిఖరాధిష్ఠితం * కలౌ పునః పాపరతాభిభూతే సముద్బభూవాశ్రితవత్సలత్వాత్ । అర్చాత్మనా సర్వజ

నాసుగోప్తుం విశ్వాధికో వేంకటభూధరేంద్ర ఇత్యాదివచనోక్తరీత్యా వర్ణాశ్రమభేదమంతరేణ సకలమనుజసంరక్షణార్థమవతీర్ణం శ్రీవేంకటనాథమభివంద్య ధన్యతాం ప్రాప్తుం స్వరూపయోగ్యతాయాస్సర్వేష్వవిశిష్టతయా పంచమవర్ణస్థభగవద్దాసానామశేషాణామన్యేషాం చానర్హావరవర్ణజానాం శ్రీవేంకటాచలారోహణాధికారాయోగేన తే సర్వేఽపి శ్రీవేంకటాచలదక్షిణ శిఖరదరీస్రావి బ్రాహ్మణవర్ణాదిసంబంధసుప్రసిద్ధతీర్థపంచకేచరమే చండాలతీర్థే స్నాతాశ్శుద్ధవసనాస్సంతస్తదిదం స్వయం వ్యక్తం శ్రీవేంకటనాథ దివ్యాంఘ్రియుగళం సన్నికృష్య నిషేవ్య ప్రదక్షిణప్రణామాదీన్ కుర్వంతో ధన్యాస్సముజ్జీవంత్వితి వ్యవస్థామారచయామాస ॥ ౫౭ ॥ ఏవం శ్రీవేంకటగిరియాత్రాం కుర్వంతస్సర్వేఽపి జనాః - శ్రీవరాహపురాణప్రథమభాగస్థ ద్విషష్టితమాంకచిహ్నితత్రింశాధ్యాయే * ఘుష్యంతస్సంఘశశ్చోచ్చైర్గోవిందేతి పునః పునరితి పురాసూతముఖశ్రుత శ్రీవేంకటగిరిమాహాత్మ్యనాంతద్గిరియాత్రార్థం ప్రస్థితానాం మహర్షీణాం భగవన్నామాంతరాణ్యుపేక్ష్య * సదా గోవిందకీర్తనమిత్యుక్త శ్రీగోవిందనామధేయస్యైవోచ్చైస్స్వరేణ ఘోషణపూర్వకం శ్రీవేంకటగిరియాత్రాకరణ ప్రతిపాదనదర్శనేన - సంప్రత్యస్య శ్రీవేంకటాచలస్య మధ్యే ప్రసక్తదేవతాంతర సంబంధిత్వప్రవాదభంజనాయ - తదేవ శ్రీగోవిందనామధేయముచ్చైస్స్వరేణ ముహుర్ముహుర్ఘోషయంతః - తేనచ - శ్రీవేంకటాచలోఽయం శ్రీవిష్ణుక్షేత్రమేవేతి పండితపామర సాధారణ్యేన సర్వజనేభ్యః ఖ్యాపయంతః - సుదూరాద్భగవత్సేవాకాంక్షయా సమాగచ్ఛతాం సేవార్థం పరమకరుణయా గిరేరుపత్యకాయామేవావిర్భూతమిదం చరణారవిందద్వయం నిషేవ్యైవ శ్రీవేంకటాచలం సమారోహంతు భగవత్సేవార్థమితి చ వ్యవస్థాం స రామానుజమునిశ్చకార ॥ ౫౮ ॥ అథ శ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయే విరాజమానస్య శ్రీసీతాలక్ష్మణహనూమత్సుగ్రీవాంగదసమేతస్య శ్రీరామచంద్రస్య సంబంధీ వృత్తాంత ఉచ్యతే ॥ ౫౯ ॥ పురా ఖలు * కృతమాలానదీతీరే విశ్వంభరకృతే హరిః । ఆవిరాసీద్రఘువరో విభీషణభయాపహా ఇతి వాసిష్ఠరామాయణోక్తరీత్యా కృతమాలాఖ్యనదీతీరే దక్షిణమధురాన

గరితః ప్రతీచ్యాం దిశి కలవింకావతారనామ్ని నగరే విశ్వంభరనామని మహా
మునా శ్రీరామస్య * ఆనయైనం హరిశ్రేష్ఠ దత్తమస్యాభయం మయేత్యుక్త
శ్రీవిభీషణాభయప్రదానచరిత్ర శ్రవణవిద్ధహృదయే శ్రీవిభీషణాభయప్రదా
నసమయసన్నివేశవిశేషవిశిష్టం శ్రీరామం సాక్షాత్కర్తుం తముద్దిశ్య తప
శ్చర్యాం కుర్వాణే సతి స భగవాన్ శ్రీరామస్తస్మిన్మహామునా వాశ్రితేకృ
పాపరవశః-కదాచిత్స్వప్నే తస్మై స్వాత్మానం లక్ష్మణం చోభౌ ధనుర్ధరౌ-
స్వనికటే - విభీషణకృతే సర్వం విజ్ఞాప్య హరిపుంగవః * యథేష్టం కురు
రాజేంద్రేత్యుచ్చరన్నంజలిం వ్యధాదిత్యుక్తరీత్యా - సుగ్రీవమహారాజం
శ్రీవిభీషణార్థం వక్తవ్యాన్యుచితవాక్యాని విజ్ఞాప్య - మయా విజ్ఞాపనీ
యం విజ్ఞాపితం - ఇతఃపరం యథామనోరథం త్వం కర్తుమర్హసీత్యభి
ధాయాంజలిహస్తమంతికే స్థిత్వా సేవమానం - హనూమంతం చ విభీషణ
పరిగ్రహార్థం - సపష దేశః కాలశ్చేత్యాదీని సముచితవచనాని సన్నికృ
ష్యాభిదధానం తిష్ఠంతం - అంగదం చ * వాలిసూనుర్మహాతేజా విభీషణ
ముపస్థితం । దర్శయంస్తం తదాకాశే నిర్దిశోర్ధ్వధృతపాణినేత్యుక్తరీ
త్యా - ఖస్థం విభీషణమంగుళ్యా నిర్దిశ్య ప్రదర్శయంతం చ స్థితం దర్శ
యన్ వాసిష్ఠరామాయణోక్తయథోక్త వేషాని మాన్ త్సర్వాన్ సమ్య
క్సాక్షాత్కారయామాస ॥౬౦॥ స విశ్వంభరో మహామునిరిత్థం స్వప్నే
స్వమనోరథానుగుణసన్నివేశ విశేషపరిజనవిశిష్టం శ్రీరామం స్వేనై
వకృపయా ప్రదర్శితం సపరివారం సాక్షాత్కుర్వన్ ప్రబుద్ధస్తస్మిన్ స్థాన
విశేషే తథావిధపరిజనవేషవిశిష్టం శ్రీరామమర్చారూపేణావతార్య స
మారాధయన్నభిమతాం సిద్ధిమలభత ॥ ౬౧ ॥ తతః ప్రభృతి తస్మిన్ స్థలే
సమారాధ్యమానే యథోక్తపరివారసమేతే శ్రీరామే - కదాచిత్తస్మిన్
కలవింకావతారనగరే కస్మింశ్చిన్మహాకలహే ప్రసక్తే - కస్మైచిద్భక్తా
య - భో మామద్య శ్రీవేంకటాద్రిం సపరివారం నయేతి స్వప్నం ప్రదిశతి
స చ భక్తస్తం సపరివారమేవ నయన్ శ్రీవేంకటాద్రేరుపత్యకాయాం తిం
త్రిణీవృక్షమూలస్థగండశైలసన్నిధౌ శ్రీరామాయణప్రవచనపరాయణ
తాతాః శ్రీశైలపూర్ణాః శ్రీరామానుజమునయే తదానీం శ్రీవిభీషణాభయప్ర

దానఘట్టం విచారయతోస్స్వవిధం నినాయ ॥౬౨॥ తౌ చ శ్రీశైలపూర్ణా
ర్యశ్రీరామానుజమునీ-అచింతితమాగతాంస్తాన్ శ్రీరామలక్ష్మణ సుగ్రీవ
హనూమదంగదాన్ శ్రీవిభీషణాభయప్రదానదశాసముచితవేషానభివీక్ష
మాణౌ తేషామస్థానాగమనకారణాదివృత్తాంతమపి శ్రుతవంతౌ భృశం సం
తుష్టౌ-నూనమేతే యథాపురా విభీషణమభయప్రదానేనానుజగృహుః -
తథైవ తదభయప్రదానఘట్టమేవ విచారయతోరావయోరప్యభయప్రదా
నమేవ చికీర్షవస్తదనుగుణలక్షణాస్సమాయాతా ఇత్యనుసందధానౌ -
తస్యైతస్య శ్రీవిభీషణాభయప్రదానకారిణశ్శ్రీరామస్య పురా రావణభవ
నాగతశ్రీజానక్యాస్సమావేశవదిహాపి శ్రీజానక్యాస్సమావేశస్సంపాదనీ
య ఇతి మన్వానౌ శ్రీమతీం జానకీదేవీమర్చారూపేణ శుభదినే శోభనము
హూర్తేఽవతార్య యథావిధిప్రతిష్ఠాప్య సర్వాంశ్చైతాన్ శ్రీవైఖానసా
గమోక్తవిధానేన సంప్రోక్ష్య శ్రీజానకీశ్రీరామయోర్యథావిధివివాహ
మంగళోత్సవమపి నిర్వర్త్య మంగళాశాసనేన తదీయసతతారాధనాభి
వృద్ధిమాశాసానౌ * మథితం ముగ్ధాంభోనిధిమధిశయ్య చ కాలనేమిముత్తీ
ర్య। క్షుభితైంద్ర్యైనుజసహాయీభవితుం సముపేత్య రాఘవీభూయ॥ నిబి
డాన్ సప్త చ వృక్షాన్ విద్ధ్వా బాణేన వేంకటం గంతుః । పత్యుః పాదావేవ
ప్రాప్య ప్రతివాసరం సమాశ్వసతే త్యేవమర్థాన్ శ్రీమచ్ఛందోవృత్తా
ఖ్య శ్రీభక్తిసారదివ్యసూరిసంహితాస్థైకాశీతితమగాథాం సత్యాం చికీ
ర్షూన్ - శ్రీవేంకటాద్రౌ శ్రీశ్రీనివాసభగవద్దివ్యాలయ ఏవ తాన్ విరా
జమానాన్ కృత్వా ప్రతివర్షమేతయోరేతం వివాహమంగళోత్సవం శ్రీ
రామనవమీసమనంతరదివసే విధాతవ్యం వ్యవస్థాప్య నిత్యారాధనం చ నిర్వ
ర్తయామాసతుః ॥ ౬౩ ॥ అథ శ్రీవరాహభగవత్సంబంధివృత్తాంత ఉ
చ్యతే ॥ ౬౪ ॥ పాద్మపురాణభాగస్థైకోనత్రింశాంకచిహ్నితషష్ఠా
ధ్యాయే * గోక్షీరైర్హేమకుంభస్థైర్వల్మీకవివరోదరం । అనుస్యూతా
చ్ఛిన్నధారైరభిషేక్తుం ప్రచక్రమే॥ క్రియమాణేఽభిషేకే తు వల్మీకవివరాం
తరాత్ । ఆవిర్బభూవ భగవాన్ వరాహవపురీశ్వర ఇత్యాదినా ప్రతిపాది
తావతారవైభవస్య ఏవం ప్రాయశస్సర్వేష్వేవ శ్రీవేంకటాచలమా

హాత్మ్యపరపురాణభాగేషు ప్రతిపాదిత సుప్రసిద్ధవైభవస్య శ్రీస్వామిపు
ష్కరిణీ పశ్చిమతీరే విరాజమానస్యాస్య శ్రీవరాహభగవతశ్శ్రీశ్రీనివా
సభగవతః ప్రాగేవ శ్రీవేంకటాచలే కృతసన్నిధానత్వేపి బ్రహ్మాదిభి
శ్శ్రీశ్రీనివాసభగవతఏవేతఃపూర్వం ప్రబలమహోత్సవాదీనాం నిర్వ
ర్తనస్యపురాణప్రతిపన్నతయా - అధునాతనస్యైవోత్సవాదీనాంక్రియ
మాణతయాచతదీయోత్సవసంకోచకరణాయోగాత్ * రథ్యాబల్యంత
రే దేవంబలిహోమవివర్జితం । ఆరాధయేదప్రధానంనకుర్యాదుత్స
వాదికమితి శ్రీవైఖానసశాస్త్రానందసంహితావచనేన - ఏకస్మిన్ క్షేత్ర
ఏకరథ్యాబల్యర్చనాంతరాళ స్థితయోర్ద్వయోర్దేవయోస్సమ ప్రా
ధాన్యేన బలిపీఠార్చననిత్యహోమ మహోత్సవాదీనా మకర్తవ్య
తాయాః - ద్వయోరేకస్యాప్రధానీకృతస్యబలిహోమవివర్జిత ని
త్యారాధనమాత్రస్యకర్తవ్యతాయాశ్చప్రతిపన్నత్వాచ్చ - అస్య శ్రీవ
రాహభగవతో బలిపీఠార్చననిత్యహోమమహోత్సవాదీన్వినా త్రి
సంధ్యమర్చనాదికంపరంకర్తవ్యం - ౧ - తదపి - బ్రాహ్మపురా
ణేఽష్టమాధ్యాయే * ఉవాచవచనంచేదంసర్వలోకస్యపశ్యతః । వరా
హతీర్థనామ్నాచభాగోఽయంప్రథితోభవేత్ ॥ యోఽత్రాయాతిహ
రింసోఽత్రనాస్నాత్వైవాశుదిర్నమేత్ । వరాహదర్శనాత్పూర్వం
శ్రీనివాసంనమేన్నచ ॥ దర్శనాత్ప్రాగ్వరాహస్య శ్రీనివాసోనతృప్యతి ।
ఇతికృత్వావ్యవస్థాంసపరమేష్ఠీపితామహః ॥ దృష్ట్వాథ శ్రీనివాసంచస్తు
త్వాచవివిధైస్స్తవైః । పాదౌప్రగృహ్యదేవస్యయయాచేవరముత్తమం ॥
మత్స్థాపితవరాహస్యపూర్వంస్యాత్పూజనంహరే । దర్శనస్నానదానా
ద్యైరిత్యుక్తోఽథశ్రియఃపతిః ॥ తథాఽస్త్వితివరందత్వాకారయామాస
తత్తథేతివచనైః * తతోనిషాదంతంప్రాహకిటిరూపీహరిస్స్వయం । పూ
ర్వంసేవ్యంవిమానంమేతీర్థంచశ్రీనివాసతః ॥ తతఃప్రభృతితత్తీర్థంపూ
ర్వసేవ్యంబభూవహేతివచనేన - భవిష్యోత్తరపురాణేపంచమాధ్యాయే
శ్రీవరాహభగవచ్ఛ్రీనివాసభగవత్సంవాదే * దైవేనదృష్టవానస్మిత్వా
మద్యేహధరాధరం । అత్రైవనివసామీతిసంకల్పోమమవర్తతే ॥ స్థలం

దేహ్యవనీకాంతయావత్కలియుగంభవేత్ । ఇతితేనసవిజ్ఞప్తోవరాహ
వదనోహరిః ॥ ఉవాచవచనందేవస్థలంమాల్యేనగృహ్యతాం । ఇతివా
క్యంతతశ్శ్రుత్వాప్రోవాచమధురంవచః ॥ ప్రథమందర్శనంచస్యాన్నై ౨
వేద్యంక్షీరసేచనం । ఇదమేవపరంద్రవ్యందదామికరుణానిధే ॥ దాస్యా
మియత్తేభూకాంతతదంగీకురుమాధవ।వరంద్రవ్యమిదంతాతకృపాంకురు
కృపానిధే ॥ ఇత్యుక్తోహరిణాపోత్రీహరయెస్థానకాంక్షిణే । తదాదదౌ
స్థలంపాదశతమాత్రంరమాపతేరితివచనైశ్చ - శ్రీవేంకటనాథాత్ప్రా
గేవకర్తవ్యం - ౨ - యాత్రాపరైస్తదీయతీర్థవిమానాదిసేవనమపిచ
ప్రాక్కర్తవ్యం - ౩ - ఇతివ్యవస్థాంకృత్వాతదానీంశ్రీవరాహభగవత
ఉత్సవమూర్తిమప్యవతార్యప్రతిష్ఠాప్య - ఏకస్మిన్దినేఽస్యాధ్యయనోత్స
వోనిర్వర్తనీయఇతి * శ్రీవేంకటవరాహోయస్వామిపుష్కరిణీతటే । శ్రవ
ణర్క్షేతులామాసేప్రాదుర్భూతాత్మనేనమ ఇత్యుక్తతులామాసశ్రవణేశ్రీ
వరాహదేవావతారదివ్యనక్షత్రభూతే - శ్రీవరాహజయంత్యాంచవిశే
షోత్సవోనిర్వర్తనీయ ఇతిచభగవాన్రామానుజముని ర్వ్యవస్థాపయా
మాస ॥ ౬౫ ॥ అథశ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయసంబంధిసర్వకార్యనిర్వా
హకప్రధానపతిత్వలక్షణ పారపత్యాధికారవాహిన శ్రీవైష్ణవస్య మ
ర్యాదావిశేషనిర్వర్తనవృత్తాంతఉచ్యతే ॥ ౬౬ ॥ శ్రీవేంకటనాథాభిమా
నాంతర్భూతే శ్రీపదపురీదివ్యదేశే క్రిమికంఠచోళోపద్రవవ్యాజేనశ్రీచి
త్రకూటాధినాథే శ్రీగోవిందరాజేసమాగమ్య శ్రీవేంకటనాథదివ్యైశ్వ
ర్యేణస్వీయ సకలోత్సవభోగసామ్రాజ్యమనుభవతి శ్రీవేంకటాద్రి శ్రీ
పదపుర్యోరుభయోరేక దివ్యదేశతాయావ్యవస్థాపనానంతరం శ్రీవేంక
టాద్రౌభగవద్దివ్యాలయే ప్రతిదినంరాత్రౌభగవతః పర్యంకాసనభో
గావసానే భగవదారాధకః శ్రీశఠకోపం ప్రగృహ్యఛత్రచామరోపచా
రసహితం ద్వారసమ్ముఖం శ్రీకృష్ణమండపంసమానీయ దక్షిణాభిము
ఖస్తిష్ఠన్ - పరిచారకైః - భగవతఃకృపాప్రవహాతి - భోశ్శ్రీవేంకట
నాథ శ్రీచిత్రకూటాధినాథసర్వకైంకర్యధురంధర - శ్రీవేంకటాద్రి
దివ్యసంస్థానసర్వకార్యనిర్వాహక - విష్వక్సేనేతి బిరుదమభిదధానై
స్సమాహూతస్య - ఏషోఽహమస్మిదాసఇతిసన్నిధిముపగతస్య శ్రీవేం

కటనాథదివ్యాలయ పారపత్యాధికారవాహిన శ్రీవైష్ణవస్యభగవచ్ఛే షవస్త్రేమస్తకేనిబధ్యమానే శ్రీశఠకోపప్రదానలక్షణసపర్యాంకుర్యా త్ - తదనంతరమేవచభగవన్మందిర కవాటబంధనముద్రాకరణాదిపూ ర్వకంమందిరకార్య సమాపనం కార్యమితి వ్యవస్థామపిభగవాన్ రామా నుజమునిరారచయామాస ॥ ౬౭ ॥ ... ... *

ఇత్యనంతార్యగుంభితాయాం శ్రీవేంకటాచలే
తిహాసమాలాయాం పంచమస్తబకః.

అథశ్రీశైలపూర్ణార్యవృత్తాంతఉచ్యతే ॥ ౧ ॥ పురాఖలుభగ వాన్ యామునమునిస్సకల తంత్రపారావారపారీణ శ్రీరంగదివ్యక్షే త్రమధ్యాసీనో నిజాంతేవాసిభిస్సకల వేదాంతరహస్య పారదృశ్వభి ర్బహుభి శ్రీవైష్ణవైస్సహసకలశాస్త్రార్థ ప్రవచనపూర్వకం పరమ వైదికసిద్ధాంతశబ్దితం శ్రీవైష్ణవదర్శనంవర్ధయన్ శ్రీరంగనాథమంగళా శాసనైకపరాయణస్తదీయ గుణానుభవకైంకర్యప్రవణోబభూవ ॥౨॥ తదానీంకదాచిత్తస్మిన్ యామునమునౌ శ్రీముఖసూక్తాభిఖ్యాయాం శ్రీ పరాంకుశదివ్య సూరిద్రావిడబ్రహ్మసంహితాయాం తృతీయకాండే తృతీయ శ్రీముఖసూక్తమనుసందధానేతదర్థానుసంధానవిద్ధహృదయో- శ్రీపరాంకుశదివ్యసూరినా ప్రపన్నజనకూటస్థేన శ్రీవేంకటనాథేకిలస్వ రూపానురూపా పుష్కలాప్రవత్తిరనుష్ఠితా-౧- పరమపురుషార్థభూతం కైంకర్యమపిచైవహైవప్రార్థితం -౨- పరమప్రాప్యభూత పరమపదవాసి నో౽పి నిత్యసూరయో౽ త్రైవకిలభగవదారాధనార్థాన్స్నా ఘ్యాన్ పుష్పతీర్థ దీపధూపాదీన్సాదర మూఢ్వాసమానీయ సమర్ప యంతః కృతార్థతాంలభంతే - ౩ - అస్మిన్దివ్యదేశేభగవదభి షేకార్థంసుగంధిదివ్యతీర్థం విలక్షణాంశ్చపుష్పాదీన్సమర్పయన్ భగ వంతమానందయితుమిచ్ఛామి-౪-కథమీదృశంకైంకర్యంమందభాగధేయ స్యమమసులభం భవిష్యతీత్యభిదధానేపరమసత్త్వగుణపరిపూర్ణ శ్రీ శైలపూర్ణో౽యంతదంతేవాసిష్వన్యతమస్సన్యయంతన్మనోరథపరి పూరణాయతత్ప్రతినిధితయాతదభిప్రేతం కైంకర్యంకర్తుముద్యుంజా

సః - తదనుజ్ఞాంచలబ్ధ్వా శ్రీవేంకటగిరిమాసాద్య వాసంకుర్వన్ భగవ
దభిషేకార్థం పవిత్రతమంభోగ్యతమమాధోగ్యని దానమఘవినాశనపు
ణ్యతీర్థసలిలంభక్త్యాశ్రీసూక్తాఖ్యకలివైరిదివ్యసూరిద్రావిడసంహితామ
నుసందధానస్సాదర మనుదినమానీయ సమర్పయన్ పుష్పాదీంశ్చయ
థాశక్తి సమర్పయన్ భగవంతమానందయన్నాసీత్ ॥ ౩ ॥ ఇత్థంశ్రీ
శైలపూర్ణార్యేణపరమభక్తిసంపన్నేన సాదరమనుదినం క్రియమాణ
మఘవినాశనతీర్థాదభిషేకార్థతీర్థానయన కైంకర్యంస్వాత్మనాపరమప్రీ
త్యాపరిగృహ్యతఇత్యముమంశంసర్వేజనాఅవగచ్ఛంత్వితిపరిచింయన్భ
గవాన్శ్రీవేంకటనాథః కదాచిత్పరిగృహీతవ్యాధాకారోధనుష్పాణిః
పాపవినాశనతీర్థాత్పావనభోగ్యం భగవదభిషేకతీర్థం సాదరమానయం
తంశ్రీశైలపూర్ణార్యంమధ్యే మార్గమభిగమ్య - హేతాతతృషార్తోఽస్మితీ
ర్థంమేదేహీతిపృచ్ఛన్తస్మింశ్చ రేరేవ్యాధశ్రీవేంకటనాథార్థంమయా
నీయమానమిదం దివ్యతీర్థంనమనుష్యార్హ మితితంవ్యాధంప్రత్యాఖ్యాయ
శ్రీకలివైరిదివ్యసూరిసంబంధిమహా శ్రీసూక్తానుసంధానపూర్వకంభగవ
దనుభవజనితహర్షప్రకర్షేణ తీర్థకుంభంనయత్యేవసతిస్వయంతత్పృష్ఠ
తోఽనుగచ్ఛన్ ధనుస్సంహితశరేణాతిలాఘవేనతం కుంభంపృష్ఠభాగేవి
ద్ధ్వాఛిద్రంకృత్వాలఘుధారారూపేణతస్మాచ్ఛిద్రాన్నిస్సృతంకృత్స్నం
తీర్థంపపౌ ॥ ౪ ॥ సచశ్రీశైలపూర్ణార్యః కలివైరిదివ్యసూరిశ్రీసూక్తా
నుసంధానంకుర్వన్తత్ప్రతిపాద్యభగవద్గుణగణాను భవనిర్మగ్నహృద
యోవ్యాధరూపిణోభగవతః కించిదపికృత్యమజానన్నేవకించిద్దూరంగ
త్వాతతస్తీర్థక్షరణేనశనైశ్శనైర్లఘూభవంతంతీర్థకుంభమ పగతతీర్థ
మవగచ్ఛన్కిమిదమితిపృష్ఠతో ముఖమావలయ్య తీర్థధారాంపి బంతం
వ్యాధమాలోకయన్ - రేరేవ్యాధమందభాగ్యభగవదర్థంనీయమానే
తీర్థేకిమర్థమిత్థంద్రోహమకార్షీరితితంగర్హయన్- హేతాతమా
త్వంవిచారంకృథాః- ఇహసన్నిధౌదివ్యంతీర్థందర్శయామి-తతోభగ
వదర్థంతీర్థంనయేతివదతాతేనవ్యాధేన పురోగచ్ఛతాసందర్శితసర
ణిరాకాశగంగాతీర్థంప్రాపితః-తదానీంతత్ప్రదేశేతీర్థేఽనుపలభ్యమా
నేతతస్తస్మిన్వ్యాధేనిజధనుర్ముక్తేన కేనచిత్తృణేనశరాయమాణేనతత్ర

త్యంకించనశైలశృంగంవిద్ధ్వాతత్రలగ్నంశరమాకృష్యతదను ప్రపాతినీమ
తిజవేనసంపతంతీమచ్ఛాచ్ఛధారాంగగనగంగానదీం ప్రదర్శ్య—హేతాతా
త - వియద్గంగానదీహ్యేషా-భగవతః ప్రియతమాచేయమితః ప్రభృతీతఏవ
మహ్యంతీర్థ—మనుదినమానయేతినిజమీశ్వరత్వంజ్ఞాపయిత్వాఽంతర్హి—
తే-తదిదమాశ్చర్యమాలోక్య-అహోభగవతశ్శ్రీవేంకటనాథస్యాశ్రితజ
నవిషయోఽత్యద్భుతోఽయంలీలారసఇత్యనుసందధానస్తతస్తస్యాంగగన
గంగానద్యాంకుంభేతీర్థ—మాపూర్యయథాపూర్వంతీర్థ— కుంభమానీ
య్యశ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయేభగవత్సన్నిధౌనిదధౌ॥౫॥తతశ్శ్రీవేంకటనా
థోఽప్యర్చకమావిష్టస్తన్ముఖేన - భోశ్శ్రీశైలపూర్ణాచార్యభవదానీతపావ
నభోగ్యతమదివ్యతీర్థేనమధ్యేమార్గమేవమ మతృషాశాంతిస్సంజాతే
తివదన్ శ్రీశైలపూర్ణాచార్యంచానందయన్ .. ఏతదీయమభిషేకతీర్థాన
యనకైంకర్యం స్వస్యనిరతిశయ ప్రీతికర మితిసర్వస్మైలోకాయ సమ్య
గావేదయామాస॥ ౬॥ తతశ్శ్రీశైలపూర్ణార్యోఽప్యనేనాభిషేకతీర్థా
నయనకైంకర్యేణసంజాతనిరతిశయప్రీతేశ్శ్రీవేంకటనాథస్యస్వస్మిన్సం
జాతంనిరతిశయకృపాశీతలకటాక్షపాత మనుసందధానోధన్యధన్యమా
త్మానంమన్యమానః - తతఃప్రభృతితస్మిన్నేవ కైంకర్యేభృశమభినివిష్టఆ
కాశగంగాతీర్థాదేవనిత్యంభగవదభిషేకతీర్థమానీయ్యసమర్పయన్
భగవంతంసంతోషయన్నవాత్సీత్ ॥౭॥ అయంకిలపరమసత్త్వశమద
మాద్యాత్మగుణపరిపూర్ణశ్శ్రీశైల పూర్ణార్య స్స్వానురూపరూపగుణ
శాలినస్స్వాభిమానకుమారస్యకుమారశ్శ్రీశైలపూర్ణఇతినా మోదయా
దనంతరంమహాశ్శ్రీశైలపూర్ణ ఇతిశ్రీయామునమునినియమనేన శ్రీవేంక
టాద్రిమాగత్య నిరంతరవాసంకృత్వాభగవత్కైంకర్యై కపరాయణత
యావర్తమానోవ్యాధరూపేణభగవతా తా తేత్యామంత్రణేనశ్రీశైలనా
థతాతగురురితిచప్రసిద్ధనామధేయోబభూవ ॥౮॥ ఇత్థంభగవదభిషేకతీ
ర్థానయనకైంకర్యైకపరాయణస్యతతఏవనిరతిశయ భగవత్ప్రీతిభాజ
నీభూతస్యపరమభాగవతోత్తమస్యశ్రీశైలపూర్ణార్యస్యదివ్యచరణ ప్రవ
ణహృదయైరార్యైరనుసంధీయమానాం స్తదీయ కైంకర్యతత్ప్రీత భగవ
న్నిరతిశయానుగ్రహకార్యాద్యభివ్యంజకాశ్శ్లోకాః * తాతేతిసంబోధ్య

యమంజనాద్రావానీయమానాజ్జలపూర్ణకుంభాత్ । పపౌజలంసాదర
మంబుజాక్షశ్శ్రీశైలపూర్ణాయనమోఽస్తుతస్మై ॥ ౧ ॥ కృచ్ఛ్రాత్ప్రాప
వినాశపూరితపయఃకుంభందధానం శిరస్యాయాంతంశబరాకృతిఃపథిహ
రిశ్శ్రీశైలపూర్ణంగురుం । తాతేత్యర్థితవానదత్తఉదకేపీతంశరాఘా
తతః కుంభంఛిద్రయతాతదాతముదకం శ్రీనాయకేనామునా ॥ ౨ ॥ ఖి
న్నేశ్రీశైలపూర్ణేత్వథపయసి హృతేతద్విషాదాన్నిషాదాకారః కారు
ణ్యాత్తస్తంకరతలమవలంబ్యానయన్నంజనాద్రౌ । బాణేనోద్భావ్యగంగాం
గగనసురనదీ వేంకటేశప్రియేయం తత్తోయంమేప్రదద్యాఅనిశమితివద
న్నంతతోఽభూదదృశ్య ఇత్యేవంరూపాఇతి తద్విషయశ్శ్లోకోప్యేనిత్యా
నుసంధేయఆచార్యమంత్రః * పితామహస్యాపిపితామహాయప్రాచేత
సాదేశఫలప్రదాయ । శ్రీభాష్యకారోత్తమదేశికాయశ్రీశైలపూర్ణాయ
నమోనమస్తాదిత్యేవంరూపఇతి - తదీయందివ్యావతారనక్షత్రంమేషమా
సస్వాతీతి*శ్రీమల్లక్ష్మణయోగీంద్రశ్రీరామాయణదేశికం । వందేశ్రీశైల
పూర్ణార్యంమేషేస్వాతీసముద్భవమితితద్విషయంతదీయపద్యమితిచేహా
నుసంధేయం ॥ ౯ ॥ అస్యఖలుశ్రీశైలపూర్ణస్యరామానుజాఖ్యస్స్వకు
మారేవిపన్నేతతస్స్వానురూప రూపగుణశాలీతతఏవహేతోఃకుమారశ్రీ
శైలపూర్ణఇతినామ్నావిఖ్యాతోమిత్రతా తాపరనామధేయో నిఖిలవే
దాంతార్థవేత్తాకశ్చిదాభిమానికస్వీకృతతనయఆసీత్ ॥౧౦॥ నిరతిశయభ
గవద్భక్తిశాలినిస్వానురూపసకలాత్మ గుణశాలినితస్మింస్తనయే పరమ
ప్రేమ్ణాసర్వదాతాతేత్యేవతదామంత్రణాత్తాతఇతిసంజ్ఞాయాః - నిఖి
లవేదాంతతత్త్వవేదినోఽస్యకదాచిద్వాదివిజయకాలేమిత్రతయా
పరిగ్రాహ్యతాయాశ్శ్రీవేంకటనాథేనశ్రీభాష్యకారంప్రతిస్వప్నేఽభి
ధానాత్తతోభాష్యకారేణాపి సర్వలోకోపకారకమాయా వాదివిజ
యానుకూలతయాభగవతా నిర్దిష్టస్యాస్య శ్రీశైలపూర్ణతనయస్యసర్వ
లోకమిత్రతయైవఖ్యాపితత్వాన్మిత్రసంజ్ఞాయా శ్చద్వయోస్సమావేశే
నమిత్రతాతార్యసంజ్ఞాహ్యస్యసుప్రథితాసంబభూవ ॥ ౧౧ ॥ ఏత
ద్విషయానపిశ్లోకానిమాఞ్జగురార్యాః ॥ * శ్రీమద్భాష్యకృతోహ్యభేద
కథకైర్వాదేషణెప్రస్తుతేసామ్యైక్యశ్రుతిభేదవాక్యహృదయాన్యుక్త్వాని

శీర్షేహరిః । మిత్రంభావ్యక్కృతేజగాదయమయం సర్వస్యమిత్రం జగాతంశ్రీభూధరపూర్ణపుత్రమవరం శ్రీశైలపూర్ణంభజే - ౧ - భారద్వాజకులాబ్ధీందుం ప్రజ్ఞాభక్త్యమృతార్ణవం । శ్రీశైలపూర్ణతనయంమిత్రతాతగురుంభజే - ౨ - శ్రీమద్వేంకటనాయకస్యశబరాకారస్యవాక్యాత్పరంతాతేత్యాహ్వయతోహియస్యమహి మాలోకేప్రసిద్ధింగతః । తత్రాతస్యచతాతభూతమవరం శ్రీశైలపూర్ణంగురుం భారద్వాజకులీనమాశ్రితనిధింప్రజ్ఞానిధింసంశ్రయఇతి ॥ ౧౨ ॥ ఇత్థంభూతసుప్రథితగుణగణశాలినామిత్రతాతాపరనామ్నా స్వతనయేనకుమారశ్రీశైలపూర్ణేన సహమహాశ్రీశైలపూర్ణార్యస్స్వాచార్యభూతశ్రీయామునమునినియమితం భగవదభిషేకతీర్థానయనకైంకర్యంసాదరం కుర్వన్ కించిత్కాలానంతరంతత్తనయపురస్సరమేవపరమంపదంభేజే ॥౧౩॥ సచశ్రీశైలపూర్ణార్యఃపరమపదంజిగమిషుఃస్వారాధ్యంభగవంతం నవనీతహస్తంశ్రీకృష్ణంసముద్ఘాటితాలయ ద్వారకవాటమపసారిత తిరస్కరిణీకంచకారయిత్వాస్వాత్మానంతస్య సమ్ముఖంసన్నిధాప్యబద్ధాంజలిః * ఛాయయాసహమణివర్ణ మముంచమహామితస్తవ - చంచూపుటాంతర్మధురహవిరహ యితారంగవేషయస్వేతి శ్రీపరాంకుశదివ్యసూరిశ్రీముఖసూక్త్యాఖ్యద్రావిడబ్రహ్మసంహితాప్రథమకాండచతుర్థ శ్రీముఖసూక్తాష్టమగాథోత్తరార్థమనుసందధానః భగవన్నితఃపరంభవతో బింబాధరేదివ్యవక్త్రారవిందేశ్లాఘ్యహావిస్సమర్పయితారంగవేషయస్వ - గవేషయస్వేతికథనయోగ్యదశాపన్నోఽహంగచ్ఛామీతివిజ్ఞాప్య - భగవంతంశ్రీవేంకటనాథంధ్యాయన్ - భగవన్నద్యయావదాచార్యనియమనానురోధేనభవదభిషేకతీర్థానయనకైంకర్యంయథాశక్త్యకార్షం-ఇతఃపరంతాదృశకైంకర్యకర్తారంగవేషయస్వ - భవదీయపరమకృపాకటాక్షేణభవదీయదివ్యవిభూతింగంతుమభ్యనుజానీహిదాసమితి ప్రార్థయన్సర్వాంశ్చభగవత్పరివారాన్ భాగవతాంశ్చక్షామయన్ ద్వయానుసంధానైకపరాయణస్స్వాచార్యదివ్యచరణారవిందద్వంద్వంచపరమపదప్రాసాదార్చిరాది మార్గపరమనిశ్శ్రేణిసోపానపఙ్క్తిసమారోహణప్రధానపరికరభూతమనుసంధధానోనిత్యవిభూతిమవజగాహే॥౧౪॥

ఇత్థంశ్రీశైలపూర్ణావతారసమాప్త్యనంతరంతదీయచరణారవిందద్వం
ద్వనిరతిశయప్రేమశాలీభగవాన్రామానుజమునిః - శ్రీశైలపూర్ణా
ర్యకృతభగవదర్థతీర్థానయనకైంకర్యస్యభగవతోఽనిరతిశయప్రీతి నిదా
నభూతతయాతన్మూలతయైవభగవతాతస్మిన్నిరతిశయానుగ్రహ కరణేన
చతత్ప్రీత్యభిజ్ఞాకరఃకశ్చిద్భగవతఉత్సవః కర్తవ్యః - సచ శ్రీశైలపూ
ర్ణార్యేభగవతావిశేషానుగ్రహకరణదివసస్యాధ్యయనోత్సవసమాప్తి
సమనంతర దివసత్వాత్తాదృశేదివసేకర్తవ్య ఇత్యనుశశాససర్వాన్భగ
వత్పరివారాన్ ॥ ౧౫ ॥ తతస్స్థలవాసినస్సర్వేప్యార్యాభగవత్పరివా
రాశ్చశ్రీవేంకటనాథాధ్యయనోత్సవసమనంతరదివసే - పురావ్యాధ
రూపేణభగవతా - అభిషేకతీర్థమానయంతంశ్రీశైలపూర్ణార్యంమ
ధ్యేమార్గమభిగమ్యకృతంతదీయకుంభతీర్థపానంసర్వేపి ప్రత్యభిజానం
తస్సముజ్జీవేయురిత్యనుసందధానాః శ్రీరామానుజమునింపురస్కుర్వా
ణాః - భగవంతం శ్రీనివాసంమంగళగిరిసమారూఢంసపరివారంనయం
తఆకాశగంగాతీర్థమార్గేకించిద్దూరంగత్వాగగనగంగాతీర్థాద్దివ్యతీర్థ
పరిపూర్ణాన్కుంభానానయంతఃకాంశ్చనశ్రీవైష్ణవానభిగమ్య మహాశ్రీ
సూక్తాఖ్యకలివైరిదివ్యసూరిద్రావిడసంహితాముపక్రమ్యానుసందధా
నానగరీమాగమ్యచతస్సృషువీధీషుసమంతతఆవ్రజంతః - తత్రతత్రశ్రీవైష్ణ
వైస్స్వస్వగృహపురోంగణేషుపాద్యగంధపుష్పధూపదీపసదక్షిణ తాం
బూలప్రదానైస్సత్క్రియమాణాభగవన్మందిరంప్రవిశ్యశ్రీపురుష సూక్తా
నుసంధానంకుర్వాణాస్తదాసమానీతగగనగంగాతీర్థకుంభేషు కతిప
యకుంభైఃభగవతశ్శ్రీనివాసస్యనిరంతరకుసుమపటలఘుమఘుమితౌదివ్య
చరణౌ శ్రీశఠకోపంచాభిషిచ్యగంధపుష్పధూపదీపాదిభిరుపచారై రభ్య
ర్చ్యతదితరకుంభతీర్థానిసకలపరిమళఘుమఘుమితానిపానీయ తీర్థత
యాభగవతేశ్రీనివాసాయనివేదయామాసుః॥౧౬॥తతఃప్రభృతిశ్రీమదధ్య
యనోత్సవసమనంతరదివసేశీతల తీర్థామృతాభిగమయాత్రోత్సవసంజ్ఞి
తోఽయముత్సవఃప్రతిసంవత్సరమనుష్ఠీయతే॥౧౭॥అథశ్రీశైలానంతార్య
వృత్తాంతఉచ్యతే ॥ ౧౮ ॥ అయంకిలానంతార్యః - శ్రీభగవద్రామా
నుజమునిరూపేణావతీర్ణేనఫణిరాజేనభగవతాఽనంతేనసకలశాస్త్రా

ర్థప్రవచనైకపరాయణేనపరమశాస్త్రార్థానుపదేశత ఇవస్వానుష్ఠాన
ముఖేనాపిసంబోధ్యజగదుద్దిధీర్షుణాద్వయమేకే నాకారేణ కర్తుమశ
క్యంమన్వానేనశ్రీమతిబదరికాశ్రమేనర నారాయణవేషాపన్న భగవద్వ
త్స్వయమపిద్వేధాబుభూషుణాపశ్చిమదేశే శ్రీకావేరీతీరేలఘునూతన
పురేమహితతర భరద్వాజగోత్రాద్వైష్ణవకుల శిఖామణేః కేశవా
చార్యాత్సాంశేనైవ చతుష్పంచాశదధిక శతోత్తర చతుస్సహస్రీ
సంఖ్యేషు ౪౧౫౪ కల్యబ్దేషు - పంచసప్తత్యధికనవశతీసంఖ్యేషు ౯౭౫
శాలివాహనశకాబ్దేషు చగతేషువిజయసంవత్సరేమేషంగతేపూషణిచి
త్రానక్షత్రేప్రాదుర్భావితస్సంబభూవ ॥౧౯॥ భగవద్రామానుజమునిరూ
పిణఃఫణిరాజస్యతదేతద్ద్వితీయావతారవిషయమపీమంశ్లోకమనుసంద
ధతఆర్యాః* కల్యబ్దేషుప్రయాతేష్వథజలధిశరేంద్వబ్ధిసంఖ్యేషు చంద్రే
చిత్రారూఢేచమేషంసవితరివిజయాభిఖ్యవర్షేప్రవిష్టే । భారద్వాజాన్వ
యేందోర్లఘునవనగరే కేశవాచార్యవర్యాచ్ఛేషస్సాంశేనభూయోప్య
హహావసుమతీభాగధేయాద్బభూవేతి ॥౨౦॥ తదనుకేశవాచార్యేణఫణి
రాజస్యాపోన్నిత్యావతారరహస్యేనస్వావతారానుగుణేనానంతార్య ఇ
తినామ్నాసంస్కృతఃక్రమేణలంభితసర్వసంస్కారోఽధ్యాపితాఖిలా
నుశాసనః- శుక్లపక్షేచంద్రఇవదినేదినేతేజసాఽభివర్ధమానః-శ్రీరంగ
నగరమధ్యాసీనంశ్రీరామానుజమునిరూపంఫణిపతింస్వాంశినం శ్రీరామ
మివసౌమిత్రిః-భరతమివచశత్రుఘ్నః- సమాశ్రయితుకామోయజ్ఞేశాది
భిస్సహశ్రీరంగనగరీంయయౌ ॥౨౧॥ తతశ్చసభగవాన్రామానుజమునిః
తతస్స్వల్పకాలాత్పురస్తాద్దేవవిద్యాదగ్రేసరస్యయజ్ఞమూర్తేర్వాదేవి
జిత్యశ్రీవైష్ణవీకృతస్యమహాజ్ఞానాధికస్యపరమభాగవతోత్తమభావమా
పన్నస్యదయాపాలమన్నాథముని సంజ్ఞయాస్వసంజ్ఞాగర్భితయాస
మలంకృతస్యస్వసమానప్రతిష్ఠాభిలంభయిషయాపృథక్స్థానే సంస్థాపిత
స్యసకాశాదనంతార్యస్యసహాగతైర్యజ్ఞేశాదిభిస్సహాభగవత్సమాశ్రయ
ణంకారయామాస ॥౨౨॥ సదయాపాలమునిః-అనంతార్యాదీన్స్వస
న్నిధౌలబ్ధభగవత్సమాశ్రయణాన్స్వాత్మానమేవానుచరతశ్శైష్యభావాప
న్నాన్ - స్వాత్మానంచతేషామాచార్యభావాపన్నంకారయంతంశ్రీరా

మానుజమునిమాలోక్యభగవన్ శ్రీరామానుజమునే నాహమిమమాచార్య
పదభరంవోఢుంశక్ష్యామి - ఏతానన్తార్యాదీన్ భగవానేవశిష్యాన్ గృ
హ్ణాతు-భో అనన్తార్యాదయ ఆర్యాఃభగవాన్ రామానుజమునిఃకలవింక
గ్రీవాయాంతాళఫలమివమదీయగ్రీవాయామిదమాచార్యపదంబబన్ధ-న
చాహమిమమాచార్యపదభరంవోఢుంశక్నోమి శ్రీరామానుజముని చరణ
యుగళైకశరణాభవన్తుభవన్తఇతి శ్రీరామానుజమునిమనన్తార్యాదీం
శ్చవిజ్ఞాపయన్ భగవతోరామానుజమునేరేవదివ్యచరణనళిన యోరేనా
న్సమర్పయామాస॥౨౩॥తదను నారాయణోనరేణేవసభగవాన్ రామా
నుజమునిస్స్వశిష్యభావమాపన్నేనానన్తార్యేణ సఙ్గతోఽఖిలశాస్త్రా
ర్థానాంయథావదుపదేశమనుష్ఠానంచ యథామనోరథంనిర్వర్తయా
మాస ॥ ౨౪ ॥ ఇత్థమఖిలశాస్త్రార్థాన్ యథావదనుష్ఠానపరాయణస్యానన్
తార్యస్యాపిసకాశేబహవోభగవత్సమాశ్రయణమలభన్త ॥ ౨౫ ॥ అథ
కదాచిచ్ఛ్రీముఖసూక్త్యాఖ్య శ్రీపరాఙ్కుశదివ్యసూరిద్రావిడబ్రహ్మసంహి
తాప్రవచనైకపరాయణశ్శ్రీరామానుజమునిస్తృతీయకాణ్డతృతీయశ్రీము
ఖసూక్తిద్వితీయగాథాప్రవచనసమయే - నిజదివ్యగోష్ఠ్యాంవిరాజమా
నాన్ సర్వాన్ ఆర్యాన్ సమ్బోధ్య-భో ఆర్యాః-అస్మత్తాతతాతతాతతాత
తాతస్యాపిప్రథమస్తాతః-దేవైర్దేవాధిపేనసహ - వికీర్యమాణానాంపు
ష్పాణాముల్లాసాకరేశ్రీవేఙ్కటేఅనన్తగుణప్రథశ్యామసున్దరస్స్వామీతి
ద్వితీయస్యామస్యాంగాథాయాం-పరమపదవాసిభిర్నిత్యసూరిభిరపినిఖి
లనిత్యసూరిపరిషన్నిర్వాహకేణ శ్రీమతావిష్వక్సేనేనసహైవభగవత్స
మారాధనార్థందివ్యపుష్పపాణిభిస్సమాగతైరత్రత్యభగవన్నిరవధికసౌ
శీల్యదివ్యకల్యాణగుణానుభవసఞ్జాతహర్షప్రకర్ష ప్రశిథిలపాణిభిరవ
శఙ్కీర్యమాణానాందివ్యపుష్పాణామపిమహోల్లాసాకరేఽస్మిన్ శ్రీవేం
కటాచలేపరమపదేప్యలబ్ధామనన్తాంగుణప్రథాంభజమానః - నీలమేఘ
శ్యామలదివ్యవిగ్రహవర్ణసౌన్దర్యశాలీస్వామీ-అనన్తపర్వఘటితాయా
మస్మచ్ఛేషిపరమ్పరాయాంప్రథమఃఖల్వితిప్రతిపాదయతా శ్రీపరాఙ్కుశ
దివ్యసూరిణా - పరమపదవాసిభిరప్యత్రాగత్యకైఙ్కర్యకరణాదయంశ్రీ
వేఙ్కటాద్రిర్నిరతిశయభగవన్ముఖోల్లాసహేతుకైఙ్కర్యస్థానమితి - ది

వ్యపుష్పపాణ యస్సూర్యస్సమాగతా ఇత్యుక్త్వా పుష్పకైంకర్యమస్య
వేంకటనాథస్య నిరతిశయప్రియమితి - కీర్యమాణానామపి పుష్పాణాము
ల్లాసహేతురయంగిరిరిత్యభిధానేన నిరతిశయ పుష్పసమృద్ధిహేతురయం
గిరిరితి - అనవధిక సౌశీల్యగుణప్రథో దివ్యసౌందర్యశాలీ ప్రాప్తస్సామీప
రాత్పరశ్శేషీ చాయం వేంకటనాథ ఇత్యభిధానేనావశ్యమారాధనీయోఽ
యమితి చ ప్రతిపాదనాత్ - అయం వేంకటనాథోఽవశ్యం పుష్పకైంకర్యే
ణారాధనీయ ఇతి హి సిధ్యతి - తదిహ ప్రథితపుష్పమండపాభిధానే శ్రీ వేంక
టాద్రౌ శ్రీమతో వేంకటనాథస్య ముఖోల్లాసాయ కించన నందనవనం విధా
యానుదినమతిసురభికుసుమతులసికా మాలా సమర్పణ కైంకర్యకారీ కో
ను వాస్స్యాదస్యాం గోష్ఠ్యామితి సర్వానార్యాన్ పప్రచ్ఛ ॥ ౨౬ ॥ ఇత్థం శ్రీరా
మానుజమునినా పృష్టాయామార్యగోష్ఠ్యాం శ్రీ వేంకటాచల శీతభీత్యా నిరు
త్తరాయాం - అనంతార్యః అహో భగవద్దాసేనేదృశశీతభీత్యైవ వాకం
పితవ్యం - పరలోకహానిభీత్యా నిరవధికకల్యాణగుణగణాధికాచార్యశాసన
భంగభీత్యా చ కిం కించిదపి న కంపితవ్యం - ఇదమేవ హి సముచితం శిష్యలక్ష
ణం - సుసుందరమిదం - యదాజ్ఞాపయత్యాచార్యస్తదేవ హి నిశ్శ్రేయసార్థి
నశ్శిష్యస్య శ్రేయః - ఆచార్యశాసనాతిలంఘినః కిం ను వా శిష్య
త్వం నామ - తస్మాదాచార్యేణానుశిష్యమాణస్య పరమదుష్కరస్యా
ప్యస్య శ్రీ వేంకటనాథకైంకర్యస్యాంగీకార ఏవ స్వరూపానుగుణః పరమ
నిశ్శ్రేయసకరశ్చేత్యనుసందధానస్సద్యస్సముత్థాయ బద్ధాంజలిః -
భగవన్నస్వామిన్ - ఏషోఽహం భగవతో వేంకటనాథస్య పుష్పకైంకర్యా
య సజ్జోఽస్మి - మాం నియుంక్ష్వేతి స్వావతార ప్రయోజన భూతాం
కైంకర్యనిష్ఠాం సంప్రార్థయామాస ॥ ౨౭ ॥ ఇత్థమభ్యర్థయంతమనం
తార్యమాలోక్య శ్రీరామానుజమునిర్భృశసంతుష్టస్సన్ - భో అనంతా
ర్య - త్వం ఖల్వస్యాం గోష్ఠ్యాం పూరుషోఽసి - పుష్కలాత్మగుణోపే
తస్యాచార్యశాసనభంగమసహమానస్య తవైవ ఖల్వాచార్యపూరుషపద
మర్హమితి తం సంభావ్య సహైవ సకలయా గోష్ఠ్యా సద్యస్సముత్థాయ స
సంభ్రమమాలింగ్య పూరుషశబ్ద బిరుదపారితోషిక దానసత్కృతమేన
మనంతార్యం శ్రీ వేంకటాచలం ప్రతి ప్రస్థాపయామాస ॥ ౨౮ ॥ తదను

సమంతతో విఖ్యాతానంత పూరుషాచార్యాభిధానోఽనంతార్యస్సదా రశ్మి శ్రీవేంకటాద్రిముపగమ్య భగవంతమనుదినమభివందమానః - తత్ర విపులతమంనందన వనంతదాధారమ్మహాతటాకంనందనవనమధ్యేకాంచనవాపీంచవిధాయ సర్వేషామపి శ్రీరామానుజసంజ్ఞాంవిధాయ శ్రీరామానుజ శాసనానుగుణం పుష్పకైంకర్యైకపరాయణోఽభూత్ ॥ ఏవంతస్మిన్ శ్రీరామానుజమహాతటాకమధ్యతటభాగే సలిలనిర్గమమార్గమేకంశ్రీరామానుజారామేఫల పుష్ప తరుగుల్మలతాద్యాలవాలేషు శ్రీరామానుజవాపికాయాంచతదా తదాసేచనప్రచారణస్థాపనప్రపూరణాద్యర్థసలిలాన యనాను కూలమనంతార్యోనిరమాసీత్ ॥ ౩౧ ॥ ఏవంభగవద్దివ్యాలయోసగోపురం ప్రాకారంతదంతః పుష్పవాపికాసమీపేభగవద్రామానుజ మునిశాసనేనతదీయ పరమాచార్యభూతశ్రీయామునమునిసంజ్ఞాచిహ్నితంశ్రీయామునమున్యర్చావిగ్రహసమేతంపుష్పమాలాకరమండపంచానంతార్యోనిరమాసీత్ ॥౩౦॥ శ్రీయామునమునిః ప్రాగిహకంచిత్కాలంస్థిత్వాతత్రానేకుటీరం కృత్వాతస్మిన్ పుష్పమాలాజాలంనిబధ్యభగవతేశ్రీనివాసాయసమర్పయన్నాసీదితివృద్ధజనసంకథితాంకథామాకర్ణయతాభగవతా భాష్యకారేణ శ్రీయామునమునినామ్నాపుష్పమాలాకర మండపంనిబధ్యతత్ర శ్రీయామునమునిమర్చారూపిణమవతార్య ప్రతిష్ఠాప్యసమారాధన మపినిర్వర్తనీయమితినియమనాత్ స్వాచార్యసంజ్ఞామపి విధాయానంతార్యో యథాచార్యానుశాసనంసర్వంనిరవర్తయత్ ॥ ౩౧ ॥ అనంతార్యోపిస్వయంతస్మిన్నేవమండపేశ్రీరామానుజనందనవనాత్పుష్పాణ్యానీయస్థాపయిత్వాతత్రైవమాల్యానినిబధ్యపశ్చాన్మాలాజాలపరిపూరితంకండోలంగంధ గ్రహణజాపచారపరిహారాయశాటికా నిబద్ధముఖనాసికఃపరమాదరేణమస్తకే బిభ్రాణ స్సహచ్ఛత్రచామరాది పరిచ్ఛదస్సహ మంగళవాద్యైః కరదీపికా పురస్సరోయామున మండపాన్నిర్గత్య మందిరం ప్రదక్షిణీకుర్వన్ భగవదారాధనసమయే భగవత్సన్నిధింప్రతిప్రతిదినంనయన్ భగవంతముపాసీనఆసీత్ ॥ ౩౨ ॥ అనంతార్యేణహిపరమాదరేణపరిపూర్ణగర్భయాదేవ్యా ఈమారేణచ సహశ్రీరామానుజతటాకంఖనతా

స్మృద్భారేదే వ్యావాహ్యమానే పరమకారుణికో భగవాన్ పూర్ణగర్భా
మనంతార్యదేవీం మృద్భారముద్వహంతీం ద్రష్టుమశక్నువన్ వటురూపీ స
న్నిధాయ స్వయం తద్భారం వోఢుముద్యుక్తః స్వకైంకర్యపరసంబం
ధమసహమానేన తేన నిరుద్ధోఽపి తద్దేవ్యాం కరుణాతిశయేన మధ్యేమార్గం
పునః పునరాగత్య దేవీహస్తాన్మృద్భారకండోలం బలాద్గృహీత్వా బభా
ర ॥ ౩౩ ॥ తతశ్చ విజ్ఞాతవృత్తాంతోఽనంతార్యో వటురూపిణం భగవం
తమనుధావన్ ఖనిత్రేణ చుబుకే ప్రాహార్షీత్ ॥౩౪॥ తదన్వనంతార్యేణ
గురుఖనిత్రేణ తాడితచుబుకో వటురూపీ భగవాన్ - చుబుకగళద్రుధిరధా
రో ధావన్ నిజమానందనిలయవిమానమవజగాహే ॥ ౩౫ ॥ తతశ్చానం
తార్యో మందిరాంతర్గత్వా భగవంతం చుబుకగళ ద్రుధిరధారం దృష్ట్వా
కృతమహాపచారమాత్మానమ్మన్యమానః క్షామయన్ భగవంతముపతిష్ఠ
మానశ్చుబుకవ్రణే రుధిరధారాశమనాయ పుష్పధూళిం ప్రాక్షిపత్ ॥౩౬॥
తతో భగవాన్ శ్రీనివాసోఽనంతార్యకైంకర్యశ్రద్ధాభూమ్నా సంతుష్ట
స్తం సాంత్వయన్ తద్వ్రణచిహ్నం శ్రీవత్సచిహ్నమివ భావయన్ సర్వే
షాం తదీయమహిమప్రకాశనాయ చుబుకవ్రణస్థానే సర్వదా సుగంధిఘన
సారచూర్ణం ధారయన్ తదీయఖనిత్రమపి తదీయవైభవఖ్యాపనాయ సర్వ
లోకసందర్శనయోగ్యస్థలే స్థాపయన్ - వస్త్రభూషణమాల్యాది
భిస్తంచ సభాజయామాస ॥ ౩౭ ॥ కదాచిదనంతార్యవిరచితే శ్రీరా
మానుజారామే చిరం స్వైరవిహారం కుర్వాణౌ రాజదంపతివేషభూ
షితౌ శ్రీపద్మావతీశ్రీనివాసౌ కస్యాంచిద్రాత్ర్యాం కుత్రచిన్నికుంజే ని
లీనో ఽనంతార్యః ప్రగృహ్యాక్వచిత్తరాలతాపాశేన బద్ధుమాకర్షన్ శ్రీ
వేంకటనాథే కథంచిద్ధస్తాద్విమోచ్య పలాయితే పద్మావతీదేవీం పలాయి
తుమశక్నువంతీం - భోస్తాత తాత తవాహం పుత్రీ భవామి - స్త్రీ
యమనపరాధినీం మాం ముంచేతి కరుణం వదంతీం చంపకవృక్షే క్వచన ల
తాపాశేన నిబధ్య భర్త్సయంస్తదీయవృత్తాంతం చపృచ్ఛన్ పార్శ్వే తప
వావతిష్ఠమానః ప్రాతర్భగవన్మందిరమాగతైరర్చకపరిచారకైర్భగవద్వ
క్షోనిలయకంఠికాలయపద్మావతీమనుపలభమానైర్భగవతా కంచన
పురుషమావిష్టేనజ్ఞాపితవృత్తాంతైర్భగవదాజ్ఞయా పద్మావతీమనం

తార్క్ష్యంచానేతుమాగతైర్విదితవృత్తాన్తస్సద్యో మహోపచారమన్వా
నస్సన్ దేవీంపద్మావతీంచమ్పకతరుబన్ధనాద్విమోచ్య స్నాపయిత్వా
కృతనిత్యకృత్యః ప్రాగుక్తనిజవాక్యసత్యతాచికీర్షయా పరిణయయోగ్య
కన్యాదశామాపద్య పుత్రీభావంభజమానాం పద్మావతీదేవీం సపుష్పపి
టకంకక్షేదధానో భగవన్తముపసద్యవన్దమానః స్నాపయన్ కాఞ్చన
మాలాంనిజకణ్ఠాదుద్ధృత్యాత్మనఃకణ్ఠేనిక్షిప్య సభాజయతే త్వదీయామి
మాంకన్యాం మహ్యందేహీతిచాభ్యర్థయతే శ్రీనివాసాయదేవీంసమర్ప
యన్ సమర్ప్యమాణాంచదేవీం సర్వేష్వర్చకపరిచారకేషుసంపశ్యత్సు
సద్యస్సముత్ప్లుత్యయథా పురంకణ్ఠికాలయకనకమయ పద్మావతీరూపిణీ
మేవసంభూతాం సాశ్చర్యంసహస్రైస్సంపశ్యన్ తతఃప్రభృతి - ప
ద్మావతీదేవీతాతఇతి శ్రీవేంకటనాథశ్వశురఇతి చసమన్తతస్సర్వైస్సం
గీయమానః - తదాతదా శ్రీవేంకటనాథదర్శనకాలేషు * మచ్ఛ్రీపుత్రీ
యుక్తవక్షస్స్థలేతిప్రబ్రూతే మత్ప్రాణభూతేతిచాపి । త్వద్దంష్ట్రాగ్రే
ణాణ్డభిత్తేర్విభిద్యప్రోన్నీతాయాభూమిదేవ్యాఃప్రియేతి ॥ ప్రాక్సప్తాశ
స్యగ్రఘోషాన్మహోక్షాన్ జిత్వాత్తాయాగోపపుత్ర్యాఃప్రియేతి । మ
త్కన్యా శ్రీరంగభూనిత్యవాసిన్యాహంజానామ్యతిసీమానమస్యా ఇ
త్యేవమర్థాంశ్రీముఖసూక్త్యాఖ్యద్రావిడ బ్రహ్మసంహితాసప్తమకాణ్డ
ద్వితీయశ్రీముఖసూక్తనవమగాథాం - ఏకాకన్యేత్యాదిషుకన్యాశబ్దితం
మనఃకన్యాస్థానే - స్వాత్మానంమాతృస్థానే - శ్రీవేంకటాద్రీశం శ్రీరం
గేశస్థానేచభావయిత్వామచ్ఛ్రీపుత్రీశబ్దవాచ్యతయాస్వపుత్రీభావా
పన్నపద్మావతీంచానుసంధాయస్వయంశ్రీవేంకటనాథ విషయామను
సందధానస్తదనన్తరజాతాంస్వపుత్రీంయథోక్తవృత్తాన్తవిశేషప్రత్యభి
జ్ఞాపికయామచ్ఛ్రీపుత్రీసంజ్ఞయాసంజ్ఞావతీమకార్షీత్ ॥ ౩౮ ॥ క
దాచిదనన్తార్యశ్శ్రీరామానుజారామేతులసీకుసుమాపచయంకుర్వన్
కరేకేనచిద్భోగినాదష్టోభోగిదష్టంకరం శ్రీరామానుజచరణావేవశరణ
మిత్యనుసందధానస్సద్యఃకుసుమైరపమృజన్ స్వామిపుష్కరిణ్యాంస్నా
తస్సన్విషనిర్హరణసోత్కణ్ఠాన్తేవాసినోనివర్త్యభగవన్తముపతిష్ఠ
మానః - భగవతాశ్రీనివాసేన - కిమితివిషనిర్హరణప్రయత్నాదుపర

తోఽసీతిపృచ్ఛ్యమానస్స్వావతారబీజం ఫణిరాజాం శంస్వాయమనుసం దధానః-యదిదంశనక్రియాకర్తా ఫణీబలవాన్ - తదాఽహం విరజానదీమవగాహ్యావిధూతకల్మషశ్శ్రీవైకుంఠనాథం పరిచరేయం - యదిచదంశనక్రియాకర్మీభూతః ఫణీబలవాన్ - తదాపునరిహైవ స్వామిపుష్కరిణీమవగాహమానో భవంతమేవపరిచరేయం - ఉభయథాపినక్షతిరితితూష్ణీముపరతోఽస్మీతివిజ్ఞాప్యసుఖమవతస్థే ॥ ౩౮ ॥ కదాచిద్యామునమండపే బహుళకుసుమమాలికాగుంభనైకపరాయణోఽనంతార్యస్తదీయాధ్యవసాయంపరీక్షిషుణా భగవతాఽర్చకముఖేనతదాహ్వానాయచోదితే నదూ తేనసమాహూతస్తదాఽనాగతః కుసుమమాలికాగుంభనకార్యంనిర్వర్త్యమాలాసంభృతకండోలశిరస్క ఏవాగతః - భగవతా - మదాహ్వానసమయ ఏవకుతో నాగతోఽసిమదాజ్ఞాతిలంఘినం త్వామితో నిష్కాసయామి చేత్కింకరిష్యసీతిపృష్టః - భగవన్ వేంకటనాథకిం తేచ్ఛిన్నం - మమతుమాలతీకుసుమముకుళాః విదళద్దళానిపశ్చాద శక్యగుంభనాః విశీర్ణగంధీనిచభవిష్యంతి - తతోనతదైవాగంతుమవసరోఽభూత్ - నచాచార్యనియమితకైంకర్యమపి వాపరిత్యజ్యతదితరత్త్వదీయకైంకర్యంకర్తవ్యమితికశ్చిదస్తినిర్బంధః - పరేణాగత్యాధిష్ఠితశ్శ్రీవేంకటమహాచలఇతిశ్రీముఖసూక్త్యాఖ్యద్రావిడబ్రహ్మసంహితా తృతీయకాండ తృతీయశ్రీముఖసూక్త్యష్టమగాథాయాంప్రతిపాదయతా తత్త్వదర్శిశిఖామణినాశ్రీపరాంకుశదివ్యసూరిణా - అత్రవిరాజమానే శ్రీవేంకటాచలే మద్ధ్యే సమాగత్యత్వయాఽధిష్ఠానంకృతమిత్యభిధానేనతవమమచసాధారణేఽస్మిన్ శ్రీవేంకటాద్రౌ వారదివసప్రాగాగమనమాత్రేణ కథమస్మాన్ త్వంనిష్కాసయితుమర్హసి- కింమాంమధురకవిదివ్యసూరికలామధీత్యతదీయనిష్ఠామనుతిష్ఠంతమాచార్యైకశరణం తతోమధురకవిదాసభావమాపన్నంచన జానాసీతిప్రతివదతా తాదృశం తదీయమాచార్యనిష్ఠాదార్ఢ్యమాలోక్య తుష్టేనభగవతా-కింతేఽపేక్షితం- తవాచార్యనిష్ఠయాభృశమహంతుష్టోఽస్మి-మోక్షస్తుశ్రీరామానుజమునిచరణైకశరణస్యతవకరగతఏవవర్తతే - నసతేమయాదేయః - అపరంకింనువాకాంక్షస్వేతిపృష్టోధన్యధన్యమాత్మానంమన్యమానః - భవత్కైంకర్యమంతరేణకింమేఽపేక్షితంవర్తతే - ఇ

హాముత్రచ తదేవా విచ్ఛిన్నం మేవర్ధయస్వేతి ప్రార్థయన్ - తదీయని ష్కామతాం వీక్ష్య నితరాం తుష్టేన భగవతా త్వత్సంబంధిసంబంధినాం మానుషాణా మమానుషాణాం చాహం మోక్షం దాస్యామీతి వైశేషిక వరలక్షణపారితోషికదానేన పరితోషితః - మధురకవినిష్ఠాం భజమాన స్యాస్య మేకృశ భగవదనుగ్రహలాభేనేతః ప్రభృతి మదీయానాం మధురకవి దాస ఇత్యేవ దాస్యనామ భవత్వితి వ్యవస్థాం కుర్వన్ తతః ప్రభృతి విశేషత స్సర్వైస్సమాశ్రీయమాణ ఆసీత్ ॥ ౪౦ ॥ కదాచిదనంతార్యేణ ప్రాకా రేస గోపురే నిబధ్యమానే తత్పార్శ్వే సంజాతస్య సమంతతః ప్రసృతబ హుళశాఖస్యైకస్య చిచ్చంపక భూరుహస్య ప్రాకారప్రణయనవిరోధిన శ్ఛేదనప్రసంగే- శ్రీవేంకటనామ్న్యస్మత్స్వామినో మహనీయాచలే యః కశ్చిదపి వా జాయేయేతి శ్రీకులశేఖరదివ్యసూరిసంహితా చతుర్థశ్రీసూ క్తదశమగాథాయామభిహితరీత్యా కోను వా దివ్యసూరిరిత్థంభూతో జా తో భవేత్ - ఏతదచలవర్తినస్స్థావరజంగమాస్సర్వేప్యప్రాకృతప్రాణిన ఇతి హి పురాణేష్వభిధీయతే - తస్మాన్నైష ఛేత్తుమర్హః ఇత్యనుసంద ధానేన తద్దినరాత్రౌ భగవంతం ధ్యాత్వా తరురూపిణం నిత్యసూరించ - భ గవన్ భగవత్ప్రమార్గాత్కించిదపేహీతి ప్రార్థయతా సుప్తేన ప్రాతః ప్ర బుద్ధేన తం చంపకవృక్షం భగవత్ప్రమార్గాదపేతమాలోకయతా చ తేన యథావదేవ ప్రాకారో నిర్మాపితోఽభూత్ ॥ ౪౧ ॥ తతో హేతోర యం చంపకప్రాకార ఇతి సుప్రసిద్ధోఽభూత్ ॥ ౪౨ ॥ కదాచిచ్ఛ్రీవేంకట నాథమభివందితుం శ్రీరంగనగరాదాగతేషు వాత్స్యవరదార్యప్రభృతిషు శ్రీవేంకటశైలమధిరోహత్సు కేషుచిచ్ఛ్రీవైష్ణవేషు గిరిసోపానపరంపరా రోహణపరిశ్రాంతేషు క్షుత్పిపాసాతురేషు పరమకారుణికశ్శ్రీవేంకట నాథోఽవలంబితశ్రీవైష్ణవవటువేషశ్చిత్రాన్న పాత్రపాణిస్తేషామభిము ఖమాగమ్య తేభ్య ఆనీతచిత్రాన్నం దాతుం ప్రవృత్తః - అనధికారితాశంక యా తైస్తస్మాత్తదన్నం గ్రహీతుం సందిహానైః - భో వటో కస్త్వమసి క స్య వా శిష్యోసి కిన్నామాసి - కుత్రత్యమిదం చిత్రాన్నం * పద్యమంగుళివిచ్ఛే ద ఇత్యాది శాస్త్రేణ దాసలక్షణతయా చోదితం శిష్యస్య నిత్యానుసంధేయ మంత్రరూపం త్వదాచార్యపద్యం చ కిం రూపం - తదేతత్సర్వం వదేతిపృ

ష్టః - శ్రీవైష్ణవోఽస్మి - శ్రీశైలానంతసూరేశ్శిష్యోమధురకవిదాసనామాహమస్మి - కేనచిదధ్వనీనేనభవతాంశ్రాంతిమాకర్ణయతాఽనంతార్యేణభగవన్నివేదితమిదంచిత్రాన్నంయుష్మదర్థంప్రేషితం - గృహ్యతాముపభుజ్యతాంచేదమిత్యభిధాయ - ఇదంచమమనిత్యానుసంధేయమంత్రరూపమాచార్యపద్యమితిచవదన్ * అఖిలాత్మగుణావాసమజ్ఞానతిమిరాపహం। ఆశ్రితానాంసుశరణంవందేఽనంతార్యదేశికమితికంచనమంత్రంసద్యోనిర్మాయపపాఠ ॥ ౪౩ ॥ తదనుపునరపితైశ్శ్రీవైష్ణవైః - భోవటో కిమస్మిన్మంత్రేతవపరమాచార్యసంబంధస్త్వదాచార్యస్యవిద్యమానతయాప్రతిపాదితోనదృశ్యతె - కింభవతాసంప్రతికల్పితోఽసౌమంత్రఇతి పృష్టస్సవటుః - భోఆర్యాః - అస్మదాచార్యవిషయావ్ద్వౌమంత్రౌ - తత్రైకస్సదాచార్యలక్షణగుణాతిశయపరః - అపరస్తుసదాచార్యసంబంధాతిశయపరః - తత్రప్రథమస్తుప్రాగుక్తః - ద్వితీయమప్యాకర్ణయంతుభవంతఇత్యభిదాయ * శ్రీమద్రామానుజాచార్యశ్రీపాదాంభోరుహద్వయం। సదుత్తమాఙ్గసంధార్యమనంతార్యమహంభజఇతిద్వితీయమపి కంచనమంత్రంనిర్మాయపఠన్ - తతస్సమాహితచిత్తేషుతేషుశ్రీవైష్ణవేషుచిత్రాన్నంగృహీత్వాభోక్తుముపక్రమమాణేషుతేభ్యోఽనుజ్ఞాంలబ్ధ్వా కించిత్పురస్తాదేవాజగామ ॥ ౪౪ ॥ తతస్తైశ్శ్రీవైష్ణవాస్తంభగవత్ప్రసాదంభుక్త్వాగతశ్రమాశ్శనైశ్శైలమారుహ్యానంతార్యమభివందమానాస్తేనచస్వాగతంపృష్టాః - భగవన్భవదంతేవాసిమధురకవిదాసబ్రహ్మచారిహస్తైభవత్ప్రేషితేనభగవత్ప్రసాదేనమత్పృష్టాగతాధ్వశ్రమాస్సుఖమాగచ్ఛామఇత్యవోచన్ ॥ ౪౫ ॥ తదనుకోనువామధురకవిదాసోనామమదంతేవాసీబ్రహ్మచార్యత్రవర్తతే - నచభవతాంభగవత్ప్రసాదోమయాప్రేషితః - నవాభవదాగమనవృత్తాంతోమయాజ్ఞాతః- సర్వమిదంభవతామధ్వశ్రమమసహమానస్యభగవతశ్చేష్టితమిత్యనంతార్యేణాభిహితాస్తైవైష్ణవాః - మధ్యేమార్గంతద్వటుచేష్టితంసర్వమపివ్యజ్ఞాపయన్ ॥ ౪౬ ॥ తదనుతంవృత్తాంతమాకర్ణయతోవిస్మయమానస్యానంతార్యస్యగోష్ఠ్యాంవర్తమానాస్సర్వేప్యార్యా ఇదంసర్వమాకర్ణయంతోవిస్మయమానమానసాః - అహో - శ్రీవేంకటనాథః - అనంతార్యస్య

మహాసదాచార్యలక్షణగుణపౌష్కల్యం - ఆచార్యసంబంధభూయ
స్త్వంచస్వయమేవాభిధాయతచ్ఛిష్యభావంచదధానః - స్వస్యతస్మి
న్నిరతిశయాభిమానసద్భావమఖిలజనానామవగమయతి - స్వస్యైత
చ్ఛిష్యభావానుసంధానేకింకారణమితిచేత్ - శ్రీవేంకటనాథాయశం
ఖచక్రప్రదాతుర్భగవతో రామానుజమునేస్తంప్రత్యాచార్యత్వాత్ శే
షాంశభూతస్యాస్యానంతార్యస్యాప్యంశభూతేన భగవద్రామానుజము
నినైకవస్తుత్వాత్ * శ్రీమద్రామానుజాచార్యశ్రీపాదాంభోరుహద్వయ
మితితదీయచరణారవిందరూపతామస్యప్రఖ్యాపనేనభగవతైవతదంశరూప
తాయాః ఖ్యాప్యమానత్వాచ్చతద్గతాచార్యత్వానుసంధాన పరీవాహ
రూపమత్రత్యమాచార్యత్వానుసంధానమేవతత్ర మూలంభవితుమర్హతీ
తినిశ్చిన్వానాః - తతోఽనంతార్యేవిశేషప్రతిపత్తింకుర్వాణాః - ఇతఃప్ర
భృతిభగవతా శ్రీవేంకటనాథేనపరమాదరేణ నిబద్ధావిమావేవమంత్రా
వనంతార్యాంతేవాసిభిరాచార్యమంత్రతయాసమాదరణీయావితి శ్రీ
రామానుజమునేర్దాశరథికూరేశాదిషుత్రిదండపాదుకాజలపవిత్రాది
రూపతావత్ -శ్రీవేంకటనాథవచనప్రామాణ్యేనానంతార్యే చరణారవిం
దరూపతాపివ్యవస్థితాసర్వైరనుసంధేయేతిచవ్యవస్థామకార్షుః॥౪౭॥ క
దాచిచ్ఛ్రీరంగనగరేశ్రీభగవద్రామానుజమునిమాశ్రితేషుకుమారానిద్రా
ళుధనుర్దాసః -౧- కుమారమహాబలిబాణాధిరాజః -౨- అర్జునగ్రామపూ
ర్ణః-౩-లఘ్వార్య-౪-ఇత్యేతేషుచతుర్ష్వార్తప్రపన్నేషు - ఆర్తిప్రకర్షవశా
త్స్వప్రాప్యప్రాప్తయేత్వరమాణేషు శ్రీరామానుజమునినియమనానురో
ధేనతత్రపూర్వేషుత్రిషుతత్రతత్రస్వస్వరుచిత్వరాపరిపాకానుగుణతత్త
త్స్వస్వప్రాప్యలాభపరితృప్తేషుచతుర్థోలఘ్వార్యోఽపిసహసైవపరమప
దంకాంక్షమాణః-పానీయాలాభేశుష్కజిహ్వోమ్రియమాణస్తృషా
ర్తఇవసంసారమరుకాంతారేతాపత్రయాభిభూతోఽహంసద్యపవాపవర్గా
ప్తామృతాలాభే ప్రాణధారణంనలభఇతివిజ్ఞాపితేన శ్రీరామానుజముని
నా-భోలఘ్వార్యత్వాభిమతప్రాప్యప్రదశ్శ్రీవేంకటనాథఃఖలుతత్రగత్వా
ఽనంతార్యరచితసముచితపురుషకారేణభగవంతముపసద్యపురుషార్థం
ప్రాప్నుహీతిప్రత్యుక్తః - శ్రీవేంకటనాథేప్రావణ్యాతిశయాత్సద్య ఏవ

నిర్గతః శ్రీవేంకటాద్రిమాసాద్యానంతార్యమభివంద్యస్వాభిప్రాయం శ్రీ
రామానుజమునిదివ్యాజ్ఞాంచతస్మైవిజ్ఞాప్య భగవన్ననంతార్యత్వదీయ
పురుషకారేణైవ శ్రీవేంకటనాథోమాంసద్యోరక్షితుమర్హతీతి ప్రార్థితే
నానంతార్యేణ- అయంఖలులఘ్వార్యఃపరమార్తిసంపన్నః - సకలకల్యా
ణగుణశాలీ సదాచార్యపదముఖ్యాభిధేయశ్శ్రీమాన్ రామానుజమునిర
స్యాచార్యోనియంతా - పురుషార్థప్రదాతాచశ్రీవేంకటనాథస్సర్వజ్ఞస్స
ర్వశక్తస్సమస్తకల్యాణగుణగణమహోదధిః - అతోఽస్యాపేక్షితపు
రుషార్థస్సద్యస్సంభవితుమర్హత్యేవ - నఖలుసర్వజ్ఞేసర్వశక్తేపరమపురు
షేపురుషార్థంప్రదాతుముద్యుక్తేకశ్చిదన్యోఽస్తినిరోద్ధా - నిత్యానపా
యినీచాఖిలజగన్మాతాశ్రీరస్యోరస్థలంక్షణమపినజహాతి - ఏవంస్థితేస
ద్యఃపురుషార్థాసంభవాశంకాయానావకాశలేశః - అతోమత్తోఽయం
వ్యాజమాత్రతయాపురుషకారకృత్యంవాంఛతి - అనుశాస్తిచమాంపురు
షకారకృత్యేభగవాన్రామానుజమునిః - అతోఽవశ్యమేవాస్మిన్ విషయే
పురుషకారకృత్యమాచరణీయమిత్యనుసందధతాసమాహితచిత్తేన- భో
లఘ్వార్య - ఏహితర్హిభగవద్రామానుజదివ్యాజ్ఞానుసారేణభగవంతము
పగచ్ఛావేత్యభిహితస్తేనసహైవ శ్రీవేంకటనాథముపాసదత్ ॥ ౭౮ ॥
తదన్వనంతార్యలఘ్వార్యయోర్ద్వయోరపి భగవంతం ప్రణిపత్యమంది
రాంతః ప్రవిశ్యభగవత్సన్నిధౌస్థితయోః - భగవానపిశ్రీవేంకటనాథః
కరుణాశీతలకటాక్షసేచనపూర్వకం తీర్థశ్రీశఠకోపమాల్య శేషవస్త్రాది
వ్యాంగరాగాదీన్ ప్రసాద్యతైరలంకృతౌ తౌప్రసాదస్వీకారానం
తరమపికించిత్కాలంతిష్ఠంతౌ వీక్షమాణశ్శంకితమనాః - భోఅనంతా
ర్య - కింకించిద్విజ్ఞాపయితుకామ ఇవతిష్ఠసి - యదికించిద్విజ్ఞాపనీయమ
స్తితర్హితద్విజ్ఞాప్యతాం - మాకృథాశ్శంకామితిచోదితేఽనంతార్యే -
భోస్వామిన్నయంలఘ్వార్య ఆర్తప్రపన్నస్సన్ భగవతారామానుజము
నినాఽఽయమితః పరమపురుషార్థమద్యైవత్వత్తోలబ్ధుముపాగతః - తదద్యస
ద్యఏవాస్యపురుషార్థంప్రదద్యాః - త్వంఖలుపరమకారుణికఆశ్రితవాత్స
ల్యైకజలధిస్సర్వశక్తిస్సమస్తకల్యాణగుణగణమహోదధిరసి - కి
మధికంవిజ్ఞాపనీయమస్తీతివిజ్ఞాపయతి సతి - తతోలఘ్వార్యాయ - భో

పరమదివిషదాం రాష్ట్రభూతం పరమవ్యోమపదం తుభ్యమహం దత్త్వా
నస్మిన్స్వీకురుష్వేతి - దివిషదాం రాష్ట్రమపి త్వం వీక్షస్వేతి మోక్షమపిద
ద్యాదితి దివ్యసూరిగాథోక్తప్రకారేణ పరమప్రాప్యభూతం పరమపదం
ప్రాదాత్ ॥ ౪౯ ॥ తతో లక్ష్మ్యార్యః శ్రీవేంకటనాథమహోదారతాం
వీక్ష్య సంతుష్టః - భో అనంతార్య - శ్రీవేంకటనాథ స్స్వస్వరూపం విస్మృ
త్య మత్స్వరూపం పశ్యతి చేత్ - మహ్యం దాతుం పురాణాని నరకస్థానాని న
పర్యాప్తాని - అపూర్వాణి మహానరకస్థానాని బహూని స్రష్టవ్యాన్యేవ - మ
దీయానాదిజన్మపరంపరానుష్ఠితపాపపరంపరాణామపరిమితత్వాత్ స్వ
తంత్రస్యాపరాధపరామర్శే దండనోద్యమస్యాపరిహార్యత్వాచ్చ మత్స్వ
రూపమపరామృశ్య స్వస్వరూపం పరామృశతి చేన్మహోదారస్యాస్య
మహ్యం ప్రదాతుమద్య విద్యమానం పురాణం పరమపదమపి న పర్యాప్తం - అ
పూర్వాణ్యనేకాని పరమపదాని స్రష్టవ్యాన్యేవ - దీర్ఘమహో హస్తతాయా
అస్య దివ్యసూరిసూక్తిసిద్ధత్వాత్ - అన్యథా ప్రార్థనాపరిసమాప్తేః ప్రాగే
వేత్థం * సోఽధ్వనః పారమాప్నోతి తద్విష్ణోః పరమం పదమితి సకలసంసారా
ధ్వపరమపారభూతస్య పరమదుర్లభస్య పరమపదస్య సద్యః ప్రదానం కథ
మివ ఘటత ఇత్యనంతార్యం విజ్ఞాప్య సద్య ఏవ పరమవ్యోమ జగామ ॥ ౫౦ ॥ త
తోఽనంతార్యోఽపి పరమవిస్మయమాపన్నః * హారిద్రాచూర్ణసంస్కార
మాచరేద్బ్రహ్మవిత్పితుః। కాలే తు చరమే పుత్రస్త్వతిగ్రేయాచ వైష్ణవైః॥
హారిద్రచూర్ణైరంగానాం గురూణాంచ మహాత్మనాం। కాలే త్వంతిమే పరిష్కా
రం కుర్యాన్మంత్రపవిత్రితైః॥ పుంసూక్తేనాభిషేకంచ బ్రహ్మమేధక్రియాం
చరేత్। అవిళంబేన కాలేన నపర్యుష్టేన వై సుత ఇతి శ్రీసంహితావచనైః -
* అర్చిరాదిగతేర్మార్గచింతాధ్యాయం శుభావహం। పఠేయురనఘా విప్రా
శ్చాన్యా బ్రహ్మపరాస్స్తుతీః ॥ మానుషీశ్చ ఋషిప్రోక్తాః పితౄణాం శావ
ఉత్సవే। ఉలూఖలైస్తు ముసలైః కాయమానేమనోహరే॥ స్థాప్య శుద్ధాం
హారిద్రాం వై దాసీభిః కేశవస్య చ। చూర్ణీకృత్య తతో మంత్రైః పరిష్కారం
చరేద్బుధ ఇతి సంహితాంతరవచనైశ్చోక్తరీత్యా శ్రీపాంచరాత్రోత్తర
ఖండాంతర్గతశౌనకబ్రహ్మసంవాదరూపైకత్రింశాధ్యాయేన * శోతుమి

చ్ఛాని సంస్కారంభగవద్బ్రహ్మమేధినాం । యద్వైష్ణవానాంవిహి
తంతస్మైబ్రూహిపితామహేత్యాదినా * ఏవంవిధంబ్రహ్మమేధంయేకు
ర్వంతిహివైష్ణవాః। తేసర్వేవైష్ణవంలోకంప్రయాంతిక్షీణకల్మషా ఇత్యం
తేనోక్తరీత్యాచ తస్యాఖిలంచేన శ్రీచూర్ణపరిపాలనరథయానపూర్వక
బ్రహ్మమేధసంస్కారాదిలక్షణచరమకైంకర్యంస్వయమేవపరమాదరే
ణాకార్షీత్ ॥ ౫౧ ॥ ఏవంవర్ధితవన్మంగళగ్రామాధిపశ్రీవైష్ణవదాసనా
మః విప్రవరమోక్షదానవృత్తాంతవ్యాఘ్రమోక్షణవృత్తాంతాదయోఽప్య
నుసంధేయాః ॥ ౫౨ ॥ ఏవంభగవద్రామానుజమునినిరతిశయ కృపాక
టాక్షభాజనీభూతస్యతత ఏవహేతోర్నిరవధికశ్రీవేంకటనాథకరుణాప
యఃపారావారపూరనీరనరాయమాణస్యానంతార్యస్యాతి విచిత్రాణిభ
గవత్కటాక్షవిశేషభాతితానిచరిత్రాణ్యన్యతోఽవగంతవ్యాని ॥౫౩॥ అ
నంతార్యవిషయానపితద్గుణవైభవపరాణిమార్గశ్లోకా న్నిత్యానుసంధే
యానిత్థంజగురార్యాః * ఆమ్నాయవాచామపిమృగ్యభూమా శ్రీవేంక
టక్ష్మాధరదివ్యధామా। దేవోఽనుధావద్ప్రదదాతియస్మైస్రజంభజేఽనం
తగురుంతమాద్యం ॥ ౧ ॥ యతీంద్రపాదాంబుజచంచరీకంశ్రీమద్దయా
పాలదయైకపాత్రం । శ్రీవేంకటేశాంఘ్రియుగాంతరంగంనమామ్యనం
తార్యమనంతకృత్వః ॥ ౨ ॥ జాయాసహాయఖననీయమహాతటాకమృ
ద్భారవాహివటువేషవృషాచలేంద్రం । శ్రీవేంకటేశధృతదత్తమనోజ్ఞ
గంధస్రగ్గంధికంధరమనంతగురుంప్రపద్యే ॥ ౩ ॥ శ్రీవేంకటేశమచిరస్మ
యమాననిర్యత్సౌరభ్యగుంభసుమనోభిరనన్యబుద్ధ్యా।ఆహ్లాదయన్నిజఘ
నోపవనోదితాభిః శ్రీమాననంతగురురన్వహమావిరాస్తామితి ॥౫౪॥
అయంచానంతార్యోఽతిమాత్రభగవద్రామానుజమునిదివ్యచరణారవింద
ప్రవణమానసస్తస్యవాదివిజయధాటీష్వనుసంధేయబిరుదప్రబంధాత్మ
కంశ్లోకపంచకం - తదీయమంగళావహతయానిత్యానుసంధేయంమం
గళాశాసనదశకం - శ్రీముఖసూక్తాఖ్యద్రావిడబ్రహ్మసంహితాధ్య
యనారంభకాలానుసంధేయమే తద్విషయమంత్రరూప ద్రావిడగా
థావిశేషంచప్రాణైషీత్ ॥ ౫౫ ॥ ఏతస్యకుమారోరామానుజనా
మానంతార్యసమానకైంకర్యరసః- తేనభగవద్దివ్యాలయస్యదక్షిణపశ్చి

మాయాందిశినిర్మితంతదాచార్యశ్రీరామానుజమునినామాంకితం దివ్యా రామతటాకాదికందృష్ట్వా-స్వయముత్తరపూర్వాయాందిశితథైవస్వా చార్య సంబంధ్యనంతపూరుషనామాంకితతటాకారామాదికమ పరమ పికుర్వ౯ తేనసహైవభగవంతం శ్రీవేంకిటనాథమనుదినంసర్వవిధకైంక ర్యేణసమ్యగానందయన్నాసీత్ ॥ ౫౬ ॥ ఇత్థమనంతార్యోఽనేకానిభగ వత్కైంకర్యాణికుర్వన్ననేకా౯ విష్ణుధర్మాంశ్చప్రవర్ధయన్నాసీత్ ॥౫౭॥

ఇత్యనంతార్యగుంభితాయాంశ్రీవెంకటాచలే
తిహాస మాలాయాంషష్ఠస్తబకః.

అథ శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్య పరిశీలనమూలకతత్పూర్వతాసా ధారణకతిపయ ధర్మవిశేషవ్యవస్థాపన వృత్తాంతఉచ్యతే ॥ ౧ ॥ శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యవిషయపురాణభాగా౯ సమంతతఃపరిశీలయ౯ భగవా౯ రామానుజమునిః * వైకుంఠలోకాద్గరుడేనవిష్ణోః క్రీడాచలో వేంకటనామధేయః । ఆనీయచస్వర్ణముఖీసమీపే సంస్థాపితోవిష్ణుని వాసహేతోరితిమార్కండేయపురాణద్వితీయాధ్యాయవచనేన - వా రాహపురాణాంతర్గతప్రథమభాగేచతు(స్త్రిం)శాంక చిహ్నితద్వితీయా ధ్యాయస్థైః * ధరావరాహదేవోఽపిలోకానుగ్రహకామ్యయా । భూ మాస్థాతుంస్థలందివ్యంబుధ్యానిశ్చిత్యమాధవః ॥ గరుడంప్రేషయామా సగిరిమానేతుమచ్యుతం । వైనతేయమహాసత్త్వగచ్ఛత్వమతివేగతః ॥ గత్వాతుపరమంధామక్రీడాచలమిహానయేతివచనైః * వైనతేయోఽపిప రమంధామగత్వాదదర్శహ । అప్రాకృతమమేయంచసర్వరత్నమ యంగిరిం ॥ హిరణ్మయంమహాశృంగంపంచోపనిషదాత్మకమితివచనైః- *నారాయణగిరింనామ్నాక్రీడాద్రింపరమేష్ఠినః । యోజనత్రయవిస్తారం త్రింశద్యోజనమాయతం ॥ శేషాకారంహరేశ్శేషం శేషిణంసర్వదేహి నాం । దివ్యాకారంమహాపుణ్యం పశ్యతాంమోక్షదాయకం ॥ ఏవం రూపంగిరిశ్రేష్ఠంస్కంధదేశేనధాయతం । పరివారైరుపేతంచభగవ త్పరిచారకైః ॥ ఆజగామమహావేగాద్గరుడఃకాంచనప్రభఇతివచనైః - తత్రైవషట్త్రింశాంకచిహ్నితచతుర్థాధ్యాయస్థేన * వైకుంఠాదా

గతత్వేన వైకుంఠాద్రిరితి స్మృత ఇతి వచనేన చ శ్రీవైకుంఠవర్తి పంచోపనిష
న్మయాప్రాకృతభగవత్క్రీడాచలరూపతయా సుప్రసిద్ధః - తదధ్యాయ
స్థైనైవ * అయం కదాచిద్దేవానాం శ్రీనివాస ఇవాబభౌ । శ్రీనివాసగిరిం
ప్రాహుస్తస్మాదేనం దివౌకస ఇతి వచనేన శ్రీపతి దివ్యమంగళవిగ్రహరూ
పతయాపి కదాచిద్దేవానాం భాసమానత్వేన ప్రసిద్ధః - బ్రహ్మాండపురాణే
ద్వితీయాధ్యాయే * అథాహ భగవాఞ్ఛేషమాహూయ పురతస్స్థితం ।
మేఘగంభీరయా వాచా హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అ
నంతమత్ప్రియో లోకే నత్వదన్యోఽస్తి కశ్చన । తస్మాన్మమ ప్రియం కిం
చిత్కర్తవ్యం భవతానఘ ॥ శ్రుతం హి భవతా సర్వం నారదోదీరితం వచః ।
క్రీడాసముచితే దేశే వస్తవ్యమితి మే మతిః ॥ తత్ర భూత్వా గిరివరో భవా
న్వసతు భూతలే । త్వత్ఫణామండలభువి స్థాతవ్యం రమయా సహ ॥ శే
షః ॥ అనంతోఽహం మహాదేవ స్థాస్యామి గిరిరూపధృక్ । భవాంస్తు రమ
యా సార్ధం గిరిసానుషు రంస్యతామితి వచనైః - అనంతరూపతయాఽవ
గమ్యమానః - పునస్తత్రైవాధ్యాయేఽంతే * అగస్త్యాద్యా మునివరా
స్తపస్సిద్ధ్యపేక్షయా । తపాంసి సుచిరం తేపుస్తన్నిర్ఝరసమాప్లు
తాః ॥ విష్ణోరపరదేహత్వాదాక్రామన్న పదైర్గిరిం । నారాయణాంశ
సంభూతశ్శేషోఽహిర్గిరిరూపధృగితి వచనైశ్శేషవిగ్రహరూపతయా భగ
వద్దివ్యమంగళవిగ్రహరూపతయా చ ప్రతిపన్నః - వామనపురాణే - ఏక
వింశాంకచిహ్నితద్వితీయాధ్యాయే * శుకాద్యా మునయః కేచిద్భృగ్వా
ద్యాశ్చ తపోధనాః । ప్రహ్లాదప్రముఖాః పుణ్యా అంబరీషాదయో నృపాః ॥ వి
ష్ణోరేవాపరం దేహం మన్వానాస్తం నగోత్తమం । పద్భ్యామాక్రమితుం
భీతాః పర్యంతేష్వేవ వర్తనాః ॥ తన్నిర్గతనదీష్వేవ కుర్వాణాస్స్నాన
తర్పణే । తపః కుర్వంతి వాంఛంతస్సాక్షాత్కర్తుం జనార్దనమితి వచనై
రపి - తత్తద్వక్షప్రధానైశ్శుకాదిపరమర్షిభిః - ప్రహ్లాదప్రముఖైః పర
మభాగవతైః - అంబరీషాదిరాజర్షిభిశ్చ శ్రీవిష్ణుదివ్యమూర్తిబుద్ధ్యా
ప్రాకృతశరీరేణ పద్భ్యాం చాక్రమితుం భీతైరధస్తాదేవావస్థాయ పరమా
త్మానం సాక్షాత్కర్తుం చిరం తపశ్చరద్భిశ్శ్రీమన్నారాయణదివ్యమంగ
ళవిగ్రహరూపతయాఽనుసంధీయమానత్వేన చ ప్రతిపన్నః - శ్రీవేంకటా

ద్రిరిత్యంశః। నివృత్తావిద్యాదివ్యసూరయోఽపి ప్రాకృత శరీరేణపద్భ్యాం చ శ్రీవేంకటాద్రిస్పర్శనమనర్హం మన్యమానా ఏవాధస్తాదేవస్థితా భగవన్మంగళాశాసనం చక్రురిత్యంశః। శ్రీవేంకటాద్రేర్మేరుపుత్రత్వే శేషమారుతసంవాదవిఘూతత్వవాదస్తుకల్పభేదమాత్రనిబంధన ఇత్యంశః - తదాపి శ్రీరామకృష్ణాదీనాం దశరథవసుదేవాదిపుత్రరూపత్వేపి స్వా సాధారణాప్రాకృతదివ్యరూపభగవదవతారత్వవత్ శ్రీవైకుంఠవర్తిక్రీడాద్ర్యవతారరూపత్వం శేషానుప్రవేశభగవదనుప్రవేశకృతతదీయ విగ్రహరూపత్వం చాస్య మేరుపుత్రస్యైవ సతో నాసంభవమ త్తికం - సాక్షాద్గరుడేన వైకుంఠాదస్యానయనం - మేరుపుత్రరూపేణావతీర్ణస్యతస్య శేషమారుతసంవాదవ్యాజేనా నయనం చేత్యేతావన్మాత్రమేవ వైషమ్యం కల్పభేదాయత్తం అతఏవ * వేంకటాద్రిరితిఖ్యాతస్సర్వలోకనమస్కృతః। మేరుపుత్రో మహాపుణ్యస్సర్వదేవాభివందితః॥ వైకుంఠలోకాదానీతో విష్ణోః క్రీడాచలో మహాన్ । గరుత్మతా వేగవతా స్వర్ణముఖ్యాస్తటే శుభే॥ వర్తతే దేవసంఘైశ్చ ఋషిసంఘైశ్చ పూజిత ఇతి వేంకటాద్రేః కల్పద్వయసిద్ధమేరుపుత్రత్వ గరుడానీత వైకుంఠలోకక్రీడాచలత్వయోర్ద్వయోర్ధర్మయో రేకవిశేష్యే సద్భావప్రతిపాదనపరం స్కందపురాణస్థ త్రింశాంకచిహ్నితాధ్యాయవచనద్వయం సంగచ్ఛతే - ఏవమేవ స్వామిపుష్కరిణ్యాశ్శ్రీవైకుంఠవర్తిక్రీడావాపికారూపాయాస్సరస్వత్యవతారరూపత్వవర్ణనమపి నవిరుధ్యతే క్వచిత్కల్పవిశేషే దుశ్చరతపశ్చర్యాకారిణ్యాస్సరస్వత్యాస్తాత్కాలికమనోరథవిశేషపూర్తయే స్వామిపుష్కరిణ్యామనుప్రవేశమాత్రస్య భగవతాఽనుజ్ఞాతత్వమాత్రేణ తాదృశప్రవాదోపపత్తేః - నచైతావన్మాత్రేణ శ్రీవేంకటాచలస్యస్వామిపుష్కరిణ్యా వా ప్రాకృతత్వశంకాలేశావకాశః - అన్యథాతయోస్సమంతతస్సర్వతోముఖసంజోఘుష్యమాణలోకోత్తీర్ణపరమపావనా ప్రాకృతపంచోపనిషత్తత్త్వమయభగవదత్యంతప్రియ వస్తురూపతాయా అనుపపన్నత్వాదిత్యంశంచస్వయమనుసందధానః పరేభ్యశ్చ సవిస్తరమభిదధానశ్చ సః - తత ఏవహేతోః పూర్వాంకస్యాం చిద్యాత్రాయాం దివ్యసూరివ దేవస్వయమపి శ్రీవేంకటాద్రేః పద్భ్యామాక్రమణమసహమానోఽధస్తాదేవ చిరకాలం

స్థిత్వా - శ్రీశైలపూర్ణార్యానంతార్యాదిభిర్విశేషతస్సం ప్రార్థి
తోఽపిముహుర్ముహుర్గంతుమనభ్యుపగచ్ఛన్ - శ్రీవేంకటాచలమా
హాత్మ్యపరస్కందపురాణాంతర్గతప్రథమభాగస్థనవమాధ్యాయవచ
నైః * వేంకటాద్రింగిరింతంతుప్రార్థయేత్పుణ్యవర్ధనం । స్వర్ణా
చలమహాపుణ్యసర్వదేవనిషేవిత ॥ బ్రహ్మాదయోఽపియందేవాస్సేవంతే
శ్రద్ధయాసహ । తంభవంతమహంపద్భ్యామాక్రమేయంనగోత్తమ॥ క్ష
మస్వతదఘమ్మేద్యదయయాపాపచేతసః । త్వన్మూర్ధనికృతావా
సం మాధవందర్శయస్వమే ॥ ప్రార్థయిత్వానరస్త్వేవం వేంక
టాద్రింనగోత్తమం । తతోమృదు పదంగచ్ఛే త్పావనంవేంకటాచ
ల మిత్యేవంరూపైః - శ్రీవేంకటాద్రేః ప్రకారవిశేషేణ కథంచిదా
రోహణాభ్యనుజ్ఞానసద్భావంచ చింతయన్ - కథంచిత్సకృత్సకృద్భ
గవంత మద్రిమారుహ్యావందమానో విశేషత శ్శ్రీపదపుర్యామేవనివా
స శీలశ్శైలోపత్యకాయామేవ శ్రీశైలపూర్ణార్యసన్నిధౌ శ్రీరామా
యణపఠనమపిచక్రే ॥ ౨ ॥ తతఇత్థంశ్రీవేంకటాచల వైభవాతిశయం
శాస్త్ర ప్రతిపన్నంసమ్యగవగచ్ఛన్నయం శ్రీ రామానుజమునిః స్వ
స్యశ్రీరామాయణాచార్యభూతం శ్రీశైలపూర్ణార్యం - స్వస్యప్రియశి
ష్యభూతంశ్రీశైలానంతార్యంచోభావేవైతౌ - శ్రీవేంకటాద్రివైభవంశ్రీ
వేంకటనాథవైభవంచ సమ్యగ్విజ్ఞాయాపచారమంతరేణ శ్రీవేంకటనా
థకైంకర్యం తదీయనిరతిశయముఖోల్లాసకరంకుర్వాణౌ విలోక్యస్వ
యమపిసంతుష్యన్ - అన్యాన్సర్వాన్ప్రాయశోఽత్యంతాపచారప
రాయణాంశ్చపశ్యన్తతఃఖిద్యన్ - తేషాంతాదృశవిరుద్ధప్రవృత్తిమూ
లాపచారపరిహారాయకాశ్చిద్వ్యవస్థాఃకర్తవ్యాఇతిమన్వానః - శ్రీశైల
పూర్ణార్యశ్రీశైలానంతార్యావాహూయ - భోఆర్యౌశ్రీవేంకటాచలే
తద్వైభవానభిజ్ఞానాంజనానాం స్వచ్ఛందప్రవృత్తి మూలాపచారపరి
హారాయకాశ్చిద్వ్యవస్థాఃకల్పయితుమిచ్ఛామి - ౧ - తాశ్చయువా
భ్యామిహావశ్యంనిర్వర్తనీయాఇతిచప్రార్థయామి - ౨ - * కేచిత్కైంక
ర్యనిరతాఃకేచిద్బ్రహ్మణినిష్ఠితాః । ధ్యాననిష్ఠాస్తపోనిష్ఠాఃకేచిదుద్యాన
కారిణః ॥ విగ్రహాలోకనపరాస్తత్రాసన్మునిపుంగవాః । కేచిద్గిరౌస్థి

తాశ్చైవసత్యమీశంనమంతిచ॥ గిరేఃపరిసరేకేచిన్న్యవసన్నిత్యమేవహి।
పునరప్యాగమిష్యామఇతిజగ్ముఃపరేతదా ॥ అగస్త్యోభగవాంస్తత్రశ్రీమ
ద్వేంకటనాయకం । అర్చయన్వివిధైఃపుష్పైః కృత్వాచోద్యానముత్త
మం ॥ చిరకాలంమహాభాగస్సహశిష్యైర్మహామునిః । పిబన్నానందపీ
యూషంన్యవసద్వేంకటాచలఇతి వరాహపురాణప్రథమభాగత్రిపంచాం
కచిహ్నితైకవింశాధ్యాయవచనైః - భగవతస్సన్నిధావేవకర్తుమర్హానస
న్నిధౌకర్తుమనర్హాంశ్చభగవన్ముఖోల్లాసహేతువ్యాపారాన్సర్వతామ
ధికారివిశేషాణామేవవేంకటాచలోపరిసతతసంస్థితేరవగమేన- అతథా
విధా అధస్తాదపికర్తుంశక్యేషుగుణానుభవాదివ్యాపారేషునిష్ఠావంతోఽ
ధస్తాదేవస్థాతుమర్హంతి - ఉత్సవాదికాలేష్వేవపరం భగవత్సేవార్థమూ
ర్ధ్వంగంతుమర్హంతి-నాన్యదేతివ్యవస్థాకర్తవ్యా -౩- ఏవం*కందమూలఫ
లాద్యాశ్చనోపభోజ్యాస్స్వతంత్రతః। తత్రోత్పన్నాస్తురాజేంద్రయత
స్త్వప్రాకృతోగిరిరితి స్కాందపురాణసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్య భాగస్థ
వచనేన - అప్రాకృతేశ్రీవేంకటాచలే సముత్పన్నానాంభగవన్నివేదన
యోగ్యతయాశాస్త్రసిద్ధానాం కందమూలాదీనాం సర్వేషామేవపదా
ర్థానాం - శ్రీవేంకటనాథాయానివేద్యానుపభోజ్యతావర్ణనాత్ * కం
దమూలాదివస్తూనిభోజ్యానిచహవీంషిచ । నివేద్యపురతోవిష్ణోస్తత్ప్ర
సాదోపజీవిన ఇతితత్ప్రకరణఏవపునఃకథనాచ్చ - దేవాలయయోగ్య
తయావిష్ణ్వాగమసిద్ధానాంసకలపదార్థానాం స్థలవాసినోదేశాంతరా
గతాశ్చజనాః- భగవద్దివ్యాలయఏవపాకంకారయిత్వాశ్రీవేంకటనాథా
యనివేదనంకారయిత్వాతన్నివేదితస్యైవ హవిరాదేస్స్వస్వగృహార్చా
మూర్తీనామపి నివేదనంకృత్వాతాదృశేనైవ హవిరాదినాతత్తత్కా
లోచితహవ్యకవ్యాదికర్మ స్వస్వదేహయాత్రాంచకుర్యురిత్యపి వ్యవస్థా
కర్తవ్యా - ౪ - ఏవం * దేవార్పితైర్గంధమాల్యైర్హవిషాచమహర్ష
యః । ఆచరంతోఽర్చనాంవిష్ణోరూషుస్తత్రమహీధర ఇతిబ్రహ్మో
త్తరఖండసప్తమాధ్యాయగతేనవచనేన గృహార్చామూర్తీనాంశ్రీవేం
కటనాథసమర్పితగంధమాల్యాదిభిరేవార్చనానుష్ఠాన ప్రతిపాదనేనదే
వారామాదిషుస్వాతంత్ర్యేణ పుష్పాదిగ్రహణంగృహార్చావిగ్రహారా

ధనార్థమకృత్వా శ్రీవేంకటనాథార్థమేవ పుష్పాదీనినీత్వా తస్మైసమర్పితాన్యేవమాల్యాదీన్యానీయ స్వస్వగృహార్చామూర్తీనామపిసమర్ప్య తాన్యేవజనాస్స్వయముపయుంజీరన్నితివ్యవస్థాచకార్యా - ౫- ఇదముపలక్షణీకృత్యభోగ్యతయాక్రియమాణపయః పరమాన్నపాయససూపాపూపాదీనపిక్షేత్రవాసినోజనాః - స్వస్వగృహేష్వకారయంతోభగవద్దివ్యాలయఏవకారయిత్వా భగవతేశ్రీవేంకటనాథాయ నివేద్యైవగృహ్ణీయురితి- దేవాలయాయోగ్యాన్ శాకశలాటుప్రముఖాన్ అన్నంచ- *కలావన్నగతప్రాణాఃప్రాణినస్సర్వఏవహీత్యుక్తరీత్యాకలౌసర్వేషాంజనానామన్నాధీనప్రాణధారణతయాదే వాలయేయథాపేక్షాకాలంలాభాసంభవేనక్షున్నివారణస్యావశ్యంకర్తవ్యత్వేనచస్వస్వగృహేషుకారయేయురితిచవ్యవస్థాకార్యా - ౬ - ఏవంశ్రీవేంకటాద్రౌవసతాంజనానాందేహవియోగకాలేప్రాప్తేప్రాగేవాథస్తాన్నయనం కార్యమితి - అచింతితదేహవియోగేప్రాప్తేతథాభూతప్రాణిదేహో అథస్తాదేవనీత్వాసంస్కార్యఇతిచవ్యవస్థాకార్యా - ౭ - ఏవం * మృగపక్షిశుకాదీనాంరూపంకృత్వాపరాత్పరః । క్రీడతేరమయాసార్ధం సూరిభిస్తత్రపర్వతఇతివారాహపురాణప్రథమభాగస్థచతుశ్చత్వారింశాంక చిహ్నితద్వాదశాధ్యాయస్థవచనేన * మృగంవాపక్షిణందృష్ట్వాగంధర్వంవాదివౌకసః । అసావేవహరిశ్చేతివిస్మయోత్ఫుల్లమానసః ॥ అనుజగ్ముర్గిరౌతస్మిన్దిదృక్షాసక్తచేతసఇతితదధ్యాయస్థైనైవవచనాంతరేణచ శ్రీవేంకటాద్రౌవిహరతాంమృగపక్ష్యాదీనాం భగవద్రూపతయాసంభావనీయతావగమేనతామసపురుషైస్తేషాంహింసానకర్తవ్యేతి - భగవదుత్సవేదిగ్బలియోగ్యదివ్యనగరీవీథిషుచరతాంపాదుకావాహనాద్యారోహణంనకర్తవ్యమితి * ఇమముత్సవముద్దిశ్యసేవార్థంయస్తువాసతః । క్రమతేపదమేకంతుగంతుంశేషగిరింప్రతి ॥ పదస్యైకస్యతస్యైవఫలంభవతిమత్పదం। వేంకటాచలయాత్రాయాంపదమేకంమునీశ్వరాః॥ బ్రహ్మహత్యాదిపాపఘ్నంసంసారార్ణవతారకం । ఐహికంతుఫలంతస్యహ్యావాంతరఫలంభవేదితివారాహపురాణ ప్రథమభాగైక పంచాశాంకచిహ్నితైకోనవింశాధ్యాయవచనైః * ఉత్సవేషుచదేవస్యనారాయణగి

రింప్రతి । గచ్ఛంతియేనరాఃపుణ్యాస్తేషామపిఫలంశృణు ॥ యానిత్వా దధతేపదానిచముదేనారాయణాద్రింప్రతిస్తోకంస్తోకమపిద్విజా అపిజనాస్తేషాంఫలంయచ్ఛృణు । యావద్వేంకటశైలమాత్మగృహతస్తావత్పదానాంక్రమాత్ప్రాయశ్చైవపదేపదేక్రతు ఫలంభూయాద్ధ్రువిప్రాణినామితివామనపురాణత్రిచత్వారింశాంకచిహ్నిత చతుర్వింశాధ్యాయవచనేనచబ్రహ్మహత్యాదిపాపనివృత్తి భగవత్ప్రాప్తిలక్షణ సంసారనివృత్త్యాదిషుసాధనతయోక్తశ్రీవేంకటాద్రియాత్రాయామేవదేహయాత్రాశేషభూతవాహనాద్యారోహణస్యానుచితతాయాఅవగతత్వేనవిశేషతశ్శ్రీవేంకటాద్ర్యారోహణసమయేపాదుకావాహనాద్యారోహణంనకర్తవ్యమితిచవ్యవస్థాకర్తవ్యా - ౮ - ఏవం * చండాలయవనాద్యైశ్చపతితైఃపాపిభిర్నరైః । నారోఢుం శక్యతేదివ్యోహ్యప్రాకృతశిలోచ్చయఇతి వారాహపురాణవచనేన చండాలయవనాద్యైస్తువేదబాహ్యైశ్చనాస్తికైః - నారోఢుమపియశ్శక్యఃపావనః పర్వతోత్తమ ఇతివామనపురాణైకవింశాంక చిహ్నిత ద్వితీయాధ్యాయ వచనేనచచండాలయవనపతితాదీనీచానాంగిర్యారోహణ యోగ్యతాయాఅసత్త్వావగమాచ్చండాలాదిభిరేతత్పర్వతారోహణంనకర్తవ్యమితిచవ్యవస్థాకర్తవ్యా - ౯ - ఈదృశవిశేషాచారవ్యవస్థా శ్రీవేంకటాద్రౌకియద్దూరప్రదేశఇతిచేత్ * ఇతిపృష్టశ్శివఃప్రాహస్వామిన్నిత్యచ్యుతంవచః । స్వామింస్త్వయాసదాయత్రస్థీయతేవేంకటేశ్వర ॥ తత్రైవదేవస్థాతవ్యంమయావృషగిరీశ్వర । ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహనీలమేఘసమద్యుతిః ॥ ఆకల్పంచవసామీహవేంకటాహ్వయభూధరే । త్వమప్యత్రమృడానీశమహాదేవవసప్రభో ॥ ఉపత్యకాయామస్యాద్రేశ్శోచిష్కేశదిశీశ్వరేతి వారాహపురాణప్రథమభాగస్థైకోనపంచాశాంకచిహ్నితసప్తదశాధ్యాయవచనైః - శ్రీవేంకటాద్రావావిర్భవంతం శ్రీనివాసంనిషేవితుమాగతానాంబ్రహ్మరుద్రాదీనాంప్రేషణసమయే - రుద్రే - భవత్సన్నిధౌ మయావస్తవ్యమితిశ్రీవేంకటనాథంప్రార్థయతి భగవతా శ్రీవేంకటాద్రేరుపత్యకాయాంయోజనదూరవిప్రకృష్టాయామాగ్నేయదిశి నిత్యవాసం కుర్వితినియమయతాఅప్రాకృతేశ్రీవేంకటాద్రౌ - శ్రీస్వామిపుష్కరిణీ

ప్రభృతికాపిలతీర్థపూర్వతీరపర్యన్తో భాగో భగవత్సన్నిధిరూపో దేవతాన్తరవాసానర్హ ఇతిచ ప్రతిపాదనస్యకృతప్రాయత్వాత్ - వేంకటాద్రిసమంస్థానం బ్రహ్మాండేనాస్తికించ నేతి * శ్రీమాన్ శేషగిరిశ్చాయం పావనానాంచపావన ఇతిచ శ్రీవేంకటాద్రేస్సమంతత స్సర్వోత్కృష్టపరమపావనతయా సర్వత్రప్రసిద్ధత్వేపి * తీర్థస్యపరితస్తీరేపుణ్యేయోజనమాత్రకే । తపఃపరమమాస్థాయన్యవసన్మునిసత్తమాః ॥ నిరంతరం హర్షయుక్తాస్తత్ప్రసాదాభిలాషిణ ఇతివచనేన - కేచిత్పరమర్షయః - స్వామిపుష్కరిణీంపరితో యోజనవిస్తృతః ప్రదేశోవిశేషతః పరమపావనో భగవత్సాన్నిధ్యవిశేషశాలీత్యధ్యవస్యతత్రతపస్యన్తో నిత్యవాసముకాఙ్క్షురితి సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యపరభాగే ప్రతిపాదనాచ్చ శ్రీస్వామిపుష్కరిణీప్రభృతియోజనదూరపర్యంతమస్మిన్ గిరావీదృశవిశేషాచారమర్యాదాస్థాపనీయతయావగమ్యతే - ౧౦ - ఇత్థంపరమపావనం శ్రీవేంకటాద్రిస్థలం శ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయమేవసంభావ్యైతత్క్షేత్రవాసిభిరన్యైశ్చావశ్యమనుష్ఠేయతయామయానిశ్చితా ఇమావ్యవస్థా అస్మదభిప్రాయానురోధేన నిర్వర్తయితుం స్వయమేవ భగవతా శ్రీవేంకటనాథేనసంకల్పః కర్తవ్యః - ౧౧ - ఏతాసువ్యవస్థాసుసతీషు ప్రాయశో జనానామపచారప్రసంగో నప్రసజేదితిమన్య ఇత్యవోచత్ ॥ ౩ ॥ తతశ్శ్రీరామానుజమున్యభిహితాశ్శాస్త్రసమ్మతాశ్చ విశేషాచారవ్యవస్థాయుక్తామన్వానౌ తౌ శ్రీశైలపూర్ణాచార్యానంతార్యౌ - భగవతా శ్రీవేంకటనాథేనావశ్యమిమావ్యవస్థానిర్వర్తయితవ్యా ఇత్యనుసందధానౌ భగవంతమపి భగవన్ యతిరాజమనోరథంసఫలంకుర్యా ఇతిమనసా ప్రార్థయామాసతుః ॥ తతస్తద్రాత్ర్యాం శ్రీశైలపూర్ణార్యస్స్వప్నే భగవతి శ్రీవేంకటనాథేసమ్ముఖమాగత్య - భోశ్శ్రీశైలపూర్ణార్యమన్నాథమునేర్యతిరాజస్య శాసనానురోధేన ప్రాక్తనచిహ్నేతు నాపరిత్యక్తయోరపి శ్రీసుదర్శనపాంచజన్యయోః పునర్గ్రహణం యథామదిష్టమాసీత్ - తథాఽధునాపితదీయవ్యవస్థాంతరాణ్యపిమదిష్టాన్యేవేతిభాషమాణే తమిమం వృత్తాంతమాకర్ణ్య ప్రబుద్ధశ్శ్రీశైలపూర్ణార్యస్తమిమంవృత్తాంతంపండితపామరాణాంసర్వేషాంవిదితంభగవత్తైవకారయితుమనాః పరదినే భగవత్సన్ని

ధిముపగమ్య భో భగవన్ శ్రీవేంకటశైలనాథ శ్రీనివాస సైషా భవతా మమ స్వప్నే కృతా దివ్యాజ్ఞా ప్రత్యక్షతస్సర్వ లోకవిదితా కర్తవ్యేతి ప్రార్థయామాస ॥ ౫ ॥ తదానీం శ్రీవేంకటనాథోఽపి కంచన భక్తమావిష్టః - భో జనా మదీయామిమాం దివ్యాజ్ఞాం సర్వే భవంత స్సమాకర్ణయంతు -౧- అహం పురా శ్రీరామాద్యవతారేషు వసిష్ఠాదిగుర్వాజ్ఞామివాధునా శ్రీభాష్యాదిప్రబంధనిర్మాణముఖేన మదీయం సర్వస్మాత్పరత్వం సమ్యక్ప్రకాశితవతో మహ్యం సుదర్శనపాంచజన్యావపి ప్రదత్తవతశ్శ్రీభాష్యకారస్యాపి దివ్యాజ్ఞామాదృత్యానుతిష్ఠామి - ౨ - మామాశ్రితాస్సర్వేపి శ్రీభాష్యకారదివ్యాజ్ఞాసిద్ధాన్ సర్వాన్ వ్యవస్థావిశేషాన్ మదభిమతాన్ జ్ఞాత్వా నిశ్శంకం సమాచరంత్వితి ప్రోవాచ ॥ ౬ ॥ తతస్తత్రత్యాస్సర్వే జనాస్తామిమాం శ్రీవేంకటనాథదివ్యాజ్ఞాం సమాకర్ణ్య సంహృష్టాస్తదానీం శ్రీవేంకటనాథస్యాంతరంగకింకరేణ భగవత్ప్రేరితేన బింబాధరనామ్నాఽర్చకవర్యేణ శ్రీశఠకోపముద్ధృత్య సర్వేషాం మస్తకే నిక్షిప్య భో భాగవతాః - అస్మిన్ శ్రీవేంకటాచలే శ్రీవేంకటనాథస్యాభిమతాశ్శాస్త్రస్య చానుమతాశ్శ్రీభాష్యకారకృతా ఇమా వ్యవస్థా అనుతిష్ఠంతో జనా భగవదత్యంతప్రియతమాః పరమభాగవతాస్స్యుః - అననుతిష్ఠంతశ్చ జనా భగవద్దివ్యాజ్ఞారూప వేదశాస్త్రబాహ్యాస్స్యురితి నియమితాస్సంతో యథోక్తాశ్శ్రీరామానుజమునికృతా వ్యవస్థా యథావదనుతిష్ఠంతోఽవర్తంత ॥ ౭ ॥ అథ శ్రీవేంకటాద్రౌ పుష్పమాలాదిపరిగ్రహనిషేధవృత్తాంత ఉచ్యతే ॥ ౮ ॥ ఇత్థం భగవద్దివ్యాజ్ఞయా భగవద్రామానుజమునికృతాశ్శాస్త్రీయనుగుణా విశేషతో భగవన్ముఖోల్లాసకరీర్వ్యవస్థాస్సర్వేషు జనేష్వకపటమనుతిష్ఠత్సు శ్రీశైలపూర్ణార్యశిష్యైకస్మింశ్చిద్వైష్ణవే ప్రకృతివశ్యతయా కస్మింశ్చిద్దివసే శ్రీవేంకటనాథాయా సమర్పితా మేవ పుష్పమాలాం శిరసి దధానే స్థితే తద్రాత్ర్యాం శ్రీశైలపూర్ణార్య స్వప్నే భగవతి శ్రీవేంకటనాథే ప్రత్యక్షతస్సమ్ముఖే స్థిత్వా భోశ్శ్రీశైలపూర్ణార్య భవచ్ఛిష్యః ప్రకృతివశ్యస్సన్మమ పరిమళద్రోహ మకార్షీదితి బ్రువాణే - శ్రీశైలపూర్ణార్యస్తమిమం వృత్తాంతం శ్రుత్వా ప్రబుద్ధః పరదినే భగవత్సన్నిధింగత్వా భగవన్నితః ప్రభృత్యన్వహం భవన్మాల్యానికస్మైచిదపి న ప్రది

శ - కలిదోషేణానుకూలానామప్రతికూలబుద్ధిజనానాదస్మిన్ స్థలేబహ్వా
మర్యాదాప్రసంగోభవేత్ - భవతిశ్రీవేంకటాద్రౌకస్మైచిదపిమాలామప్ర
దిశతి-జనానాం- భగవత్సమర్పితామేవమాలాంధారయామీతివంచనా
కరణాయోగేనరాజదండభయాదమర్యాదాప్రసంగస్యనావకాశో భవ
తి-తతశ్చాస్మిన్ శ్రీవేంకటాద్రౌపుష్పమాలాధారణస్యైవప్రతిషేధేరాజ
దండఏశతఏవసిద్ధేసతితత్పూర్వకప్రాకృతసకలభోగోపిసంకుచితో భవ
తి- అతఏతన్మదీయాపేక్షితనిర్వర్తనాయదృఢతరంసంకల్పంకుర్వితిప్రా
ర్థయామాస ॥ ౯ ॥ తతోభగవానపిశ్రీనివాసస్తదీయంవిజ్ఞాపనంశ్రు
త్వాఽర్చకముఖేనభోశ్శ్రీశైలపూర్ణార్యభవదీయాఽర్చావతారపరిగ్రహ
స్యాశ్రితమనోరథపూరణైకఫలకత్వాద్భవదీయమనోరథనిర్వర్తనాయమ
యాధృతానిపుష్పమాల్యాదీన్యద్యప్రభృతినకస్మైదాస్యామి - తతఇతః
ప్రభృతిమయాధృతోజ్ఝితపుష్పమాల్యాదీని పరివారదేవేభ్యోదేయాని -
వాప్యాదిషు వానిక్షేప్తవ్యానీతిస్ఫుటతరమాజ్ఞాంచకార॥౧౦॥ తతఇమం
వృత్తాంతంశ్రృణ్వన్ యతిరాజోపిసంతుతోష॥౧౧॥అథశ్రీవేంకటాద్రౌస
ర్వదాస్థిత్వాశ్రీవేంకటనాథదివ్యైశ్వర్యపరిపాలనాయస్వప్రతినిధితయా
ప్రథమంశ్రీభగవద్రామానుజమునిస్థాపితస్య శ్రీసేనాపతియతినామ్నోనై
ష్ఠికబ్రహ్మచారిణఏకాంగివర్యస్యవృత్తాంతఉచ్యతే॥౧౨॥భగవాన్ శ్రీరా
మానుజమునిఃపూర్వోక్తాచారవిశేషవ్యవస్థానాంకరణానంతరం శ్రీశైల
పూర్ణార్యశిష్యస్యకస్యచిద్వైష్ణవస్యకలిదోషవశేన పూర్వోక్తవ్యవస్థావి
శేషాతిలంఘనప్రసంగంచదృష్ట్వాయథావత్పూర్వోక్తాచార విశేషవ్యవ
స్థానాంస్వయమనుష్ఠానాయ- స్థలవాసినాంతదాతదాదర్శితవ్యవస్థావిశే
షాన్మహాభ్యుదయఫలాన్ జ్ఞాపయిత్వాతైరనుష్ఠాపనాయ-తదాతదా దే
శాధిపతేరాజ్ఞశ్శ్రీవైష్ణవధర్మోపదేశపూర్వకం శ్రద్ధాంసంజనయ్యతన్ముఖే
నశ్రీవేంకటనాథదివ్యోత్సవాదిలక్షణైశ్వర్యసమృద్ధ్యభివర్ధనాయచాస్మిన్
దివ్యదేశే నియతస్థాయినా విరక్తాధికారిణాకేనచిద్భవితవ్యమితి చింత
యన్ -శ్రీశైలపూర్ణార్యశ్రీశైలానంతార్యావుభావపిసమాహూయ-భో
ఆర్యౌ - అస్మిన్ దివ్యదేశేశ్రీవేంకటనాథదివ్యైశ్వర్య పరిపాలనాయలో

కానామపచార పరిహారాభ్యుదయవిశేష హేతుతయాఽస్మత్కృతవిశేషాచారవ్యవస్థానాం యథావత్పరిపాలనాయచ శ్రీభగవద్దివ్యాలయసర్వ పరికరనియంతృతయా వైరాగ్యప్రధానః కశ్చిద్విలక్షణాధికారీ - అస్మిన్ దివ్యదేశేనియతవాసీ స్థాపనీయఇతిచింతయామి - ౧ - భవద్భ్యాంసతతగుణానుభవకైంకర్యైక పరాయణాభ్యాం భగవద్దివ్యాలయపరికరగుణాగుణసాక్షాత్కరణ తదనుగుణశిక్షణాద్యసహిష్ణుభ్యాం తత్తత్కాలే షుభగవద్దివ్యాలయే నియమితస్సన్నిధాయ తత్తత్కాలోచితకార్యవైయాకులీమూలపరిశ్రమస్యదుస్సహతయా దుష్కరతయాచభవన్నియామ్యతయాభవదాజ్ఞానువిధాయినం కంచిద్యథోక్త కార్యనిర్వహణపరం విరక్తమధికారిణంస్థాపయితుమిచ్ఛామి -౨- తదత్రసమ్మన్యమానాభ్యాం భవద్భ్యాంమయాద్యస్థాప్యమానఃపురుషస్స్వాధికారాత్ప్రిమత్తోయథా నస్యాత్తథానుపాలనీయః-౩-నచాహమత్రైవదివ్యదేశేనియతంస్థాతుం శక్ష్యామి-యేనాహమేవైనమిత్థమనుపాలయేయమిత్యభిధాయ *వర్ణినో నైష్ఠికీబుద్ధిర్వైరాగ్యేయదిదృశ్యతే।సంకల్పబుద్ధింతాంధీరఃకాషాయం ధారయేత్పటమితి పారమేశ్వరసంహితావచనోక్తరీత్యా బ్రహ్మచారిణఆశ్రమాంతరవిరక్తస్యోర్ధ్వరేతసోమంత్రపురస్సరం కాషాయవస్త్రం ధృతవతఏవనైష్ఠిక బ్రహ్మచారి రూపత్వాత్తాదృశోఽధికారీకశ్చన సంపాదనీయఇత్యభిదధానః - తదానీమనంతార్యశిష్యమేకం బ్రహ్మచారిణంగురుకులవాసశ్రద్ధాళుతయా సర్వదాతదీయసన్నిధౌ కైంకర్యైక పరాయణం వైరాగ్యశీలందృష్ట్వాతమాహూయ హితోపదేశంకృత్వా స్వాభిమతపద్ధత్యాకాషాయశాటీంపరిగ్రహీతుం శ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయే యథోక్తరీత్యాసకలకైంకర్యం నిర్వర్తయితుంచాభ్యుపగమయ్యానంతార్యేణా ప్యనుజ్ఞాంతస్మైదాపయిత్వా నైష్ఠిక బ్రహ్మచర్యాంగత యాయథోక్తవచనసిద్ధం కాషాయవస్త్రం యథావిధిమంత్ర పురస్సరం ధారయిత్వా - విష్వక్సేనవద్భగవదీయ్యాసర్వకైంకర్య ధురంధరతయా సన్యాసాశ్రిమాంగయోస్త్రి దండకాషాయయోరేకస్య కాషాయవస్త్రరూపాంగస్య వైరాగ్యలక్షణస్య ధారణేనచ విష్వక్సేనైకాంగీతి సేనాపతియతిరితిచ సంజ్ఞాంచదత్వా - భోపకాంగిః - యథాశ్రీవేం

కటనాథదివ్యైశ్వర్యస్యయథాహానిర్నస్యాత్ - యథాచభగవత్సన్నిధి కైంకర్యపరానాపచారంకుర్యుః - తథాహితోపదేశంకృత్వాతైస్స్వామి కైంకర్యంనిర్వర్తయ - శ్రీవేంకటనాథస్యభగవతోదివ్యమంగళవిగ్రహో యదివ్యాధరాయచాహాన్ సర్వానాపచారికసాంస్పర్శికాభ్యవహారి కానతికల్యాణతమాన్ భోగాన్ యథావిధినిర్వర్తయ - దేశాధిపతేర్భగ గవద్ధర్మాభిరుచింతదాతదాతన్నికటంగత్వాప్రవర్ధయ-తన్మూలకతయా ప్రముషితాన్ ధర్మానావిర్భావయన్నపూర్వాంశ్చ తత్తద్దేశకాలసము చితాన్ధర్మాన్ సంజనయన్ - విద్యమానాంశ్చధర్మానభివర్ధయన్ - శ్రీశైలపూర్ణార్యానంతార్య యోశ్శ్రీవేంకటనాథనిరతిశయకైంకర్య ధురంధరయోర్నిరతిశయభగవత్ప్రీతిభాజనయోరాజ్ఞాంచశిరసాఽను వర్తయన్ శ్రీవేంకటనాథదివ్యైశ్వర్యంసమ్యక్పరి పాలయేతినియుజ్య శ్రీ రామావతారే హనూమతిపవభగవతోనిరవద్య నిత్యకైంకర్య ధురంధర తయాతదభిమానలాభాయతదీయదివ్యాలయ సన్నిధావేవమఠమపివా సాయపరికల్ప్యశ్రీరామాయణగ్రంథశాంతికాలె శ్రీశైలపూర్ణార్యప్రసా దితంస్వారాధ్యభూతంభగవంతంశ్రీచక్రవర్తికుమారమపితత్రసంస్థాప్యత దారాధనైకపరాయణంచతంకారయిత్వాభగవత్కైంకర్యధురంధరస్య శ్రీచక్రవర్తికుమారారాధనైకతత్పరస్య స్వప్రోక్తథావిధపదభాగిహ నూమత్సంబంధిలక్షణాన్యేవ భగవత్కైంకర్యధురంధరత్వాభివ్యంజకా సాధారణలక్షణానిసముచితాని - హనూమదభిమానపోషకతయానిరవ ద్యభగవత్కైంకర్యరక్షణపరికరభూతానిచేత్యనుసంధాయహనూమన్ము ద్రాంగుళీయకమేకంహనూమన్ముద్రాంకితాం భగవద్దివ్యాలయకవాట బంధనయంత్రకుంచికామేకాంహనూమన్ముద్రాంకితామేకాంఘంటాం హనూమన్ముద్రాంకితపతాకమేకంధ్వజంచనిర్మాప్యశ్రీవేంకట నాథసన్ని ధౌసమర్ప్యతన్నియమనముఖేనతస్మైదాపయిత్వాతతఃప్రభృతికైంకర్య యాత్రాకాలేషుతద్ఘంటానాదేనతేనధ్వజేనచసాకంగమనంకార్యమితి- హనూమన్ముద్రాంగుళీయకేనకోశాగారధాన్యాగారభగవద్దివ్యాలయా దిద్వారబంధనకవాటయంత్రేషుద్రవ్యభూషణాదిమంజూషా సుపిశేషత స్సంరక్షణీయసర్వస్థలేషుచరక్షణపరికరతయా ముద్రణంకర్తవ్యమితి

హనూమన్ముద్రాంకిత కవాటబంధన యంత్రకుంచికయా చ ప్రతిదినం సా యం ప్రాతర్భగవదారాధనసమాప్తికాలే భగవద్దివ్యాలయకవాటబంధనయంత్రయంత్రణం కార్యమితి చ సర్వతో భగవద్దివ్యైశ్వర్యసంరక్షణార్థా వ్యవస్థాః కృత్వా స్వచరణకమలసేవకం యాదవరాజమాహూయ భో యాదవరాజ - అనుదినమభివర్ధమానమహాకలికోలాహలబలేన శ్రీవేంకటనాథదివ్యైశ్వర్యస్య సర్వతః క్షతిమాశంకతే మామకీనం చేతః - తదిమా వ్యవస్థా అహమకార్షం - తా ఏతా వ్యవస్థా యథాక్రమం నిర్వర్తయ - యథా చైతే సర్వే పరిజనపరిచారకా అస్య విష్వక్సేనైకాంగినో మత్ప్రతినిధితయా మయా నియమితస్య సర్వాత్మనా విధేయాస్స్యుః - యథా చైతదీయశాసనాతిలంఘనే స్వాధికారాత్ప్రచ్యావనీయాశ్చ స్యుః - తథా త్వం నిపుణతరోగ్రశాసనపత్రికాం సుదృఢాం కుర్యాః - ఏవమీదృశాధికారిణః కదాచిదతిపత్త్యా స్వాధికారాదనవధానతో ఽతివృత్త్యా వా మమాపి మాననీయయోరతిమహతోర్మహనీయయోశ్శ్రీశైలపూర్ణార్యానంతార్యయోరనుమతిమాదృత్యాన్య ఏవ తాదృశః కశ్చిత్తత్స్థానే స్థాప్యతాం - ఈదృశస్య కస్యచిదధికారిణో ఽసత్త్వే స్వామికైంకర్యం నిరవద్యం న నిర్వర్త్యేత - తస్మాదవశ్యమేవ యథోక్తరీత్యా శాసనపత్రికా కర్తవ్యేతి నియమ్య తేన తాదృశశాసనపత్రికాం చ కారయిత్వా సర్వానర్చక పరిచారకాన్ సాధికారిణస్తస్యైకాంగినో విధేయాన్ కారయిత్వా తేన సర్వమపి శ్రీవేంకటనాథకైంకర్యం యథామనోరథం నిర్వర్తయామాస ॥ ౧౩ ॥ ఇత్థం శ్రీరామానుజమునిః స్వస్థానే శ్రీసేనాపతియత్యపరనామానం విష్వక్సేనైకాంగినం స్థాపయిత్వా శ్రీశైలపూర్ణార్యేణ స్వస్మై ప్రసాదితం శ్రీచక్రవర్తికుమారమపి తేనారాధనీయం వ్యవస్థాప్య నిశ్చింతహృదయః - ప్రాగేవ శ్రీపదపుర్యాం ప్రతిష్ఠాపితస్య శ్రీగోదాదేవీసమేతస్య శ్రీచిత్రకూటాధినాథస్య శ్రీగోవిందరాజస్యాపి దివ్యైశ్వర్యం నిర్విఘ్నం నిర్వర్తనీయమితి యాదవరాజమాజ్ఞాప్య శ్రీరంగనగరీం గతస్తదా తదా శ్రీవేంకటాద్రివైభవం విచారయన్నాసీత్ ॥

అథ శ్రీవేంకటాద్రౌ శ్రీభగవద్రామానుజమునిస్థాపిత శ్రీవేంకటనాథ శఠకోపయతీంద్రవృత్తాంత ఉచ్యతే ॥ ౧౪ ॥ శ్రీశేషావతారభూతశ్శ్రీభగవద్రామానుజముని స్సకల దివ్యదేశపరిరక్షణైక పరాయణ శ్శ్రీవేం

కటాద్రి దివ్యదేశం ప్రత్యపికృతాసు బహ్వీషు యాత్రాసు ప్రథమ
యాత్రాయాం విట్ఠలదేవ నామానంకం చిద్రాజాన మంతరంగ కింక
రీకృత్య తన్ముఖేన వృత్త్యర్థం బాలమండ్యనామానంకంచననదీమాతృకం
గ్రామం దాపయిత్వా నిజ చరణకమల సమాశ్రితాన్ కతిపయ శ్రీవై
ష్ణవాన్ శ్రీపదపుర్యామావాసయన్ - తేభ్యస్సకలతత్త్వార్థానుపది
శన్ దివ్యసూరివత్పురాణసిద్ధశుకాదిపరమర్షిగణ ప్రహ్లాదాది భాగవతగ
ణాంబరీషాదిరాజర్షిగణవచ్చ శ్రీవేంకటాద్రిం శ్రీశేషావతారరూపతయా
శ్రీవైకుంఠలోకాగతాప్రాకృతభగవత్క్రీడాచలరూపతయా భగవతో
విష్ణోరేవదివ్యమూర్తిరూపతయా చ పురాణప్రతిపన్నం స్వయమప్యారో
ఢుమసమ్మన్యమానోఽథః ప్రదేశాదేవ శ్రీవేంకటనాథ మంగళాశాసన
మపి కుర్వాణ ఉపత్యకాయాం శ్రీపదనగర్యామేవ కంచిత్కాలం స్థితః -
తతః శ్రీవేంకటాచలాదవరుహ్య బహుభిశ్శ్రీవైష్ణవైస్సహ సమాగతేన
ప్రాగ్ద్రావిడబ్రహ్మసంహితార్థాన్వ్యాఖ్యానకాలక్షేపసమయకృతస్వీయ
దివ్యాజ్ఞయైవేహ సమాగత్యనందనవనతటాకాదికైంకర్యం కృత్వాఽనుది
నమతిసురభితులసికాకుసుమమాలికాదిసమర్పణకైంకర్యేణభగవంతమా
నందయతా తతో నిరతిశయభగవత్కారుణ్యప్రవాహపరీణాహ భాజనేనా
నంతార్యేణ బహుధాఽభ్యర్థితశ్శ్రీవేంకటగిరిమారుహ్య భగవద్దివ్యాల
యస్య దక్షిణపశ్చిమాయాం దిశి స్వనియమనానురోధినా నంతార్యేణ కృ
తం నందనవనతటాకాదికమభివీక్ష్య సంతుష్టస్తం కరుణాశీతల కటాక్షధా
రాసారసేచనాలింగనాదిభిరభినంద్య స్వామిపుష్కరిణ్యాం స్నాత్వా శ్రీ
వరాహభగవంతం శ్రీవేంకటనాథం చాభివంద్య శ్రీభగవద్యామునముని ని
యమనేన చిరకాలాత్ప్రాగేవేహ సమాగత్య భగవదభిషేకతీర్థానయ
నాదికైంకర్యేణ శ్రీవేంకటనాథమానందయతస్స్వమాతులస్య శ్రీశైల
పూర్ణార్యస్య నియమనేన దినత్రయమనశనపవోపరి భగవంతమభివందమా
నస్స్థిత్వా తతోఽవరుహ్య శ్రీపదపుర్యామేవ సంవత్సరముషిత్వా శ్రీశైలపూ
ర్ణార్యసమీపే శ్రీరామాయణవిశేషార్థానధిగమ్య తత్తత్కాలసముపస్థిత
కైంకర్యవిశేషాంశ్చ కుర్వాణః పునశ్శ్రీరంగం జిగమిషుః శ్రీవేంకటనాథ
మభివంద్య లబ్ధానుజ్ఞస్స్వవిరహాసహిష్ణవే స్వాత్యంతప్రియశిష్యాయానం

తార్యాయ యథావిధి స్వీయదివ్యమంగళవిగ్రహం కంచిదవతార్య సమ్య
గాలింగ్య దత్త్వా శ్రీశైలపూర్ణార్యాద్గోవిందభట్టార్యముదకధారాపూర్వ
కం లబ్ధ్వా తమపి నయన్ సపరివారం శ్రీరంగమేవ జగామ ॥ ౧౬॥ తతో౽
పరస్యాం యాత్రాయాం స భగవాన్ శ్రీరామానుజ మునిశ్శైవజనకృత శ్రీ
వేంకటనాథదేవతాంతరత్వవాద కోలాహలపరిహారార్థ   మాగతో౽ని
ర్ధూత నిఖిలశైవవాదకోలాహలజాలో దేశాధిపతిం యాదవరాజమం
తరంగకింకరీకృత్య విమానమండపగోపురాదికైంకర్యాణి కృత్వా శ్రీ చిత్ర
కూటాధినాథం శ్రీగోవిందరాజం దేవాధిదేవేన సహ క్రిమికంఠచోళోపద్ర
వితఆగతం శ్రీపదపుర్యాం ప్రతిష్ఠాప్య తదీయమహిషీత్వేన భూదేవీరూపాం
వామహస్తవిలసత్కల్హారాం శ్రీగోదాదేవీం భగవతో దక్షిణపార్శ్వే ప్రతి
ష్ఠాప్య తదీయమహోత్సవాదీన్ శ్రీవేంకటనాథదివ్యోత్సవావిరోధేన నిర్వ
ర్తనీయాన్వ్యవస్థాప్య తాత్కాలప్రసక్తాన్యనేక కైంకర్యాణ్యపి కుర్వాణః
పునశ్శ్రీరంగం జిగమిషుశ్శ్రీశైలపూర్ణార్యానంతార్యౌ పురస్కృత్య శ్రీ
వేంకటాద్రౌ శ్రీరామపూతస్య హనూమతో౽గ్రేమతంకం చిన్నిబధ్య త
త్ర ప్రాక్స్వస్య శ్రీరామాయణశాంతికాలే శ్రీశైలపూర్ణార్యేణ ప్రసాదీకృ
తం శ్రీ చక్రవర్తికుమారం తత్ర స్థాపయిత్వా స్వప్రతినిధితయా తదారాధనా
య శ్రీవేంకటనాథ సర్వకైంకర్య సర్వ్వాహాయ చానంతార్యశిష్యం గురుకుల
వాసశ్రద్ధాళుతయా తదీయసన్నిధావేవ సతతకైంకర్యపరాయణం కించ
న నైష్ఠికబ్రహ్మచారిణం పారమేశ్వరసంహితోక్తరీత్యా యథావిధి కాషా
య శాటికాప్రదానేనైకాంగిశబ్దాభిలపనీయం సేనాపతియతినామ్నా సం
జ్ఞితం హనూమన్ముద్రాంకితాంగుళీయక ఘంటాధ్వజకుంచికాదికతిపయ
విశేషలక్షణసంపన్నం కారయిత్వా తస్మిన్మఠే సంస్థాప్య యాదవరాజేన శ్రీ
వేంకటనాథదివ్యాలయసంబంధినస్సర్వాన్ పరిజనపరిచారకాన్ సాధికా
రిణస్సర్వాత్మనా తస్య విధేయభావమాపన్నాన్ కారయిత్వా శ్రీశైలపూ
ర్ణార్యానంతార్యవశ వర్తినంచ తం కారయిత్వా తావనుజ్ఞాప్య స్వ
యం నిశ్చింతహృదయశ్శ్రీరంగనగరం జగామ ॥ ౧౭ ॥ ఇత్థం విష్వక్సే
నైకాంగినా శ్రీసేనాపతియత్యపరనామ్నా శ్రీశైలపూర్ణార్యానంతార్యా
భ్యామనుపాల్యమానేన యథావిధి శ్రీవేంకటనాథ సర్వకైంకర్యజాతం ని

ర్వర్త్యమానమాకర్ణయన్ శ్రీరామానుజమునిస్తదా తదాఽఽగత్యాస్వాయ
మపి సంపశ్యన్ సంతుతోష ॥ ౧౮ ॥ తతః కస్యాంచిద్యాత్రాయాం స భగ
వాన్ శ్రీరామానుజముని శ్శ్రీవేంకటాద్రిమాగత్య శ్రీవేంకటనాథ మభివం
దమానస్తదానీం వింశత్యుత్తర శతద్వయాధిక చతుస్సహస్రీ సంఖ్యేషు
౪౨౨౦ కల్యబ్దేషు - ఏకచత్వారింశదధికసహస్రసంఖ్యేషు ౧౦౪౧ శాలి
వాహనశకాబ్దేషు చ గతేషు స్వాత్మానం ద్వయాధికశతవర్షవయస్కం -
జానన్ననంతార్యమాహూయ - భో అనంతార్య - ద్వయాధికశతవర్షవయ
స్కోఽహమభూవం ఇతః పరమిహ సకృదాగంతుం న శక్ష్యామి - శ్రీశైలపూ
ర్ణార్యశ్చ సపుత్రపౌత్రః పరమం పదమగాత్ - తస్మాత్త్వమేక ఏవాద్యాత్ర
శ్రీవేంకటనాథకైంకర్యధురంధరష్షష్టివర్షవయా వృద్ధశ్చాసి - అత
స్త్వమేవ చాత్రత్యాన్ సర్వాన్ శ్రీవేంకటనాథకైంకర్యపరాన్ నిరో
ద్ధుమర్హసి - అయం చ తావకీన స్సేనాపతియత్యపరనామా విష్వక్సేనై
కాంగీ మదీయ శ్రీచక్రవర్తికుమార భగవదారాధకతయా శ్రీవేంకటనా
థకైంకర్యధూర్వహతయా చ ప్రాజ్ఞ్యయా నియమితో నైష్ఠిక బ్రహ్మచారీ
చైకాకీ సర్వకైంకర్యభారం వోఢుం న శక్నోతి - అత ఏనం పరివ్రాజకాశ్ర
మేణ సంయోజ్య ప్రధానీకృత్య - ఏతత్సహాయతయా త్రిచతురానన్యానే
కాంగినశ్చ కల్పయిత్వా తాంశ్చ తదధీనాన్ కృత్వా తైస్సర్వైస్సమ్య
క్ శ్రీవేంకటనాథకైంకర్యం నిర్వర్తయితుమిచ్ఛామి - ఏవం శ్రీశఠకోపది
వ్యసూరేః శ్రీముఖసూక్త్యాఖ్య ద్రావిడబ్రహ్మసంహితాయాం తృతీయ
కాండే తృతీయే శ్రీముఖసూక్తే శ్రీవేంకటనాథస్య * యేన యేన ధాతా
గచ్ఛతి తేన తేన సహ గచ్ఛతీతి శ్రుత్యుక్తరీత్యా సర్వదేశ సర్వకాల సర్వా
వస్థాసు సహచరీభూయ సముచిత సర్వవిధకైంకర్యాణి కుర్యామితి మనో
రథం కుర్వాణస్య తథావిధమనోరథనిర్వహణాయ తన్నామ్నా కంచనా
త్రస్థాపయిత్వా తేన శ్రీవేంకటనాథసర్వవిధకైంకర్యం కారయితుం చి
రాత్ప్రభృతి కాంక్షామి - తత ఏనమేవ తావకీనం సేనాపతియతినామా
నం విష్వక్సేనైకాంగినం పరివ్రాజకాశ్రమం ప్రాపయ్య తన్నామయుతం
చ కారయితుమిచ్ఛామీత్యభిధాయ తేనానుమోదితస్సన్ వికారిసంవత్స
రే మకరమాసే శుక్లపక్షే శుక్రవాసరే శుభముహూర్తే - విష్వక్సేనైకాం

గినేయథావిధి పరివ్రాజకాశ్రమం దత్వా శ్రీవేంకటనాథశఠకోపయతీం
ద్ర ఇతిసంజ్ఞాంచ విధాయ తమేవస్వమఠేపారిధాన్యేన శ్రీచక్రవర్తితిరు
వారారాధకతయా నివేశ్య తేనైవానంతార్య శిష్యాణాం చతుర్ణామే
కాంగిశాటీర్దాపయిత్వా తాన్ శ్రీవేంకటనాథకైంకర్యైకపరాయణా
న్తదనుయాయినశ్చకృత్వా సర్వానేతాన్ సర్వాత్మనాఽనంతార్యాధీ
నాంశ్చకారయిత్వా యాదవరాజమాహూయభోయాదవరాజ - ద్వ
యాధికశతవర్షవయావృద్ధోఽహమితః పరంయావద్దేహపాతం శ్రీరంగ
ఏవవర్తితుమిచ్ఛామి - అసకృదిహాగంతుమపినశక్నోమి - తస్మాదేనమ
నంతార్యంపురస్కృత్యానేనశఠకోపయతీంద్రేణ చతుర్భిరేతైరేకాంగిభి
స్సమేతేన శ్రీవేంకటనాథకైంకర్యంకృత్స్నమపిత్వమేవ సమ్యఙ్నిర్వర్త
యితుమర్హసి - మహాకలిదోషవశాదాస్తికానామపిద్రోహబుద్ధిస్సంజా
యేత - అతఏతేవిరక్తాః కైంకర్యైకపరాయణాః కైంకర్య పరామర్శైవిని
యుక్తాః - శ్రీవేంకటనాథద్రవ్యాయవ్యయదివ్యభూషణాదివిషయే శఠకోప
యతీంద్రసంబంధిజనైరప్యేకం లేఖ్యం లేఖనీయతయావ్యవస్థాప్యమందిర
కార్యదర్శిభిరధికారిభిర్భగవద్ద్రవ్యాపహారోయథానక్రియేత - తథావ్య
వస్థాకర్తవ్యా - ఏతేచచత్వార ఏకాంగినః ప్రాఙ్నియ మితస్య సేనాపతి
యత్యపరనామ్న ఏకాంగిన ఏకస్యస్థానే పరస్పర సహకారితయాతత్త
త్కార్యాణిసుఖేన కర్తుంనియమితాః - ఏతైస్సహసర్వ కైంకర్యకారి
తయాసకలకైంకర్యనిర్వాహ ధురంధరతయాచాయం శఠకోపయతీం
ద్రోనియమితః - ఏతమనంతార్యం పురస్కృత్యసర్వైరేతైర్యథావ
త్కైంకర్యజాతంనిర్వర్త్యమానమనుపాలయస్వ - అయం చానంతా
ర్యోభగవతోవేంకటనాథస్యనిరతిశయకృపాపాత్ర భూతోఽస్మదత్యంత
ప్రియతమశ్శాస్త్రార్థవిచ్ఛాస్త్రార్థభూతతత్తద్ధర్మాచార వ్యవస్థాపనకుశ
లః - ఆచార్యపదనిర్వాహితయాఽస్మాభిర్నియుక్తశ్చ - తస్మాదేనం
పురస్కృత్యైతన్నియమనానురోధేనైవసకలశాస్త్రీయధర్మమర్యాదా
భగవన్మందిరేనిర్వర్తనీయాః - ఈదృశ ఆచార్యపదనిర్వాహిణః పురుషా
శ్చదివ్యదేశేష్వవశ్యంసత్కృత్యవంశతస్స్థాపనీయాః - అన్యథాసకలశా
స్త్రీయధర్మమర్యాదోచ్ఛేదప్రసంగాత్ - అతఏవచాస్మాభిశ్శాస్త్రీయ

ధర్మమర్యాదాస్థాపనాయవిద్యాభిజనాదిభిర్మాననీయాశ్చతుస్సప్తతి సిం
హాసనాధ్యక్షాబ్రహ్మవిదగ్రేసరాశ్శాస్త్రార్థప్రవచనపరా ఆచార్యపూ
రుషాస్సమంతతస్సంస్థాపితాఆచార్యపదంనిర్వహంతి - ఉక్తంహ్యాచా
ర్యలక్షణంపాద్మోత్తరఖండేప్రథమేధ్యాయే * ఆచార్యోవేదసంపన్నో
విష్ణుభక్తోవిమత్సరః । మంత్రజ్ఞోమంత్రభక్తశ్చసదామంత్రాశ్రయశ్శు
చిః ॥ సత్సంప్రదాయసంయుక్తో బ్రహ్మవిద్యావిశారదః । అనన్యసాధ
నశ్చైవ తథానన్యప్రయోజనః ॥ బ్రాహ్మణోవీతరాగశ్చ క్రోధలో
భవివర్జితః । సద్వృత్తౌశాసితాచైవముముక్షుఃపరమాత్మవిత్ ॥ ఎవ
మాదిగుణోపేత ఆచార్యస్సముదాహృతః । ఆచారేశాసయేద్యస్తుస
ఆచార్యఇతీరితఇతి - హారీతవిశిష్టపరమ ధర్మశాస్త్రేపి ద్వితీయాధ్యా
యేఉక్తం * ఆచార్యంసంశ్రయేత్పూర్వ మనఘంవైష్ణవంద్విజం ।
శుద్ధసత్త్వగుణోపేతం నవేజ్యా కర్మకారకం ॥ సత్సంప్రదాయసం
యుక్తంమంత్రరత్నార్థకోవిదం । జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నంవేదవేదాం
తపారగం ॥ శాసితారంసదాచారే సర్వధర్మవిదాంవరం । మహాభా
గవతంవిప్రంసదాచారనిషేవిణం ॥ ఆలోక్యసర్వశాస్త్రాణి పురాణాని
చవైష్ణవః । తదర్థమాచరేద్యస్తుసఆచార్యఇతీరితఇతి - ఏవం * ఆచినో
తిహిశాస్త్రార్థానాచారేస్థాపయత్యపి। స్వయమాచరతేయస్తుసఆచా
ర్యోఽభిధీయతఇత్యాదివచనాంతరాణ్యపిద్రష్టవ్యాని - ఇత్థముక్తలక్షణా
ఆచార్యపూరుషాఃప్రతిదివ్యదేశం తత్తద్దివ్య దేశధర్మపరిపాల నాయావ
శ్యంవంశతస్సంస్థాపనీయాః - ఈదృశపురుషాణామభావేదివ్యదేశధర్మ
మార్యాదాపిలుప్యేరన్నేవ - అతఈదృశలక్షణసంపన్నానామగ్రేసర
మేనమంతార్యంపురస్కృత్యైవతత్తద్ధర్మకార్యాణీహనిర్వర్తనీయాని -
భగవత్పరిజనపరిచారకేషు తత్తద్భగవత్పరిచర్యాకరణార్హానర్హతా
హేతుచరిత్రవిలోకనేనకదాచిదనేనకస్యచిత్పరిగ్రహఃపరిత్యాగోవాజ్ఞా
ప్యమానోనిశ్శంకమవశ్యంకర్తవ్యః- ఈదృశాశ్చాచార్యపదనిర్వాహిణః
పురుషాస్తత్తద్దివ్యదేశసంరక్షణశ్రీవైష్ణవధర్మాభివర్ధనైకప్రయోజనాఇత
ఉపరిష్టాదపికాలేకదాచిత్కేచిదాగతాఇహవాసరసికా భంతిచేత్తేప్యే
తద్దివ్యదేశపరిపాలకతయా సత్కృత్యేహస్థాపనీయాః - దుర్లభాహీదృ

శాః పురుషాః - త ఏతే మాననీయతమాః పురుషా భగవద్దివ్యాలయగోష్ఠీస
త్కారప్రసంగేష్వగ్రతస్సత్కరణీయా మందిరోపజీవిభ్యస్సర్వేభ్యః పరి
జనపరిచారకేభ్యః - తత్రాపి బహూనాం సమవాయే యథాయోగ్యం క్ర
మేణ సత్కారః కార్యః - యథోక్తం శాండిల్యవిశిష్టధర్మశాస్త్రే చతు
ర్థాధ్యాయే * ప్రాప్తాన్ భాగవతాంస్తత్ర గురుపూర్వం యథావిధి । అ
ర్చయేత్పరయా భక్త్యా ద్రవ్యైరర్ఘ్యాదిభిశ్శుభైరితి * యస్యయస్యాధి
కం దృష్టా భక్తిజ్ఞానక్రియామయీ। తం తం సమర్చయేత్పూర్వం యథా
ర్హం క్రమయోగత ఇతి చ - తస్మాదిహోద్యవర్తనశీలస్యాచార్యపదనిర్వా
హిణోఽనంతార్యస్య సంప్రతినియమితస్య శ్రీవేంకటనాథ సర్వకైంకర్య
ధురంధరస్య శఠకోపయతీంద్రస్య తత్సహాయతయా నియమితానాం తత్స
మశీలకైంకర్యనిర్వర్తనైకపరాయణానామమీషామేకాంగినాం చ యథా
ర్హం క్రమేణ సత్కారః కార్యః - పూజ్యపూజావ్యతిక్రమస్యాపూజ్యాగ్రి
మపూజనస్య చ మహానర్థకరత్వం - మహాభారతరాజసూయసదఃప్రకర
ణస్థభీష్మవచనాదిభిరపి స్పష్టమవగమ్యతే - తస్మాదర్హోత్తమాగ్రిమపూజ
నాభిహత్యానర్హాగ్రిమపూజనలక్షణవ్యతిక్రమోహంకారాదిభిర్నకదాచి
త్కేనచిదాచరణీయ ఇతి యాదవరాజం నియమ్య తేన తథా వ్యవస్థాం కార
యామాస ॥౧౯॥ త ఏత ఆచార్యపురుషా వంశపరంపరయా దివ్యదేశపాల
కతయా స్థాపనీయాః - యతీంద్రైకాంగినశ్చోత్తరోత్తరమిత్థమేవేయం
త ఏవ వా కాలవిశేషదేశవిశేషాయత్తవైభవాతిశయమూలకార్యబాహు
ల్యేత ఇతోఽప్యధికా వా సంస్థాపనీయాస్తత్తత్కాలకార్యనిర్వాహిభిః -
ఏతేష్విత్థం స్థాప్యమానేషు యే పునః కలిదోషాద్వా ప్రాచీనప్రబలకర్మబలా
ద్వా కదాచిదుత్పథగామినస్స్యుః - తే తదితరైస్సముచితదేశకాలచరిత
జ్ఞైర్ధార్మికాగ్రేసరైర్బ్రహ్మవిదగ్రేసరైస్సర్వైరపి సంహత్యైర్ధర్మలోప
మాలోచయద్భిర్నిర్విశంకం స్వాధికారాచ్చ్యావనీయా ఇతి చ వ్యవస్థాం
స భగవాన్ రామానుజముని శ్శ్రీవేంకటాద్రౌ శ్రీశైలపూర్ణార్యశిష్యస్య
ప్రాక్కృతధర్మమర్యాదోల్లంఘనం - శ్రీరంగేప్యాత్మనోఽపి భగవద్ద్ర
వ్యాపహారలోలుపేన కేనచిత్కృతం విషప్రదానం - అర్థాశయా దేహినాం
సర్వపాపప్రవృత్తిదర్శనం - ప్రాచీనానామర్వాచీనానాం చ మహాత్మనా

మపికామమూలవిరుద్ధప్రవృత్తిదర్శనంచనిదర్శనీకృత్యకాదాచిత్కధర్మమ
ర్యాదాతిలఙ్ఘనంసర్వేషామపిసంభావితముపపాదయన్ తేనైవయాదవ
రాజేనకారయామాస ॥ ౨౦ ॥ ఇత్థంవ్యవస్థాప్యసభగవాన్ రామానుజ
మునిర్భగవంతం శ్రీనివాసమభ్యనుజ్ఞాప్య శ్రీరంగంజిగమిషుర్యాదవ
రాజమాహూయసంప్రతీహ విద్యమానేష్వయమనంతార్య ఏవసర్వప్ర
కారతఉత్కృష్టతమఆర్యః - తతస్తన్నియమనానురోధేనసర్వంపరిపా
లయేతితంనియమ్య - అనంతార్యమాహూయ - భోఅనంతార్య - త్వ
మేవేహాద్యవృద్ధశిరాఅసి - తావకీనానిమాన్ శఠకోపయతీంద్రప్రభృ
తీనపితత్తత్కైంకర్యేషు యథాక్రమంచోదయన్పరిపాలయ - తవస్థా
నే త్వదీయాఇవమమస్థానే శఠకోపయతీంద్రాదయఇవచ శ్రీశైలపూ
ర్ణార్యస్థానేపి కేచిచ్ఛ్రీనివాసకైంకర్యపరతయాస్థాపనీయాః - తాదృ
శాశ్చ కేచిదిహాద్యనసంతీత్యేతదేవమేన్యూనంప్రతిభాతి - తదపికదాచి
త్త్వంపరిపూరయ - శఠమర్షణకులేఽవతీర్ణోభగవాన్ శ్రీనాథమునిర్భగ
వద్భక్తాగ్రేసరోభూత్వాతదానీమనతి బహుళశాఖంశఠమర్షణగోత్రభ
వంకృత్స్నమపి తత్కాలస్థితకులజాలంస్వవంశంమానయన్ * మాజని
ష్టసనోవంశేజాతోవాద్రాగ్విపద్యతాం । ఆజన్మమరణంయస్యవాసుదే
వోనదైవతమితి కిలసంకల్పయామాస - శ్రీనాథమునిదివ్యచరణసంబం
ధిశ్రీకురుకాపాలతాతసూరిర్వీర నారాయణపురేయోగంకుర్వాణః -
అస్మత్పరమాచార్యే శ్రీయామునమునౌ తత్సకాశాద్యోగరహస్యజిఘృ
క్షయోపగమ్య తత్సమాధిభంగభియాకుడ్యాంతరితదేశావస్థితే సమా
ధౌస్వభుజయుగమానమ్యకుడ్యాంతరి తదేశేకంచిత్పురుష మవలోక
యంతంభగవంతంసాక్షాత్కుర్వన్ఝడితిసమాధిత ఉత్థాయముఖమా
వలయ్య - కింశఠమర్షణకులజఃకశ్చిదిహాగతఇతిబ్రువాణః - తతస్తస్మిన్-
దాసోఽహంయామునపష ఆగతోఽస్మీత్యభిదధానఏవాగత్య స్వీయచర
ణయోర్నిపత్యస్వామిన్ కుడ్యాంతరితప్రదేశస్థితం దాసజనంకథంవ్యజ్ఞా
సీరితివిజ్ఞాపయాతి - యోగదశాయాందాసేనస్వైరమనుభూయమానో
హిభగవాన్నిజమహామహిమ్నాస్వపయోధరేణసాంద్రగాఢంసంశ్లేషణో
పితమ్ముఖమవీక్షమాణోఽద్య మమభుజయుగమానమ్యత్రి చతుర్వా

ర్గాముఖము త్రిపోత్రి ప్యమడ్వాం తరితప్రదేశమాలోకయత్ - తతో యేన కేనచిచ్ఛరమర్షణకులజే నేహాగతేనభవితవ్యమితివ్యచింతయమితిప్రతి బ్రువాణ శ్శ్రీమన్నాథమునిసంకల్పం భగవతాపిసఫలమేవకృతంవ్యాచ ఖ్యా - అతస్తాదృశేభగవత్ప్రియతమే శ్రీనాథమున్యభిమానభాజనేశర మర్షణకులేజాతంకంచిదిహాయథావసరంస్థాపయేతి నియమ్యశఠకోపయ తీంద్రమాహూయభోశ్శఠకోపయతే చతుర్భిరేభిరేకాంగిభిస్సహానంతా ర్యనియమనానుసారీసన్ శ్రీవేంకటనాథదివ్యైశ్వర్యం శ్రీచక్రవర్తికుమార దివ్యారాధనంచ నిరవద్యంనిర్వర్తయ స్వేతిచనియమ్య శ్రీవేంకటాద్రేరవ రురోహ॥౨౧॥ తతశ్శ్రీపదపుర్యాంశ్రీగోవిందరాజమపిశ్రీగోదాదేవ్యాస హాభివందమానస్తదీయదివ్యైశ్వర్యమపినిరవద్యంనిర్వర్త్యమానమాలక్ష్య బహుళమానందంభజమానః-యాదవరాజమాహూయభోయాదవరాజ- శ్రీగోవిందరాజశ్రీవేంకటగిరిమహారాజావుభావపిశైవజనకృతమహోపా పద్రవసాగరం ప్రాప్యకథంచిదుత్తీర్ణౌ పునర్యథాతాదృశమహోపద్ర వప్రసంగంన భజేయాతాం తథాపరిపాలయ - అచక్రాంకితానాం దేవతాంతర పరాణాంతత్తద్దేవకార్య దర్శనాధికారాది ప్రదానముఖే నాపివాకదాచిత్కించిదపివాఽస్మిన్ దివ్యదేశేప్రవేశావకాశంమాదాః - ఇదానీమిమం దివ్యదేశముత్సృజ్యగచ్ఛతా ప్రేమాతిశయమూల మహో న్నర్థాశంకినామయాతవక్రియమాణామిమామాజ్ఞాం - పురాకదాచిద్వి రోధినిరసనార్థం ద్వారకాముత్సృజ్యగచ్ఛతాభగవతాశ్రీకృష్ణేన * చ క్రాంకితాఃప్రవేష్టవ్యా యావదాగమనంమమ । నాముద్రితాఃప్రవేష్ట వ్యాయావదాగమనంమమేతి ద్వారకాపురీద్వారస్థానాంకృతాం ది వ్యాజ్ఞామివమన్యమానస్సావధానం తిష్ఠేతినియమ్యకృపా మేదురశీతల కటాక్షైస్తమనుగృహ్ణన్ పరిపూర్ణ మంగళాశాసనే నచాభినందయన్ స రామానుజమునిర్విరహాసహిష్ణుభిరనంతార్య శఠకోపయతీంద్రయా దవరాజప్రభృతిభిర్బాష్పపూరితలోచనై స్సుదూరమనువ్రజ్యమానస్స్వ యమపి బాష్పపూర్ణలోచనః కథంచిత్తాననుజ్ఞాప్య శ్రీరంగదివ్యనగర మేవజగామ ॥ ౨౨ ॥ అథశ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయేశ్రీరామానుజార్యా దివ్యమంగళవిగ్రహ ప్రతిష్ఠాపనతద్విషయపరిబంధాను సంధానవృత్తాంత

ఉచ్యతే ॥ ౨౩ ॥ ఇత్థంశ్రీరామానుజదివ్యాజ్ఞానుసారేణశ్రీవేంకటాద్రి
దివ్యదేశే సర్వధర్మవ్యవస్థాస్స్వవికలం నిర్వర్తమానాసు శ్రీరామానుజ
మున్యవతార సమాప్తింకదాచిత్కేన చిద్వైష్ణవేనకథితామాకర్ణయన్న
నంతార్యః ప్రక్షుభితమానసఏకంసంవత్సరం పితరంప్రతిపుత్రఇవకృత
శోకదీక్షః శ్రీరామానుజనందనవనకైంకర్య మప్యుపేక్షమాణశ్శ్రీవేం
కటనాథ మప్యవందమానఏవాతిష్ఠత్ ॥ ౨౪ ॥ తదాభగవతాశ్రీవేంక
టనాథేనాపిపరమం శోకమాపన్నేనపరమకరుణయాఽర్భక ముఖాన్ని
యమితేనదూతేన కథంచిదాహూతో భగవత్సన్నిధిముపగతోమహతి
శోకసాగరేనిమజ్జన్ననున్నమితముఖఏవతిష్ఠన్ననంతార్యః - భోఅనంతా
ర్యఅహంకిల శ్రీరామానుజమునిరూపం కంచనమహానిధిమేవదైవవశాత్ప
రిత్యక్తవానస్మి - తవతుతత్స్థానేఽహమేవాస్మి - త్వంశోకంమాకృథాః-
తవతునకాపిహానిర్భవిష్యతి - తవమనోరథజాతంసర్వమహమేవనిర్వర్త
యామీతి పరమాదరేణ సాంత్వయిత్వానిరంతరకుసుమపటలఘుమఘుమి
తనిజదివ్యచరణయుగళ శ్రీశఠకోపతీర్థప్రసాదాద్యర్పణసపర్యయా స
త్కృతఃకించిదున్నమితముఖ శ్రీవేంకటనాథముఖచంద్రమండలంసాద
రంనిరీక్షమాణోభగవంతంవ్యజ్ఞాపయత్ - భగవన్ శ్రీవేంకటనాథ శ్రీని
వాసశ్రీరామానుజమునిముద్దిశ్యమయా క్రియమాణమిదంవిజ్ఞాపనంభవ
తానిర్వర్తనీయమితిప్రార్థయామీతి ॥౨౫॥ తతోభగవతా - కథ్యతాంభ
వన్మనోరథోనిశ్శంకమిత్యభిహితోఽనంతార్య - భగవన్ * తమసఃపర
మోధాతాశంఖచక్రగదాధరఇతిసర్వస్మాత్పరత్వా సాధారణచిహ్నత
యాభిహితావపిసుదర్శనపాంచజన్యౌ పరమకరుణయాకల్యాదౌకస్మై
చిదాశ్రితాయతోండమాంశ్చక్రవర్తినామ్నే దుర్విషహశత్రుగణభీరవే
తచ్ఛత్రునిషూదనాయప్రాదాః -౧- తమిమంభవతో మహౌదార్యగు
ణమజానంతోముగ్ధాఇమేలోకాస్త్వయి స్వాసాధారణ శ్రీసుదర్శన
పాంచజన్యాదిదివ్యాయుధాదర్శనేన దేవతాంతరత్వేనాన్యథా ప్రతిప
త్తింకుర్వాణావినష్టమతయోఽభూవన్ -౨- తేషాంయథావత్పరత్వప్ర
తిపత్తిపూర్వకసముజ్జీవనసిద్ధయేశైవజనకోలాహలం వినిర్ధూయమహ
తాప్రయాసేనయాదవరాజమపిపదవీముపనీయయథాపురంత్వాంశ్రీశం

ఖచక్రే భగవాన్ కిల రామానుజమునిరంగీకారయామాస - ౩ - ఏవం భవతోఽనిదోన్వనిత్యమంగళ గుణగణనిర్దేశే నిర్గుణత్వాది దోషాన్ బ్రువాణానాం బాహ్యకుదృష్టీనాం విధూననాయ - భవంతం స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతనస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదం నిఖిలజగదుదయరక్షా ప్రళయమయలీలం - నిఖిలజగత్కారణం నిఖిలవేదాంతప్రతిపాద్యం - అఖిలహేయప్రత్యనీకజ్ఞానానందస్వరూపం - అప్రాకృతదివ్యమంగళవిగ్రహవిశిష్టం సమస్తకల్యాణగుణాత్మకం శ్రీభూమినీళానాయకం బ్రహ్మరుద్రాదిసర్వసమాశ్రయణీయం - ఉభయవిభూతినిర్వాహకం మోక్షప్రదం నిత్యముక్తానుభావ్యం చ సకలవేదాంతగణైరుపపాద్య శ్రీభాష్యాదిప్రబంధాంశ్చ ప్రణీయ యథావస్థితజ్ఞానముపనీయాయం కిల జగదపాలయత్కరుణయా - ౪ - తతస్తస్మైతస్య నిఖిలజగన్మహోపకారకస్య భగవతో రామానుజమునేర్గుణగణవిషయం ప్రపన్నగాయత్రీ సమాఖ్యయావిఖ్యాతమష్టోత్తరశతగాథాత్మకం శ్రీరామానుజశతాంతాద్యపరనామానం శ్రీరంగామృతసూరిప్రబంధమపి శ్రీమత్యధ్యయనోత్సవే పృథగేకస్మిన్ దినే సమాకర్ణయితుమర్హసి - ౫ - దివ్యసూరీణాం శ్రీవేంకటగిరి మారుహ్య భవన్మంగళాశాసనాకరణన్యూనతాపరిహృతయే నిరంతర శ్రీరామానుజమునిసంబంధిభవన్మంగళాశాసననిష్పత్తయే కలిదోషాభివృద్ధబాహ్యకుదృష్టికుహనానిరసనాయ చ శ్రీరామానుజమునిమర్చారూపేణాస్మిన్ దివ్యదేశే ప్రతిష్ఠాపయితుమనుమన్యస్వేతి ప్రార్థనామకార్షీత్ ॥ ౨౬ ॥

ఇత్థమభ్యర్థితో భగవాన్ శ్రీవేంకటనాథస్సుప్రహృష్టః - భో అనంతార్య భవతా ప్రార్థ్యమానమిదం వరద్వయం మమాతీవప్రియతమం - ౧ - మదీయపరాంకుశపరకాలాదిదివ్యసూరిదివ్యప్రబంధగణ ఇవ మదీయ రామానుజమునివిషయప్రబంధోఽపి శ్రీమత్యధ్యయనోత్సవే పృథగేవైకస్మిన్ దివసే ప్రాథాన్యేనానుసంధీయతాం స్వైరం ప్రపన్నైః - ౨ - శ్రీరామానుజమునిరపి భవన్మనోరథానుగుణ్యేన మదీయమందిర ఏవ క్వచిద్భాగేఽనంతగరుడవిష్వక్సేనాదివదర్చారూపేణ యథావిధి ప్రతిష్ఠాప్యతామితి ప్రత్యవోచత్ ॥ ౨౭ ॥ తతోఽనంతార్యోఽపి భగవత్కటాక్షవిశేషేణ సంప్రహృష్టమనాః - పురా స్వాభిమతివిశేషానుగుణ్యేన శ్రీరామానుజముని

నాఽధ్యయనోత్సవచరమదివసే పృథగనుసంధేయతయా నియమితస్య
శ్రీమధురకవిదివ్యసూరిదివ్యప్రబంధస్యానుసంధానదివస సమనంతరదివ
సే శ్రీరామానుజశతాంతాదిప్రబంధం పాఠకైర్నాను సంధేయం వ్యవ
స్థాప్య తతః పశ్చాత్స శ్రీరామానుజమునినియమితం శ్రీశైలపూర్ణార్య
వృత్తాంతవిశేషప్రత్యభిజ్ఞాపకం శీతలతీర్థామృతాభిగమయాత్రోత్సవక
ర్తవ్యం వ్యవస్థాప్య ప్రాక్స్వస్మై శ్రీరామానుజమునినా గాఢసమాలింగనేన
సంస్కృత్య దత్తం తదా ప్రభృతి స్వమందిరే సాదరం సమారాధ్యమానం త
దీయదివ్యమంగళవిగ్రహమేవ శ్రీవైఖానసాగమోక్తరీత్యా యథావిధి సం
స్కృత్య భగవద్దివ్యాలయ ఏవ వామపార్శ్వే క్వచిన్మండపే ప్రతిష్ఠాప్య త
త్పాదారవిందయుగళశిరస్కాం పాదుకామపి కాంచిత్ప్రతిష్ఠాప్య * శ్రీ
మద్రామానుజాచార్య శ్రీపాదాంభోరుహద్వయ మిత్యాది భగవద్వచన
ప్రామాణ్యేన స్వస్య శ్రీరామానుజమునిపాదారవిందరూపతాయాః * రా
మానుజపదచ్ఛాయా గోవిందాహ్వానపాయినీత్యాదివచన ప్రామాణ్యేన
గోవిందార్యస్య తదీయపాదచ్ఛాయారూపతాయాః * పాదుకే యతిరా
జస్య కథయంతి యదాహ్వయే త్యాదివచనప్రామాణ్యేన దాశరథిసూరేస్త
దీయపాదుకారూపతాయాశ్చ వ్యవస్థితత్వేప్యస్మిన్ దివ్యదేశే స్వాభిమా
నాతిశయేన పాదారవిందతచ్ఛాయావిశిష్టాయాస్తత్పాదుకాయా అనం
తార్య ఇతి స్వసంజ్ఞామేవ కృత్వా - ఇత్థమనేక శ్రీవైష్ణవదర్శనసంబంధిధర్మా
ననేకానభివర్ధయన్ * సర్వదేశదిశాకాలేష్వవ్యాహతపరాక్రమా । రా
మానుజార్యదివ్యాజ్ఞా వర్ధతామభివర్ధతాం॥ రామానుజార్యదివ్యాజ్ఞా ప్రతి
వాసరముజ్జ్వలా । దిగంతవ్యాపినీ భూయాత్సాహి లోకహితైషిణీతి
ప్రతిసమయం భగవత్సన్నిధౌ శ్రీరామానుజార్యదివ్యాజ్ఞాభివృద్ధిమేవ ప్రా
ర్థయన్ శ్రీవేంకటనాథమంగళాశాసనైక పరాయణస్తదీయగుణానుభ
వకైంకర్యాణి చ కుర్వాణస్సుఖమవాత్సీత్ ॥ ౨౮ ॥ అథ శ్రీవేంకటాద్రి
దివ్యదేశే భగవద్దివ్యాలయాదిషు శ్రీమదధ్యయనోత్సవాదిషు కృత్స్న
దివ్యప్రబంధానుసంధాన ప్రసంగేషు ప్రథమదివ్యసూరి దివ్యప్రబంధోప
క్రమపూర్వక మితరదివ్యసూరిప్రబంధానుసంధానస్య - అంతే పృథగే
కస్మిన్ దివసే శ్రీమధురకవిదివ్యసూరిప్రబంధానుసంధానస్య చ నిమిత్త

భూతోవృత్తాంతఉచ్యతే ॥ ౫౯ ॥ కదాచనశ్రీరామానుజమునేర్దివ్య
సూరి దివ్యప్రబంధోపదేశాచార్యభూతః సప్తశతద్రావిడకవివరమూర్ధా
భిషిక్తః శ్రీరంగనాథదివ్యమంగళవిగ్రహదివ్యసౌందర్యానుభవ విద్ధహృ
దయః దేవగానమర్యాదయాదివ్యప్రబంధగానకుశలః - తతఏవహేతో
శ్శ్రీయామునమునినా దత్తమునివాహనాపరనామధేయః శ్రీశఠకోపశ్రీ
రంగరాజవిజ్ఞప్తికర ఇతివిఖ్యాత ఆర్యచూడామణిః కదాచిచ్ఛ్రీరంగ
క్షేత్రే శ్రీకార్తికమహోత్సవే భగవతశ్శ్రీరంగనాథస్యమంగళా
శాసనంకృత్వా శ్రీరామానుజయతీంద్రస్య మఠముపగతః - తేనచప్ర
త్యుత్థానప్రణామాదిభిస్సత్కృతః - భోరామానుజమునే - శ్రీవేం
కటగిరిదివ్యయాత్రాంవిశేషతః ప్రశంసంతిదివ్యసూరయః - ౧ - య
థాహభగవాన్పరాంకుశనామా దివ్యసూరిచూడామణిశ్శ్రీముఖసూ
క్తాఖ్యనిజద్రావిడసంహితా తృతీయకాండతృతీయ శ్రీముఖసూక్తదశ
మగాథాయాం * క్లిప్తాయురవధిసన్నిధిముపగమ్యోపేత్య కరణశైథి

ల్యం। దౌర్బల్యభజనతఃప్రాగ్విస్తృతఫణితల్ప వేంకటంవ్రజత ॥ సాంద్రా
రామమనోహరకుసుమమయీరోర్వ్యైభిత్తివిపులతటీరితి - ౨ - ఆహచ
భగవాన్షడ్దర్శనపారావారసారాసారపారదృశ్వాభక్తిసార దివ్యసూ
రిశ్చతుర్ముఖ శ్రీమదంతాదిసంజ్ఞిత నిజద్రావిడసంహితాద్విచత్వారింశ
గాథాయాం * గత్వాప్రణమతనితరాముత్తుంగంవేంకటంస్థిరీభూయ।
పాపాపహారంశీలత్సదాసుగంధ్యబ్జసన్నికర్షగతః ॥ చతురాననత్రినేత్ర
స్తుత్రాఖిలదేవదైత్యవంద్యస్య। ద్వావపివిష్ణోరంఘ్రీకమలానిసమ
ర్ప్యైకలయతస్తోత్రమితి - ౩ - ప్రతిపాదయతిచసఏవ శ్రీమచ్ఛందో
వృత్తాఖ్యనిజద్రావిడసంహితైకాశీతితమగాథాయాం * మథితందుగ్ధాం
భోనిధిమధిశయ్యచకాలనేమిమపిజిత్వా। క్షుభితైంద్రనుజసహో
యీభవితుంసముపేత్య రాఘవీభూయ ॥ నిబిడాన్సప్తచవృక్షాన్వి
ధ్వాబాణేనవేంకటంగంతుః। పత్యుఃపాదావేవప్రాప్యప్రతివాసరంస
మాశ్వసతేతి - ౪ - ఇత్థమేవబహుషుస్థలేషుదివ్యసూరిభిస్సానురాగ
హమహర్నిశంశంసితాం శ్రీవేంకటాద్రియాత్రాంకృత్వా సమాగమిష్యామీ

త్యభిదధాన శ్శ్రీరామానుజమునినాభ్యనుజ్ఞాతః - శ్రీవేంకటాచలంప్రతి
ప్రస్థితో మధ్యేమార్గం శ్రీకాంచీమహానగరే మహోదయాపాలశ్రీదేవరా
జనామ్నావిఖ్యాతం భగవంతమర్థితార్థపరిదానదీక్షితం వరదమభివంద్య
శ్రీవేంకటగిరేరుపత్యకాయాం శ్రీపదపురీమాసాద్య శ్రీరామానుజమున్య
భిమతవిషయం భగవంతం శ్రీగోవిందరాజంప్రణమ్య శ్రీవేంకటాద్రిస
మారోహణసరణి సోపానారంభస్థలస్థితం శ్రీతింత్రిణీవృక్షంతన్మూలే
గండశైలేవిరాజమాన భగవద్దివ్యచరణారవిందయుగళం తత్పరిసరేవి
రాజమానాన్ శ్రీపరాంకుశపరకాలాదిదివ్యసూరీంశ్చాభి వందమానస్త
తశ్శ్రీవేంకటాద్రిమారుహ్యమధ్యేమార్గంవిరాజమానం శ్రీకాననరసిం
హంచాభివంద్యశిలావరణపర్యంతంగతః- తతశ్శ్రీశైలానంతార్యేణాభ్యు
ద్గతః - తతఃపరస్పరవందనస్వాగతయోగక్షేమానుప్రశ్నపూర్వకం తేన
సహసమాభాషమాణస్సమాగత్య శ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయమహాద్వా
రసమ్ముఖే ప్రణమ్యమహావీధిష్ప్రదక్షిణంసమాగత్య శ్రీమత్యాంస్వామి
పుష్కరిణ్యాంస్నాత్వా కృతనిత్యకృత్యః - శ్రీవృత్తాఖ్యశ్రీపరాంకుశదివ్య
సూరిసంహితాయాం *హీనోక్తిర్వాభవతుప్రళయపయోధేఃప్రలోలక
ల్లోలేః కృత్స్నంజగద్వారాహీభూయసముద్ధృత్యకృతమహోపకృతిం॥
సుమహాకల్పకవాటీసంపన్నానాందివౌకసాంచాపి। అన్యేషామ్మనుజా
నామపిసర్వేషాంతతోఽపరాణాంచ॥ విశదవిలక్షణవిలసద్విజ్ఞానవిధాన
విరచితోపకృతిం। అథదేవమంతరేణహీనమయా దృష్టంమనోహరంవ
స్త్విత్యేవమర్థమైకోనశతతమగాథయాతదభిమతస్యశ్రీమతోజ్ఞానవరా
హస్య మంగళాశాసనంకృత్వాపున శ్శ్రీవేంకటనాథదివ్యాలయ మ
హాద్వారసమ్ముఖేప్రణమ్యసేవాక్రమేణ శ్రీమతిభగవద్దివ్యాలయే శ్రీబ
లిపీఠధ్వజస్తంభసన్నిధౌప్రణమ్య శ్రీమహానసలక్ష్మీంపరిణమ్య శ్రీతీర్థ
భూతం శ్రీమత్సుందరస్వామికూపాపరనామధేయం సువర్ణకూపంప్రద
క్షిణీకృత్య శ్రీమదానందనిలయదివ్యవిమానం ప్రణమ్యప్రదక్షిణీకృత్య శ్రీ
మతికటాహతీర్థే తీర్థపానంకృత్వా విష్వక్సేనంప్రణమ్యతత శ్శ్రీమం

తం శ్రీవేంకటనృసింహదేవం చ ప్రణమ్య భగవంతం వైనతేయమపి ప్రద
క్షిణీకుర్వన్ శ్రీకృష్ణమండపమాసాద్య ద్వారపాలకయోస్సన్నిధౌ స్థి
త్వా అలంకృతం మత్తగజమివ విరాజమానం - మహాదివ్యసూరిశ్రీసూ
క్త్యాఖ్యాయాం శ్రీభట్టనాథసూరిసంహితాయాం ప్రథమకాండషష్ఠ
శ్రీసూక్తదశమగాథోక్తరీత్యా సర్వాభరణభూషితం శ్రీనిధిం నిర్ధనో
మహానిధిమివ దూరతః పశ్యన్ తాం గాథామనుసందధాన ఏవ సహర్ష
పులకోద్గమం ప్రణమ్య ద్వారాంతః ప్రవిశ్య స్వాచార్యభూత శ్రీయాము
నాచార్యప్రణీతస్తోత్రరత్నం * కదా పునశ్శంఖరథాంగకల్పకధ్వజారవిం
దాంకుశవజ్రలాంఛనం। త్రివిక్రమ త్వచ్చరణాంబుజద్వయం మదీయమూ
ర్ధానమలంకరిష్యతీత్యంతమనుసందధానః - భగవతా శ్రీవేంకటనాథేన -
ఏనం * సమహాత్మా సుదుర్లభ ఇత్యుక్తమధికారివిశేషం మన్వానేనార్చక
ముఖేన- శఠకోప శ్రీరంగరాజవిజ్ఞప్తికరార్యనామ్నాహూయ- అంఘ్ర్యరథ
స్తాదనురూపం ప్రవిశ్య భో దాసా వర్ధధ్వమితి శ్రీముఖసూక్త్యాఖ్య శ్రీపరాంకు
శదివ్యసూరిసంహితాషష్ఠకాండదశమ శ్రీముఖసూక్తైకాదశగాథోక్తరీ
త్యా నియమితస్సన్ పరమహర్షపరిపూరితాంతరంగస్సన్నికర్షముపగచ్ఛ
న్నాజ శ్రీసూక్త్యాఖ్యసంహితాయాం చతుర్థ శ్రీసూక్తనవమగాథాయాం *
సోపానీభూయశ ఇత్యాత్వత్ప్రవాళాధరం పశ్యేయమితి శ్రీకులశేఖరది
వ్యసూరికృతమనోరథవిశేషమనుసందధానస్తత్ర స్థితం స్వర్ణసోపానం
శ్రీకులశేఖరదివ్యసూరిమేవానుసంధాయ తదనతిలంఘ్య తత్పార్శ్వేఽ
వస్థితః - దర్శితదశమ శ్రీముఖసూక్తమాదితః ప్రభృత్యనుసందధానస్తద్ద
శమగాథోక్తరీత్యా - పద్మాపరికుమారీపరిష్కృతవక్షస్క - త్వదం
ఘ్ర్యధస్తాదనురూపం ప్రవిష్టోఽస్మీతి లక్ష్మీపురుషకారపూర్వకం ప్రపత్తిం
కృత్వా దివ్యాభరణసౌందర్యం పాదాదికేశాంతదివ్యావయవసౌందర్యం
చానుభవన్ - తతో భగవతా శ్రీవేంకటనాథేన తీర్థప్రసాద శ్రీశఠకోపశే
షవస్త్ర నిరంతరకుసుమపటలఘుమఘుమితనిజదివ్యచరణారవిందయుగళ
ప్రదానాదిసపర్యయా సత్కృత్య - భో విజ్ఞప్తికరార్య - అస్మద్రామాను
జమునిదివ్యప్రబంధాచార్యభూతస్త్వమస్మదీయనిరతిశయప్రీతిభాజనమ

సి - తతః - ప్రాగ్వ్యాసపరాశరాదిభిరివప్రథమతరంప్రథమదివ్యసూరి
శబ్దితైస్సరోయోగి భూతయోగిమహాయోగిసంజ్ఞితైస్సూరిభిః ప్రణీతా
స్వస్మద్విషయాస్వ స్మదత్యంతప్రియాసుదివ్యప్రబంధ శ్రీసూక్తిషు కాం
చిద్గాథాంగాతుమర్హసీతినియమితః - అహోఅతిక్షుద్రందాసంది
వ్యసూరిప్రీతిబలాత్కృతోభగవానిత్థం చోదయన్ననుగృహ్ణాతీత్యనుసంద
ధానః - పరమంహర్షమవాప్నువన్ ప్రథమదివ్యసూరి ప్రబంధేష్వాద్యం
తగాథాః - ద్వితీయశ్రీమదందాదిసంహితాష్టావింశత్రిపంచాశగాథే
చదేవగానేనగాయన్ తేనచగానేనముక్త కృతసామగానేనేవభగవం
తంప్రీణయన్ - తతస్సుప్రీతేనభగవతా పునరపితీర్థశ్రీశఠకోపప్రదానాది
సపర్యయాసత్కృతః కృతార్థస్సన్ - తతశ్శ్రీశైలానంతార్యేణభో
శ్శ్రీశఠకోపరంగరాజవిజ్ఞప్తికరార్య - భవాన్ శ్వఃప్రభృతిశ్రీమత్యధ్య
యనోత్సవేదివ్యసూరిప్రబంధానాంశ్రీవేంకటనాథదివ్యశ్రవణమనో
హరంగానం దేవగానమర్యాదయాకర్తుమర్హతీతివిజ్ఞాపితస్తదీయవిజ్ఞా
పనంభగవద్దివ్యాజ్ఞామేవమన్వానః -పరదినప్రభృతిశ్రీభట్టనాథదివ్యసూ
రిప్రబంధప్రథమశ్రీసూక్తమారభ్య యథాక్రమంప్రతిదినంప్రబంధాన్
గాయన్కృతార్థస్సన్నుత్సవపరిసమాప్తౌ శ్రీశైలానంతార్యేణవిశేషతఃప
రమాదరేణసత్కృత శ్శ్రీవేంకటనాథాల్లబ్ధానుజ్ఞశ్శ్రీరంగదివ్యనగరంగ
త్వాశ్రీరామానుజముని సమీపంగత్వాతేనచప్రణామాదిభిస్సత్కృతః -
భోరామానుజమునేభవతః ప్రబంధోపకారకోస్మీత్యతోమయి శ్రీవేంకట
నాథేనకృతోఽనుగ్రహోతిశయోవాచామగోచరఇత్యభిదధానః - శ్రీ
వేంకటనాథస్య ప్రథమదివ్యసూరి ప్రబంధగాననియమనం - తతశ్శ్రీశై
లానంతార్యస్యాధ్యయ నోత్సవేసకలదివ్య ప్రబంధగాననియమనంచ
సర్వంతస్మైనివేదయామాస ॥ ౩౦ ॥ ఏతద్విషయంచశ్లోకమిత్థమా
ర్యాజగుః * శ్రీరామానుజయోగినేసమదిశత్సూక్తీశ్శఠారేశ్శుభాశ్చా
ద్యాయోనిజయోగినాంవృషగిరీశానాజ్ఞయాతత్పురః - భక్త్యాఽగా
యదుదారధీఃకవివరస్తాదేవగానేనయ శ్శ్రీరంగేంద్రగురుంభజేమునివ

హోహ్వాంనాథవంశోద్భవమితి ॥ ౩౧ ॥ తతో భగవాన్ రామానుజముని
రపిసర్వమిదంశ్రుత్వానితరాం హర్షమాసాద్యమనసివిచార్య ప్రథమది
వ్యసూరయస్త్రయోఽపి - స్వప్రబంధేషుప్రథమ శ్రీమదంతాదిసం
హితాయాం షడ్వింశగాథాయాం * ఉద్గచ్ఛతాంప్రచలతాంశుభతు
లసీచిహ్నామజహతీంరీతిం । అనుసంధాయావిరతంభజతాంపాపానల
ప్రశమనేతా ॥ వేంకటపవద్యుసదాంమనఃప్రదీపప్రచోదయిత్రచలఇతి-
సప్తత్రింశగాథాయాం * దిశిదిశివైదికైరుపగమ్యసేవ్యమానో వేంకట
పవధవళశంఖాపూర్యధరస్యాశ్రితవ్యాముగ్ధస్యాభిమతంనగరమితి - షట్స
ప్తతితమగాథాయాం * హానైర్యకయాపివిధురంపవిమపదంప్రదద్యా
ద్యామింక్రాంతవతాగుణాధికేనాధిష్ఠిత శ్రీవేంకటఇతి - ఏకోనశత
తమగాథాయాం * క్షీరాబ్ధిపూరవాసీచ వేంకటేస్థితశ్చాంతరంగ స్థిత
ఇత్యనుసంధేహీతి - ద్వితీయశ్రీమదంతాదిసంహితాయాం - పంచ
వింశగాథాయాం * స్థితంచవేణూత్తుంగశీతలతటేవేంకటే పరమపద
వాసిస్తత్త్యోత్తుంగసహజకల్యాణగుణేనసమాగత్యేతి - త్రయస్త్రింశ
గాథాయాం * అధ్యవసితాహిచింతాహృదితులసీమాల్యభూషితస్యహ
రేః। అనుసంధానేనామ్నామంగంబహుకాలమానతౌచాపి ॥ వేణూ
త్తుంగతటస్యప్రబలశ్రీవేంకటాచలస్యైవ । పత్యుర్వాగపిగుణగణకీర్త
నసరణౌసదైవసంచారఇతి- త్రిపంచాశగాథాయాం* వేంకటపవాస్మా
భిరాద్రియమాణఃపర్వతఇతి - పంచసప్తతితమగాథాయాం * శ్రీవేం
కటఃఖల్వభ్రతుల్యవర్ణస్యగిరిరితి - తృతీయశ్రీమదంతాదిసంజ్ఞితసంహి
తాయాం - ఏకోనచత్వారింశగాథాయాం * ఇందుమండలసంగిప్రవ
హన్నిర్ఝరప్రకటారవనీర వెంకటవాసీహ్యంతరంగాంతర్వసతీతి - ఏ
కోనసప్తతితమగాథాయాం * పర్వతకథాప్రసంగే వేంకటంగాయతీతి
చకథనాత్ - ఇత్థమన్యాస్వపి బహుషుగాథాసు శ్రీవేంకటాచలత
న్నాథయోర్విశేషతోఽనుసంధానదర్శనాచ్చ శ్రీవేంకటాద్రింతత్ర
సర్వసులభతయాకృతనిత్యసన్నిధానం భగవంతంచనిజ

నిత్యానుభవవిషయం స్వయమేవప్రతిపాదయంతి ఏవంతేశ్రీవేంకటా
ద్రియాత్రాంకుర్వాణా శ్రీవేంకటాద్రేరుపత్యకాయాం చిరకాలం
మంగళాశాసన పరాభగవదనుభవంకుర్వాణా స్తస్థురితి భార్గవపురాణ
మపిప్రతిపాదయతి - తతఃపశ్చాచ్ఛ్రీకలివైరిదివ్యసూరిరపి తేషామంత
రంగగతాశయానురోధేన - మహాశ్రీసూక్త్యాఖ్యస్వీయసంహితాద్వితీ
యకాండాష్టమశ్రీసూక్తద్వితీయగాథాగతయా - స్పృహణీయద్రావి
డగాథాగాయిసూర్యభివంద్యదేవోయంకిమితి స్వశ్రీసూక్త్యైస్పృహ
ణీయద్రావిడగాథాగాయి సూర్యభివంద్యదేవత్వేనశ్రీవేంకటనాథవిష
యయా స్పృహణీయద్రావిడగాథాగాయి సూరిత్వేనాభిమతానాం
ప్రథమదివ్యసూరీణాంత్రయాణా మపిశ్రీవేంకటనాథఏవానుభావ్యవిష
యఇతిప్రకాశయామాసేత్యంశశ్చ శ్రీరంగనాథశిష్యపరంపరాసంప్రదా
యతోఽవగమ్యతే- అతఃప్రథమదివ్యసూరీణాంప్రబంధా స్తదీయభావబం
ధానుగుణ్యేనశ్రీవేంకటనాథైకప్రధానవిషయా అవగమ్యంతే- అతఏవచ
శ్రీవేంకటనాథోపి తేషామేవగానంశ్రోతుం శ్రీశఠకోపరంగరాజవిజ్ఞప్తిక
రార్యం తద్గానాయచోదయామాసేత్యనుసందధానః - శ్రీనాథమునివం
శ్యంకంచిద్విజ్ఞప్తికరమాహూయతస్యచ శ్రీశైలేశవిజ్ఞప్తికరార్య ఇతినా
మధేయంచనిధాయ- భోశ్శ్రీశైలేశవిజ్ఞప్తికరార్య- ఇతఃప్రభృతిశ్రీవేంక
టాద్రౌకృతనిత్యవాస స్త్వందివ్యసూరిప్రబంధాన్ దేవగానమర్యాదయా
ప్రతిదినం శ్రీవేంకటనాథసన్నిధౌగాయం స్తమభినందయ - శ్రీవేంకటనా
థేన శ్రీశఠకోపరంగరాజవిజ్ఞప్తికరార్యం ప్రతిస్వవిషయ ప్రథమదివ్య
సూరిత్రయప్రబంధగానస్య ప్రథమంకర్తవ్యత యాఽసాక్షాదేవనియమ
నాదితఉపరిప్రతిసంవత్సరం శ్రీమదధ్యయనోత్సవాది కాలేషుకృత్స్నప్ర
బంధాధ్యయనప్రసంగేశ్రీవేంకటాద్రిదివ్యదేశప్రధానవిషయ ప్రథమదివ్య
సూరిప్రబంధోపక్రమంగేయచ్ఛందోభి ధానప్రబంధరాశ్య నుసంధానం
ప్రథమదినేకృత్వాపరదినప్రభృతిశ్రీరంగనాథదివ్యాలయ వచ్ఛ్రీభట్టనాథ
దివ్యసూరిప్రబంధప్రథమశ్రీసూక్తమారభ్యతదిత రప్రబంధానుసంధా
యతతఏకాదశీప్రభృతిదశసుదినేష్వేకైకశ్శ్రీముఖసూక్తప్రబంధకాం

ఙాననుసంధాయ సమాప్య తతః పరదినే - ప్రాక్ శ్రీశఠకోపదివ్యసూరిణా శ్రీముఖసూక్త్యాఖ్య ప్రబంధతృతీయకాండ తృతీయశ్రీసూక్తప్రథమగాథాయాం - ప్రార్థితం శ్రీవేంకటనాథస్య సర్వదేశసర్వకాలసర్వావస్థోచితాశేషశేషవృత్తిరూపనిత్యకైంకర్యం తదీయమనోరథపూరణీయకుర్వాణేన ముముక్షూణాం సకలశ్రీవైష్ణవానాం దివ్యసూరిసూక్తినిత్యానుసంధానసిద్ధయే దివ్యసూరిదివ్యసూక్తిప్రవచనం కుర్వాణేన శ్రీపరాంకుశదివ్యసూరౌ శ్రీమధురకవిదివ్యసూరివచ్చరమపర్వనిష్ఠాం భజమానేన తాదృశనిష్ఠాప్రతిపాదకతదీయ దివ్యప్రబంధం తదుక్తార్థం యథావదనుష్ఠానసావధానమనుదినమనుసందధానేన తాదృశనిష్ఠాభజనాధీనభగవత్కటాక్షవిశేషభాజనతయా స్వాత్మీయానాం నియతధార్యతయా వ్యవస్థాపితమధురకవిదాసనామధేయేనానంతార్యేణ సాదరమనుసంధీయమానో మధురకవిదివ్యసూరిప్రబంధః ప్రాధాన్యేన పృథగనుసంధేయ ఇతి వ్యవస్థాప్యానంతార్యాయ శ్రీముఖపత్రికామపి విలిఖ్య దత్వా తం విజ్ఞప్తికరార్యం శ్రీవేంకటాద్రిం ప్రతిప్రస్థాపయామాస ॥ ౩౨ ॥ తదను స చ శ్రీశైలేశవిజ్ఞప్తికరార్యోఽనంతార్యాయ దత్తాం శ్రీముఖపత్రికాం శిరసా గృహీత్వా సకుటుంబః శ్రీవేంకటాద్రిమాసాద్య ప్రథమమనంతార్య మాసాద్య పరస్పరవందనకుశలప్రశ్నాదికరణసమనంతరం శ్రీరామానుజమునిదత్తాం శ్రీముఖపత్రికాం దత్వా శ్రీరామానుజమునిసందిష్టం వృత్తాంతజాతమప్యన్వవేదయత్ ॥ ౩౩ ॥ తతోఽనంతార్యస్తాం శ్రీముఖపత్రికాం శిరసా గృహీత్వా పరమాదరేణాభివీక్షమాణః - శ్రీశైలేశవిజ్ఞప్తికరార్యేణ సహ శ్రీవేంకటనాథసన్నిధిం గత్వా భో శ్రీవేంకటనాథ - దివ్యసూరిదివ్యప్రబంధాః ప్రతిదినం శ్రీమత్యధ్యయనోత్సవే చ భవత్సన్నిధౌ దేవగానేన గాతవ్యా ఇతి నియమ్య భవన్నామాంకృత నామధేయం కంచన విజ్ఞప్తికరం సంప్రేష్య శ్రీముఖపత్రికామపి సంప్రేష్య భవత్సన్నిధౌ దివ్యసూరిదివ్యప్రబంధగానవ్యవస్థాపనాయ మామాజ్ఞాపయతి భగవాన్ రామానుజమునిః - తదీయం నియమనం మయా నిర్వర్త్యమానం భవతా కృపయా సాదర మంగీకర్తవ్యమి

తిభగవంతం సంప్రార్థ్య తేనచార్చకముఖేన - భో అనంతార్య శ్రీరా
మానుజమునికృపావిశేషభాజనేభవతి మామకీనః కృపాప్రవాహోహ్యాధా
రాళః ప్రవహతి - శ్రీరామానుజమునినియమితదివ్యప్రబంధగానం యథావి
ధివ్యవస్థాప్య యథామనోరథం నిర్వర్తయ - అహంచశ్రీరామానుజముని
నియమనంపరమాదరేణస్వీకరోమీతి నియమితః - శ్రీరామానుజమునిశ్రీ
ముఖపత్రికా లిఖితదివ్యాజ్ఞానురోధేన ప్రతిసంవత్సరమధ్యయనోత్సవే ప్ర
థమం ప్రథమదివ్యసూరిప్రబంధోపక్రమపూర్వకం గేయచ్ఛందోఽభిధా
నంప్రబంధరాశిమనుసంధాయ తతోఽన్యాన్ దివ్యసూరిప్రబంధాననుసం
ధాయ తతశ్శ్రీముఖసూక్తసంహితాంప్రతిదినమేకైకకాండక్రమేణద
శసుదినేష్వనుసంధాయ సమాప్య తతఃపరదినే స్వాభిమతం శ్రీమధురకవిది
వ్యసూరి దివ్యప్రబంధం ప్రాధాన్యేన పృథగనుసంధేయతయా చ వ్యవస్థా
ప్య తథైవ నిర్వర్తయన్ శ్రీవేంకటనాథమానందయన్ స్తం శ్రీశైలేశవిజ్ఞప్తిక
రార్ద్యంతత్రైవావాసయత్ ॥౩౪॥ ... ... *

ఇత్యనంతార్యగుంఫితాయాం శ్రీవేంకటాచలేతి
హాసమాలాయాం సప్తమస్తబకః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.
శ్రీమదనంతార్యమహాగురవేనమః.

అఖిలాత్మగుణావాసమజ్ఞానతిమిరాపహమ్ ।
ఆశ్రితానాం సుశరణం వందేఽనంతార్యదేశికమ్ ॥
శ్రీమద్రామానుజాచార్యశ్రీపాదాంభోరుహద్వయమ్ ।
సదుత్తమాంగసంధార్యమనంతార్యమహం భజే ॥

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీ శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీవేఙ్కటేశమంగళాశాసనప్రారమ్భః.

శ్రీరమ్యజామాతృమునీంద్రశాసనా
ద్యోమంగళాశాసనసాప్రభాతికే।
చక్రేప్రపత్తించవృషాచలేశితు
స్తంవాదిభీకృద్గురుమాశ్రయామ్యహం॥

శ్రియఃకాంతాయకల్యాణనిధయేనిధయేర్థినాం ।
శ్రీవేంకటనివాసాయశ్రీనివాసాయమంగళం॥ ... ॥ ౧ ॥

లక్ష్మీసవిభ్రమాలోకసుభ్రూవిభ్రమచక్షుషే ।
చక్షుషేసర్వలోకానాంవేంకటేశాయమంగళం॥... ॥ ౨ ॥

శ్రీవేంకటాద్రిశృంగాగ్రమంగళాభరణాంఘ్రయే ।
మంగళానాంనివాసాయవేంకటేశాయమంగళం॥ ... ॥ ౩ ॥

సర్వావయవసౌందర్యసంపదాసర్వచేతసాం ।
సదాసమ్మోహనాయాస్తువేంకటేశాయమంగళం॥... ॥ ౪ ॥

నిత్యాయనిరవద్యాయసత్యానందచిదాత్మనే ।
సర్వాంతరాత్మనేశ్రీమద్వేంకటేశాయమంగళం॥ ... ॥ ౫ ॥

స్వతస్సర్వవిదేసర్వశక్తయేసర్వశేషిణే ।
సులభాయసుశీలాయవేంకటేశాయమంగళం॥ ... ॥ ౬ ॥

పరస్మైబ్రహ్మణేపూర్ణకామాయపరమాత్మనే ।
ప్రయుంజేపరతత్త్వాయవేంకటేశాయమంగళం॥ ... ॥ ౭ ॥

ఆకారతత్త్వమశ్రాంతమాత్మనామనుపశ్యతాం ।
అతృప్త్యమృతరూపాయ వేంకటేశాయమంగళం॥ ... ॥ ౮
ప్రాయస్స్వచరణౌపుంసాంశరణ్యత్వేనపాణినా ।
కృపయాఽఽదిశతేశ్రీమద్వేంకటేశాయమంగళం॥ ... ॥ ౯
దయామృతతరంగిణ్యాస్తరంగైరివశీతలైః ।
అపాంగైస్సించతేవిశ్వంవేంకటేశాయమంగళం॥... ॥ ౧౦
స్రగ్భూషాంబరహేతీనాంసుషమావహమూర్తయే ।
సర్వార్తిశమనాయాస్తువేంకటేశాయమంగళం॥ ... ॥ ౧౧
శ్రీవైకుంఠవిరక్తాయస్వామిపుష్కరిణీతటే ।
రమయారమమాణాయవేంకటేశాయమంగళం॥ ... ॥ ౧౨
శ్రీమత్సుందరజామాతృమునిమానసవాసినే ।
సర్వలోకనివాసాయశ్రీనివాసాయమంగళం॥ ... ॥ ౧౩
మంగళాశాసనపరైర్మదాచార్యపురోగమైః ।
సర్వైశ్చపూర్వైరాచార్యైస్సత్కృతాయాస్తుమంగళం ॥ ౧౪

ఇతి శ్రీ వేంకటేశమంగళాశాసనం సమాప్తం.

అథశ్రీవేంకటేశసుప్రభాత ప్రారమ్భః.

కౌసల్యాసుప్రజారామపూర్వాసంధ్యాప్రవర్తతే ।
ఉత్తిష్ఠనరశార్దూలకర్తవ్యందైవమాహ్నికం ॥ ౧ ॥
ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ గోవింద ఉత్తిష్ఠ గరుడధ్వజ ।
ఉత్తిష్ఠకమలాకాన్తత్రైలోక్యంమంగళంకురు ॥౨॥

మాతస్సమస్తజగతాంమధుకైటభారేర్వక్షోవిహారిణి మనోహర
వ్యమూర్తే । శ్రీస్వామినిశ్రితజనప్రియదానశీలే శ్రీవేంకటేశ
యితే తవసుప్రభాతం ॥ ... ... ॥ ౩

తవసుప్రభాత మరవిందలోచనేభవతుప్రసన్నముఖచంద్రమండలే
విధిశంకరేన్ద్రవనితాభిరర్చితే వృషశైలనాథదయితేదయానిధే

అత్ర్యాదిసప్తఋషయస్సముపాస్య సంధ్యామాకాశ సింధుకమలానిమనోహరాణి । ఆదాయపాదయుగమర్చయితుంప్రపన్నాశ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥ ౫ ॥

పంచాననాబ్జభవషణ్ముఖవాసవాద్యాస్త్రైవిక్రమాదిచరితంవిబుధాస్తువంతి। భాషాపతిఃపఠతివాసరశుద్ధిమారాచ్ఛేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥ ౬ ॥

ఈషత్ప్రఫుల్ల సరసీరుహనారికేళపూగద్రుమాది సుమనోహరపాళికానాం । ఆవాతి మందమనిలస్సహదివ్యగంధైశ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥ ౭ ॥

ఉన్మీల్యనేత్రయుగముత్తమపంజరస్థాః పాత్రావశిష్టకదళీఫలపాయసాని। భుక్త్వాసలీలమథకేళిశుకాఃపఠంతి శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥ ౮ ॥

తంత్రీప్రకర్షమధుర స్వనయావిపంచ్యాగాయత్యనంతచరితం తవ నారదోపి। భాషాసమగ్రమసకృత్కరచారరమ్యం శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥ ౯ ॥

భృంగావళీచమకరం దరసానువిద్ధ ఝుంకారగీతనినదైస్సహసేవనాయ । నిర్యాత్యుపాంత సరసీకమలోదరేభ్యశ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥ ౧౦ ॥

యోషాగణేనవరద ధ్నివిమథ్యమానే ఘోషాలయేషు దధిమంథనతీవ్రఘోషాః । రోషాత్కలింవిదధతేకకుభశ్చకుంభాశ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥ ౧౧ ॥

పద్మేశమిత్రశతపత్రగతాళివర్గా హర్తుంశ్రియంకువలయస్య నిజాంగలక్ష్మ్యా । భేరీనినాదమివబిభ్రతితీవ్రనాదం శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥ ౧౨ ॥

శ్రీమన్నభీష్టవరదాఖిలలోక బంధో శ్రీశ్రీనివాస జగదేకదయైక సింధో । శ్రీదేవతాగృహభుజాంతరదివ్యమూర్తే శ్రీవేంకటాచలపతేతవసుప్రభాతం॥ ... ... * ॥ ౧౩ ॥

శ్రీస్వామిపుష్కరిణికాప్లవ నిర్మలాంగాః శ్రేయోర్థినోహ
సనందనాద్యాః । ద్వారేవసంతి వరవేత్రహతోత్తమా
వేంకటాచలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥

శ్రీశేషశైలగరుడాచల వేంకటాద్రి నారాయణాద్రి వృషభ
షాద్రిముఖ్యాం । ఆఖ్యాంత్వదీయవసతేరనిశంవదంతిశ్రీ
చలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... ... *

సేవాపరాశ్శివసురేశ కృశానుధర్మరక్షోంబునాథ పవ
నాధినాథాః । బద్ధాంజలిప్రవిలసన్నిజశీర్షదేశాః శ్రీవేంకట
పతేతవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥

ధాటీషుతేవిహగరాజ మృగాధి రాజనాగాధి రాజగజరా
యాధిరాజాః । స్వస్వాధికారమహిమాదికమర్థయ
వేంకటాచలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥

సూర్యేందుభౌమబుధవా క్పతికావ్యసౌరిస్వర్భాను కేతుద
రిషత్ప్రధానాః । త్వద్దాసదాసచరమావధిదాసదాసాః శ్రీ
టాచలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... *

త్వత్పాదధూళి భరిత స్ఫురితోత్తమాంగాస్స్వర్గాపవర్గనిర
జాంతరంగాః। కల్పాగమాకలనయాఽకులతాంలభంతేశ్రీ
టాచలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥ ౧౯

త్వద్గోపురాగ్రశిఖరాణి నిరీక్షమాణాస్స్వర్గాప వర్గ పదవీంపర
మాంశ్రయంతః। మర్త్యామనుష్యభువనేమతిమాశ్రయంతేశ్రీవేంక
టాచలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥ ౨౦

శ్రీభూమినాయకదయాదిగుణామృతాబ్ధేదేవాధి దేవజగదేక
ణ్యమూర్తే । శ్రీమన్ననంతగరుడాదిభిరర్చితాంఘ్రేశ్రీవేం
చలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥

శ్రీపద్మనాభపురుషోత్తమవాసుదేవవైకుంఠ మాధవజనార్ద
పాణే । శ్రీవత్సచిహ్నశరణాగతపారిజాతశ్రీవేఙ్కటా
తవసుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥

అభ్రాదిదర్పహరసుందరదివ్య మూర్తే కాంతాకుచాంబురుహ కుట్మ
లలదృష్టే। కల్యాణనిర్మలగుణాకరదివ్యకీర్తే శ్రీవేంకటాచల
పతేతవసుప్రభాతం॥ ... ... * ॥ ౨౩ ॥

మీనాకృతే కమఠకోలన్నృసింహవర్ణిన్ స్వామిన్ పరశ్వథతపోధన
రామచంద్ర। శేషాంశరామయదునందనకల్కిరూపశ్రీవేంకటా
చలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥ ౨౪ ॥

ఏలాలవంగఘనసారసుగంధతీర్థం దివ్యంవియత్సరితిహేమ ఘటే
షుపూర్ణం। ధృత్వాద్యవైదికశిఖామణయః ప్రహృష్టాస్తిష్ఠంతి వేం
కటపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥ ౨౫ ॥

భాస్వానుదేతివికచానిసరోరుహాణి సంపూరయంతినినదైః కకు
భోవిహంగాః । శ్రీవైష్ణవాస్సతతమర్థితమంగళాస్తేధామాశ్ర
యంతితవవేంకటసుప్రభాతం ॥ ... * ॥ ౨౬ ॥

బ్రహ్మాదయస్సురవరాస్సమహర్షయస్తే సంతస్సనందనముఖాస్త్వ
థయోగివర్యాః। ధామాంతికేతవహిమంగళవస్తుహస్తాః శ్రీవేంక
టాచలపతేతవసుప్రభాతం ॥ ... * ॥ ౨౭ ॥

లక్ష్మీనివాసనిరవద్యగుణైకసింధో సంసారసాగరసముత్తరణైకసే
తో । వేదాంతవేద్యనిజవైభవభక్తభోగ్యశ్రీవేంకటాచలపతేతవ
సుప్రభాతం ॥ ... ... * ॥ ౨౮ ॥

ఇత్థంవృషాచలపతేరిహసుప్రభాతం యేమానవాః ప్రతిదినం పఠి
తుంప్రవృత్తాః। తేషాంప్రభాతసమయేస్మృతిరంగభాజాంప్రజ్ఞాం
పరార్థసులభాంపరమాంప్రసూతే ॥ ... * ॥ ౨౯ ॥

ఇతిశ్రీవేంకటేశసుప్రభాతంసమాప్తం.

అథశ్రీవేంకటేశస్తోత్రప్రారంభః.

కమలాకుచచూచుకకుంకుమతోనియతారుణితాతులనీలతనో । కమ
లాయతలోచనలోకపతేవిజయీభవవేంకటశైలపతే॥* ॥౧॥

సచతుర్ముఖషణ్ముఖపంచముఖప్రముఖాఖిలదైవతమౌళిమణే
ణాగతవత్సలసారనిధేపరిపాలయమాంవృషశైలపతే॥ * ౨

అతివేలతయాతవదుర్విషహైరనువేలకృతైరపరాధశతైః భరితం
త్వరితంవృషశైలపతేపరయాకృపయాపరిపాహిహరే॥ ౩ ॥

అధివేఙ్కటశైలముదారమతేర్జనతాఽభిమతాధికదానరతాత్ ।
పరదేవతయాగదితాన్నిగమైఃకమలాదయితాన్నపరంకలయే ॥

కలవేణురవావశగోపవధూశతకోటివృతాత్స్మరకోటిసమాత్ । ప్రతివ
ల్లవికాభిమతాత్సుఖదాద్వసుదేవసుతాన్నపరంకలయే॥* ॥ ౫ ॥

అభిరామగుణాకరదాశరథేజగదేకధనుర్ధరధీరమతే । రఘునాయక
రామరమేశవిభోవరదోభవదేవదయాజలధే॥ ... * ॥ ౬॥

అవనీతనయాకమనీయకరంరజనీకరచారుముఖాంబురుహం । రజనీ
చరరాజతమోమిహిరంమహనీయమహంరఘురామమయే ॥ ౭ ॥

సుముఖంసుహృదంసులభంసుఖదంస్వనుజంచసుకాయమమోఘశ
రం । అపహాయరఘూద్వహమన్యమహంనకథంచనకంచనజాతు
భజే॥ ... ... * ॥ ౮ ॥

వినావేంకటేశంననాథోన నాథస్సదావేంకటేశం స్మరామిస్మరా
మి । హరేవేంకటేశప్రసీద ప్రసీదప్రియంవేంకటేశప్రయచ్ఛప్ర
యచ్ఛ ॥ ... ... * ॥౯ ॥

అహందూరతస్తేపదాంభోజయుగ్మప్రణామేచ్ఛయాఽఽగత్యసేవా
ఙ్కరోమి । సకృత్సేవయానిత్యసేవా ఫలంత్వంప్రయచ్ఛప్రయ
చ్ఛప్రభోవేంకటేశ॥ ... ... * ॥౧౦॥

అజ్ఞానినామయాదోషానశేషాన్విహితాన్హరే । క్షమస్వత్వంక్ష
మస్వత్వంశేషశైలశిఖామణే॥ ... * ॥౧౧॥

ఇతిశ్రీవేంకటేశస్తోత్రం సమాప్తమ్.

అథశ్రీవేంకటేశప్రపత్తిప్రారంభః.

ఈశానాంజగతోఽస్యవేంకటపతేర్విష్ణోఃపరాంప్రేయసీం తద్వక్షఃస్థల
నిత్యవాసరసికాంతత్క్షాంతిసంవర్ధినీం । పద్మాలంకృతపాణిపల్ల
వయుగాంపద్మాసనస్థాంశ్రియంవాత్సల్యాదిగుణోజ్జ్వలాంభగ
వతీంవందేజగన్మాతరం॥ ... ... * ॥ ౧॥

శ్రీమన్కృపాజలనిధే కృతసర్వలోక సర్వజ్ఞశక్తనతవత్సల సర్వశే
షిన్ ।స్వామిన్సుశీలసులభా శ్రితపారిజాతశ్రీవేంకటేశచరణౌ
శరణంప్రపద్యే॥ ... ... * ॥౨॥

ఆనూపురార్పితసుజాతసుగంధిపుష్ప సౌరభ్యసౌరభకరౌసమసన్ని
వేశౌ । సౌమ్యౌసదానుభవనేఽపినవానుభావ్యౌశ్రీవేంకటేశచర
ణౌశరణంప్రపద్యే॥ ... ... * ॥ ౩॥

సద్యోవికాసిసముదిత్వ రసాంద్రరాగ సౌరభ్యనిర్భరసరోరుహసా
మ్యవార్తాం। సమ్యక్షుసాహసపదేషువిలేఖయంతౌశ్రీవేంకటే
శచరణౌశరణంప్రపద్యే॥ ... ... * ॥౪॥

మయధ్వజసుధాకలశాతపత్ర వజ్రాంకుశాంబురుహ కల్పకశం
ఖచక్రైః। భవ్యైరలంకృతతలౌపరతత్త్వచిహ్నైఃశ్రీవేంకటే
శచరణౌశరణంప్రపద్యే॥ ... ... * ॥ ౫॥

తామ్రోదరద్యుతిపరాజితపద్మరాగౌ బాహ్యైర్మహోభిరభిభూ
తమహేంద్రనీలౌ। ఉద్యన్నఖాంశుభిరుదస్తశశాంకభాసౌశ్రీవేం
కటేశచరణౌశరణంప్రపద్యే॥ ... * ॥౬॥

సప్రేమభీతికమలాకరపల్లవాభ్యాం సంవాహనేఽపిసపదిక్లమమాద
ధానౌ । కాంతావవాఙ్మనసగోచరసౌకుమార్యౌశ్రీవేంకటేశ
చరణౌశరణంప్రపద్యే॥ ... ... * ॥ ౭॥

లక్ష్మీమహీతదనురూపనిజానుభావనీళాది దివ్యమహిషీకరపల్లవా
నాం । ఆరుణ్యసంక్రమణతఃకిలసాంద్రరాగౌ శ్రీవేంకటేశచర
ణౌశరణంప్రపద్యే॥ ... ... * ॥ ౮॥

నిత్యానమద్విధిశివాదికిరీటకోటిప్రత్యుప్తదీప్త నవరత్నమహఃప్రరో
హైః । నీరాజనావిధిముదారముపాదధానౌశ్రీవేంకటేశచర
ణౌశరణంప్రపద్యే॥ ... ... * ॥ ౯ ॥

విష్ణోః పదే పరమ ఇత్యుదిత ప్రశంసౌ యౌ మధ్వ ఉత్స ఇతి భోగ్యతయా
ప్యుపాత్తౌ । భూయస్తథేతి తవ పాణితల ప్రదిష్టౌ శ్రీవేంకటేశ
చరణౌ శరణం ప్రపద్యే॥ ... ... * ॥

పార్థాయ తత్సదృశ సారథినా త్వయైవ యౌ దర్శితౌ స్వచరణౌ శరణం
వ్రజేతి । భూయోపి మహ్యమిహ తౌ కరదర్శితౌ తే శ్రీవేంకటేశ
చరణౌ శరణం ప్రపద్యే॥ ... ... * ॥౧

మన్మూర్ధ్ని కాళియఫణే వికటాటవీషు శ్రీవేంకటాద్రి శిఖరే శిరసి శ్రు
తీనాం । చిత్తేప్యనన్యమనసాం సమమాహితౌ తే శ్రీవేంకటేశ
చరణౌ శరణం ప్రపద్యే॥ ... ... * ॥౧౨

అమ్లానహృష్యదవనీతలకీర్ణపుష్పౌ శ్రీవేంకటాద్రిశిఖరాభరణాయ
మానౌ । ఆనందితాఖిలమనోనయనౌ తవైతౌ శ్రీవేంకటేశ చర
ణౌ శరణం ప్రపద్యే॥ ... ... *

ప్రాయః ప్రపన్న జనతా ప్రథమావగాహ్యౌ మాతుస్స్తనావివ శిశో
రమృతాయమానౌ । ప్రాప్తౌ పరస్పరతులామతులాంతరౌ తే శ్రీవేం
కటేశ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే॥ ... * ॥౧౪

సత్త్వోత్తరైస్సతత సేవ్యపదాంబుజేన సంసార తారకదయార్ద్ర
దృగంచలేన । సౌమ్యోపయంతృమునినా మమ దర్శితౌ తే శ్రీవేం
కటేశ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే॥ ... * ॥౧౫

శ్రీశ శ్రియా ఘటికయా త్వదుపాయభావే ప్రాప్యే త్వయి స్వయము
పేయతయా స్ఫురంత్యా । నిత్యాశ్రితాయ నిరవద్యగుణాయ తు
భ్యం స్యాం కింకరో వృషగిరీశ న జాతు మహ్యం॥ ... * ॥౧౬

ఇతి శ్రీవేంకటేశ ప్రపత్తిస్సమాప్తా.

శ్రీవేంకటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభంగురవిభూతిర్నస్తరంగయతు మంగళం॥